นิทานปรัชญาชีวิต

ชุมนุมนิทานเรื่องเอก
ของโลก เปรียบพร้อมด้วย
คติธรรมในแนวทางสอนหลาย

398
ช326น

ธรรมโฆษ

หอสมุดแห่งชาติ
10 มี.ค. 2543
กรมศิลปากร

นิทานปรัชญาชีวิต

หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก
จันทบุรี

ชุมนุมนิทานเรื่องเอกของโลก ๓๔
เรื่อง เพียบพร้อมด้วยคติธรรม จัด
เสนอในแนว 'ตาสอนหลาน' โดย

ธ ร ร ม โ ฆ ษ

จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์บันดาลสาส์น
๒๒ ผ่านฟ้า พระนคร

ราคา ๓๐ บาท

อาหารยอดนิยม ๙๐๐ ชนิด

โดย

"แม่บ้านเก่า"

รวบรวมอาหารไทย—จีน และอาหารนานาชาติ
เอาไว้มากมายหลายชาติ รวมทั้งอาหารหวาน
ตลอดจนความรู้เบ็ดเตล็ดที่น่ารู้สำหรับแม่บ้านอีก
มากมายหลายอย่าง

จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์บันตาลสาส์น
๒๒ ผ่านฟ้า พระนคร

ราคา ๓๕ บาท

ประทับห้อง
เลขหมู่
เลขทะเบียน ๑.๕๓ พ.๑๕๙๗๖ (๒๙ (๕)

พิมพ์ที่เอเชียการพิมพ์ 20/6-7 ซอยสมประสงค์ 4 ประตูน้ำ พระนคร
นายชุ่นเฮง แซ่เตียว ผู้พิมพผู้โฆษณา 2511 โทรศัพท์ 59507

คำนำ

กล่าวกันว่า มหามตมคานธี ผู้นำอิสรภาพมาสู่อินเดียผู้เป็นรัฐบุรุษผู้ยิ่งใหญ่ที่สุดคนหนึ่งของโลก เมื่อยังเป็นเด็ก ได้ไปดูละครเรื่อง "พระเจ้าหริจันทร์" ซึ่งเป็นกษัตริย์นักเสียสละผู้รักษาคำพูดยิ่งกว่าชีวิต ลครเรื่องนั้นประทับใจของท่านอยู่จนตลอดชีวิต และลครเรื่องนั้นเองเป็นเครื่องเสริมสร้างนิสัยเสียสละให้แก่ คานธีมาตั้งแต่ยังเด็กๆ

ข้าพเจ้าเอง เมื่อยังเป็นเด็ก หลังจากรับประทานอาหารเย็นแล้วได้นั่งฟังนิทานชาดกต่างๆที่ยายแก่ฟังพระเทศน์ที่วัดแล้วนำมาถ่ายทอดให้ฟังเช่นเรื่องพระเวสสันคร

อุดมศึกษา) นิทานของข้าพเจ้าทุกเล่มได้รับการต้อนรับจากประชาชนเป็นอย่างดี ทำให้รู้สึกซาบซึ้งในพระคุณและเกิดกำลังใจที่จะเขียนนิทานให้มากยิ่งขึ้น

หนังสือเล่มที่ท่านกำลังถืออยู่ในมือนี้ เป็นการทดลองเล่านิทานแบบใหม่ คือแทนที่จะเล่าเรื่องธรรมดาก็มีการกล่าวเกริ่นนำเรื่องที่ข้าพเจ้าให้ชื่อว่า "อุเทสพจน์" เสียก่อน สาระสำคัญของอุเทสพจน์ ก็เพื่อจะนำเอาคติธรรมในนิทานเรื่องนั้น ๆมาบรรยายอย่างแจ่มแจ้ง ชี้ให้เห็นความจำเป็นและคุณค่าของคติธรรมนั้น ๆ ชักชวนให้พยายามสร้างคติธรรมนั้น ๆให้เกิดมีในตน แล้วจึงเล่านิทานเรื่องนั้นต่อไป วิธีการเสนออุเทสพจน์ ได้ใช้วิธีสนทนาระหว่างตากับหลาน ทั้งนี้ก็เพื่อให้โอวาทนั้น ๆ มีน้ำหนักขึ้น มีลักษณะเป็นจริงเป็นจังระหว่างบุคคล (Personal) มากขึ้น แทนที่จะกล่าวสอนลอย ๆ โดยไม่มีผู้สอนและไม่ผู้รับฟัง

อย่างไรก็ตาม ข้าพเจ้าทราบดี คนเรานั้นทั้ง ๆที่อยากจะเป็นคนดี อยากได้ดี อยากให้ผู้อื่นเป็นคนดี ก็ไม่อยากให้ใครมาสอน ไม่อยากฟังคำสอนของใคร เพราะเหตุนี้ ข้าพเจ้าจึงแยกภาคคำสอนไว้เป็นอุเทสพจน์ไว้ต่าง

เรื่องพระเตมีย์ใบ้ เรื่องพระมโหสถ เรื่องพระเตมิร ช เรื่องพระจันกุมารเป็นต้น นิทานชาดกเหล่านี้ยังประทับใจของข้าพเจ้าอยู่จนกระทั่งบัดนี้ คติธรรมที่แทรกอยู่ในเรื่องนั้น ๆได้คอยเป็นอาจารย์ภายใน คอยสอนใจข้าพเจ้าอยู่ตลอดเวลา

สำหรับเด็ก ๆ แล้วไม่มีสิ่งใดจะสอนใจเขาได้ดีกว่านิทานสนุก ๆและมีคติธรรม ข้าพเจ้าเชื่อเช่นนี้ และได้ใช้หลักนี้เป็นสำคัญในการสอนเด็ก ๆการสอนเด็ก ๆทำให้ข้าพเจ้าเกิดความสนใจในนิทานชอบฟังนิทาน ชอบอ่านนิทาน ชอบเล่านิทานให้คนฟัง ชอบค้นคว้าแสวงหานิทานทั้งพื้นเมืองและต่างประเทศ ชอบเขียนหนังสือนิทานจนกระทั่งบัดนี้ ข้าพเจ้าได้เขียนนิทานและพิมพ์ไว้ในตลาดหนังสือเมืองไทยแล้ว ประมาณ ๒๐๐ เรื่องโดยไม่ซ้ำกันเลย แล้วนิทานเหล่านั้นเป็นนิทานสนุกและมีคติทั้งนั้น วิธีการเล่าก็ได้พยายามปรับปรุงให้เป็นวิธีแปลก ๆ เดิมทีเดียวใช้วิธีเล่าธรรมดาแล้วให้คติธรรมสั้น ๆ ไว้ท้ายเรื่อง (สุมนุมนิทานคติ พิมพ์โดยสำนักพิมพ์อุดมศึกษา) ต่อมาได้ใช้วิธีเรียนภาษาอังกฤษไปด้วย ฟังนิทานสนุกไปด้วย (เรียนภาษาอังกฤษด้วยนิทานสนุก พิมพ์ โดยสำนักพิมพ์

อุดมศึกษา) นิทานของข้าพเจ้าทุกเล่มได้รับการต้อนรับจากประชาชนเป็นอย่างดี ทำให้รู้สึกซาบซึ้งในพระคุณและเกิดกำลังใจที่จะเขียนนิทานให้มากยิ่งขึ้น

หนังสือเล่มที่ท่านกำลังถืออยู่ในมือนี้ เป็นการทดลองเล่านิทานแบบใหม่ คือแทนที่จะเล่าเรื่องธรรมดาก็มีการกล่าวเกริ่นนำเรื่องที่ข้าพเจ้าให้ชื่อว่า "อุเทสพจน์" เสียก่อน สาระสำคัญของอุเทสพจน์ ก็เพื่อจะนำเอาคติธรรมในนิทานเรื่องนั้น ๆมาบรรยายอย่างแจ่มแจ้ง ชี้ให้เห็นความจำเป็นและคุณค่าของคติธรรมนั้น ๆ ชักชวนให้พยายามสร้างคติธรรมนั้น ๆให้เกิดมีในตน แล้วจึงเล่านิทานเรื่องนั้นต่อไป วิธีการเสนออุเทสพจน์ ได้ใช้วิธีสนทนาระหว่างตากับหลาน ทั้งนี้ก็เพื่อให้โอวาทนั้น ๆ มีน้ำหนักขึ้น มีลักษณะเป็นจริงเป็นจังระหว่างบุคคล (Personal) มากขึ้น แทนที่จะกล่าวสอนลอย ๆ โดยไม่มีผู้สอนและไม่ผู้รับฟัง

อย่างไรก็ตาม ข้าพเจ้าทราบดี คนเรานั้นทั้ง ๆที่อยากจะเป็นคนดี อยากได้ดี อยากให้ผู้อื่นเป็นคนดี ก็ไม่อยากให้ใครมาสอน ไม่อยากฟังคำสอนของใคร เพราะเหตุนี้ ข้าพเจ้าจึงแยกภาคคำสอนไว้เป็นอุเทสพจน์ไว้ต่าง

หากจากเนื้อเรื่องนิทานแท้ ๆ เผื่อว่าผู้ไม่ชอบให้ใครมาสอนจะได้เลือกอ่านแต่เนื้อนิทานอย่างเดียว แต่สำหรับผู้ต้องการคติธรรมหรือแนวการบรรยายคติธรรม เพื่อนำไปสั่งสอนลูกหลานอีกต่อหนึ่ง ก็ขอแนะนำให้อ่านอุเทสพจน์ด้วย

ข้าพเจ้าหวังว่า นิทานปรัชญาชีวิตเล่มนี้คงจะเป็นประโยชน์แก่ท่านผู้อ่านตามสมควร ความดีใด ๆ อันจะเกิดจากหนังสือเล่มนี้ ข้าพเจ้าขออุทิศบูชาพระคุณแก่บิดาของข้าพเจ้าผู้ล่วงลับไปนานแล้ว ส่วนข้อบกพร่องต่างๆของหนังสือนี้ ข้าพเจ้าขอรับไว้คนเดียว และหวังว่าคงได้ความเมตตากรุณา และการให้อภัย จากท่านผู้อ่านโดยทั่วกัน

ธรรมโฆษ

เชียงใหม่

๒ มิถุนายน ๒๕๑๑

ขอบคุณ

นิทานต่าง ๆ ในหนังสือเล่มนี้ ข้าพเจ้าได้มาจากแหล่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ

1. The Dancing Kettle and Other Japanese Folk Tales ฉบับของ Yoshiko Uchida พิมพ์โดยบริษัท Harcount, Brace and Company, New York ปี ค.ศ. 1949

2. Royal Readers No III ของบริษัท T. Nelson and Sons, Ltd, Lcndon พิมพ์เมื่อปี ค.ศ. 1931

3. Tales of the East โดย Lafcadio Hearn พิมพ์โดย A.S. Barnes and Company, ine. New York ปี ค.ศ. 1952

4. Indian Fairy Tales โดย Lucia Turnbull จัดพิมพ์โดย Frederick Muller Limited, London ปี ค.ศ. 1959

5. The World's Great Folktales ของ James R. Foster จัดพิมพ์โดย Harper & Brothers, New York ปี ค.ศ. 1953

6. Lamba Folk Lore รวบรวมโดย Clemert M. Doke จัดพิมพ์โดย The American Folk-love Society, New York ฉบับที่ XX ปี ค.ศ. 1927

ข้าพเจ้าขอขอบคุณอย่างสูง ต่อผู้เขียนนิทานและสำนักพิมพ์ต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว ที่ได้กรุณาเป็นแหล่งให้ความรักแก่ข้าพเจ้าจนสามารถเขียนนิทานเรื่องนี้ได้สำเร็จ

ในการเขียนนิทานจากต้นฉบับนั้น ข้าพเจ้ามิได้แปลโดยตรง แต่อ่านจำเรื่องได้แล้ว ก็เรียบเรียงเป็นภาษาไทยตามแนวของข้าพเจ้าเอง บางตอนข้าพเจ้าก็จัดลำดับเหตุการณ์ในเรื่องเสียใหม่ เพื่อให้เรื่องสนุก และเหมาะกับหูของคนไทย ฉะนั้นบางเรื่องอาจจะไม่ตรงตามต้นฉบับทีเดียว

ส่วนเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ในอุเทสพจน์ และนิทานไทยบางเรื่องนั้น ข้าพเจ้าเรียบเรียงจากความทรงจำของตนเองจากเรื่องที่ได้ยินได้ฟังมานานแล้ว จนจำไม่ได้ว่าได้ฟังที่ไหน เมื่อไร ใครเป็นคนเล่า

ธรรมโฆษ

สารบาญ

เรื่อง	หน้า
สารบาญ	
คำนำ	
อุเทสพจน์	
๑. เพื่อนตาย	๔
อุเทสพจน์	
๒. คนมีหาง	๑๕
อุเทสพจน์	
๓. ชายแก่แก้มโต	๒๖

อุเทสพจน์

๔. กระต่ายบนดวงจันทร์ ๓๘

อุเทสพจน์

๕. ทำดีเพื่อความดี ๔๖

อุเทสพจน์

๖. ปัญญาคือยาวิเศษ ๕๔

อุเทสพจน์

๗. กรรมสนองกรรม ๖๙

อุเทสพจน์

๘. ยอดกตัญญู ๗๖

อุเทสพจน์

๙. ลูกเนรคุณ ๘๗

อุเทสพจน์

๑๐. ชายผู้ไม่รู้จักความกลัว ๙๗

อุเทสพจน์

๑๑. เพื่อนร่วมสาบาล ๑๑๑

อุเทสพจน์

๑๒. ชาวนากับผีดิบ ๑๑๘

อุเทสพจน์

๑๓. คำพิพากษาของเด็กเลี้ยงแกะ ๑๒๘

อุเทสพจน์

๑๔. หนุ่มน้อยหนึ่งนิ้ว ๑๔๒

อุเทสพจน์

๑๕. คำสาปของคนขอทาน ๑๕๕

อุเทสพจน์

๑๖. อีวานผู้รักษาคำพูด ๑๖๕

อุเทสพจน์

๑๗. เสน่ห์นารี ๑๘๔

อุเทสพจน์

๑๘. ยายแก่ผู้โลภมาก ๑๙๑

อุเทสพจน์

๑๙. แมลงมุมกับแมลงวัน ๒๐๑

อุเทสพจน์

๒๐. ผู้รู้จักค่าของเวลา ๒๐๗

อุเทสพจน์

๒๑. เทพธิดาแห่งความกรุณา ๒๑๒

อุเทสพจน์

๒๒. หอยทากบนกำแพง ๒๒๓

อุเทสพจน์

๒๓. ชายแก่ผู้ใจบุญ ๒๓๑

อุเทสพจน์

๒๔. เมื่อซาตานเป็นทนายความ ๒๔๑

อุเทสพจน์

๒๕. กระต่ายน้อยบัญญาดี ๒๕๕

อุเทสพจน์

๒๖. เด็กหญิงผู้กลายเป็นวีรสตรี ๒๖๒

อุเทสพจน์

๒๗. บุรุษไม่เชื่อโชคลาง ๒๖๙

อุเทสพจน์

๒๘. พระวิษณุตัวปลอม ๒๗๗

อุทสพจน์

๒๙. ปลาหมอตายเพราะปาก ๒๘๙

อุเทสพจน์

๓๐. ค่าของความนอบน้อม ๒๙๕

อุเทสพจน์

๓๑. ภรรยาผู้ซื่อสัตย์ ๓๐๕

อุเทสพจน์

๓๒. กบกับงู ๓๑๒

อุเทสพจน์

๓๓. ทหารผ่านศึกผู้ถูกลืม ๓๑๘

อุเทสพจน์

๓๔. โทษของความโกง ๓๒๗

อุเทสพจน์

หลาน ๆ ที่รัก

ตาดีใจที่ได้มาพบกับหลาน วันนี้ตาจะเล่านิทานสนุกและมีคติให้หลานฟัง แต่ก่อนจะเล่านิทาน ตาขอเล่าเรื่องจริงให้ฟังก่อน มันเกิดขึ้นแก่ชีวิตของตาเองเมื่อเร็วๆ นี้มา

วันหนึ่ง ตามีธุระต้องไปทางสนามหลวง ตาไปยืนคอยข้ามถนน อยู่ที่ถนนราชดำเนินใกล้กับศาลยุติธรรม ขณะนั้นเป็นเวลาประมาณห้าโมงเช้า ในถนนมีรถแล่นไปมาขวักไขว่ ตายืนอยู่นานก็ยังไม่พบช่องทางพอจะข้ามไป

ได้ พอก้าวลงถนนจะเดินข้าม ก็พอดีมีรถวิ่งมา บีบแตร ดังสนั่น ตาต้องรีบก้าวกลับ พอก้าวขาลงถนนจะข้าม ก็มีรถวิ่งมาอีก ตาต้องรีบถอยกลับอีก ตาเล่นเอาเถิดกับรถอยู่แบบนี้เป็นเวลานานทีเดียว

ความจริง ในระหว่างนั้นก็มีคนข้ามไปข้ามมาอยู่เสมอ แต่ตาอายุมากแล้ว ไม่กระฉับกระเฉงว่องไวเหมือนเมื่อยังหนุ่ม จึงไม่ทันการ ด้วยความเหนื่อยอ่อน ตาได้นั่งลงพักผ่อนที่ขอบถนน ตั้งใจว่าเมื่อถนนว่างจริง ๆ จึงจะข้าม เพราะธุระของตาไม่รีบร้อนนัก แต่ถนนก็ไม่ว่างสักที ตารู้สึกอ่อนใจ คิดว่าคงไม่มีหวังที่จะข้ามถนนได้ จึงตัดสินใจเดินตามถนนไปทางสะพานผ่านพิภพลีลา ตั้งใจจะไปข้ามตรงที่มีไฟเขียวไฟแดง

ขณะที่ตากำลังจะออกเดินนั่นเอง มีเด็กชายคนหนึ่ง อายุประมาณ ๑๔ ตรงเข้ามาถามว่า "คุณตาจะข้ามถนนใช่ไหมครับ?"

ตาตอบเขาว่า "ถูกแล้วหลาน แต่ข้ามไม่ได้สักที รถรามันช่างมากมายเสียเหลือเกิน"

เด็กน้อยยิ้มแล้วพูดว่า "ไม่เป็นไรครับ ผมจะพาคุณตาข้าม" ว่าแล้วเขาก็ยื่นมือมาจับข้อมือของตาแล้วก็

ดึงลงสู่ถนนทั้ง ๆ ที่มีรถวิ่งไปมาขวักไขว่ เด็กน้อยผู้กล้าหาญยกมือขึ้นห้ามรถ แล้วก็จูงมือตา เดินข้ามถนนอย่างไม่สะทกสะท้าน ปรากฏว่ารถต้องให้ทางเขาเป็นแถว ๆ ตารู้สึกไม่สบายใจเลยขณะที่เขาจูงแขนข้ามถนน กลัวรถจะเบรคไม่ทันวิ่งมาชนเอา แต่ในที่สุดเราก็ข้ามถนนได้โดยปลอดภัย ตาโล่งใจและขอบใจให้ศีลให้พรเด็กน้อยใจบุญคนนั้นยกใหญ่ เขายกมือไหว้รับพรแล้วก็ออกเดินจากไป ทันใดตาฉุกคิดอะไรขึ้นมาได้ จึงตะโกนเรียกให้เขากลับคืนมา "คุณตาจะให้ผมช่วยอะไรอีกหรือครับ ?" เขาถามอย่างอ่อนน้อม ตาไม่ตอบเพียงแต่ยื่นธนบัตรใบละ ๕ บาทให้เขาหนึ่งใบ

"ผมไม่รับดอกครับ คุณตา" เขาตอบก้มหน้ามองพื้นดิน "คุณตาให้ศีลให้พรผม ผมถือว่าเป็นรางวัลอย่างสูงสุดแล้ว ผมลาละครับ" ว่าแล้วเขาก็ยกมือไหว้รีบออกวิ่งหายไป ตายืนงงอยู่ครู่ใหญ่ นึกเชยชมน้ำใจอันประเสริฐของเด็กน้อยคนนั้นอยู่ในใจ แม้ตาจะแก่ความจำไม่สู้ดี ตาก็ยังจำเหตุการณ์ครั้งนั้นได้อย่างแจ่มแจ้ง ตารู้สึกเสียใจที่ลืมถามว่า เขาชื่ออะไร เป็นลูกหลานใคร

เรียนโรงเรียนไหน ฉะนั้นตาจึงเขียนจารึกความดีของเขาไว้ที่นี่ ถ้าหากเขาได้มีโอกาสอ่านข้อความนี้ ก็ขอให้ทราบเถิดว่า แม้เวลานี้ตาก็ยังคิดชอบใจเขาอยู่ ถ้าหลานของตาทุก ๆ คนมีน้ำใจประเสริฐอย่างเขา เมืองไทยเราจะเจริญก้าวหน้าและมีความสงบสุขอย่างมากทีเดียว

๑. เพื่อนตาย

หลานที่รัก ถ้าตาจะถามว่า ในบรรดาสัตว์เดียรัจฉานที่มีอยู่ในโลก สัตว์ชนิดไหนเป็นเพื่อนที่ดีที่สุดของคน? หลานบางคนอาจจะตอบว่า เพราะวัวเป็นสัตว์ที่มีประโยชน์มาก มันช่วยเราลากเกวียน มันช่วยเราไถนา มันให้นมให้เนยแก่เรา เมื่อมันตายลง เราเอาเนื้อมันมากินเป็นอาหาร เอาหนังมันมาทำรองเท้าเข็มขัด กระเป๋าใส่สตางค์ กระเป๋าเดินทางและสิ่งอื่น ๆ อีก กระดูกของมันเราเอามาทำด้ามแปรง ด้ามมีด เขาของมันเราเอามาทำด้ามมีด ทำหวี ทุกส่วนในร่างกายของวัวมีประโยชน์ทั้งนั้น แม้แต่มูลของมันก็ใช้ทำปุ๋ยได้ดี แต่

ถึง กระนั้น เรา จะ เรียก ว่า เพื่อน ที่ดี,ที่สุด ของ มนุษย์ ยัง ไม่ได้ เพราะมันไม่ได้ใกล้ชิดสนิทสนมกับเรา เราขังมันไว้ในคอกและตอนมันไปหากินหญ้าตามบ่า เวลาเราพบมัน มันก็เฉย ๆ ไม่แสดง อาการยินดี ยินร้าย อะไร กับเรา ฉะนั้นเราจึงไม่เรียกว่าวัวเป็นเพื่อนที่ดีของเรา เราควรจะเรียกมันเป็นคนใช้ที่ดีที่สุดของเรามากกว่า

ตาจะบอกให้ว่า เพื่อนที่ดีที่สุดของคนก็คือสุนัข สุนัขเป็น สัตว์ที่เราเลี้ยง ไว้ในบ้าน และอยู่ ใกล้ชิด กับ เรา ตลอดเวลา พูดถึงประโยชน์สุนัขอาจจะให้ประโยชน์แก่เราน้อยกว่าวัว แต่เราก็รักมันมากกว่าวัว และมันก็รักเรามากกว่าวัว เวลาเราไปไหน มันจะพยายามวิ่งตามเวลามันพบเรา มันจะวิ่งเข้ามาต้อนรับ กระดิกหาง กระโดดโลดเต้น ร้องหงิง ๆ แสดงความดีใจ ถ้าเราสังเกตให้ดีจะเห็นว่ามันยิ้มด้วย

สุนัขเป็น สัตว์ที่รัก และจงรักภักดี ต่อเจ้าของอย่างมั่นคง ในคราวคับขันมันจะเข้าช่วยเราจนบางทีมันต้องตาย มันอาจจะดุร้ายกัดคนอื่น ๆ แต่มันจะไม่กัดเจ้าของ ของมันเป็นอันขาด แม้เราจะตีมันให้เจ็บปวดมันก็จะไม่

โต้ตอบ ฉะนั้นสุนัขจึงได้รับยกย่องว่าเป็นเพื่อนที่ดีที่สุดของมนุษย์

ตาจะเล่านิทานเรื่องหนึ่งให้ฟัง ความจริงไม่ใช่นิทาน แต่เป็นเรื่องซึ่งเกิดขึ้นจริง ๆ ในประเทศอิตาลีเมื่อหลายปีมาแล้ว เป็นเรื่องแสดงความจงรักภักดีของสุนัขตัวหนึ่งต่อเจ้าของ ๆ มัน

หลาน ๆ ทุกคนคงรู้จักดีประเทศอิตาลีอยู่ที่ไหน ถ้ายังไม่รู้ ตาจะบอกให้ประเทศอิตาลี อยู่ในทวีปยุโรปตอนใต้ถ้าดูแผนที่ จะเห็นเป็นแหลมยื่นลงสู่ทะเลเมดิเตอเรเนียน อิตาลีเป็นประเทศที่มีภูมิประเทศและดินฟ้าอากาศสวยงามที่สุดในยุโรป ฉะนั้นอิตาลีจึงเป็นจุดศูนย์กลางการท่องเที่ยวของยุโรป ชาวยุโรปทุกคนอยากไปตากอากาศพักผ่อนที่อิตาลี

ในชนบทแห่งหนึ่งในประเทศอิตาลีนี่เอง มีชาวนาผู้ยากจนคนหนึ่งอาศัยอยู่ในกระท่อม เขาเป็นชาวนาผู้ยากจนและอยู่ตัวคนเดียว ไม่มีบุตร ไม่มีภรรยา แต่เขามีสุนัขคู่ใจอยู่ด้วยหนึ่งตัว เขารักสุนัขนั้นมากและมันก็รักเขาเช่นเดียวกัน เขาทั้งสองอยู่ด้วยกัน กินด้วยกัน นอน

ด้วยกันในกระท่อมน้อยอย่างมีความสุข หลานของตาบางคนอาจจะสงสัยว่า เขามีความสุขได้อย่างไร ในเมื่อเขาเป็นคนยากจน ? ตาขอตอบว่า คนจนก็อาจมีความสุขได้ ถ้าเขามีความยินดีพอใจอยู่กับสมบัติเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่เขามีอยู่ เพราะความสุขแท้คือความพอใจความสงบใจ คนร่ำรวยแต่ยังไม่มีความพอใจ ยังมีความทะเยอทะยานอยากได้ไม่รู้จักพอ ก็ไม่มีความสุขสงบใจได้

ตามปกติชาวนาผู้ยากจนนั้น จะเข้าไปในเมืองสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง เพื่อนำพืชผลเล็ก ๆ น้อย ๆ ไปขายบ้าง เพื่อซื้อของจำเป็นบางอย่างบ้าง ในการเดินทางไปเมืองก่อนอื่น เขาจะเดินทาง ด้วยเท้า จากนา ไปยัง สถานี รถไฟ แล้วขึ้นรถไฟต่อไปในเมือง เมื่อทำธุระในเมืองเสร็จก็ขึ้นรถไฟกลับไปยังสถานีเดิม แล้วก็เดินทางกลับนาของตน

ทุกๆ ครั้งที่เขาเข้าเมืองสุนัขของเขาจะต้องติดตามไปด้วย แต่เนื่องจากทางการรถไฟไม่ยอมให้เขานำสุนัขขึ้นรถไฟด้วย นอกจากจะเสียเงินซื้อตั๋วอีกใบหนึ่งสำหรับสุนัข ชาวนาจึงให้สุนัขคอยอยู่ที่สถานีนั่นเอง เมื่อเขากลับจากเมืองในตอนเย็น เขาจึงรับเอาสุนัขกลับกระท่อม

เขาปฏิบัติเช่นนี้มาเป็นเวลานานทีเดียว จนเป็นที่รู้จักคุ้นเคยกับพนักงาน รถไฟประจำสถานี และคนที่อยู่ในบริเวณสถานีทุกคน

อยู่มาวันหนึ่ง เรื่องเศร้าอันไม่คาดฝันก็เกิดขึ้นแก่ชาวนาคนนั้น ขณะที่เขาซื้อของเสร็จแล้วเตรียมจะเดินข้ามถนนในเมือง ได้มีรถยนต์คันหนึ่งแล่นมาด้วยความเร็วสูง และได้ชนเอาชาวนาล้มลงศีรษะฟาดพื้นถนนถึงแก่ความตายทันที ตำรวจได้นำศพของเขาไปฝังไว้ที่ป่าช้าของเทศบาลในฐานะศพไม่มีญาติ เป็นอันว่าชีวิตของชาวนาผู้น่าสงสารได้สิ้นสุดลงอย่างน่าอนาถ เพราะความประมาทของเขาเองและของคนขับรถ เพราะเหตุนี้เอง พระพุทธเจ้าของเราจึงทรงสอนเรามิให้ประมาท เพราะความประมาทเป็นทางแห่งความตาย ภัยอันตรายและความตายติดตามเราอยู่ทุกย่างก้าว คอยจ้องหาโอกาสที่จะตะครุบเราอยู่ทุกขณะ เราประมาทเมื่อใด เขาจะเข้าตะครุบเอาชีวิตเราทันที ฉะนั้นหลาน ๆ ของตาต้องไม่ประมาทเป็นอันขาด ไม่ว่าเป็นเวลาใดหรืออยู่ที่ไหน

เป็นอันว่า รถไฟขบวนที่จากเมืองไปในเย็นวัน

นั้นไม่มีชาวนาผู้ยากจน เมื่อรถไฟเคลื่อนเข้าสู่สถานีกลางทุ่ง สุนัขของชาวนาซึ่งคอยอยู่ได้วิ่งไปคอยรับนายของมันด้วยความดีใจ พอรถไฟเข้าจอดในสถานีมันก็วิ่งไปยืนชะเง้อคอกระดิกหางคอยตอนรับนายที่ประตูรถตู้ที่มันเคยต้อนรับ แต่ก็รู้สึกประหลาดใจเป็นอันมากที่ไม่เห็นนายของมันลงจากรถ พอคนสุดท้ายลงจากรถ มันรีบกระโดดพรวดขึ้นไปบนตู้รถแล้วก็วิ่งไปตามตู้ต่าง ๆ ทั้งมองทั้งดมกลิ่นหานายของมันด้วยความกระวนกระวายใจ มันวิ่งค้นหาตั้งแต่ต้นขบวนถึงท้ายขบวนก็ไม่พบนายของมัน มันกระโดดลงจากรถแล้ว ก็วิ่งรอบขบวนรถ ทั้งขบวนอีกครั้งหนึ่ง ส่งเสียงเห่าและจ้องมองไปแทบทุกหน้าต่างแต่ก็ไม่พบนายของมันอยู่นั่นเอง

ในที่สุดรถไฟขบวนนั้นก็เคลื่อนจากสถานี มันวิ่งตามรถไฟไปจนสุดชานชลา แล้วจึงเดินกลับไปนอนที่ใต้ม้านั่งที่มันเคยนอน แต่สักประเดี๋ยวมันก็ลุกขึ้นวิ่งเห่าหอนไปรอบ ๆ สถานี มันคงประหลาดใจเศร้าใจและคิดถึงนายของมันอย่างมาก ทุก ๆ คนที่สถานีก็ประหลาดใจเหมือนกันที่ไม่เห็นชาวนากลับมา แต่ก็ไม่มีใครคิดอะไรมาก นอกจาก

เข้าใจว่า เขาคงมีธุระพิเศษจึงค้างคืนที่ในเมืองวันรุ่งขึ้นเขาก็คงกลับมา

วันรุ่งขึ้น ชาวนากลับมาสู่สถานีจริง ๆ แต่มาในฐานะเป็นข่าวอันน่าเศร้าบนหน้าหนังสือพิมพ์ ทุกคนต่างเศร้าสลดใจในชะตากรรมของเขา และรู้สึกสงสารสุนัขของเขาอย่างจับใจ มันยังคงคอยนายของมันอยู่ที่สถานีรถไฟนั่นเอง ไม่ยอมไปที่ไหน ทุกครั้งที่มีขบวนรถไฟเข้าสู่สถานี มันจะต้องวิ่งไปต้อนรับ ไม่ว่าจะเป็นเช้าสายบ่ายเย็นหรือกลางคืน เมื่อค้นหาจนทั่วไม่พบ มันก็เดินกลับไปนอนคอยต่อไปที่ใต้ม้านั่งตัวเดิม ทุกคนที่สถานีพยายามทุกวิธีทางที่จะทำให้มันทราบว่านายของมันตายเสียแล้ว โดยการอธิบายด้วยวาจาบ้าง โดยทำท่าทำทางให้มันดูบ้าง เขียนรูปภาพให้ดูบ้าง แต่ก็ไร้ผล มันไม่ยอมเข้าใจและไม่ยอมจากสถานีไป ทุกคนที่ทราบพฤติกรรมของมันต่างสงสาร นำอาหารมาให้มันกินอย่างอุดมสมบูรณ์

วันคืนผ่านไป จากวันเป็นสัปดาห์ จากสัปดาห์เป็นเดือน จากเดือนเป็นปี จากปีเป็นหลายปี ในที่สุด

เวลาก็ผ่านไปนับได้ถึง ๑๒ ปีเต็ม ตลอดเวลาอันยาวนานนี้ สุนัขผู้ซื่อสัตย์ไม่เคยจากสถานี และไม่เคยพลาดที่จะออกวิ่งตรวจรถไฟทุกขบวนที่เข้าสู่สถานี

บัดนี้มันเป็นสุนัขที่แก่งุ่มง่าม ไม่รวดเร็วปราดเปรียวเหมือนเมื่อก่อน แต่ถึงกระนั้น มันก็ไม่เคยเพิกเฉยงานต้อนรับรถไฟ คืนวันหนึ่ง อากาศหนาวเย็นท้องฟ้ามืดมัวด้วยเมฆฝน และมีฝนตกหนัก มีรถสินค้าขบวนหนึ่งวิ่งเข้าสู่สถานี เมื่อรถขบวนนี้จากไป เจ้าหน้าที่คนหนึ่งได้พบร่างของสุนัขผู้ซื่อสัตย์นอนตายอยู่ที่ราง รถ ข้างล่าง ร่างของมันถูกล้อรถทับขาดเป็นสองท่อน ไม่มีใครทราบสาเหตุแห่งการตายของมัน มีการสันนิษฐานกันไปต่าง ๆ บ้างก็ว่ามันกระโดดให้รถทับตายเพราะความเศร้าใจสุดขีด บ้างก็ว่ามันพลัดตกลงไปเพราะความงุ่มง่ามของมันเองในขณะวิ่งไปต้อนรับรถไฟในตอนกลางคืน

ทุกคนที่อยู่ในสถานีต่างพร้อมใจกันนำร่างของสุนัขตัวนั้นไปฝังไว้ที่บ่าช้าเทศบาลที่ในเมือง เคียงคู่กับหลุมฝังศพนายของมัน แล้วก็ช่วยกันบริจาคทรัพย์จ้างช่างทำอนุสาวรีย์ด้วยหินอ่อนประดิษฐานไว้เหนือ หลุม ฝังศพ

ของมันพร้อมกับจารึกคุณงามความดีของมนไว้ให้ คน รุ่นหลังได้อ่าน

หลาน ๆ ที่รัก เมื่ออ่านเรื่องนี้จบ หลานทุกคนก็คงเห็นด้วยอย่างเต็มที่ว่า สัตว์ที่เป็นเพื่อนที่ดีที่สุดก็คือสุนัข แม้มันจะเป็นสัตว์เดียรัจฉานมันก็มีคุณธรรม คือความกตัญญูกตเวทีต่อผู้มีพระคุณ เราเป็นมนุษย์แท้ ๆ ต้องดีกว่าสุนัขเราต้องรักเคารพต่อมารดาบิดา ครูอาจารย์และทุกคนที่มีอุปการะคุณต่อเรา อย่าให้น้อยหน้าสุนัขตัวนั้นเป็นอันขาด

เรื่องนี้เป็นเรื่องค่อนข้างเศร้า เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ เขาจะเล่าเรื่องสนุก ๆ ให้ฟังบ้าง โปรดติดตามเรื่องที่สองต่อไป

อุเทสพจน์

หลานเอ๋ย ! พระพุทธเจ้าทรงสอนไว้ว่า เมื่อเราเห็นคนอื่นได้ดิบได้ดีเราควรจะแสดงความยินดีต่อ เขา เราควรพลอยยินดีกับความดีของเขา แต่คนส่วนมาก เมื่อเห็นคนอื่นได้ดีเกินหน้าตน มักจะเกิดความอิจฉาริษยา แล้วก็หาทางทำลาย ตัดรอนความดีของเขาโดยวิธีต่าง ๆ เรื่องที่ตาจะเล่าให้ฟังต่อไปนี้เป็นนิทานพื้นเมือง ของ ไทยอิสานเป็นเรื่องแสดงเห็นความอิจฉาริษยาของชายคนหนึ่ง ซึ่งเห็นคนอื่นได้ดีเกินหน้าตน แล้วก็หาทางทำลาย

๒. คนมีหาง

เรื่องมีอยู่ว่า มีชายหนุ่มคนหนึ่งชื่อบุญมา อาศัยอยู่ในหมู่บ้านแห่งหนึ่ง บุญมาเป็นบุตรของครอบครัวที่ค่อนข้างยากจน แต่เขาเป็นชายหนุ่มที่ขยันขันแข็ง และมีความประพฤติดี บุญมามีความสัมพันธ์อยู่กับหญิงสาวที่สวยที่สุดในหมู่บ้านชื่อบุญมี ตามความเป็นจริงนั้น บุญมาได้หลงรักบุญมีอย่างสุดชีวิตจิตใจทีเดียว แต่เนื่องจากฐานะของบุญมีดีกว่าฐานะของเขามาก เขาจึงยังไม่กล้าที่จะออกปากฝากรักกับเธอ ได้แต่พยายามสร้างตัวและคอยโอกาสอันเหมาะสมอยู่ ฝ่ายบุญมีผู้แสนสวย ถึงจะมีชายหนุ่มบ้านใกล้บ้านไกลมาติดต่ออยู่มากมายเธอก็ดูไม่มีความรังเกียจหนุ่มบุญมาแต่อย่างใด

ครั้นต่อมาไม่นาน เหตุการณ์ที่ไม่คิดไม่ฝันก็เกิดขึ้น กล่าวคือได้มีข่าวประกาศไปทั่วหมู่บ้านว่า บุญมีได้ตกลงปลงใจที่จะแต่งงานกับหนุ่มลูกชายกำ นัน ประจำ ตำบลนั้น ผู้มีนามว่าบุญนำ ซึ่งเป็นหนุ่มที่มีฐานะร่ำรวยด้วย รูปหล่อด้วย มีความรู้ดีด้วย บรรดาญาติพี่น้องเพื่อนฝูงของบุญมีต่างพากันดีอกดีใจ ที่จะได้ เห็น เธอมี คู่ ครองที่

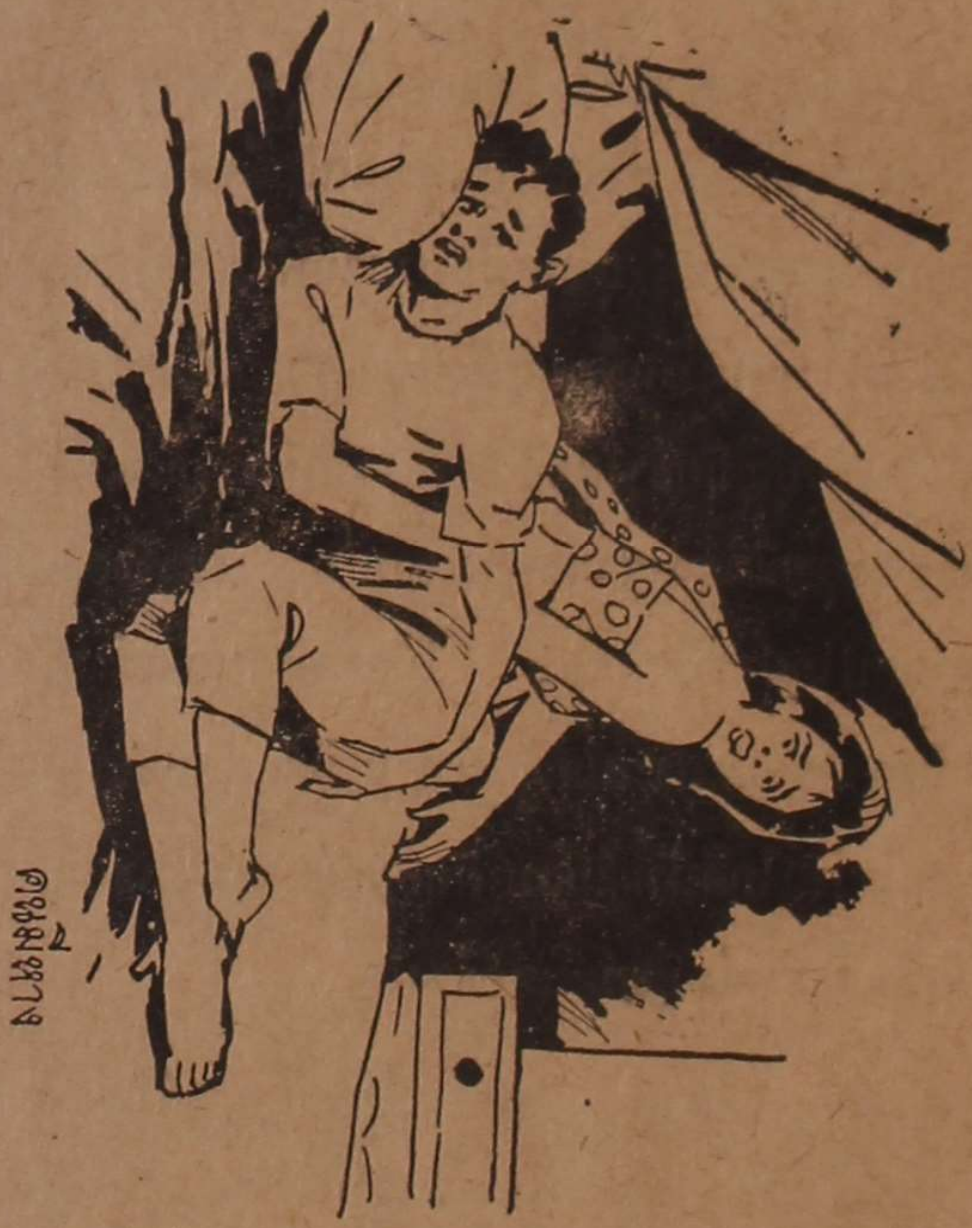

เหมาะสมกัน แต่ในขณะที่ข่าวนี้เป็นข่าวดีสำหรับคนทั่วไป มันกลับเป็นข่าวร้ายที่สุดในชีวิตสำหรับบุญมาผู้น่าสงสาร เขาทั้งผิดหวัง ทั้งโกรธแค้น ทั้งเสียใจ จนกินไม่ได้นอนไม่หลับอยู่เป็นเวลาหลายวันทีเดียวบุญมาคิดตัดสินใจด้วยอำนาจความแค้นและความอิจฉาริษยาว่าเขาจะต้องทำลายความสัมพันธ์ระหว่างบุญนำกับบุญมีให้ได้ แต่เขาจะทำอย่างไร ขอให้หลาน ๆ โปรดตั้งใจคอยฟังต่อไป

เมื่อใกล้กำหนดวันแต่งงาม อัน มโหาร ตาม ฤกษ์ บุญมาได้แอบไปพบกับบุญมีเป็นการส่วนตัว แล้วพูดขึ้นด้วยท่าทางและสุ้มเสียงแสดงความวิตกกังวลว่า “บุญมี ฉันได้ทราบข่าวการแต่งงาน ระหว่างเธอกับบุญนำด้วยความยินดี ฉันมาวันนี้ก็เพื่อจะมาแสดงความยินดีด้วย ฉันหวังว่าชีวิตการแต่งงานของเธอคงจะมีความสุข”

“ฉันก็หวังจะเป็นอย่างนั้น พี่บุญมา” สาวบุญมีพูดพยายามซ่อนรอยยิ้มไว้มิ ให้ ประ เจิด ประ เจ้อ เป็น ที่สะเทือนใจแก่ชายหนุ่มเกินไป “แต่ก็ไม่แน่นักหรอกพี่บุญมา เราจะไปเอาอะไรแน่นอนอะไรกับอนาคตความ

จริง ฉันก็ยังไม่รู้จักบุญนำเขาดีนักหรอก มันเป็นเรื่องของผู้ใหญ่มากกว่าเรื่องของฉันเอง”

หนุ่มบุญมาขยับเข้าไปใกล้บุญมี มองทางโน้นทางนี้ แล้วพูดขึ้นด้วยเสียงเบา ๆ ว่า “บุญมีในฐานะที่เรารู้จักกันมานาน ฉันอยากจะบอกอะไรเธอบางอย่าง”

“อะไร พี่บุญมา ?” หญิงสาวถามด้วยท่าทางสงสัย ชายหนุ่มทำท่าอิดเอื้อนเพื่อเร้าความสนใจของหญิงสาวครู่หนึ่ง แล้วพูดว่า “ความจริงฉันไม่อยากบอกเธอหรอก เพราะขืนบอกไปเธออาจจะไม่เชื่อฉันก็ได้”

“มีอะไรก็พูดมาเถอะ พี่บุญมา” หญิงสาวรบเร้า “มัวแต่อิด ๆ เอื้อน ๆ อยู่นั่นแหละ”

“ขอให้เธอถือเป็นความลับสุดยอด อย่าบอกใครเป็นอันขาดฉันหวังดีจริง ๆ จึงรีบมาบอกเธอ” ชายหนุ่มหยุดพูดเพียงแค่นั้น

“บอกเสียทีเถอะ พี่บุญมา ฉันอยากฟังใจแทบขาดแล้ว”

“ระวังให้ดีนะ” บุญมาพูดอย่างขึงขัง “บุญนำสามีในอนาคตของเธอนะ มีหางนะ !”

"พูดเป็นบ้าไปได้ พี่บุญมีก็" หญิงสาวพูดทำเสียงดุ "คนธรรมดาไม่ใช่ลิงจะได้มีหางได้อย่างไร ?"

"ฉันบอกแล้วไหมล่ะว่าเธอจะไม่เชื่อ แต่เอาเถอะ เธอจะเชื่อหรือไม่เชื่อฉันก็เป็นเรื่องของเธอ ฉันบอกความจริงให้เธอรู้ด้วยความหวังดีจริง ๆ" ว่าแล้วบุญมาก็รีบผลุนผลันลุกเดินจากไป ปล่อยหญิงสาวไว้ให้นั่งงงอยู่คนเดียว บุญมีไม่อยากเชื่อคำบอกเล่าของบุญมา แต่เธอก็คิดไม่ถูกว่า ถ้าไม่มีมูลความจริงอยู่บ้าง เขาจะมาบอกเธอทำไม บุญมีเกิดความว้าวุ่นแทบไม่เป็นอันทำการงาน

พอเสร็จเรื่องเกี่ยวกับบุญมีแล้ว บุญมาก็รีบไปไปพบบุญนำทันทีหลังจากแสดงความยินดีต่อเขาแล้ว หนุ่มผู้อกหักก็กล่าวขึ้นด้วยเสียงอ่อน ๆ ว่า "บุญนำในฐานะที่กันเป็นเพื่อนกับบุญมีมานมนาน กันพอจะรู้ความจริงอะไรบางสิ่งบางอย่างเกี่ยวกับเธอ กันอยากจะบอกแกไว้ด้วยความหวังดี"

"ความจริงอะไร บุญมา บอกกันหน่อยซิ" บุญนำถามด้วยความสนใจ

บุญมาทำท่าอิด ๆ เอื้อนตามเคยแล้วก็ใช้ลูกไม้เดิม "บางทีแกอาจจะไม่เชื่อกัน แต่มันก็เป็นความจริง"

"บอกมาก่อนเถอะน่า เชื่อไม่เชื่อเอาไว้พูดกันทีหลัง"

บุญมาขยับเข้าไปใกล้หนุ่มผู้โชคดี มองซ้ายมองขวาเห็นว่าปลอดคนดีแล้วจึงกระซิบว่า "บุญมีนะเป็นผีกระสือนะ !"

"อะไรกันนะ" บุญนำโพล่งออกมาด้วยความไม่พอใจ "แกนี่ถ้าจะบ้าไปเสียแล้ว"

"แกจะเชื่อหรือไม่เชื่อก็แล้วไป แต่ระวังหน่อยก็แล้วกันเวลานอนหลับ ประเดี๋ยวตับไต้ไส้พุงไม่เหลือแล้วจะหาว่ากันไม่บอก" ว่าแล้วบุญมาก็รีบจากไป บุญ-นำไม่อยากเชื่อคำบอกเล่าของบุญมาเลยแต่เขาก็ไม่สามารถจะขจัดเรื่องเหลวไหลนั้นออกไปจากจิตใจได้

ในที่สุดพิธีแต่งงานอันหรูหราที่สุดใน ตำบล นั้น ก็มาถึง เมื่อพิธีการต่าง ๆ เสร็จสิ้นลงแล้ว ก็มีการส่งตัวเจ้าบ่าวเจ้าสาวเข้าห้องหอตามธรรมเนียม เมื่ออยู่ในห้องสองต่อสองท่ามกลางความมืดแทนที่เจ้าบ่าวเจ้าสาวจะรีบ

ฉวยโอกาสนั้นแสดงความรักตามธรรมดา กลับต่างคนต่างนอน หันหลังให้กัน เว้นระยะห่างจากกันตั้งวาสองวา ทั้งสองต่างนอนพลิกตัวไปมา ถอนหายใจใหญ่เป็นครั้งคราว ลืมตาโพลงจนดึกสงัดก็ยังไม่มีฝ่ายใดหลับ

เรื่องของเรื่องก็มีอยู่ว่า ฝ่ายเจ้าสาวอยากจะพิสูจน์ดูเป็นกำลังว่า เจ้าบ่าวของเธอจะมีหางจริงดังที่บุญมาบอกเธอหรือเปล่า เธอจึงคอยหาโอกาสที่จะให้เจ้าบ่าวของเธอหลับแล้วจะได้เอามือไปลูบคลำดูให้รู้เรื่องเสียที ฝ่ายบุญนำเจ้าบ่าว ก็เกรงว่าถ้าตัวเผลอนอนหลับไปอาจจะถูกเจ้าสาวผู้ที่บุญมาบอกว่าเป็นผีกระสือ เอามือล้วงทวารหนักดึงเอาตับไตไส้พุงออกมากิน จึงนอนเอามือกุมก้นระวังตัวแจอยู่ในความมืดไม่ยอมหลับ

เมื่อเวลาล่วงเข้าบ่ายฉิมยาม พอได้ยินเสียงไก่ขันครั้งแรกบุญนำซึ่งเหน็ดเหนื่อยมาตลอดวัน ก็เริ่มเคลิ้มลงจวนจะหลับแต่มือยังกุมก้น ไปด้วย สัญชาตญาณการระวังภัย ฝ่ายบุญมี เมื่อได้ยินเสียงเจ้าบ่าวหายใจรวย ๆ ลง แสดงว่าหลับ เธอก็ดีใจเป็นหนักหนา คิดว่าโอกาสทองของเธอที่จะได้พิสูจน์ความจริงได้มาถึงแล้วเธอค่อย ๆ ลุก

ขึ้น คลานเข้าไปหาบุญนำอย่างระมัดระวัง พอกะว่าได้ระยะเหมาะแล้ว ก็ค่อย ๆ ยื่นมือคลำดูที่ก้นของเขา

พอมือของเธอไปถูกมือของ บุญนำ ซึ่งกุม อยู่ที่ก้น ชายหนุ่มซึ่งกำลังจะเคลิ้มหลับก็สะดุ้งสุดตัว ด้วยความตกใจกลัวอย่างสุดขีดเขาได้ผลุดลุกขึ้นนั่งแล้วก็เผ่นไปทางประตู โถมตัวพังประตูจนพังทะลายแล้วก็วิ่งกลับบ้านอย่างไม่คิดชีวิต ฝ่ายหญิงสาวเมื่อเห็นเหตุการณ์เช่นนั้นเกิดขึ้นตกใจลุกขึ้นนั่งด้วยหัวอกเต้นระทึก ได้มีการโกลาหลกันเป็นการใหญ่ คนที่มาสืบถามดูเหตุการณ์ต่างก็งงงวยที่บุญมีไม่สามารถจะให้คำอธิบายใด ๆ ได้

วันรุ่งขึ้นนั่นเอง บุญนำก็ย่องไปพบกับบุญมา แล้วก็พูดอย่างกระหืดกระหอบว่า “เพื่อนเอ๋ย กันเกือบจะไม่มีชีวิตมาขอบอกขอบใจแกเสียแล้วซี เมื่อคืนนี้ ขณะที่กำลังจะเคลิ้มหลับนั่นเอง อีนางผีกระสือมันค่อยๆ ย่องมาจับก้นของกัน ดีแต่ว่ากันเอามือกุมก้นไว้ จึงไม่ถูกมันล้วงเอาตับไตไปกิน กันต้องขอขอบใจแกอย่างสูงสุด ที่ได้ช่วยบอกความจริงช่วยชีวิตกันไว้”

พอบุญนำจากไปไม่นาน บุญมีก็กระหืดกระหอบมาพบบุญมาแล้วรายงานว่า "จริงของพี่บุญมาทุกประการ เขามีหางจริง ๆ เมื่อคืนนี้ เขานอนเอามือบีดก้นไว้ตลอดเวลา พอเขาเคลิ้มหลับ ฉันก็เอามือไปคลำดู พอมือฉันถูกเขาเท่านั้น เขาก็สะดุ้งสุดตัวกระโดดพังประตูหนีไป ฉันต้องขอบใจพี่บุญมาอย่างสูงที่ช่วยบอกบอกความจริงให้ทราบ ฉันเกือบจะได้ลิงเป็นสามีแล้วละซิ" เป็นอันว่าคนทั้งสองไม่ได้อยู่เป็นสามีภรรยากันตามแผนของบุญมาทุกประการ

หลานรัก! นิทานเรื่องนี้ตานำมาเล่าให้ฟังสนุก ๆ เท่านั้นเอง ไม่ค่อยมีคติสอนใจอะไรมากนัก แต่ก็แสดงให้เห็นอำนาจความอิจฉาริษยาของคน แสดงให้เห็นแผนการอันฉลาดของบุญมา แม้ว่าจะเป็นการใช้ความฉลาดในทางทำลายคนอื่นก็ตาม ตอนหลังต่อมา เรื่องราวจะเป็นอย่างไรไป ตาก็ไม่ทราบ เพราะนิทานเดิมเขาจบเพียงแค่นั้น แต่ตาเดาได้ว่า บุญนำจะต้องรู้ความจริงว่าบุญมีไม่ใช่ผีกระสือ และบุญมีก็จะรู้ความจริงว่า บุญนำไม่มีหาง เมื่อนั้น

แหละบุญมาก็จะได้เสวยผลแห่งกรรมของตน หลานเอ๋ย! จงจำคำของตาไว้ว่า เรื่องไม่จริงนั้น ถึงจะมีคนเชื่อใช้การได้ ก็จะใช้ได้ชั่วคราวเท่านั้น ในที่สุดความจริงก็จะเบิดเผยตัวมันเองออกมา ไม่เร็วก็ช้า เพราะความจริงเป็นสิ่งไม่รู้จักตาย ขอให้หลานทุกคนจงรักษาความจริง ใช้ความจริงทุกเมื่อ

อุเทสพจน์

หลานเอ๋ย คนเราเกิดมาในโลกนี้ ย่อมไม่เหมือนกัน ไม่เท่าเทียมกัน บางคนโง่ บางคนฉลาด บางคนยากจน บางคนร่ำรวย บางคนรูปสวย บางคนรูปชั่วเหล่า ทำไมเล่าคนเราจึงเกิดมาไม่เหมือนกัน ทางพระท่านบอกว่า เพราะผลกรรมแต่ละคนได้กระทำไว้ในชาติก่อน ก่อนที่เจ้าจะทำอะไร ให้พิจารณาดูความรู้ความสามารถและฐานะของเขาเสียก่อน แล้วจึงลงมือทำตามความรู้ความสามารถของเรา อย่าทำตามอย่างคนอื่นตะบันไป ถ้าขืนทำตามคนอื่นตะบันไปโดยไม่คำนึงถึงความรู้ความ สามารถของ ตนจะ ประสบความ ล้มเหลวดังนิทานต่อไปนี้

๓. ชายแก่แก้มโต

ครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีชายแก่ผู้ใจดีคน

หนึ่งอาศัยอยู่กับภรรยาในหมู่บ้านเล็ก ๆ ที่ดีนเขา ชายคนนี้เป็นคนดี เป็นที่รักใคร่นับถือของชาวบ้าน แต่เขามีข้อเสียเป็นส่วนตัวอยู่อย่างหนึ่ง ซึ่งทำให้เขาไม่มีความสุขสบายใจเท่าที่ควร กล่าวคือ ที่แก้มขวาของเขามีปุ่มเนื้องอกผุดขึ้นมาเป็นก้อนขนาดใหญ่ ดูเป็นที่น่าเกลียดมาก เขาได้พยายามไปรับการรักษา พยาบาล จากหมอหลายคน แต่ก้อนเนื้อประหลาดนั้นก็ไม่หาย ซ้ำยังทำท่าว่าจะโตขึ้นเรื่อย ๆ เสียด้วย ทำให้ชายคนนั้นกลัดกลุ้มใจเป็นอันมาก

ฝ่ายภรรยาของเขา เมื่อเห็นสามีไม่สบายใจ ก็ได้แต่ปลอบโยนว่า "อย่ากลัดกลุ้มกระวนกระวายใจไปเลยตาเอ๋ย ถ้าหากบุญวาสนาของเรามี สักวันหนึ่ง คงจะมีคนมาช่วยรักษาให้เนื้องอกของตาหายแน่ๆ" แต่คนที่จะมาช่วยตามที่ภรรยาของเขาพูดถึงนั้นไม่เห็นมาสักที

บ่ายวันหนึ่ง ชายแก่แก้มโต ได้เข้าไปในป่าเพื่อหาเก็บผืนตามที่เคยปฏิบัติมาเป็นประจำ เมื่อรวบรวมผืนได้มากพอแก่แรงแล้ว เขาก็เอาเถาวัลย์มัดผืนยกขึ้นบ่า

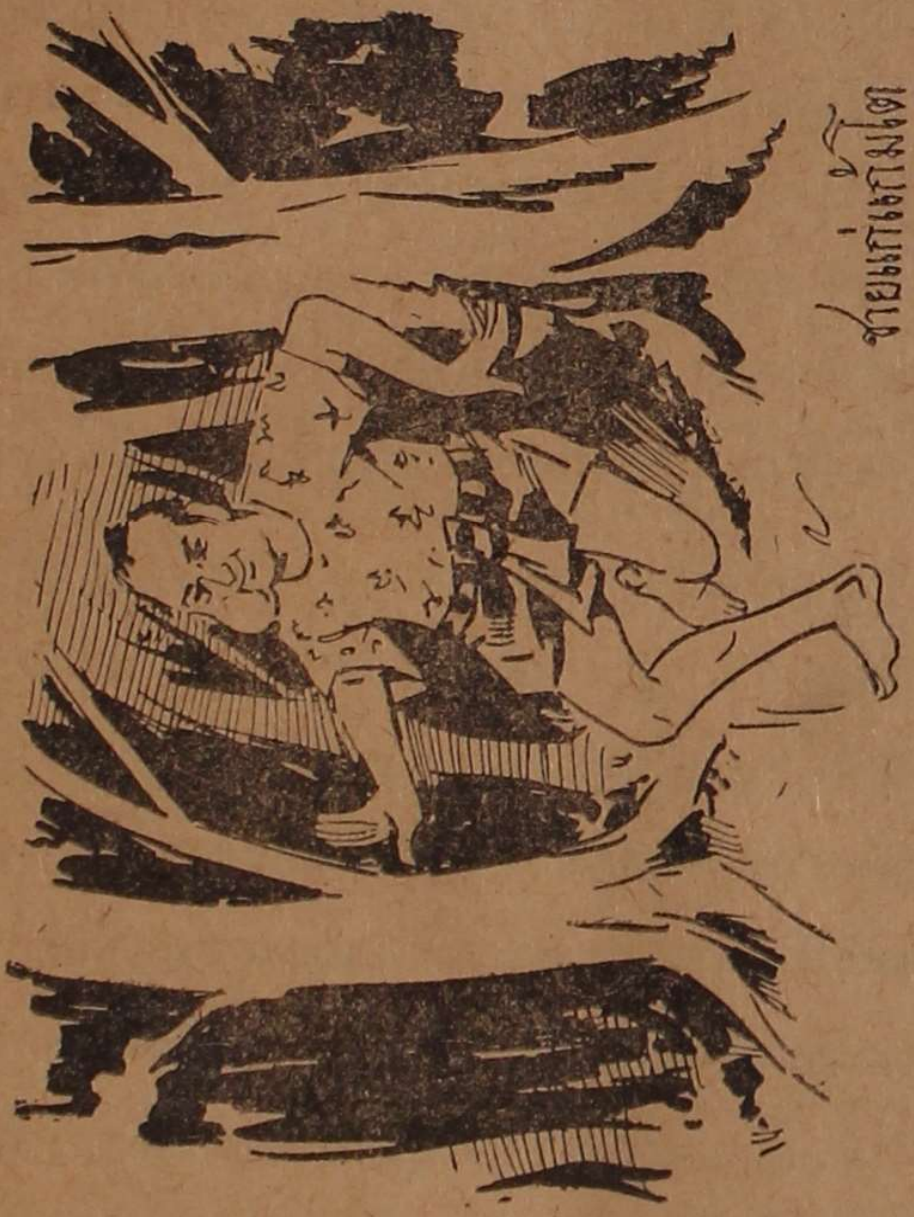

แบกเดินทางกลับบ้าน ขณะที่เขากำลังเดินอยู่กลางป่านั่นเอง เมฆฝนก็ได้แผ่คลุมท้องฟ้า ทำให้บรรยากาศภายในป่ามืดสลัวไป ในไม่ช้าลมพายุใหญ่ก็โหมพัดป่าเสียงดังสนั่นหวั่นไหว แล้วฝนห่าใหญ่ก็เทลงมาประดุจฟ้ารั่ว ชายแก่รีบวางมัดฟืนไว้แล้วหาที่หลบฝน มองไปมองมาได้พบต้นไม้ใหญ่ต้นหนึ่ง ซึ่งมีโพรงอยู่ที่โคนพอจะเข้าไปหลบอาศัยกันฝนได้ ชายแก่ได้รีบเข้าไปยืนหลบฝนพั่งเสียงฟ้าร้องครืน ๆ อย่างน่ากลัวอยู่ภายในโพรงไม้นั้นทันที

ในที่สุดฝนก็หยุด พายุสงบลง แต่ขณะนั้นเป็นเวลาจวนมืดแล้ว ชายแก่รู้สึกไม่สบายใจ เกรงภรรยาที่คอยอยู่ทางบ้านจะเป็นห่วง เขาได้ออกจากโพรงไม้เตรียมจะแบกฟืนกลับบ้าน แต่ทันใดนั้นเขาก็ต้องหยุดชงักในเมื่อได้ยินเสียงคนจำนวนมากมาย กำลังคุยกันอย่างสนุกสนานเดินออกมาจากในป่า ทีแรกเขารู้สึกดีใจคิดว่าคงมีชาวบ้านอีกหลายคนติดฝนอยู่ในป่าและกำลังเตรียมจะกลับบ้านเช่นเดียวกับเขา เขาคงจะมีเพื่อนร่วมเดินทางมากมาย แต่การคาดคะเนของเขาผิดถนัด เพราะเมื่อฝูงคนเหล่านั้นออกมาปรากฏตัวอยู่ในที่โล่งซึ่งเป็นลานกว้างกลางป่าแล้ว เขาหาใช่มนุษย์ธรรมดาไม่ กลับเป็นภูตผีปีศาจ

หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก
จันทบุรี

จำนวนมากที่อาศัยอยู่ในป่านั้น ด้วยความตกใจกลัว ชายแก่รีบหลบเข้าไปซ่อนตัวอยู่ในโพรงไม้ตามเดิม เขายกมือทั้งสองขึ้นบีดหน้า ตัวสั่นงันงกด้วยเกรงว่าจะถูกผีป่าทำร้ายเอา

ขณะที่เขาซบหน้าอยู่กับผ่ามือนั้นเอง หูก็แว่วได้ยินเสียงดนตรีอันไพเราะแว่วมาจากกลุ่มผีป่า เขาค่อย ๆ เงยหน้าขึ้นจ้องมองผ่านปากโพรงไปทางทิศทางนั้น เขารู้สึกประหลาดใจเป็นอันมาก เมื่อได้พบว่า ผีป่าเหล่านั้นกำลังเต้นรำเข้ากับจังหวะดนตรีอย่างสนุกสนาน เสียงดนตรี เสียงเพลง เสียงตบมือ เสียงหัวเราะคุยกันอย่างสนุกสนานของผีป่า ดังสนั่นไปทั่วบริเวณ คล้ายกับมีงานมหกรรม บรรยากาศอันน่าสนุกสนานของงานนั้น ทำให้ชายแก่ลืมความหวาดกลัว พลอยสนุกสนานเพลิดเพลินไปกับผีป่าด้วย ความสนุกทำให้เขาลืมตัวเผลอปรบมือเข้ากับจังหวะดนตรีอย่างสนุกสนาน

ครู่ใหญ่ผ่านไป เขาได้ยินเสียงหัวหน้าผีป่าพูดขึ้นอย่างหัวเสียว่า "ในบรรดาพวกเราไม่มีใครรำได้ดีไปกว่านี้แล้วหรือ ฉันเบื่อเต็มทีแล้ว ใครนะจะรำสวย ๆ ให้ฉันชมเป็นขวัญตาหน่อย?"

เมื่อได้ยินเช่นนั้น ชายแก่แก้มโตก็ลืมตัวอย่างสิ้นเชิง เพราะเขาเป็นนักรำชั้นครูผู้มีชื่อในแถบนั้น เมื่อได้ยินเสียงท้าทายของหัวหน้าผี เลือดนักรำขึ้นหน้า ทำให้เขาลืมทุกสิ่งทุกอย่างรำป้อออกไปจากโพรงที่หลบซ่อนไปปรากฏตัวอยู่กลางวงพวกผีบ้าทันที ฝ่ายผีบ้านักรำสมัครเล่นทั้งหลาย เมื่อเห็นนักรำชั้นครูออกไปแสดงลวดลายเช่นนั้น ก็พากันหยุดรำหลบไปยืนเป็นวงรอบชายแก่ปรบมือให้จังหวะแก่เขาพร้อมกัน เมื่อเห็นเช่นนั้นชายแก่ก็เกิดกำลังใจ ทำการร่ายรำอย่างสุดฝีมือ ยังความพึงพอให้แก่ผีบ้าเป็นอันขาด

เมื่อการร่ายรำเสร็จสิ้นลงแล้ว ผีบ้าทั้งหลายต่างเข้ามาล้อมหน้าล้อมหลังชายแก่กล่าวชมเชยความสามารถของแกอยู่ไม่ขาดปาก ผีบ้าผู้เป็นประธานดูจะพอใจเป็นพิเศษ เขาเรียกชายแก่เข้าไปใกล้แล้วกล่าวว่า "วิเศษจริง ๆ วิเศษจริง ๆ แกรำได้เยี่ยมยอดมาก วันพรุ่งนี้เราจะมีการเฉลิมฉลองกันอีกครั้งหนึ่ง แกจะมารำให้พวกเราอีกได้ไหม ?"

"ได้" ชายแก่ตอบตกลงทันที ทำให้บรรดาผีบ้าทั้งหลายยิ้มด้วยความพอใจ

แต่แล้วผีแก่ตนหนึ่งได้พูดขึ้นว่า “ธรรมดามนุษย์ทั้งหลายย่อมโกหกหลอกลวงเก่ง ไม่ซื่อสัตย์เหมือนผี รับปากแล้วเขาอาจจะไม่มาก็ได้ ทางที่ดีเราควรยึดเอาของมีค่าของเขาไว้สักอย่างหนึ่ง วันรุ่งขึ้นเมื่อเขามา เขาค่อยคืนให้เขา”

ผีป่าทั้งหลายต่างเห็นชอบด้วยกับข้อเสนอแนะของผีแก่ตนนั้น ประธานผีจึงสั่งให้ลูกน้องค้นตามตัวของชายแก่เพื่อหาของมีค่า ชายแก่ถูกค้นตั้งแต่ศีรษะตลอดเท้า แต่พวกผีก็ไม่พบของมีค่าใด ๆ ในที่สุดผีชราตนเดิมนั้นเองได้กล่าวขึ้นว่า “ก้อนเนื้อใหญ่ที่ติดอยู่บนแก้มของชายนั่นแหละคือของมีค่าของแก เพราะพวกมนุษย์พากันถือว่า ก้อนเนื้อนั้นเป็นเครื่องหมายแห่งโชคลาภ เราควรยึดเอาก้อนเนื้อของแกไว้

ผีผู้เป็นประธานเห็นด้วยทันที เขายื่นมือจับที่แก้มขวาของแก่ ลูบคลำอยู่ครู่หนึ่งแล้วก็ปลิดเอาก้อนเนื้อไปอย่างง่ายดาย โดยไม่มีความเจ็บปวดแม้แต่น้อย หลังจากนั้นผีป่าทั้งหลายก็หายวับไปกับตา เหลือแต่ชายแก่ยืนงงอยู่ท่ามกลางป่าคนเดียว เขาเอามือลูบแก้มที่ราบเลียบเป็นปกติของตนด้วยความพึงพอใจ แล้วก็รีบมัดแบกผืนกลับบ้าน

ฝ่ายหญิงชราผู้ภรรยา ซึ่งนั่งตั้งตาคอยอยู่ทางบ้าน เมื่อเห็นสามีสุดที่รักกลับมา ก็ดีอกดีใจ ตรงเข้าไปลูบหน้าลูบหลังไถ่ถามข่าวคราวเป็นการใหญ่ นางรู้สึกประหลาดใจและตื่นเต้นดีใจอย่างยิ่งที่ได้พบว่า ก้อนเนื้อใหญ่ที่แก้มซ้ายของสามีหายไปเสียแล้ว "เนื้องอกของตาหายไปได้อย่างไร?" นางถามด้วยความดีใจ

ชายแก่ได้เล่าเรื่อง ให้ฟัง ตั้งแต่ ติดฝนอยู่ ในโพรง ได้เห็นผีเต้นรำได้แสดงการฟ้อนรำให้ผีชม จนถึงหัวหน้าผีริบก้อนเนื้องอกที่แก้มไว้เป็นประกัน เพื่อจะให้เขากลับไปอีกในวันรุ่งขึ้น

"แล้วพรุ่งนี้ ตา จะต้อง ไป รำให้ผีดู อีก หรือ?" ภรรยาถาม

"ฉันต้องไปตามคำมั่นสัญญา" ชายแก่พูด

"ถ้าอย่างนั้น ผีก็เอาก้อนเนื้องอกติดแก้มคืนให้ตาเท่านั้นเอง" ภรรยาพูดด้วยน้ำเสียงแสดงความวิตก

"ไม่เป็นไร" ชายแก่พูดอย่างใจเย็น "ถ้าฉันเต้นรำให้ผีพอใจฉันอาจจะขอให้ผีทำลายก้อนเนื้อนั้นเสียก็ได้"

ชายแก่นักเต้นรำคนนี้ มีเพื่อนบ้านอยู่คนหนึ่ง ซึ่งมีอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน และมีก้อนเนื้องอกขนานใหญ่ติดอยู่ที่แก้มเหมือนกัน แต่อยู่ที่แก้มด้านซ้าย ชายคนนี้มีนิสัยโลภมาก เห็นแก่ตัวมักจะมาขอยืมสิ่งของที่บ้านชายแก่นักฟ้อนรำเสมอ ในตอนเช้าวันรุ่งขึ้น ชายเพื่อนบ้านก็คงมายืมข้าวสารที่บ้านชายนักฟ้อนรำเป็นปกติ แต่เขารู้สึกประหลาดใจ อย่างมากที่ได้เห็นก้อนเนื้อบนแก้มของเขาหายไป โดยไม่มีร่องรอยใด ๆ เหลืออยู่เลย เขาได้สืบถามดูเรื่องราวอย่างละเอียด ชายแก่นักฟ้อนรำก็เล่าเรื่องให้ฟังอย่างละเอียดโดยมิได้ปิดบังแต่อย่างใด

"ถ้าอย่างนั้น คืนวันนี้ฉันขอไปแทนคุณเถอะ" ชายขี้โลภพูดขึ้น "ฉันจะได้แสดงการฟ้อนรำให้ผีดู แล้วผีจะได้เอาแก้มเนื้อออกจากแก้มของฉัน"

ชายแก่นักฟ้อนไม่ขัดข้องแต่อย่างใด เพราะเขาเป็นคนใจกว้างอยู่แล้ว เย็นวันนั้นชายขี้โลภจึงรีบเข้าไปในป่า และเข้าไปแอบอยู่ในโพรงไม้ตามที่ชายนักฟ้อนบอกไว้ทุกประการ พอพระอาทิตย์ตกดิน บรรยากาศเริ่มมืด เสียงดนตรีก็ดังขึ้นแล้วผีป่าทั้งหลาย ต่างก็ออกมาเต้นรำกันอย่างสนุกสนานเช่นเดียวกับวันก่อน

ผีบ่าผู้เป็นประธาน มองไปรอบ ๆ ตัวแล้วพูดขึ้นว่า "เอ บ่านี้ชายแก่คนนั้นยังไม่มาอีกหรือ?"

"ฉันมาแล้ว ชายขี้โลภร้องตอบไปด้วยเสียงอันดัง แล้วก็รำป่อออกไปท่ามกลางพวกผีบ่า แต่เนื่องจากชายคนนั้นไม่ใช่นักฟ้อนรำ และไม่ค่อยผึกหัดในศิลปการรำมาก่อน จึงรำไปเท่าที่เคยเห็นคนอื่นเขารำมา เพราะฉะนั้น เขาจึงเพียงแต่กระโดดยกแขนยกขา เอียงศีรษะไปทางขวาทีทางซ้ายทีตามจังหวะดนตรีเท่านั้น พวกบีศาจเมื่อเห็นเช่นนั้นต่างพากันหัวเราะลั่น แต่ไม่ใช่หัวเราะพอใจ เป็นการหัวเราะเยาะด้วยความขบขัน

"วันนี้แกรำไม่ได้ความเลย" ผีผู้เป็นหัวหน้าพูดขึ้นอย่างหัวเสีย "ถ้าแกรำไม่ดีไปกว่านี้ ข้าจะลงโทษแก" ชายแก่รู้สึกตกใจมากต่อคำขู่ของหัวหน้าผี และพยายามรำอย่างดีที่สุด แต่เขายิ่งพยายายามก็ดูเหมือนยิ่งเพิ่มความขบขันให้แก่บรรดาบีศาจ

ในที่สุด ผีผู้เป็นประธานได้ลุกขึ้นยืนด้วยอาการโกรธเคือง เขาได้หยิบเอาก้อนเนื้องอกที่ริบไว้จากชายแก่คนก่อนออกมา แล้วปาไปที่ชายแก่คนนั้น "นี่ของแก

เอากลับคืนไป" บังเอิญก้อนเนื้องอกที่ผีผู้หัวหน้าปาไปนั้นได้ไปติดอยู่ที่แก้มขวาของชายคนนั้นพอดี เขาจึงได้เนื้องอกสองก้อนบนแก้มทั้งสอง แทนที่จะมีเพียงก้อนเดียวอย่างแต่ก่อน ขณะที่เขายืนลูบแก้มด้วยความเศร้าใจอยู่นั้นเอง บรรดาบีศาจก็หายวับไปกับตา ปล่อยให้ชายขี้โลภยืนปลงอนิจจังอยู่คนเดียว

นี่แหละหลานเอ๋ย คนขี้โลภเห็นเขาทำอะไรได้ก็ทำไปตามโดยไม่คำนึงถึงสภาพตัวเอง ย่อมได้รับผลคือความทุกข์ทับทวีดังเรื่องที่ตาเล่าจบลงนี้

อุเทสพจน์

หลานเอ๋ย คนเราเกิดมาในโลกนี้ มิได้อยู่คนเดียว เราอยู่คนเดียวไม่ได้ เราจะต้องพึ่งพาอาศัยคนอื่น ๆ นับไม่ถ้วน เมื่อเราเกิดมาทีแรกเป็นเด็กตัวเล็ก ๆ ยังพึ่งตัวเองไม่ได้ เราต้องอาศัยพ่อแม่ เป็นผู้เลี้ยงดู ถ้าพ่อแม่ขับเราโยนทิ้งเสียเมื่อแรกเกิด เราต้องตายแน่ๆ เราเจริญเติบโตขึ้นมาเป็นผู้เป็นคนอยู่อย่างเดี๋ยวนี้ เพราะอาศัยพ่อแม่แท้ ๆ พ่อแม่ให้น้ำนม ให้อาหาร ให้เสื้อผ้า ให้ที่อยู่อาศัย ให้หยูกยาเมื่อยามเราเจ็บ ให้ความรัก ให้ความรู้เล็ก ๆ น้อยๆ ครูอาจารย์ให้ความรู้ให้ความรักความหวังดี เพื่อนฝูงให้การช่วยเหลือในยามยาก ชาวนาให้ข้าว

ชาวสวนให้ผักและผลไม้ พระเจ้าแผ่นดินให้ความร่มเย็นเป็นสุขแก่พสกนิกร ตำรวจให้ความปลอดภัยแก่ชีวิตทรัพย์สิน ทหารทำให้เรามีประเทศชาติอยู่เป็นอิสระเสรี เมื่อสรุปแล้ว คนเราอยู่รวมกันเป็นบ้านเป็นเมือง ต่างให้อะไรแก่กันและกันอยู่โดยไม่รู้สึกตัว ถ้าสมมติว่า คนทุกคนเกิดความเห็นแก่ตัวขึ้นมา หยุดให้อะไรแก่คนอื่น ๆ หมด บ้านเมืองย่อมจะอยู่ไม่ได้ เพราะฉะนั้น การให้จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่สุดในสังคมมนุษย์

หลานรัก หลานทุกคนคงเคยได้ยินคำว่า "พระโพธสัตว์" แต่หลานรู้ไหมว่า พระโพธิสัตว์คือใคร? ถ้าไม่รู้ตาจะบอกให้ พระโพธิสัตว์แปลว่า บุคคลผู้ที่กำลังกระทำความดีเพื่อจะเป็นพระพุทธเจ้าในอนาคต ความดีดังกล่าวนี้เรียกว่า บารมี พระโพธิสัตว์ก็คือบุคคลผู้กำลังสร้างบารมีหรือเรียกตามสำนวนพระว่า บำเพ็ญบารมี บารมีของพระโพธิสัตว์มีถึง ๑๐ ประการด้วยกัน แต่ตาจะกล่าวถึงบารมีประการแรกคือการให้ พระโพธิสัตว์ทุกองค์จะต้องบำเพ็ญทานบารมี คือการให้เป็นอันดับแรก พระโพธิสัตว์เป็นคนใจกว้างไม่เห็นแก่ตัว ยินดีในการเสียสละเพื่อให้ผู้อื่นมีความสุข

เรื่องต่อไปนี้ เป็นเรื่องการบำเพ็ญทานบารมีของพระโพธิสัตว์ผู้ซึ่งต่อมาภายหลังได้เป็น พระพุทธเจ้าพระนามว่า "ศากยมุนี หรือ โคตมะ พุทธะ" ซึ่งเป็นผู้ให้กำเนิดแก่พระพุทธศาสนาที่เรานับถืออยู่เวลานี้

๔. กระต่ายบนดวงจันทร์

นานมาแล้ว พระโพธิสัตว์ได้เกิดเป็นกระต่ายอาศัยอยู่ในป่าแห่งหนึ่ง ในป่าเดียวกันนั้น มีสัตว์อีกสองตัวคือนากกินปลาและลิงอีกตัวหนึ่งอาศัยอยู่ด้วย ในเวลาต่อมาสัตว์ทั้ง ๓ ได้ผูกสมัครรักกันจนกลายเป็นเพื่อนสนิทกัน

ในบรรดาสัตว์ทั้ง ๓ นั้น กระต่ายพระโพธิสัตว์เป็นผู้มีความประพฤติปฏิบัติผิดแผกแตกต่าง จากสหายทั้งสอง กล่าวคือทุก ๆ วันพระ กระต่ายจะอดอาหาร ไม่ยอมกินสิ่งใด หลบเข้าไปอยู่ในที่สงัด แล้วก็ใช้เวลาไปในการสวดมนต์ภาวนา การกระทำของกระต่ายทำให้ สหายทั้งสองประหลาดใจ ดังนั้นเมื่อได้โอกาสลิงกับนากจึงเข้า

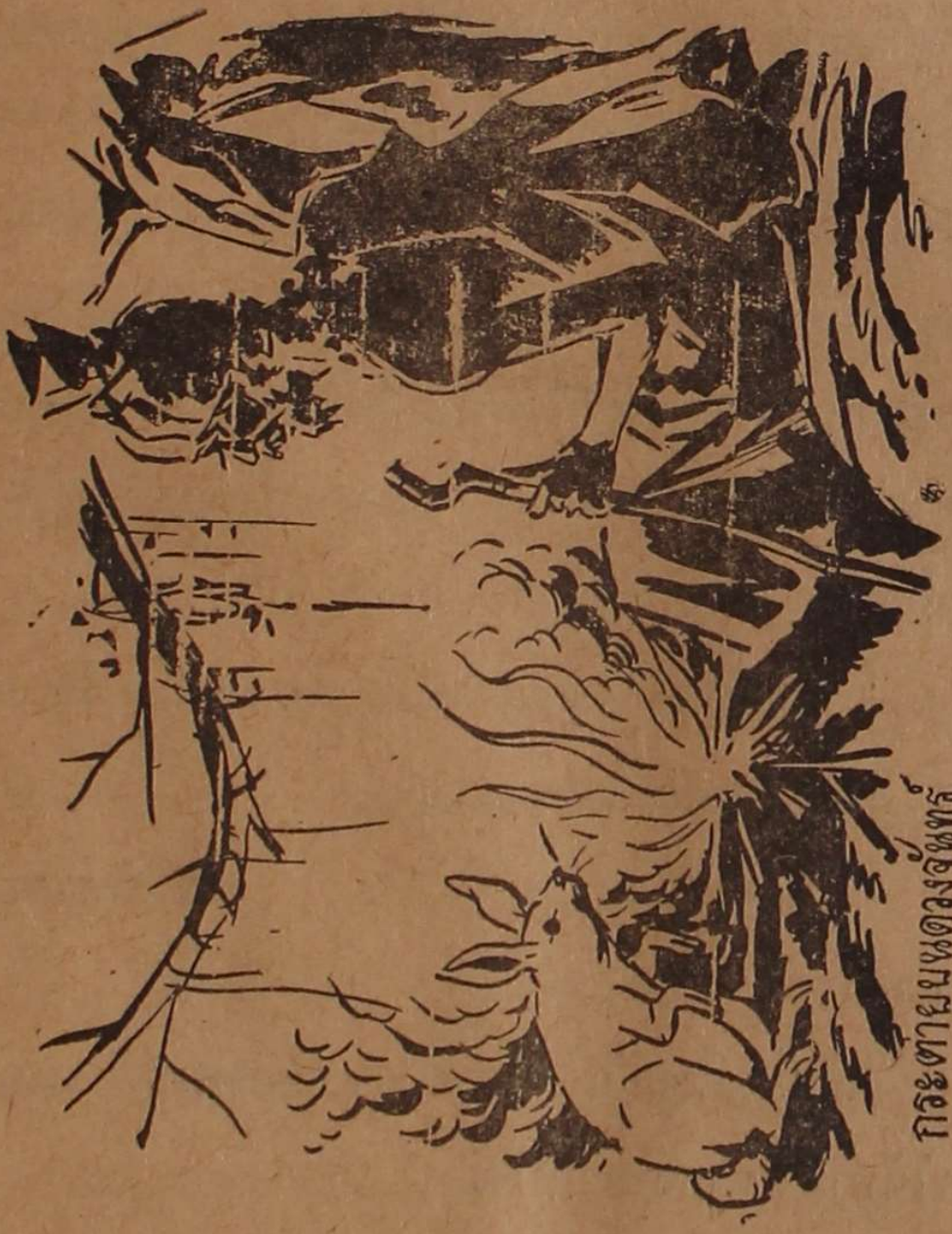

ไปหากระต่ายแล้วถามว่า ทำไมถึงอดอาหารในวันพระ พระโพธิสัตว์บอกว่า การอดอาหารในวันพระเป็นการรักษาอุโบสถศีล เป็นการฝึกตนให้เคยชินกับการอดอาหาร เผื่อว่าจะไม่ลำบากในคราวอัตคัดขาดแคลน เป็นการสร้างนิสัยให้เข้มแข็งอดทน เป็นการฝึกกายเบาใจสงบเหมาะแก่การสวดมนต์ภาวนานอกจากได้อธิบายคุณค่าของการอดอาหารแล้ว กระต่ายพระโพธิสัตว์ยังได้พรรณาคุณของการให้ทานด้วยอย่างยืดยาว จนสหายทั้งสองเกิดความเลื่อมใสศรัทธาอยากจะให้ทานบ้าง

"แต่ฉันเป็นลิง กินแต่ผลไม้ จะเอาอะไรให้ทานเล่า?" ลิงได้ถามขึ้นด้วยความสงสัย

"ก็ให้ผลไม้นั่นแหละเป็นทาน" พระโพธิสัตว์แนะนำ

"ฉันก็เหมือนกัน กินแต่ปลาเป็นอาหาร จะเอาอะไรให้ทาน นากถามขึ้นบ้าง

"ให้ปลานั่นแหละเป็นทาน" พระโพธิสัตว์แนะนำ

ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา สหายทั้งสองต่างก็ทำ

ทานกันเป็นประจำ นากให้ปลาเป็นทานแก่คนผู้ต้องการ ลิงให้ผลไม้แก่คนขอทาน และ สมณะ พราหมณ์ ผู้ มี ความ ต้องการ

ขณะที่สหายทั้งสองกำลังทำบุญให้ทานกัน อยู่ เป็น ประจำนั้นเอง กระต่ายโพธิสัตว์กลับไม่ได้ให้อะไรเป็น ทานแก่ใครเลย เพราะเหตุว่า กระต่ายกินแต่หญ้าเป็น อาหาร ถ้าจะเอาหญ้าให้ทานก็คงไม่มีใครต้องการ พระ โพธิสัตว์ต้องใช้เวลาคิดอยู่นานว่าจะเอาอะไรให้เป็น ทานดี จนกระทั่งในที่สุดก็คิดออก ว่าธรรมดามนุษย์ย่อมกินเนื้อ กระต่ายเป็นอาหาร เมื่อไม่มีสิ่งใดจะให้ทานก็ควรจะให้ เลือดเนื้อของตนนี้แหละเป็นทานแก่ผู้ ต้องการ ในเมื่อ ถึง เวลาอันสมควร

พอพระโพธิสัตว์ตัดสินใจเท่านั้น แรงบุญบารมี ของเขาก็ไปดลบันดาลให้แท่นศิลาอาสน์ของท้าวสักกเทว-ราชในสวรรค์เกิดแข็งกระด้างขึ้นมาทันที ท้าวสักกะรำ พึงในใจว่าใครหนอมาทำให้บัลลังก์ของ เรา แข็ง กระ ด้าง ท่านจึงใช้ตาทิพย์มองลงมาตรวจดูในโลกมนุษย์ ในไม่ช้า ก็ทราบด้วยญาณพิเศษว่า กระต่ายพระโพธิสัตว์ได้ตัดสิน

ใจให้ชีวิตของตนเป็นทานซึ่งยากที่ใคร ๆ ในโลกจะกระทำได้

"กระต่ายน้อยตัวนี้ใจบุญจริง ๆ" ท้าวสักกะรำพึงในใจ "เราจะต้องไปทดลองใจดูก่อน" ว่าแล้วก็เสด็จลงจากสวรรค์ลงสู่ป่า ที่ สัตว์ ทั้งสามสหาย อาศัยอยู่ แปลงเพศเป็นฤาษีชราเดินถือไม้เท้าผ่านป่าไปด้วยความลำบากยากเย็น

ฤาษีชราเดินผ่านที่อยู่ของลิงก่อน ฝ่ายลิงเมื่อเห็นฤาษีผู้ทรงศีลทรงธรรมเดินผ่านมาก็เกิดความดีใจ รีบรวบรวมผลไม้ที่ตนเก็บมาได้กระโดดลงจากต้นไม้ นำไปถวายแก่ฤาษีด้วยความยินดี แต่พระฤาษีกล่าวว่า "วานรเอ๋ย ขอบใจเจ้ามาก แต่ข้ายังไม่ต้องการผลไม้ของเจ้าในขณะนี้ เก็บไว้ก่อนเถิด เมื่อข้ากลับจากอาบน้ำในแม่น้ำแล้วจะกลับมารับ" ว่าแล้วก็เดินเลยไป

ฝ่ายนากกินปลา เมื่อเห็นฤษีกำลังเดินมาแต่ไกลก็ดีใจรีบคาบเอาปลาที่ตนจับได้มาวางกองไว้ เมื่อฤษีเดินมาถึงก็ทำความเคารพแล้ว ออกปากขอถวายปลา ฤษีชราขอบใจนากบอกให้เก็บไว้ก่อนจะกลับมาเอาในภายหลัง

ในที่สุดฤาษีชราก็มาถึงที่อยู่ของ กระต่ายพระโพธิสตว์ พระโพธิสัตว์ดีใจรีบออกไปต้อนรับ

"เจ้ากระต่ายน้อย นากเพื่อนของเจ้าให้ปลาแก่เรา ลิงให้ผลไม้ เจ้าเล่าจะให้อะไรแก่เรา ?" ฤาษีถามทีเล่นทีจริง

"ข้าพเจ้ามีสิ่งที่จะให้แก่ท่านเหมือนกัน" กระต่ายตอบ "แต่ก่อนจะให้ ข้าพเจ้าใคร่ขอให้ท่านก่อไฟขึ้นกองหนึ่งเสียก่อน"

ฤษีชรารู้สึกประหลาดใจต่อคำสั่งของกระต่าย แต่ก็ปฏิบัติตามด้วยดี เขาได้นำเอาฟืนมากองใหญ่แล้วก็จุดไฟจนลุกโชติช่วง กระต่ายน้อยไปนั่งอยู่ข้างๆ กองไฟแล้วกล่าวว่า "ข้าแต่ท่านผู้ทรงพรต ! ข้าพเจ้าไม่มีสิ่งใดจะถวายท่านนอกจากหญ้าเท่านั้น ข้าพเจ้าจึงตัดสินถวายเนื้ออันโอชารสของข้าพเจ้าแด่ท่าน ขอท่านได้โปรดรับเอาด้วยเถิด" ว่าแล้วกระต่ายน้อยก็กระโดดเข้าไปในกองไฟทันที

หลาน ๆ คงจะคิดว่ากระต่ายน้อยผู้ใจเด็ดเดียวจะต้องถูกไฟครอกตายอย่างแน่นอน แต่เปล่าเลย ด้วย

อานุภาพของท้าวสักกเทวราช ไฟอันร้อนแรงได้กลับกลายเป็นเยือกเย็นประดุจน้ำแข็ง ทำให้กระต่ายน้อยเกิดความประหลาดใจและผิวหวังอย่างมาก ทันใดนั้นฤาษีชราได้กลับร่างเป็นท้าวสักกเทวราชจอมสวรรค์ตามเดิม แล้วพูดว่า "กระต่ายน้อยเอ๋ย ข้าเห็นน้ำใจของเจ้าแล้ว เจ้าเป็นผู้มีใจอันประเสริฐจริง ๆ ยินดีเสียสละแม้กระทั่งชีวิตของตนเองเป็นทานแก่ผู้อื่น เพื่อจารึกความดีของเจ้าไว้ให้มนุษย์ได้เห็นตลอดกาลนิรันดร ข้าจะเขียนรูปของเจ้าไว้บนดวงจันทร์" ว่าแล้วท้าวสักกเทวราชก็คว้าเอาภูเขาลูกหนึ่งกำไว้ในมือ แล้วก็บีบเอาน้ำสีดำจากภูเขาลูกนั้นใช้แทนหมึก เขียนภาพกระต่ายไว้บนดวงจันทร์

หลานรัก! ถ้าหลานแหงนหน้าขึ้นมองดูพระจันทร์วันเพ็ญ เจ้าจะเห็นภาพกระต่ายปรากฏอยู่บนดวงจันทร์จนกระทั่งทุกวันนี้ ทุกครั้งที่เห็นภาพกระต่ายบนดวงจันทร์ขอให้เจ้าคิดถึงกระต่ายพระโพธิสัตว์เรื่องนี้ พยายามเอากระต่ายพระโพธิสัตว์เป็นตัวอย่าง ทำใจของเราให้กว้างขวางและเด็ดเดี่ยวเหมือนน้ำใจของพระโพธิสัตว์ ไม่ต้องถึงกับสละชีวิตให้เป็นทานแก่คนอื่นดอก เพียงแต่พยายามช่วยเหลือผู้อื่นเป็นครั้งคราวด้วยทรัพย์สินเงินทอง ด้วยความรู้ความสามารถ หรือด้วยแรงกายก็เป็นการเพียงพอแล้วสำหรับเขา

อุเทสพจน์

หลานเอ๋ย ความดีเป็นสิ่งที่ใคร ๆ ก็ชอบเมื่อ เราอยากได้สิ่งใด เราก็อยากได้แต่สิ่งดี ๆ เมื่อเราอยากได้สามีและภรรยา เราก็อยากได้สามีภรรยาที่ดี เมื่อเราอยากได้บุตรเราก็อยากได้บุตรที่ดี เมื่อเราอยากมีเพื่อน เราก็อยากมีเพื่อนที่ดี ไม่มีใครอยากได้ของเลวหรือคนเลว แต่ถึงกระนั้นก็มีน้อยคนที่รักและบูชาความดีอย่างแท้จริง หรือกระทำความดีเพราะรักความดี ส่วนมากทำความดีเพื่อผลตอบแทนอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่นทำดีเพื่อลาภเพื่อยศ เพื่อคำยกย่องสรรเสริญ เพื่อความสุขใจ ถ้าไม่มีหวังจะได้ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข เป็นสิ่งตอบแทนก็ไม่

อยากทำความดี ถ้าจำเป็นต้องทำ ก็ทำอย่างเสียไม่ได้ เพราะฉะนั้นคนดีจริง ๆ จึงหายาก

หลานรัก ! ถ้าเจ้าทำความดี เพราะรักในความดี เจ้าจะได้ความดีตอบแทนเสมอ แต่ถ้าเจ้าทำความดีเพื่อลาภ ยศ สรรเสริญสุข เจ้าอาจจะผิดหวัง เพราะบางครั้งเมื่อเจ้าทำความดีแล้ว แทนที่จะได้ลาภได้ยศ กลับเสียลาภเสียยศ แทนที่จะได้รับคำสรรเสริญ กลับถูกนินทา แทนที่จะได้สุข กลับได้รับทุกข์ เมื่อเป็นเช่นนี้ เจ้าก็จะเห็นผิดไปว่า ทำดีแล้วไม่ได้ดี แล้วก็ไม่อยากทำความดี

๕. ทำดีเพื่อความดี

นานมาแล้ว เมื่อตายังหนุ่มแน่นแข็งแรงและเป็นโสด ตาได้เที่ยวซอกแซกไปตามตรอกเล็กซอยน้อยในพระนครจนทั่ว คืนวันหนึ่ง ขณะที่ตากำลังเดินอยู่ในตรอกแคบๆ มืด ๆ แห่งหนึ่งแถวรองเมือง เท้าของตาได้ไปสะดุดเข้ากับสิ่ง ๆ หนึ่งซึ่งวางขวางทางอยู่ สิ่งที่ทำให้ตารู้สึกประหลาดใจก็คือว่า สิ่งนั้นมีลักษณะนิ่ม ๆ คล้าย

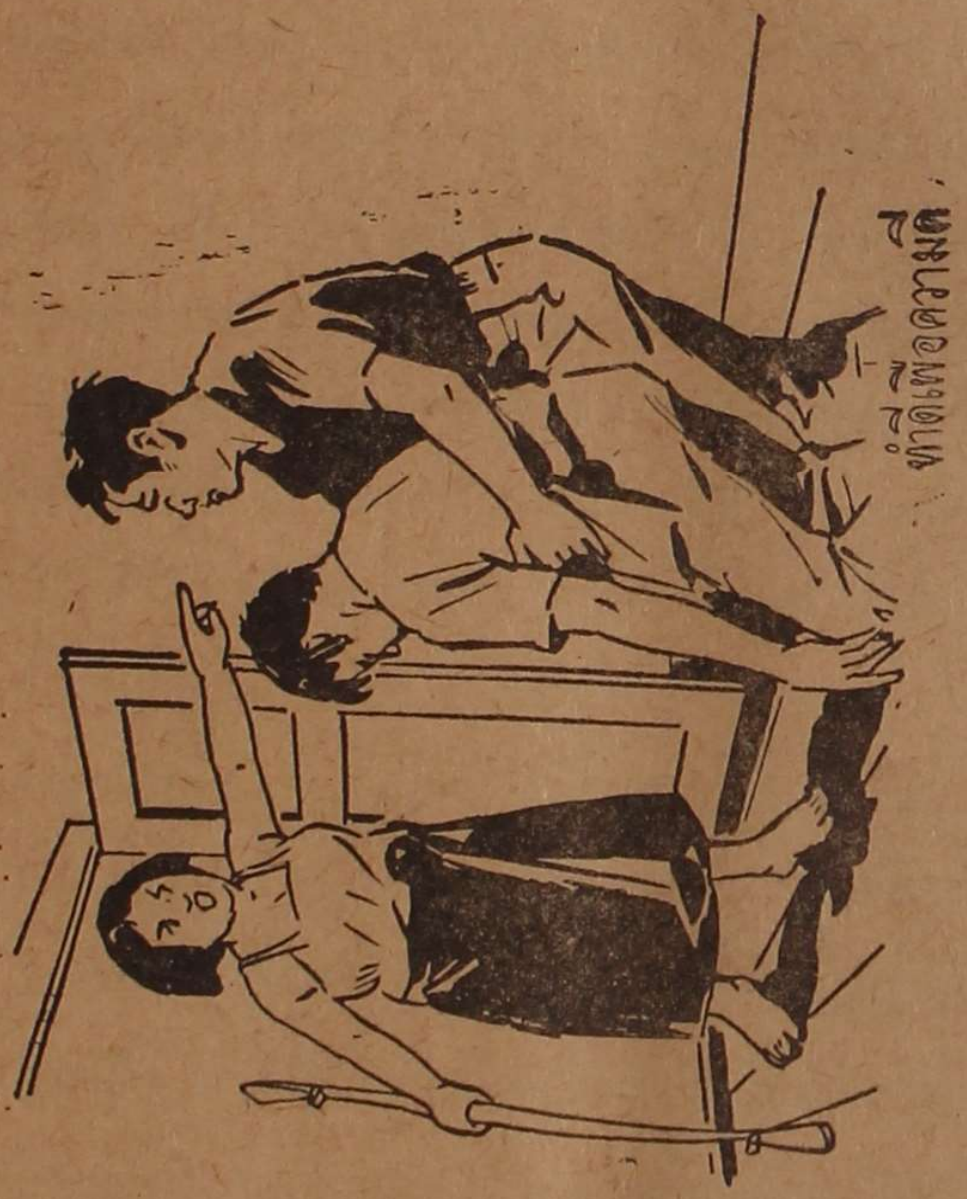

เนื้อหนังมนุษย์ ด้วยความสงสัยใคร่รู้ความจริง ตาจึงก้มลงพิจารณาอย่างใกล้ชิด ในที่สุดก็ได้ทราบความจริงว่า สิ่งนั้นคือชายคนหนึ่งกำลังนอนสลบไสลคลุกฝุ่นอยู่กลางถนนซอย เพราะความมึนเมา กลิ่นสุราฟุ้งตลบไปหมด

ตาหยุดยืนคิดอยู่ครู่หนึ่งว่าจะทำอย่างไรดี ถ้าจะเดินเลยไปเสียก็คงได้อย่างสบาย แต่อีกใจหนึ่งคิดว่าถ้าปล่อยเขานอนอยู่ที่นั่น เขาอาจจะถูกคนอื่นเดินมาเตะถีบหรือชนเอาเพราะมองไม่เห็น เขาอาจได้รับอันตรายบางทีสัตว์ร้ายเช่นงูหรือตะขาบมันจะมากัดมาต่อยเอาก็ได้ ยิ่งกว่านั้น ภรรยาและบุตรของเขา (ถ้าเขามี) ที่อยู่ทางบ้านอาจจะกำลังตั้งตาคอย คิดไปคิดมาความเมตตากรุณาก็เป็นฝ่ายชนะ ตาก้มลงอุ้มชายขี้เมาคนนั้นขึ้นแบกบนบ่าแล้วก็เดินไปยังห้องแถวใกล้ๆที่มีไฟสว่างวอมแวมออกมา ลุงโผล่หน้าเข้าไปที่ประตูแล้วตามเจ้าของบ้านว่า รู้จักชายคนนี้หรือเปล่า เจ้าของบ้านหัวเราะ แล้วบอกว่าชายคนนั้นคือตาแจ่งขี้เมา บ้านอยู่ห้องแถวเล็ก ๆ สุดซอย ตาถามดูเลขบ้านของตาแจ่งจนทราบแน่นอนแล้วก็แบกเขาเดินต่อไปด้วยความอยากลำบากอย่างยิ่ง

หลังจากเดินล้มลุกคลุกคลานมาเป็นเวลาเกือบ ๑๕ นาที ตามาถึงห้องแถวที่เป็นบ้านของตาแฉ่ง ตาวางเขาลงนอนไว้ที่พื้นซีเมนต์หน้าห้องแถว แล้วก็เอามือเคาะที่ประตู เมื่อประตูถูกเปิดออก หญิงอายุกลางคน ๆ หนึ่งก็เปิดประตูผลั๊วะออกมา นางจ้องดูหน้าของตาแล้วก็ก้มลงมองตาแฉ่ง ซึ่งนอนคุดคู้อยู่แทบเท้าด้วยสายตาแสดงความไม่พอใจอย่างยิ่ง

ขณะที่ตากำลังจะเอ่ยปากรายงานเรื่องราว ให้ นางทราบนั่นเอง นางก็เอามือชี้หน้าแล้วก็พูดขึ้นว่า "นี่เองคือคนที่พาผัวของข้าไปกินเหล้าเมาหยำเปทุกวัน ข้าจับได้แล้ว"

ก่อนที่ตาจะได้อธิบายความจริงให้นางฟัง หญิงคนนั้นก็คว้าเอาไม้คานที่วางอยู่ข้างๆ ฝาขึ้นมาประเคนลงไปบนศีรษะของตาอย่างแรง ดีแต่ว่าตายกมือทั้งสองขึ้นรับไว้ทัน ศีรษะจึงไม่แตกเลือดไหลโทรม ขณะที่นางเงื้อไม้คานขึ้นจะกระหน่ำตีตาอีกเป็นครั้งที่สอง ตาก็ถอยหลังออกไปพ้นรัศมีไม้คานเสียก่อน หญิงผู้ใจร้ายเงื้อไม้คานเผ่นตามจะตีตาอีก ตาจึงจำเป็นต้องวิ่งหนีเพื่อความปลอดภัย ได้ยินแต่เสียงด่าแช่งชักหักกระดูกตามมาข้างหลัง

ตาออกมานั่งลูบแขนที่บวมโนเพราะฤทธิ์ไม้คาน ที่ร้านกาแฟปากซอย พลางคิดอยู่ในใจว่า "เราอุส่าห์แบกสามีไปส่งจนถึงบ้านด้วยความหวังดี แม้แต่คำว่า "ขอบใจ" คำเดียวก็ไม่ได้รับ ตรงกันข้ามกลับถูกด่าถูกตีจนเจ็บตัว ทำดีไม่ได้ดีหนอ"

ตั้งแต่นั้นมา ตาก็ไม่ได้ช่วยเหลือใครโดยไม่จำเป็น ตาเชื่อว่าทำดีไม่ได้ดีแน่ ๆ แต่ต่อมาภายหลังตาได้เล่าเรื่องนี้ให้พระองค์หนึ่งฟัง ท่านสอนตาว่า ทำดีต้องได้ดีแน่ ๆ ความดีใด ๆ ที่เราทำแล้วจะอยู่ที่ตัวเราเอง เราย่อมเป็นคนดี ถึงคนอื่นจะไม่รู้ เราก็รู้ตัวเราเอง ลาภยศสรรเสริญเป็นแต่เพียงผลพลอยได้จากความหวังดี ไม่ใช่ตัวความดี บางทีเราอาจจะได้ แต่บางทีก็อาจจะไม่ได้ แต่ตัวความดีนั้นเราต้องได้แน่ ๆ ฉะนั้นจงทำความดีเพราะรักในความดีอย่าทำความดีเพื่อหวังผลตอบแทน ถ้าทำความดีเพื่อหวังผลตอบแทน ความดีที่เราทำจะไม่ใช่ความดีแท้เปรียบเหมือนการให้ทานแก่คนอื่นถ้าเราให้ด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังผลตอบแทนใด ๆ จึงจะเป็นการให้ทานอย่างบริสุทธิ์ ถ้าให้ โดยหวังสิ่งใดสิ่งหนึ่งตอบแทน

การให้นั้นไม่จัดเป็นทาน แต่เป็นการค้าเพื่อหวังผลกำไรไป

เมื่อได้ทราบความจริงเช่นนี้ ตาก็กลับทำความดีอีก คราวนี้ทำเพื่อความดีจริง ๆ ไม่หวังผลตอบแทนใดๆ บางครั้งตาก็ต้องเสียผลประโยชน์เพราะการทำความดีบางครั้งก็ถูกคนติฉินนินทาต่าว่า บางครั้งก็ประสบความลำบาก แต่ตาก็ยังทำความดีต่อมาจนกระทั่งบัดนี้

อุเทสพจน์

หลานที่รัก ! ชีวิตของคนเรานั้น มิใช่ว่าจะประสบแต่ความสุขความราบรื่นตลอดไป บางครั้งชีวิตของเราก็ประสบความยากลำบากนานาชนิด ที่เรียกว่าบัญหาชีวิตก็แก้ไขได้ง่าย บางบัญหาก็แก้ได้ยาก บางบัญหาเราแก้เองก็ได้ บางบัญหาเราต้องอาศัยคนอื่นช่วยแก้ให้ บางบัญหาก็ต้องช่วยกันแก้ไขทั้งเราเองทั้งคนอื่น เมื่อชีวิตตกอยู่ในภาระยุ่งยาก หลานทราบไหมว่าอะไรคือเครื่องมือที่จำเป็นที่สุด ? ถ้าไม่ทราบตาจะบอกให้ เครื่องมือที่จำเป็นที่สุดในการแก้บัญหาทุกชนิดก็คือ 'บัญญา' บัญญาแปลว่าความรู้ ความรู้ย่อมเกิดได้หลายทาง คือ

สุตมยปัญญา–ปัญญาเกิดจากการฟัง การอ่าน การศึกษาเล่าเรียน จินตมยปัญญา–ปัญญาเกิดจากการคิด การค้นคว้า การพิศูจน์สอบสวน ภาวนามยปัญญา–ปัญญาเกิดจากการทำใจให้สงบ ทำใจให้หนักแน่น ไม่เสียขวัญในเมื่อตกอยู่ในภาวะคับขัน ผู้ใดฟังเก่ง ฝึกฝนจิตใจได้หนักแน่นเก่ง ผู้นั้นมีปัญญาย่อมเอาตัวรอดได้ในเมื่อตกอยู่ในความคับขัน ย่อมแก้ปัญหาชีวิตได้ คนเกียจคร้าน ไม่ศึกษาเล่าเรียน ไม่ชอบคิดค้น ไม่ชอบฝึกฝนจิตให้สงบหนักแน่นย่อมไม่มีปัญญาเป็นคนโง่ คนโง่เมื่อประสบปัญหาชีวิตย่อมไม่รู้จกวิธีแก้ ในที่สุดย่อมประสบความพินาศ

เพราะฉะนั้น หลายของตาต้องขยันเรียน ขยันอ่าน ขยันเขียน ขยันฟัง ขยันคิด ขยันฝึกฝนอบรมจิตใจ อย่าขาดเรียน อย่าขี้เกียจเรียนหนังสือ อย่าขี้เกียจทำการบ้าน อย่าเล่นกันในเวลาครูสอน ถ้าหลานทำได้ดังนั้น หลานจะฉลาดมีปัญญา และปัญญาจะช่วยให้หลานรอดพ้นจากภัยพิบัติ ประสบความสุขสวัสดี ดังนิทานที่ตาจะมาเล่าให้หลานฟังต่อไปนี้

๖. บัญญา คือ ยาวิเศษ

ในอดีตกาลนานมาแล้ว มีกษัตริย์พระองค์หนึ่งครองราชย์อยู่ในอินเดียภาคเหนือ พระองค์มีพระนามว่า 'สูรยประตัป' แปลว่าผู้ทรงอำนาจดุจพระอาทิตย์ พระเจ้าสูรยประตัป เป็นกษัตริย์ผู้หยิ่งผยอง ไม่ยอมฟังคำปรึกษาหารือแนะนำของใคร ๆ ทำอะไรถืออารมณ์ของตนเองเป็นใหญ่ ใครจะขัดขวางไม่ได้เป็นอันขาด พระองค์ปกครองประชาชนด้วยอำนาจเงินสิทธิ์ขาด ใครผ่าฝืนพระบัญชาอาจจะถูกลงโทษอย่างปราศจากความเมตตาปราณีทันที

พระเจ้าสูรยประตัป มีมหาเสนาบดีนามว่า ไธรยศีล ซึ่งแปลว่าผู้มีความอดทน ไธรยศีลมีนิสัยใจคอตรงกันข้ามกับพระเจ้าแผ่นดินทุกประการ เขาเป็นคนใจเย็นสุขุมรอบคอบ มีเหตุผลมีบัญญาเฉียบแหลม และยังเป็นนักพินิจพิเคราะห์ที่เก่งฉกาจที่สุดในพระราชอาณาจักร ไธรยศีลมีภรรยานามว่า พุทธิมดี แปลว่ามีความรู้ เธอมีความรู้ความคิดดีสมชื่อ เป็นที่ปรึกษาในกิจการงานต่าง ๆ ของสามี เป็นที่รักอย่างที่สุดชีวิตจิตใจของสามีไธรยศีลได้รับ

ความเคารพนับถืออย่างสูงจากประชาชนทุกชั้น และเจริญด้วยลาภยศสรรเสริญ สุขยิ่งขึ้นทุกวัน

หลานเอ๋ย ! ตาเคยเล่าแล้วว่า เมื่อเห็นคนยืนได้ดีเกินหน้าตาตน คนมักจะเกิดความอิจฉาริษยาและหาทางทำลายตัดรอนเสีย ในเรื่องนี้ก็เช่นเดียวกัน มีข้าราชบริพารผู้ใกล้ชิดกับพระเจ้าแผ่นดินหลายคนที่อิจฉาริษยาต่อความเจริญรุ่งเรืองของมหาเสนาบดีไธรยศีล และพยายามเข้าส่อเสียดยุยงให้พระเจ้าแผ่นดินเกิดความเกลียดชังเขา แต่เนื่องจากพระเจ้าแผ่นดินเองทรงมีความเคารพนับถือในตัวไธรยศีลอย่างสูง จึงไม่ทรงเชื่อคำยุยงของข้าราชบริพารเหล่านั้น ยิ่งกว่านั้นยังจับข้าราชบริพารเหล่านั้นลงโทษโดยวิธีต่าง ๆ เช่นตัดหูเสียบ้าง ตัดจมูกเสียบ้าง

อย่างไรก็ตาม ข้าราชบริพารผู้อิจฉาริษยาก็ยังพยายามยุยงพระเจ้าแผ่นดินอยู่นั่นเอง เมื่อถูกยุยงนานเข้าพระเจ้าแผ่นดินก็ชักเกิดความระแวงสงสัยเหมือนกัน สิ่งที่พระเจ้าสูรยประดับทรงระแวงที่สุดก็ คือเกรงว่า มหาเสนาบดีจะใช้อำนาจวาสนาของตนก่อการกบฏยึดราชสมบัติ เพราะฉะนั้นท่าทีของพระองค์ต่อมหาเสนาบดีจึงเปลี่ยนแปลงไปบ้าง และเนื่องจากไธรยศีลเป็นคนฉลาด

การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้จึงไม่รอดพ้นไปจากการสังเกตของเขาเลย เขาเคยปรารภเรื่องถูกพระเจ้าแผ่นดินระแวงให้ภรรยาฟัง และบอกไว้ว่าถ้าเกิดอะไรขึ้นกับเขา ขอให้หาทางช่วยเหลือด้วย

วันหนึ่ง พระเจ้าแผ่นดินปรารถนาจะพิสูจน์ความจงรักภักดีของไธรยศีลต่อพระองค์ จึงทรงมีบัญชาให้เขากระทำงานอย่างหนึ่งซึ่งเป็นงานที่เสื่อมเสีย เหลือวิสัยที่บุคคลที่เที่ยงธรรมอย่างไธรยศีลจะกระทำได้ แม้จะมีความรักเคารพและจงรักภักดีต่อเจ้านายอย่างสุด ชีวิตและจิตใจ เขาก็จำต้องปฏิเสธเป็นครั้งแรกในชีวิต

คำปฏิเสธของไธรยศีลเป็นเสมือนสายฟ้าที่ฟาดลงกลางกระหม่อมของพระเจ้าสูรยประดับ มันเป็นครั้งแรกที่พระองค์ได้ยินคำว่า 'ไม่' จากมหาเสนาบดี มันส่อแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า เขาหมดความจงรักภักดีต่อพระองค์แล้ว สมตามคำที่ข้าราชบริพารเล่าถวายให้พังพระเจ้าแผ่นดินพิโรธจนพระพักตร์แดงกล่ำ พระวรกายสั่นสะท้าน "ไธรยศีล" พระองค์ตรัสขึ้นด้วยเสียงเฉียบขาด "ท่านบังอาจขัดขืนคำสั่งของเรา ผู้ใดฝืนคำสั่งของเรา

ผู้นั้นจะต้องตาย ทหาร ! จับตัวไธรยศีลไปประหารชีวิตเดี๋ยวนี้"

ทันใดนั้นทหารราชองครักษ์ ๘ คนก็ถอดดาบออกมาจากฝักเตรียมจะเข้าจับตัวมหาเสนาบดี แต่พร้อมๆ กันนั้นไธรยศีลก็ชักดาบออกมาถือ ยืนเบ็นสง่าเผชิญหน้ากับทหารองครักษ์แลดูดุจราชสีห์อยู่ข้างหน้าฝูงแกะ พวกทหารราชองครักษ์หยุดยืนจังงังอยู่กับที ไม่มีใครกล้าเข้าไปจับตัวมหาเสนาบดี เพราะเขารู้ว่าไธรยศีลเบ็นนักดาบชั้นยอดของพระราชอาณาจักร ทหารคนแรกที่หารเข้าไปต่อกรด้วยจะต้องตายอย่างไม่มีบัญหา

เมื่อเห็นเหตุการณ์เปลี่ยนไปเช่นนั้น พระเจ้าสูรยประดับ ได้ตรัสขึ้นว่า "ไธรยศีล ถึงอย่างไรท่านก็จะต้องตายแน่ ๆ ท่านคนเดียวหรือจะสู้กับทหารของเราทั้งกองได้ แต่เนื่องจากท่านได้กระทำความดีความชอบแก่แผ่นดินไว้มาก เราจะไม่ฆ่าท่านทันที แต่จะฆ่าท่านช้า ๆ เพื่อท่านจะได้มีเวลาเสียใจต่อกรรมชั่วของท่านที่บังอาจขัดขืนคำสั่งของเรา"

"ราชะ!" ไธรยศีลกล่าวขึ้นอย่างเด็ดเดี่ยว "ข้าพเจ้าได้รับราชการสนองพระเดชพระคุณมาด้วยความซื่อสัตย์ตลอดเวลายาวนานเพียงแต่ข้าพเจ้าปฏิเสธพระบัญชาอันไม่ยุติธรรมเพียงครั้งเดียวเท่านั้น พระองค์ก็จะจัดการประหารชีวิตข้าพเจ้าเสียแล้ว พระองค์นั่นแหละจะเป็นฝ่ายเสียพระทัยในภายหลัง"

ความเงียบปกคลุมทั่วท้องพระโรงอยู่ครู่หนึ่ง แล้วไธรยศีลก็พูดขึ้นว่า "แต่อย่างไรก็ดี เพื่อแสดงความจงรักภักดีอันไม่เปลี่ยนแปลงของข้าพเจ้าต่อพระองค์ ข้าพเจ้ายินดียอมรับโทษทัณฑ์ใด ๆ ที่พระองค์จะประทานแด่ข้าพเจ้า" ว่าแล้วมหาเสนาบดีก็โยนดาบทิ้งมอบตัวให้ทหารองครักษ์แต่โดยดี เขาได้ถูกนำตัวไปขังไว้บนยอดหอคอยสูง ๑๘๐ ฟีตที่นอกเมือง เพื่อให้อดข้าวอดน้ำ และถูกแสงแดดอันร้อนแรงเผาตายทีละน้อย หอคอยมฤตยูแห่งนั้นมีลักษณะเป็นทรงกลมคล้ายเสา สูงชลูดขึ้นไปในอากาศ ข้างในเป็นโพรงมีบรรไดวนเวียนจากพื้นขึ้นไปจนถึงยอด บนยอดสุดเป็นพื้นหินอันร้อนแรง แวดล้อมด้วยลูกเกรงเหล็ก ที่พื้นชั้นสูงสุดมีช่องเล็ก ๆสำหรับขึ้นลงซึ่งกั้นไว้ด้วยแผ่นเหล็กอันหนาทึบใส่กุญแจปิดตายไว้ข้างล่าง

ไม่มีทางจะเปิดได้เลย ที่ทางเข้าข้างล่างก็มีประตูเหล็กกั้นไว้ใส่กุญแจปิดตายเช่นเดียวกัน เคยมีข้าราชการชั้นผู้ใหญ่หลายคนถูกจับไปขังไว้บนหอคอยนั้น และต้องตายเพราะความร้อนและความหิวกระหายภายใน ๗ วัน

ฝ่ายพุทธิมดี ภรรยาสุดที่รักของไธรยศีล เมื่อไม่เห็นสามีกลับมาตามกำหนดเวลาก็เกิดความกระวนกระวายใจเป็นทุกข์อย่างหนักเกรงว่าสามีจะถูกพระเจ้าแผ่นดินจับลงโทษอย่างที่เคยพูดกันไว้ เมื่อไม่เห็นสามีกลับมาจนถึงเวลาเย็น เธอจึงตัดสินใจเข้าไปในเมืองเพื่อจะสืบถามถึงชตากรรมของสามี ภายในเมืองประชาชนต่างจับกลุ่มคุยกันถึงเรื่องราวต่าง ๆ อยู่ตามถนนเป็นปกติ พุทธิมดีเดินลัดเลาะฝูงชนไปอย่างเงียบ ๆ จนกระทั่งมาถึงชายแก่กลุ่มหนึ่งที่กำลังยืนสนทนากันอยู่ริมถนน และคนหนึ่งในจำนวนนั้นเอ่ยชื่อ 'ไธรยศีล' ด้วยเธอจึงหยุดยืนฟังอยู่ในระยะห่าง ๆ ด้วยความสนใจ จากการสนทนาของชายแก่กลุ่มนั้น เธอจึงได้ทราบความจริงเกี่ยวกับชตากรรมของสามีโดยตลอด

เธอตัดสินใจจะไปช่วยสามีทันที หลังจากเดินบ้างวิ่งบ้างมาเป็นเวลานาน เธอก็มาถึงหอคอยนอกเมือง แต่

ขณะนั้นทหารยาม ๓—๔ คนกำลังยืนรักษาการอยู่ เธอยืนคอยอยู่ในระยะห่าง จนกระทั่งเห็นทหารยามแยกย้ายกันไปหลับนอนแล้วจึงค่อยๆ หลบหลีกแฝงความมืดไปสู่หอคอย เมื่อไปยืนอยู่ที่โคนหอคอยแล้วมองขึ้นไปข้างบน เธอก็เห็นสามียืนเกาะลูกกรงเหล็กเป็นเงาดำเล็ก ๆ อยู่เบื้องบน

"ข้าแต่สามี" พุทธิมดีพูดเบา ๆ พอให้ได้ยินถึงหูของสามี "พุทธิมดีทราบแล้วว่า พี่ถูกพระเจ้าแผ่นดินจับมาขังไว้บนหอคอยนี้ น้องมานี้ตั้งใจจะมาช่วยพี่"

ไธรยศีลรำได้ว่าเป็นเสียงภรรยาของตนแน่จึงกล่าวตอบลงมาว่า "น้องเอ๋ย ในที่สุดสิ่งที่เราคาดหมายไว้ก็เป็นความจริง พี่คิดอยู่เหมือนกันว่าน้องจะต้องมาช่วยพี่ พี่ดีใจมากจริง ๆ"

"มีอะไรจะให้น้องช่วยบ้าง โปรดบอกมา แม้แต่ชีวิตน้องก็ยินดีจะสละเพื่อพี่ได้" พุทธิมดีตอบขึ้นไป

"มีอยู่ทางหนึ่งที่น้องจะช่วยพี่ได้ แต่วันนี้คงเตรียมการไม่ทันคืนวันพรุ่งนี้เวลาดึกสงัด และขอให้น้องเตรียมหาสิ่งเหล่านี้มาให้พร้อมคือ น้ำผึ้งหนึ่งหยด ตัวแมลงคับทองหนึ่งตัว เส้นไหมเล็กยาว ๑๘๐ ฟุตหนึ่งเส้น เส้นด้ายยาวเท่ากันหนึ่งเส้น ด้ายสองเกลียวเล็ก ๆ ยาวเท่า

กันหนึ่งเส้น เชือกขนาดกลางยาวเท่ากันหนึ่งเส้น และเชือกขนาดใหญ่พอสมควรยาวเท่ากันอีกหนึ่งเส้น"

พุทธิมดีเมื่อได้ยินรายการสิ่งของที่สามีสั่ง ก็รู้สึกประหลาดใจเป็นอันมาก เพราะคิดไม่ออกว่าสามีจะเอาน้ำผึ้งกับตัวแมลงคับทองมาทำไม นางจึงถามเหตุผลของสามีดู

"น้องเอ๋ย เวลานี้อย่าถามอะไรพี่เลย ขอให้น้องเตรียมสิ่งเหล่านี้มาให้พร้อมก็แล้วกัน"

ในตอนดึกวันรุ่งขึ้น พุทธิมดีก็มาถึงหอคอยพร้อมด้วยสิ่งของทุกอย่างตามที่สามีสั่ง "น้องได้สิ่งของมาครบทุกอย่างแล้ว ต่อไปนี้จะทำอย่างไร ?"

"ดีมากน้องเอ๋ย" ไธรยศีลกล่าวตอบลงมา "ก่อนอื่นขอให้น้องเอาเส้นไหมเล็กๆนั้นผูกเข้ากลางตัวของแมลงคับทองอย่างมั่นคงอย่าให้หลุดได้ เสร็จแล้วเอาหยดน้ำผึ้งทาที่ ปลายจมูก ของมัน แล้วจับ มันวางบนฝาผนัง หอคอย หันหัวของมันขึ้นมาทางที่มีอยู่"

พุทธิมดี กระทำตามคำสั่งของสามีอย่างระมัดระวัง แล้วก็จับแมลงคับทองวางบนกำแพงหอคอย ทันใดนั้น

แมลงคับทอง ก็ไต่ กระดืบ ๆ ขึ้นไป ข้างบน อย่าง รวดเร็ว เพราะมันได้กลิ่นน้ำผึ้งที่ปลายจมูก เข้าใจว่ารังผึ้งอยู่ข้างบน จึงรีบไต่ขึ้นไปหาแหล่งน้ำผึ้ง "มันกำลังไต่ขึ้นไปแล้ว" พุทธิมดีรายงานให้สามีด้วยความตื่นเต้นดีใจ

"ดีมากน้องเอ๋ย ขอให้น้องค่อย ๆ คลายกลุ่มเส้นไหมออกทีละน้อย ๆ ปล่อยให้แมลงคับทองลากมันขึ้นมา เมื่อมันขึ้นมาถึงยอดแล้วพี่จะสั่งให้ทำอย่างอื่นต่อไป"

พุทธิมดีค่อย ๆ ผ่อนเส้นไหมตามจังหวะการคลานของแมลงคับทองด้วยหัวใจเต้นระทึก เธอภาวนาในใจขอให้มันคลานขึ้นไปจนถึงสามี อย่าบินหนีเสียกลางทาง ในที่สุดเธอก็ได้ยินเสียงสามีร้องออกมาด้วยความตื่นเต้นดีใจว่า "มันขึ้นมาถึงพี่แล้ว ! พี่กำลังจับมันไว้ในมือ ต่อไปนี้ขอให้น้องเอาเส้นด้ายผูกเข้ากับปลายเส้นไหมอย่างมั่นคงแล้วค่อย ๆ ปล่อยเส้นด้ายทีละน้อย พี่จะสาวมันขึ้นมา"

เมื่อไธรยศีล สาวเอา เส้นไหม ขึ้นไป จนหมด แล้ว เขาก็สั่ง ให้ภรรยา เอาเชือก ด้ายสองเกลียวผูกเข้ากับปลายเส้นดาย แล้วก็สาวเอาเส้นด้ายขึ้นไป สั่งให้ภรรยาผูกเชือกขนาดกลางเข้ากับปลายด้ายสองเกลียว แล้วก็ด้ายสอง

เกลียวขึ้นไป สั่งให้เอาเชือกขนาดใหญ่ผูกเข้ากับปลายเชือกขนาดกลางแล้ว ก็ดึงเชือกขนาดกลางขึ้นไป ในที่สุดปลายเชือกเส้นใหญ่ก็อยู่ในมือของเขา เขาเอาปลายเชือกผูกเข้ากับซี่ลูกกรงเหล็กอย่างมั่นคงแข็งแรง แล้วก็โหนตัวตามเชือกลงมายืนอยู่ข้างล่าง เคียงข้างภรรยา เป็นอันว่าเวลานี้ไธรยศีลเป็นอิสระแล้ว ด้วยบัญญาอันเฉียบแหลมของเขาและการช่วยเหลือของภรรยา

ฝ่ายพระเจ้าสูรยประตัป หลังจากได้สั่งการให้ลงโทษไธรยศีลแล้ว พระองค์ก็ทรงเสียพระทัยอย่างใหญ่หลวง เพราะไธรยศีลเป็นข้าราชการที่เก่งกล้าสามารถที่สุดในแผ่นดิน เมื่อสูญเสียเขาไปก็เท่ากับสูญเสียพระหัตถ์ขวา ความอาลัยเสียดายเกิดขึ้นท่วมท้นพระทัย ครั้นจะสั่งการให้ปล่อยตัวไธรยศีลก็เกรงจะเสียศักดิ์ศรี เพราะเชื้อกษัตริย์ตรัสแล้วย่อมไม่คืนคำ ในที่สุดพระองค์จึงทรงขังพระองค์เองอยู่ภายในห้องบรรทม ไม่ทรงพบปะใคร ๆ ทั้งสิ้น และไม่เสวยสิ่งใด

เช้าวันรุ่งขึ้นนั่นเอง ได้มีเสียงคนเคาะที่ประตูห้องบรรทม

"ใครมาเคาะประตู" พระองค์ตรัสออกไปอย่างเกรี้ยวกราด "ข้าบอกแล้วว่าข้าจะไม่พบใคร ?"

"ข้าพเจ้าไธรยศีล" เป็นเสียงตอบเข้ามาจากข้างนอก "มาเผ้าขอถวายความจงรักภักดีเป็นครั้งสุดท้ายก่อนจะจากไป"

พอได้สดับคำว่าไธรยศีลเท่านั้นเอง พระราชาธิบดีก็ทรงกระโจนไปเบิดประตูด้วยความดีพระทัย เมื่อเห็นไธรยศีลจริงๆ กำลังยืนอยู่เฉพาะพระพักตร์ ก็กระโจนเข้าไปสวมกอดเขาและทรงกรรแสงขอโทษขอโพยเขาเป็นการใหญ่ "ตั้งแต่นี้ต่อไป เราจะไม่มีวันจากกันอีกเป็นอันขาด" พระองค์ตรัสในที่สุด

หลานรัก นิทานเรื่องนี้ก็จบลงเพียงเท่านี้ หลานได้บทเรียนแห่งชีวิตอะไรบ้างจากนิทานเรื่องนี้ ? ตาคิดว่ามีคติอยู่ อย่างที่เราควรจะจดจำไว้ คือ

๑. บัญญาคือมิตรที่ดีที่สุดของเรา บัญญาจะตามช่วยเหลือเราให้พ้นภัยในที่ทุกสถาน ผู้มีบัญญาย่อมเอาตัวรอดได้เสมอ

๒. การทำอะไรตามอารมณ์ ไม่ใช้เหตุผลไตร่

ตรองให้รอบคอบเสียก่อน ย่อมเกิดความเสียใจภายหลัง ฉะนั้นหลาน ๆ อย่าทำอะไรตามอารมณ์ จงทำตามเหตุผล

๓. ความจงรักภักดีอย่างไม่เปลี่ยนแปลงต่อเจ้านาย ผู้มีอุปการะคุณเป็นสิ่งจำเป็น ตราบเท่าที่มนุษย์ยังมีความสัมพันธ์กันอยู่

ขอให้หลาน ๆ จงจำคติเหล่านี้ไว้

อุเทสพจน์

หลานรัก หลานคงเคยได้ยินคำว่า 'กรรม' กันมาแล้วทุกคน แต่บางคนอาจจะยังไม่รู้ว่ากรรมคืออะไร ตาจะอธิบายเรื่องกรรมให้ฟังสักเล็กน้อย ก่อนจะเล่านิทานสนุกให้เจ้าฟัง

กรรมแปลว่า 'การกระทำ' แต่ไม่ได้หมายถึงการกระทำด้วยมือ ด้วยเท้า ด้วยกายอย่างเดียว การพูดด้วยปากก็เป็นกรรม การคิดด้วยใจก็เป็นกรรมเหมือนกัน สมมติว่าหลานของตาคิดอยู่ในใจว่าจะไปช่วยคนๆหนึ่งให้พ้นจากความลำบาก หลานก็ได้ทำกรรมดีอย่างหนึ่งแล้ว

แต่เป็นความดีทางใจ เพราะฉะนั้นกรรมจึงหมายถึงการกระทำทางกายทางวาจา และทางใจ

กรรมทุกชนิดที่เราทำไปแล้ว ย่อมมีผลสะท้อนถึงตัวผู้ทำ ผู้ทำย่อมได้รับผลของกรรมนั้น ๆ ถ้าหลานทำกรรมดี หลานจะได้รับผลดี ถ้าหลานทำกรรมชั่ว หลานจะได้รับผลชั่วตอบแทน กรรมบางอย่างทำเสร็จแล้วได้รับผลทันที กรรมบางอย่างทำแล้วอาจจะได้รับผลในเวลาต่อไป แต่กรรมทุกชนิดเมื่อทำแล้วต้องมีผลตอบแทนเสมอ ไม่เร็วก็ช้า เพราะกรรมเป็นเหตุ ผลกรรมเป็นผล ตามหลักธรรมชาตินั้น เมื่อมีเหตุต้องมีผล มีผลต้องมีเหตุ เหมือนมีไฟต้องมีควัน มีควันต้องมีไฟ บัณฑิตผู้ฉลาดรู้หลักธรรมชาติเรื่องเหตุและผล จึงเลือกทำแต่กรรมดี เว้นกรรมชั่ว เพราะทุกคนต้องการผลตอบแทนที่ดีไม่มีใครต้องการผลชั่ว แต่คนส่วนมาก อยากได้ผลดี แต่กลับไปทำเหตุชั่ว เพราะความโง่เขลาบ้าง เพราะความโลภบ้าง เพราะความโกรธบ้าง ในที่สุดก็ได้รับผลชั่วประสบทุกข์ ดังนิทานต่อไปนี้

๗. กรรมสนองกรรม

ในปราเทศญี่ปุ่น มีเกาะเล็ก ๆ ชื่อโอกิตั้ง อยู่ห่างจากแผ่นดินใหญ่ประมาณ ๑ กิกโลเมตร บนเกาะนั้นมีกระต่ายตัวหนึ่ง อาศัยอยู่ตัวเดียว ไม่มีเพื่อนฝูงใด ๆ ทั้งสิ้น เพราะฉะนั้นมันจึงเหงาและเศร้าใจมาก มันอยากจะไปอยู่ทางแผ่นดินใหญ่เป็นกำลัง แต่ไม่ทราบว่าจะไปได้อ่างไร เพราะว่ายน้ำไม่เป็น และทะเลก็เต็มไปด้วยจรเข้และฉลามร้าย มันจึงได้แต่เดินวนเวียนมองไปทางฝั่งแผ่นดินใหญ่ด้วยความกระหาย

วันหนึ่ง ขณะที่มันกำลังเดินเล่นอยู่ที่ชายหาด กระต่ายน้อยสังเกตเห็นจรเข้ใหญ่ตัวหนึ่งกำลังลอยอยู่ในน้ำริมชายหาด พอมองเห็นจรเข้เท่านั้น กระต่ายน้อยก็เกิดความคิดอย่างหนึ่งขึ้นมาทันที มันจึงร้องทักจรเข้ว่า "สวัสดีครับคุณจรเข้ คุณอยู่ตัวคนเดียวในทะเล คงจะเหงามากนะ"

จรเข้หัวเราะแล้วตอบว่า "ฉันไม่ได้อยู่ตัวคนเดียวหรอก ฉันมีเพื่อนฝูงอยู่ในทะเลเยอะแยะ คุณละซิเหงาเพราะอยู่บนเกาะน้อยคนเดียว"

กระต่ายน้อยหัวเราะบ้าง แล้วกล่าวว่า "คุณมีเพื่อนเยอะแยะจริง ๆ หรือ ? แต่ฉันไม่เคยเห็นนี่ คุณหลอกฉันเล่นกระมัง"

"ฉันจะหลอกคุณเล่นเพื่ออะไร". จรเข้กล่าวอย่างไม่ค่อยพอใจ "ถ้าคุณไม่เชื่อฉันจะพาเพื่อนมาให้คุณดูก็ได้"

"ฉันจะไม่เชื่อคุณจนกว่าคุณจะพา เพื่อน มาให้ฉันดู"

ทันใดนั้นเอง จรเข้ก็ว่ายน้ำออกไปสู่ทะเลกว้าง ในไม่ช้าก็กลับมาพร้อมด้วยเพื่อนจรเข้เป็น จำนวนร้อยลอยระเกะระกะเต็มบริเวณไปหมด

"ฉันเชื่อแล้วว่าคุณมีเพื่อนมากจริง ๆ" กระต่ายน้อยพูดขึ้น "แต่ฉันสงสัยว่าจะมีเพียงแค่นี้"

"ยังมีอีกมาก" จรเข้พูดอย่างเดือดดาล "นี่ฉันพามาให้ดูพอเป็นตัวอย่างเท่านั้น ฉันจะพามาให้มากกว่านี้ก็ได้"

"จริง ๆ หรือ ? กระต่ายน้อยถามอย่างสงสัย

"จริงสะซี ฉันจะโกหกคุณทำไม ?"

"ถ้าสมมติ ว่าให้คุณ กับเพื่อน ๆ ของ คุณ ลอย น้ำ เอาข้างติด ๆ กัน เรียงจากเกาะโอกินี้ จะถึงแผ่นดินใหญ่ โน้นไหม ?"

"อย่าว่าแต่แผ่นดินญี่ปุ่นนี้เลย" จรเข้ตอบอย่างภาคภูมิใจ "แม้แต่ผึ่งประเทศจีนก็ถึง"

"ฉันยังไม่แน่ใจจนกว่าคุณจะลองทำให้ดู"

ด้วยความโมโห และด้วยหวังจะอวดศักดาให้กระต่ายน้อยเห็น จรเข้จึงสั่งให้เพื่อนลอยเอาข้างติดต่อกันออกไปจนถึงผึ่งแผ่นดินใหญ่ กระต่ายน้อยยืดตัวชะเง้อคอดูแล้วก็พูดขึ้นว่า "โอ้โฮ ! เพื่อนคุณพี่ช่างมากมายจริง ๆ จะมีจำนวนสักเท่าไรนะ ขอให้ฉันนับดูหน่อยนะ ฉันจะนับโดยวิธีกระโดดไปบนจรเข้ทีละตัว ๆ ตั้งแต่ที่นี่ไปจนถึงแผ่นดินใหญ่" ว่าแล้วกระต่ายน้อยก็กระโดดเหยียบหลังจรเข้ตัวแรกแล้ว ก็นับดัง ๆ ว่า 'หนึ่ง' เมื่อเหยียบหลังตัวที่สองก็นับว่า 'สอง' ไปโดยลำดับอย่างรวดเร็วจนกระทั่งถึงผึ่งแผ่นดินใหญ่

เมื่อขึ้นเหยียบแผ่นดินใหญ่สมใจแล้ว กระต่ายน้อยก็หัวเราะจนตัวงอ พลางพูดว่า "เจ้าจรเข้หน้าโง่เอ๋ย !

ความจริงฉันไม่อยากรู้จำนวนของพวกแกหรอก ฉันอยากจะอพยพมาอยู่แผ่นดินใหญ่เท่านั้นเอง เมื่อไม่มีวิธีอื่นฉันจึงหลอกเอาพวกแกมาเป็นสะพาน ให้ฉันได่มาเท่านั้นเอง" ว่าแล้วก็หัวเราะเยาะจนกลิ้งเกลือกไปมาอยู่บนหาดทราย

ฝ่ายพวกจรเข้ที่อยู่ใกล้เคียง เมื่อทราบว่าตนเสียท่าแก่กระต่ายน้อยเสียแล้วก็เกิดความโกรธ ขณะที่กระต่ายกำลังหัวเราะงอหายอยู่นั้น จึงพากันวิ่งขึ้นไปบนหาดทราย จับตัวกระต่ายเจ้าเล่ห์ไว้ได้ แล้วจัดการตอบแทนโดยการถอนขนทุกเส้นของกระต่ายออก เสร็จแล้วก็พากันลงสู่น้ำว่ายหนีไป ฝ่ายกระต่ายน้อยที่น่าสงสารก็นอนร้องครวญครางด้วยความเจ็บปวดอยู่บนหาดทราย ด้วยตัวอันล่อนจ้อนและมีเลือดไหลซึมออกมาตามขุมขน

ขณะที่กระต่ายกำลังนอนร้อง โอดครวญ อยู่นั้นเอง เทวดาองค์หนึ่งก็เหาะมาพบเข้า "เกิดอะไรขึ้นหรือ? กระต่ายน้อย" เทวดาถามด้วยความสงสาร กระต่ายน้อยได้เล่าเรื่องราวให้ฟังตั้งแต่ต้นจนจบแล้ว ขอร้องให้เทวดาช่วย

เทวดาคิดอยู่ครู่หนึ่ง แล้วพูดว่า "มีวิธีเดียวเท่านั้นที่จะทำให้ขนของแกงอกขึ้นมาและหายเจ็บปวด แก

ต้องรีบลงไปนอนแช่น้ำทะเลสักครู่แล้วขึ้นมายืนผึ่งแดดให้แห้ง ความเจ็บปวดจะหายไป แล้วในไม่ช้าขนของแกก็จะงอกขึ้นมาเอง”

ฝ่ายกระต่ายน้อยเมื่อได้ยินคำแนะนำดังนั้น ก็ดีใจนึกว่าเทวดาแนะนำด้วยความหวังดี มันรีบวิ่งไปที่ชายหาดแล้วกระโจนโครมลงไปในน้ำทันที แต่แล้วมันก็ส่งเสียงร้องจนสุดเสียง รีบวิ่งขึ้นมากลิ้งเกลือกบนหาดทราย ร้องครวญครางดังยิ่งกว่าเดิม เพราะน้ำทะเลได้กัดบาดแผลของมัน ทำให้เกิดอาการแสบร้อนเหมือนถูกไฟลน

“นี่แหละคือผลแห่งการหลอกลวงผู้อื่น เทวดาพูดพลางหัวเราะ “ทีหลังอย่าหลอกใครอีก แกได้รับผลกรรมตามสมควรแก่กรรมที่แกกระทำไว้แล้ว ลาก่อนละ” ว่าแล้วเทวดาก็เหาะผ่านไป

หลานเอ๋ย! นิทานเล็ก ๆ เรื่องนี้แสดงให้เห็นว่าเราทำกรรมอย่างใดไว้จะต้องได้รับผลอย่างนั้น ไม่เร็วก็ช้า หลานทุกคนจงจำไว้

อุเทสพจน์

หลานที่รัก ในบรรดาความดีทั้งหลายนั้น ความกตัญญูคือรู้จักบุญคุณของผู้มีพระคุณ และกตเวทีตอบสนองบุญคุณท่าน จัดว่าเป็นยอดของความดี พระพุทธเจ้าถึงกับตรัสรับรองไว้ว่า นิมิตตัง สาธุปานัง กตัญญูกตเวทิตา แปลว่า ความกตัญญูกตเวทีเป็นเครื่องหมายของคนดี บุญคุณคืออะไร? บุญคุณก็คือความดีหรือประโยชน์ที่คนอื่นกระทำให้แก่เราด้วยความรัก ด้วยความหวังดีโดยไม่หวังผลตอบแทนใด ๆ ผู้ที่มีอุปการคุณแก่เราอย่างสูงสุดก็คือมารดาบิดาของเรา เพราะท่านได้ให้สิ่งที่มีค่าสูงสุดแก่เรา สิ่งนั้นก็คือชีวิตร่างกายของเรานั้น

เอง ท่านให้ชีวิตร่างกายแก่เราด้วยความรัก เมื่อเราคลอดออกมาแล้วยังช่วยเลี้ยงดูด้วยความยากลำบากจนเราเจริญเติบโต เมื่อเราโตพอรู้ความแล้ว ท่านก็อุตส่าห์แนะนำพร่ำสอนความรู้เบื้องต้นสารพัด การกระทำบุญคุณทั้งหมดนี้ท่านมิได้หวังผลตอบแทนจากเราเลย ขอแต่ให้เราเป็นคนดี มีความสุขความเจริญในชีวิต ท่านก็พอใจแล้ว เพราะฉะนั้นมารดาบิดาจึงเป็นบุคคลที่ศักดิ์สิทธิ์สำหรับลูก ที่ลูกจะต้องเคารพบูชา จะต้องสนองอุปการคุณของท่าน ผู้ใดเคารพบูชาบิดามารดาและสนองบุญคุณท่าน ผู้นั้นชื่อว่าได้ทำความดีอย่างสูง แม้จะประสบความยากลำบาก ก็มีผู้เห็นใจช่วยเหลือดังนิทานจีนต่อไปนี้

๘. ยอดกตัญญู

นานหลายพันปีมาแล้ว มีชายหนุ่มคนหนึ่งชื่อตงย่งอยู่ในประเทศจีน ตงย่งเป็นคนยากจนและเป็นกำพร้า แม่เขาตายตั้งแต่เขายังเป็นเด็กเล็ก ๆ พ่อเขาตายเมื่อเขาอายุได้ ๑๙ ปี ตก่อนจะตายพ่อของเขาก็ได้พยายาม

ทุ่มเทเงินทองที่มีอยู่ทั้งหมด เพื่อให้การศึกษาแก่ลูกชายคนเดียวของตน เพราะฉะนั้นเมื่อเขาตายลงจึงไม่มีเงินทองเหลือไว้ให้เป็นมรดกแก่ตงย่งเลย

ภารกิจอันยิ่งใหญ่ของตงย่งในขณะนี้ก็คือพิธีผั่งศพบิดาให้ถูกต้องตามประเพณี เพื่อเป็นการแสดงความเคารพและให้เกียรติแก่บิดาเป็นครั้งสุดท้าย ตามปกติพิธีผั่งศพที่ถูกต้องนั้นจะต้องใช้จ่ายเงินมาก ในเมื่อตงย่งไม่มีเงินเลย เขาจะทำอย่างไร เขาพยายามไปขอยืมเงินจากญาติและเพื่อนฝูงหลายคน แต่เขาเหล่านั้นถึงจะมีเงินก็อ้างว่าไม่มี เพราะไม่อยากจะให้เขากู้ยืม

เนื่องจากตงย่งตั้งใจอย่างแน่วแน่ว่า จะต้องทำพิธีศพให้ถูกต้องและสร้างฮวงซุ้ย อันสวยงาม สำหรับเก็บศพบิดา และเนื่องจากมองไม่เห็นทางใดที่จะได้เงิน เขาจึงตัดสินใจจะนำตัวเองไปขายในตลาด เพื่อเอาเงินมาทำศพบิดา หลังจากทำศพบิดาแล้ว ก็จะไปอยู่รับใช้นายเงินจนกว่าจะเก็บหอมรอมริบเงินได้พอไถ่ถอนตัวเองให้เป็นไท เมื่อตัดสินใจเด็ดขาดแล้ว หนุ่มตงย่งก็เขียนแผ่นป้ายพรรณาคุณสมบัติของตนและราคาค่างวด นำเอาแผ่นป้ายไปวางไว้ที่ตลาดแล้วตนเองก็นั่งอยู่ข้าง ๆ แผ่นป้ายนั้น

มีคนหลายคนที่ต้องการ ทาส มายืน อ่าน แผ่นป้าย ของเขา แต่เมื่อเห็นราคาอันสูงลิบที่เขาตั้งไว้แล้วก็สั่นศีรษะเดินผ่านไป ตงย่งนั่งอยู่ที่ตลาดตั้งแต่เช้าจนเย็นก็ไม่มีใครมาซื้อ ขณะที่เขากำลังจะสิ้นหวังนั้นเอง ก็มีขุนนางผู้ร่ำรวยคนหนึ่งขี่ม้ามาหยุดยืนอ่านป้ายของเขา แสดงท่าทางว่าสนใจในตัวตงย่งมาก เมื่ออ่านป้ายจบแล้ว ขุนนางคนนั้นก็กระโดดจากหลังม้าล มายืนอยู่ ข้างหน้า ชายหนุ่ม ถามว่า "รู้สึกว่าเธอตั้งราคาตัวเองสูงมาก พ่อหนุ่ม ! เธอมีความจำเป็นอะไรหรือจึงต้องการเงินมากมายเช่นนั้น ?"

ตงย่งทำความเคารพขุนนาง แล้วก็เล่าเรื่องความจำเป็นให้ฟังตั้งแต่ต้นจนจบ ท่านขุนนางยืนคิดอยู่ครู่หนึ่ง แล้วพูดขึ้นว่า "เธอเป็นคนดี มีความกตัญญูกตเวทีต่อผู้มีพระคุณ และเธอก็ยังหนุ่มแน่นแข็งแรง จะช่วยการงานข้าได้มาก ตกลงข้าจะซื้อเธอตามราคาที่เธอตั้งไว้" ว่าแล้ว ท่านขุนนางก็ควักหนังสือสัญญาออกมาให้ตงย่งเซ็น มอบเงินให้ตงย่ง นัดแนะวันที่จะให้เขาไปมอบตัวทำงาน แล้วก็ขึ้นขี่ม้าจากไป

ฝ่ายตงย่ง เมื่อได้เงินที่ต้องการแล้ว เขาก็ดีใจรีบนำเงินจำนวนนั้นไปใช้จ่ายในการทำศพบิดาและทำฮวงซุ้ย

ผั้งศพบิดาจนสำเร็จเรียบร้อยตามประเพณี จีน ทุกประการ เมื่อได้กำหนดเวลามอบตัว เขาก็ไปมอบตัวเป็นทาสแก่ขุนนางตามนัดหมายเขาทำงานอย่างหนันในทุ่งนาทุก วันเช่นเดียวกับทาสคนอื่น ๆ แต่เขาทำด้วยความขยันขันแข็งกว่า และมีความประพฤติดีกว่า จึงเป็นที่รักของนายอย่างมาก ในขณะที่ทำงาน ตงย่งก็พยายามเก็บเล็กผสมน้อย เมื่อได้เงินพอก็นำไปซื้อเครื่องสังเวยต่าง ๆ ไปสังเวยที่ฮวงซุ้ยของบิดาในวันสำคัญตามประเพณีมิได้ขาด

ต่อมาคราวหนึ่ง ตงย่งได้เกิดล้มเจ็บลงอย่างหนัก จนไม่สามารถจะไปทำงานในทุ่งนาได้ นายของเขาจึงอนุญาตให้นอนพักผ่อนอยู่กับบ้านและให้การรักษาพยาบาลเป็นอย่างดี แต่อาการไข้ของตงย่งก็ยังไม่หาย ดูเหมือนอาการทรุดหนักลงทุกวันเสียด้วยซ้ำ บ่ายวันหนึ่งขณะที่เขากำลังนอนซมอยู่ด้วยพิษไข้ หลับตาพริ้มหายใจระรวยอยู่บนที่นอนนั้น เขาก็เคลิ้มหลับและฝันไปว่า มีหญิงสาวผู้สวยงามคนหนึ่ง มายืนอยู่ข้าง ๆ เขาและก้มลงมืออันเรียวงามของเธอแตะที่หน้าผากเขา พอมือของเขากระทบที่หน้าผากเขาเท่านั้น เขารู้สึกเย็นวาบไปทั่วสรรพางค์

กาย คล้ายถูกกระแสไฟฟ้าพิเศษวิ่งผ่านทำให้ชายหนุ่มสะดุ้งตกใจตื่นขึ้นทันที เมื่อลืมตาขึ้น เขาได้พบหญิงสาวที่เขาพบในความฝันยืนอยู่ข้าง ๆ กำลังเอามือลูบคลำที่หน้าผากของเขาและส่งยิ้มอันหวานฉ่ำให้เขา บัดนี้ชายหนุ่มรู้สึกหายเจ็บหายปวดอย่างสิ้นเชิง รู้สึกสุขสบายเหมือนตายแล้วเกิดใหม่

เขาจ้องดูดวงตาอันคำฉลับมีประกายของหญิงสาวประหลาดคนนั้นด้วยความสงสัยแถมยินดี รู้สึกว่าในดวงตาของเธอมีแววประหลาดและมีอำนาจบางชนิดที่ทำให้เขาเกิดความยำเกรง เขากำลังเตรียมจะอ้าปากไต่ถามเรื่องราวต่าง ๆ แต่หญิงสาวคนนั้นได้ชิงพูดขึ้นด้วยเสียงอันกังวานไพเราะแต่มีอำนาจว่า "ฉันมาช่วยทำให้เธอหายบ่วยแล้วเราจะได้แต่งงานกัน เวลานี้เธอหายเป็นปกติแล้ว รีบลุกขึ้นแล้วไปทำพิธีกับฉัน"

ชายหนุ่มลุกขึ้นอย่างว่าง่าย แล้วก็เดินตามเธอไปคล้ายต้องมนต์สกด ขณะกำลังเดินไปเขาคิดวิตกกังวลอยู่ในใจว่าคนยากจนอย่างเขาจะหาเงินที่ไหนมาเลี้ยงดูภรรยาคล้ายกับจะรู้จิตใจของเขา หญิงสาวประหลาดได้พูดขึ้นว่า "ไม่ต้องวิตกฉันจะหาเลี้ยงเอง" ชายหนุ่มก้มลงมองดู

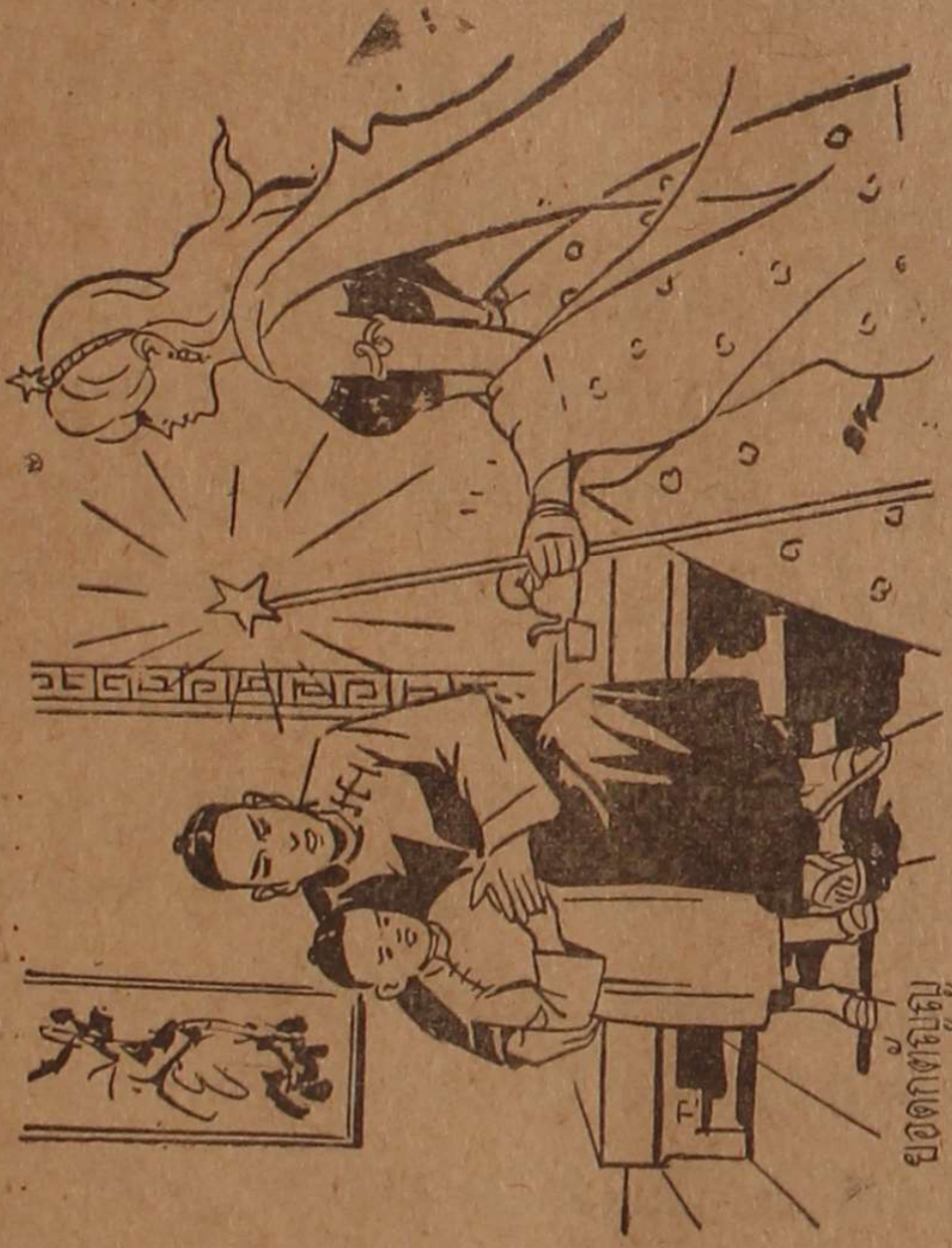

สารรูปและเสื้อผ้าอันขาดกระรุ่งกระริ่งของตน ด้วยความสลดใจ แต่เมื่อสังเกตดูหญิงสาวก็ได้พบว่าเสื้อผ้าของเธอก็ไม่ดีไปกว่าของเขา แถมยังไม่มีรองเท้าสวมเสียด้วย แสดงว่าเธอก็คงมีฐานะไม่สูงส่งไปกว่าเขานัก

ในที่สุด ชายหนุ่มหญิงสาวก็มาถึงวิหารที่ประดิษฐานแผ่นป้ายชื่อบรรพบุรุษ ทั้งสองนั่งคุกเข่าลงกราบไหว้บรรพบุรุษ ทำพิธีบูชาเทวดาฟ้าดิน ทำสัญญาต่อกัน ก็เป็นอันเสร็จพิธี หลังจากนั้นทั้งสองก็เป็นสามีภรรยากันอย่างสมบูรณ์แต่ถึงกระนั้นตงย่งก็ไม่กล้าจะถามว่า ภรรยาเขามีชื่อเสียงเรียงนามว่ากระไร มาจากตระกูลไหน เธอบอกให้เขาเรียกเธอสั้น ๆ ว่า ฉี เท่านั้นเอง นอกจากนี้ชายหนุ่มก็ไม่รู้อะไรเกี่ยวกับภรรยาของเขาอีก แม้จะถูกเพื่อน ๆ ที่เป็นทาสด้วยกันถาม ก็ไม่สามารถจะตอบเขาได้ แต่ถึงกระนั้นก็ตามตงย่งก็รักภรรยาของเขาสุดชีวิตจิตใจ เพราะเธอได้ปฏิบัติตนเป็นแม่บ้านอย่างดีที่สุด ทำให้เขาได้รับความสุขสบายเหมือนพ้นจากความเป็นทาสแล้ว เขาไปทำงานให้นายด้วยความร่าเริงเบิกบาน ฝ่ายภรรยาของเขาอยู่ทางบ้านก็ทำงานทอผ้าด้วยฝีมืออันวิจิตรปราณีต

ยิ่งกว่าช่างทอผ้าใด ๆ ในแว่นแคว้น พวกผู้ดีมีสกุลต่างนิยมมาซื้อผ้าไหมของเธอ ในไม่ช้าชื่อเสียงของเธอก็แพร่สพัดไปทั่วแคว้น บางคนถึงกับส่งลูกหลานมาเรียนวิธีทอผ้าจากเธอ เธอสอนวิธีให้แต่ไม่มีใครสามารถทำอย่างเธอได้ เพราะเธอมีมือพิเศษที่คนอื่นไม่มีเวลาเธอกำลังทอผ้าจะไม่มีใครสามารถมองเห็นมือของเธอได้ เพราะความเร็วประดุจปีกตัวผึ้งในขณะกำลังบิน

วันหนึ่ง ขณะที่ตงย่งรับประทานอาหารเสร็จเตรียมตัวจะไปทำงานตามเคย ฉีผู้ภรรยาได้หยิบเอากระดาษแผ่นหนึ่งออกมาให้เขาดู มันเป็นหนังสือสำคัญจากนายประกาศว่าเขาพ้นจากความเป็นทาสแล้ว เขาดีใจจนกระโดดโลดเต้นที่ได้อิสรภาพกลับคืนมา ฉีบอกเขาว่าเธอได้นำเอาเงินที่ได้จากการขายผ้าไหมไปไถ่ถอนตัว เขาจากความเป็นทาสยิ่งกว่านั้นยังได้ซื้อบ้านหลังนั้นพร้อมทั้งที่ดินไว้เป็นสมบัติสำหรับเขาด้วย ตงย่งดีใจแทบจะก้มลงกราบภรรยา แต่เธอไม่ยอม

ต่อมาไม่นานฉีก็ตั้งครรภ์ เมื่อครบกำหนดก็คลอดมาเป็นชาย มีลักษณะงามพร้อมทุกประการ ยัง

ความปลื้มปีติให้แก่บิดาเป็นอย่างมาก ยิ่งกว่านั้น บุตรของเขายังมีลักษณะเป็นอัจฉริยมนุษย์อีกด้วย พออายุได้ ๓ เดือนเขาก็พูดได้ พออายุได้ ๑๑ เดือนก็สามารถท่องจำสุภาษิตของปราชญ์ในอดีต และสวดบทสวดมนต์ได้อย่างคล่องแคล่ว พออายุได้ขวบเศษ ๆ เขาก็สามารถใช้พู่กันเขียนหนังสือคำสอนของเล่าจื๊อได้อย่างคล่องแคล่ว

คืนวันหนึ่ง ขณะที่ตงย่งและฉีกำลังสนทนากันอยู่ด้วยความสุขนั่นเอง ฉีได้มองดูสามีด้วยสายตามีแววประหลาด ทำให้เขาเกิดเย็นวาบไปทั้งตัวเช่นเดียวกับขณะแรกที่เขาได้พบเธอ ตงย่งก้มหน้าลงหลบสายตาของภรรยา เมื่อเงยหน้าขึ้นอีกครั้งหนึ่ง เขาก็ได้พบภรรยาของเขากลายเป็นเทพธิดาผู้สวยงามยืนส่องแสงเปล่งรัศมีอันรุ่งโรจน์อยู่ข้างหน้า ขณะที่ตงย่งกำลังตกตะลึงงันอยู่นั่นเอง ฉีก็ได้พูดขึ้นว่า "สุดที่รักของฉัน! ฉันจะต้องจากเธอไปแล้ว กลับคืนสู่สวรรค์ที่อยู่เดิมของฉัน เพราะเจ้าแห่งสวรรค์ส่งฉันลงมาช่วยเหลือเธอชั่วคราว เพื่อตอบสนองความกตัญญูกตเวทีของเธอ บัดนี้ฉันได้ทำหน้าที่เสร็จสมบูรณ์แล้ว จึงขออำลาเธอไป ถ้าเธอคิดถึงฉันจงดูลูกของเรา เขาจะ

เป็นบุคคลผู้ยิ่งใหญ่ในอนาคตเป็นที่พึ่งของเธอ ลาก่อน ลาชั่วนิกันดร !" ว่าแล้วฉีก็หายลับไปกลับตา ปล่อยให้ตงย่งนั่งงุนงงอยู่คนเดียว แม้จะเศร้าโศกคิดถึงเธอเป็นบางครั้ง แต่บุตรชายมหัศจรรย์ของเขาก็ช่วยบรรเทาทุกทำให้เขามีความสุขสบายตลอดชีวิต

อุเทสพจน์

หลาเอ๋ย! เมื่อฟังนิทานเรื่องนี้จบลง เจ้าก็คงจะเห็นแล้วว่า ความกตัญญูกตเวทีเป็นคุณธรรมอันประเสริฐเพียงไร แม้ตงย่งจะประสบความทุกข์ยากลำบากในตอนแรก แต่ภายหลังเขาก็สบายเพราะความกตัญญูกตเวที อันความดีที่เราทำไว้นั้น แม้มนุษย์จะไม่เห็น เทวดาก็เห็น เพราะฉะนั้นขอให้หลานทุกคนจงกตัญญูกตเวทีต่อมารดาบิดา อย่าทำให้ท่านประสบความทุกข์เพราะความชั่วของเรา ขงจื๊อปราชญ์จีนกล่าวสอนไว้ว่า "อย่าสร้างความทุกข์ใด ๆ ให้แก่มารดาบิดา มากไปกว่าความเจ็บป่วยของเราเอง" หมายความว่า มารดาบิดาที่รักลูกนั้น

เวลาลูกเจ็บป่วยท่านก็เป็นทุกข์มากอยู่แล้ว อย่าไปเพิ่มความทุกข์อื่นใดให้แก่ท่านอีก ขอให้หลานทุกคนจำไว้ ผู้ใดเนรคุณต่อมารดาบิดา ผู้นั้นย่อมประสบความทุกข์ทั้งในชาตินี้และชาติหน้า ดังนิทานต่อไปนี้

๙. ลูกเนรคุณ

หลานรัก ! ในเรื่องต่อไปนี้ กล่าวกันว่าเป็นเรื่องจริงซึ่งเกิดขึ้นในกรุงเทพ ฯ เมื่อประมาณ ๖๐ ปีมานี้เอง

เรื่องมีอยู่ว่า นายพรเป็นชาวนาผู้ยากจนอยู่ที่จังหวัดลพบุรี แกมีลูกชายอยู่คนหนึ่งชื่อพัน พันเป็นเด็กฉลาดเรียนเก่ง แต่เนื่องจากนายพรยากจนไม่สามารถจะส่งเสียให้บุตรได้เรียนต่อชั้นสูงต่อไปได้ เขาจึงนำบุตรไปฝากไว้กับท่านสมภารที่วัดประจำหมู่บ้าน เพื่อให้ศึกษาในทางธรรม เพื่อจะได้บวชเรียนต่อไป

เมื่อพันเป็นเด็กวัดอยู่ได้ประมาณ ๑ ปีเขาก็บวชเป็นสามเณรและสอบไล่ได้เป็นนักธรรมชั้นตรี ต่อมาอีก

๑ ปี ก็สอบไล่ได้นักธรรมชั้นโท เมื่อสอบชั้นโทได้แล้วก็ไม่มีครูสอนในวัดนั้นอีก สามเณรพันต้องยายเข้าไปอยู่ในวัดใหญ่แห่งหนึ่งที่ในเมืองและตั้งใจเรียนชั้นสูงต่อไปด้วยความขยันขันแข็ง ในที่สุดก็สอบไล่ได้เป็นเปรียญ ๒ ประโยค ซึ่งเป็นชั้นสูงสุดในสำนักแห่งนั้น

เนื่องจากไม่มีที่เรียนต่อ ท่านเจ้าคุณเจ้าอาวาสจึงส่งสามเณรพันไปเรียนต่อที่กรุงเทพ ฯ สามเณรพันได้เข้าไปอยู่ในวัดใหญ่ที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่ง และได้ตั้งใจเรียนสอบไล่ได้ชั้นสูงขึ้นไปเรื่อย ๆจนถึงชั้นเปรียญ ๕ ประโยค เมื่อได้เปรียญ ๕ ประโยคแล้ว อายุของสามเณรพันก็ครบบวชพอดี ได้มีคุณหญิงคนหนึ่งเป็นเจ้าศรัทธารับอุปสมบทให้สามเณรพันและรับเป็นโยมอุปัฏฐากส่งเสียบำจัย ๔ แก่พระมหาพันมิได้ขาดแคลน หลังจากอุปสมบทแล้ว พระมหาพันก็สอบไล่ได้เป็นเปรียญ ๖ ประโยค และได้รับแต่งตั้งจากทางวัดให้เป็นครูสอนบาลีอยู่ในวัดนั้น นอกจากจะเป็นเปรียญชั้นสูงและเป็นครูสอนพระปริยัติธรรมแล้วพระมหาพันเป็นหมอดูทางโหราศาสตร์ที่มีชื่อเสียงอีกด้วย ฉะนั้นจึงมีบรรดาเจ้านายข้าราชการคุณหญิงคุณนายเคารพ

นับถือมาก ทำให้พระมหาพันเจริญด้วยลาภยศสรรเสริญสุขยิ่งกว่าพระภิกษุรูปใดในวัด

เช้าวันพระวันหนึ่ง ขณะที่พระมหาพันกำลังอยู่ที่กุฏิแวดล้อมด้วยคุณหญิงคุณนายจำนวนมาก ได้มีชายแก่บ้านนอกคนหนึ่ง ใส่เสื้อกางเกงสีดำเก่า ๆ สพายห่อของพะรุงพะรังเดินเข้ามาในชุมนุม เขานั่งลงช้าง ๆ คุณนายคนหนึ่งวางห่อผ้าไว้กับพื้นแล้วก็ก้มลงกราบพระมหาพัน

"โยมเป็นใคร ? มาจากไหน ?" พระมหาพันถามด้วยเสียงขุ่น ๆ แสดงความไม่พอใจ

ชายประหลาดคนนั้น ตกตลึงอ้าปากค้างแล้วตอบว่า "อ้าว ก็ผมชื่อพร โยมพ่อของคุณยังไง จำไม่ได้หรือ ?" เมื่อได้ยินคำตอบของชายคนนั้น บรรดาญาติโยมต่างตกตลึงมองดูหน้ากันเลิกลั่ก

"โยกนี่ถ้าจะเป็นบ้าไปเสียแล้ว" พระมหาพันพูดด้วยอาการงุ่นง่าน "โยมพ่อฉันไม่มี โยมพ่อฉันตายไปนานแล้ว โยมจะไปไหนก็รีบไป กำลังมีธุระ" ว่าแล้วก็หันหลังบีดประตูขังตัวเองเงียบอยู่ภายใน

เมื่อถูกลูกชายหัวแก้วหัวแหวนที่ตนประคบประหงมเลี้ยงดูมาด้วยมือปฏิเสธตัดพ่อตัดลูกเช่นนั้น นายพรก็เสีย

อกเสียใจอย่างใหญ่หลวงที่สุดในชีวิต จนร้องไห้น้ำตาไหล อยู่ท่ามกลางความตกตลึงพรึงเพริด ของบรรดาญาติโยมชาวกรุง "ลูกเอ๋ย" ชายแก่คร่ำครวญอยู่คนเดียว "เสียแรงที่พ่อให้กำเนิดและเลี้ยงดูส่งเสียมาจนเติบใหญ่ ไม่น่าจะลืมพ่อได้ลงคอเลย พ่อมาคราวนี้ก็เพื่อมาเยี่ยมด้วยความรักอาลัย เพื่อแสดงความดีใจต่อความเจริญรุ่งเรืองของลูก เท่านั้นไม่มีเจตนาจะมาขอสิ่งใดเลย ไฉนเจ้าจึงทารุณกับพ่ออย่างนี้"

บรรดาญาติโยมเมื่อเห็นภาพอันน่าสงสารของชายแก่บ้านนอก ต่างเกิดความสงสารอย่างจับใจ บางคนถึงกับน้ำตาคลอ มีหลายคนเข้ามาซักถามเรื่องราวต่างๆ จากเขาด้วยความสงสัย เขาก็ได้เล่าความจริงให้ฟังทุกประการ ทำให้ทุกคนเชื่อกันว่า นายพรเป็นโยมพ่อของพระมหาพันจริงๆ แต่ที่มหาพันปฏิเสธไปก็คงเป็นเพราะเกิดความละอายที่เห็นพ่อของตนมาเยี่ยมในลักษณะมอซอเช่นนั้น ถ้าจะรับว่าเป็นพ่อก็เกรงว่า บรรดาญาติโยมชาวกรุงทั้งหลายที่เคารพนับถือตนจะดูถูกเหยียดหยามเอา แต่ก็มีญาติโยมอีกหลายคนที่สงสัยไม่เชื่อว่าชายแก่คนนั้นจะเป็น โยม พ่อ

ของพระมหาพันจริง เกรงว่าจะเป็นคนเสียสติพลัดเข้ามาอ้างตนตามประสาบ้างมากกว่า

ในบรรดาสามเณรที่เป็นศิษย์ของพระมหาพันนั้น มีสามเณรองค์หนึ่งชื่อเชิด พังดูเหตุการณ์มาตั้งแต่ต้นสามเณรเชิดเชื่อว่าชายแก่คนนั้นเป็นโยมพ่อ ของอาจารย์ จริงเพราะเคยเห็นรูปถ่ายที่ท่านมหาพันเคยเอาให้ดูและเคยเล่าเรื่องราวให้ฟัง ด้วยความสงสารอย่างจับใจ สามเณรเชิดได้พาเอาชายชราไปที่กุฏิเล็กของตน ปลอบโยนให้อาบน้ำอาบท่าแล้วก็จัดหาอาหารให้รับประทาน ทำให้ชายแก่ซาบซึ้งในคุณความดีของสามเณรเชิดจนน้ำตาไหล เมื่อเปรียบเทียบสามเณรเชิดกับลูกในไส้ของตน เอง แล้ว ชายแก่ก็ถึงกับปล่อยโฮออกมาทีเดียว

"อย่าโศรกเศร้าเสียใจไปเลย โยมเอ๋ย" สามเณรเชิดปลอบโยน "นึกว่าอาตมาเป็นลูกชายของโยมก็แล้วกัน"

ในบ่ายวันนั้นเอง เมื่อได้มอบของฝากต่าง ๆ มีกระบอกปลาร้าสับ พริกป่นเป็นต้นซึ่งอุส่าห์หอบหิ้วมาจากบ้านเพื่อเป็นของฝากแก่ลูกชายให้สามเณรเชิดแล้ว ชายแก่ก็อำลาเพื่อเดินทางกลับบ้าน พอชายแก่จากไปไม่นาน

เหตุการณ์ประหลาดก็เกิดขึ้น กล่าวคือพระมหาพันได้เกิดปวดท้องขึ้นอย่างแรง ทั้ง ๆ ที่ท้องของท่านเป็นปกติดีทุกอย่าง แม้จะฉันยาอะไรลงไปก็ไม่มีผล ท่านนอนดิ้นพราด ๆ ร้องครวญครางอยู่ในห้องด้วยอาการเวทนาน่าสงสารยิ่ง

ขณะนั้นเอง พระมหาพันก็เริ่มสำนึกในความผิดของตน เพราะเชื่อมั่นว่าอาการปวดท้องครั้งนี้คงไม่ใช่ปวดท้องธรรมดา คงเป็นผลกรรมชั่วที่ตนได้ทำไว้กับพ่อตามสนองมากกว่า พระมหาพันรู้สึกเสียใจอย่างใหญ่หลวงที่สุดในชีวิต ถึงกับร้องไห้ "พ่อเอ๋ย โปรดยกโทษให้ลูกด้วย ลูกหลงกระทำไปเพราะความหยิ่งยโสและความหลงผิด บัดนี้ลูกสำนึกตัวได้แล้ว" พระมหาพันรำพึงพลางบิดตัวไปมาด้วยความเจ็บปวด ขณะนั้นพระมหาพันคิดถึงแต่พ่อ อยากจะพบพ่อ อยากจะกราบขอโทษพ่ออย่างเดียวเท่านั้น เมื่อท่านตรวจดูเวลา ก็ทราบได้ทันทีว่ารถไฟที่จะไปลพบุรีจะออกเวลา ๕ โมงเย็น ขณะนั้นเป็นเวลา ๔ โมงเย็นเท่านั้น พระมหาพันจึงสั่งให้สามเณรเชิดศิษย์กันกุฏิรีบขึ้นรถลากไปยังสถานีหัวลำโพง เพื่อเชิญบิดากลับ

มาสู่วัด จะได้กราบขอโทษขออภัยต่อบิดา กว่าสามเณรเชิดจะมาถึงสถานีหัวลำโพงก็เป็นเวลาบ่าย ๔ โมงครึ่งเข้าไปแล้ว หลังจากเดินหาอยู่ครู่หนึ่ง สามเณรเชิดก็เหลือบไปเห็นชายแก่กำลังนั่งอยู่บนพื้นซีเมนต์คอยรถอยู่ด้วยกิริยาอาการเงื่องหงอย สามเณรรีบเข้าไปหาชายแก่ เล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นกับพระมหาพันให้ฟัง แล้วเชิญชายแก่กลับไปวัดเพื่อให้ลูกได้ขอโทษขอโพย

ชายแก่แสยะยิ้ม แล้วตอบว่า "สามเณรเอ๋ย ! โยมไม่มีลูกกับเขาหรอก มีอยู่คนหนึ่งชื่อพันแต่ว่าเขาก็ตายเสียแล้ว แล้วยังมีเหลืออยู่คนหนึ่งชื่อสามเณรเชิด

แม้สามเณรเชิดจะวิงวอนอย่างไร ชายแก่ก็ไม่ยอมกลับไป ได้เวลารถไฟออก ชายแก่ก็โดยสารรถไฟกลับบ้าน เมื่อสามเณรเชิดกลับมาถึงวัดก็ได้พบว่า พระมหาพันได้แก่ถึงมรณภาพเสียแล้ว ก่อนหน้านั้นประมาณครึ่งชั่วโมง

หลานรัก นิทานเรื่องนี้แสดงให้เห็นว่า คนที่เนรคุณต่อมารดาบิดาได้รับผลอย่างไร ความจริง พระมหาพันในเรื่องนี้ ก็ทำไม่ถก ไม่น่าจะปฏิเสธบิดา เพราะความ

ละอายว่าบิดาเป็นคนบ้านนอกแต่งตัวมอซอ ถึงจะร้ายดีมีจนอย่างไร ก็เป็นบิดาของเรา เป็นบุคคลผู้ศักดิ์สิทธิ์สำหรับเราอยู่อย่างเดิม แม่คุณหญิงคุณนายเหล่านั้น ถ้ามีน้ำใจเป็นธรรมพอ ก็ย่อมจะเห็นอกเป็นใจ คงจะมีน้อยคนที่จะคิดดูถูกเหยียดหยาม เพราะคนบ้านนอกทำไร่ทำนายากจนเข็ญใจจะให้มีรูปร่างหน้าตา และเสื้อผ้าเครื่องแต่งตัวเหมือนชาวกรุงได้อย่างไร

หลานเอ๋ย อย่าดูถูกเหยียดหยามคนเพราะเขาเป็นคนบ้านนอกเพราะเขาโง่กว่าเรา เพราะเขาจนกว่าเรา เพราะเขาต่ำต้อยกว่าเรา ถ้าเลือกเกิดได้ คงไม่มีใครดอกที่จะไปเลือกเกิดในตระกูลอันยากจนต่ำต้อยในไร่นาป่าเขา เพราะเลือกเกิดไม่ได้เขาจึงต้องไปเกิดตามแรงกรรมนั้นส่ง ฉะนั้นควรจะเห็นใจเขา สงสารเขา หาทางช่วยเหลือเขา จึงจะเป็นการกระทำที่ถูกต้องสำหรับผู้เจริญแล้ว

อุเทสพจน์

หลานรัก คนเรา ย่อมมี ความรู้ ความสามารถ ต่าง ๆ กัน ตามที่ตนได้ฝึกฝนอบรมมา บางคนเก่งมาก บางคนเก่งน้อย แต่ถึงจะเก่งกาจสักเพียงไร ก็ยังมีโอกาสที่จะพลั้งพลาดจนได้ สมตามสุภาษิตที่ว่า "สี่เท้ายังรู้พลาด นักปราชญ์ยังรู้พลั้ง" ฉะนั้นทางที่ดีไม่ควรโอ้อวดความรู้ความสามารถของตน จะได้ไม่อับบายขายหน้าคนอื่นในภายหลัง เรื่องต่อไปนี้เป็นเรื่องนิทานอังกฤษสำหรับพังเล่นสนุก ๆ แต่ถ้าพังเป็นก็มีคติสอนใจอยู่เหมือนกัน

๑๐. ชายผู้ไม่รู้จักความกลัว

นานมาแล้วมีชายหนุ่มคนหนึ่งชื่อจอห์น เขามีลักษณะพิเศษกว่าชายหนุ่มทั้งหลายอยู่อย่างหนึ่ง คือเป็นคนใจเข้มแข็งมั่นคง ไม่เคยรู้จักตกใจกลัวสิ่งใดเลยในชีวิต และเป็นคนชอบสนุก ชอบท่องเที่ยวไปเรื่อย ๆ ไม่ยอมแต่งงานมีหลักฐาน พ่อแม่ของเขาพยายามรบเร้าให้แต่งงาน แต่จอห์นตอบว่าจะไม่ยอมแต่งจนกว่าจะมีคนทำให้เขาเกิดความตกใจกลัวเสียก่อน วันหนึ่ง พ่อแม่ของเขาได้ไปปรึกษากับลุงผู้เป็นสมภารอยู่ที่โบสถ์แห่งหนึ่ง และขอร้องให้ลุงช่วยหาวิธีทำให้จอห์นตกใจกลัวด้วย ลุงตกลงรับปากแล้ว ก็เชิญจอนห์นไปพักผ่อนที่โบสถ์ด้วย

พอมาถึงไม่นาน ลุงก็ขอร้องให้จอห์นไปตีระฆังที่หอ ระฆังเพื่อเป็น สัญญาณ ประชุม ชาวบ้าน ทำพิธี สวดมนต์ จอห์นไม่ขัดข้องเขารีบเปิดประตูห้องแรกที่จะนำไปสู่หอระฆังทันที พอเปิดประตูผลั๊วะออก เขาก็พบชาย ๖ คนยืนถือแหลนเผชิญหน้ากับเขาอยู่

"สวัสดี" จอห์นทักอย่างร่าเริง "พวกคุณมา

ทำอะไรอยู่ที่นี่? รู้สึกมายืนเฝ้ายามตั้งแต่เช้าเชียวนะ" ปรากฏว่า ไม่มีใครตอบเพราะคนทั้ง ๖ นั้นเป็นแต่เพียงหุ่นบั้นเท่านั้น พอรู้ความจริงจอห์นก็เอามือผลักหุ่นทั้ง ๖ ตัวล้มระเนระนาดไปบนพื้น พอเข้าไปในห้องถัดไปจอห์นก็ได้พบชาย ๖ คนกำลังนั่งอยู่ที่โต๊ะอาหาร "สวัสดี" เขาทักทายตามธรรมเนียม "อาหารท่าจะอร่อยดีนะ"

เมื่อไม่มีเสียงตอบจอห์นจึงพูดขึ้นว่า "รู้สึกว่าคนแถวนี้ไม่ค่อยมีไมตรีจิตเลย" ว่าแล้วเขาก็นั่งลงที่เก้าอี้ว่างตัวหนึ่ง จัดการรับประทานอาหารที่อยู่บนโต๊ะเสียเรียบ ฝ่ายลุงของเขาซึ่งแอบดูทางรูกุญแจ เมื่อเห็นหลานชายแก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดี ก็รู้สึกพอใจ จอห์นได้บีนบันไดหอระฆังขึ้นไป จนกระทั่งถึงระยะครึ่งทาง จึงได้เห็นคนสองสามคนยืนถือดาบเผชิญหน้าเขาอยู่

จอห์นทักทายตามเคยแล้วพูดว่า "พวกคุณมาทำงานกันแต่เช้าดีมาก" แต่เมื่อไม่มีเสียงตอบเขาจึงจับคนเหล่านั้นซัดลงไปตามบันไดทีละคน และคนแรกในจำนวนนั้นได้ตกลงไปถูกศีรษะของลุงซึ่งกำลังบีนบันไดตามขึ้นไปสังเกตการณ์ เมื่อขึ้นไปถึงระฆัง จอห์นได้บอกคนอีกสองสามคนกำลังถือเชือกระฆังไว้ เขาจึงถามว่า "พวกคุณ

จะตีเองหรือให้ผมตี" เมื่อไม่มีเสียงตอบ เขาจึงจับคนเหล่านั้นซัดลงไปตามบันไดอีก หลังจากตีระฆังเสร็จจอห์นก็ลงบันไดไป ที่เชิงบันไดเขาได้พบกับลุงซึ่งกำลังนอนแผ่หราหมดสติอยู่ เขาจึงพยุงลุงขึ้นทำการพยาบาลจนลุงฟื้น

"จอห์น" ลุงถามขึ้นคำแรก "เป็นไง แกตกใจกลัวบ้างหรือเปล่า?"

"เปล่าเลย จอห์นตอบด้วยเสียงเป็นปกติ "ดูคุณลุงจะกลัวยิ่งกว่าผมเสียอีก"

"จอห์น แกอยู่ที่นี่ต่อไปอีกไม่ได้เสียแล้ว" ลุงพูดขึ้น "แกจะต้องไปจากที่นี่ แต่ฉันจะให้รางวัลแก ๒ อย่าง เสื้อคลุมตัวนี้จะทำให้แกหายตัวได้ในเมื่อแกสวมใส่ไม้เท้าอันนี้ถ้าแกใช้ตีใคร คนนั้นจะอยู่มัดแกทันที" ว่าแล้วมอบของศักดิ์สิทธิ์ทั้งสองให้แก่จอห์นไป จอห์นกล่าวคำอำลาลุงแล้วก็ออกเดินทางฝ่าฝน ลมพายุ และหิมะไปอย่างไม่ย่อท้อ จนไปถึงป่าใหญ่แห่งหนึ่งในตอนเย็น เขาเดินผ่านป่าไปจนมืดก็ยังไม่มีทีท่าว่าจะพ้นป่า เขาจึงลงนั่งพักผ่อนก่อนจะเดินทางต่อไป ขณะที่กำลังนั่งอยู่นั้น เขาสังเกตเห็นดวงไฟดวงหนึ่ง ส่องแสงวอมแวมอยู่ในป่า เขา

จึงตัดสินใจเดินตามทิศทางของแสงไฟนั้นไป ในที่สุดเขาก็มาถึงกระท่อมเล็ก ๆ หลังหนึ่งซึ่งอยู่ไม่ห่างไกลจากแสงไฟนั้นนัก เมื่อเขาเคาะประตู ก็มีหญิงชราคนหนึ่งเปิดประตูรับเขา เมื่อเขาถามถึงไฟประหลาดนั้น หญิงชราตอบว่า "นั้นคือดวงไฟในปราสาทของเรา ฉันอยู่ที่นี่กับลูกสาวคนหนึ่ง และเราเป็นเจ้าหญิง แต่เราไปอยู่ในปราสาทนั้นไม่ได้ เพราะทุก ๆ คืนจะมีบีศาจร้ายตัวหนึ่งเข้ามายึดครอง เรากลัวบีศาจไม่กล้าไป"

"หาไพ่มาให้ฉันสำรับหนึ่ง" จอห์นสั่งเจ้าหญิงผู้มารดา "ฉันจะไปในปราสาทหลังนั้น"

"อย่าเลย เจ้าหญิงผู้ธิดาวิงวอน" ขอได้โปรดเถอะ อย่าเสียชีวิตของท่านเพื่อเราเลย" แต่จอห์นไม่ฟังเสียง ถือเอาไพ่สำรับหนึ่งแล้วก็เดินตรงไปทางปราสาททันที

จอห์นเข้าไปในปราสาท แล้วก็เริ่มติดไฟขึ้นที่เตาไฟ พอเขาหย่อนตัวลงเตรียมจะนั่ง ก็มีเสียงอะไรบางอย่างตกลงมาตามปล่องไฟ เมื่อมันตกลงมาถึงพื้น จอห์นมองดูก็พบว่า สิ่งนั้นคือขาของมนุษย์ในไม่ช้าก็มีแขน ขา

และศีรษะมนุษย์ตกลงมามากมาย แต่จอห์นหาได้ตกใจกลัวแต่อย่างใดไม่ เข้ารวบรวมเอาแขนขาเหล่านั้นวางเรียงกันเป็นลูกปืน แล้วก็ใช้ศีรษะมนุษย์บีนลูกโบลลิ่งเล่นโบลลิ่งอยู่คนเดียว อย่างสนุกสนาน

ในที่สุด เมื่อบีศาจเห็นว่าการหลอกหลอนของตนไม่ได้ผลจึงลงมาเผชิญหน้ากับจอห์นเสียเอง แล้วก็ถามอย่างเกรี้ยวกราดว่า "แกมาทำอะไรอยู่ที่นี่?"

"ไม่ใช่ธุระของแก" จอห์นตอบอย่างห้าวหาญ "ข้ามีสิทธิในที่นี่พอ ๆ กับแก"

ฝ่ายบีศาจร้ายได้นั่งลงข้าง ๆ เตาไฟ ร้องดูจอห์นด้วยดวงตาเป็นประกายวาวอยู่ครู่หนึ่ง เมื่อเห็นว่าจอห์นไม่มีความหวาดกลัวแต่อย่างใด มันจึงชวนจอห์นเล่นไพ่ จอห์นตอบตกลงทันที

ก่อนเล่น บีศาจกล่าวขึ้นว่า "ถ้าใครปล่อยให้ไพ่หลุดมือตกลงไป เขาจะต้องหยิบมันขึ้นมา" จอห์นตกลงแล้วทั้งสองก็เริ่มเล่นไพ่ ครู่หนึ่งผ่านไป บีศาจก็ทำไพ่ใบหนึ่งตกลงไป และบอกให้จอห์นหยิบมันขึ้นมา "ฉันไม่หยิบ" จอห์นตอบ "เพราะเราตกลงกันไว้ว่า ใคร

ทำไพ่ตกคนนั้นจะต้องเก็บ" บีศาจไม่ตอบ เพียงแต่ก้มลงไปเตรียมจะเก็บไพ่ ทันใดนั้นเอง จอห์นก็จับเอาไม้เท้าของเขาออกมา ตีกระหน่ำลงไปที่ศีรษะของบีศาจอย่างไม่นับ บีศาจร้ายส่งเสียงร้องลั่นคล้ายคนตาบอด แต่จอห์นไม่ยอมหยุดตี เมื่อเห็นว่าตีจนบีศาจจะแย่อยู่แล้ว จอห์นได้กล่าวขึ้นว่า "ถ้าแกไม่อยากเจ็บตัวต่อไป ต้องให้สัญญาว่าจะออกจากปราสาทนี้ และจะต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษร" บีศาจตกลงทันที มันรีบเขียนสัญญาเซ็นนามอย่างรีบเร่งแล้วก็ยื่นให้จอห์น จอห์นหยิบไปอ่านอยู่ครู่หนึ่งแล้วก็ขยี้โยนเข้าเตาไฟและเริ่มตีบีศาจอีกเป็นการใหญ่ ในที่สุดบีศาจต้องยอมเขียนสัญญาฉบับใหม่ให้ คราวนี้จอห์นรู้สึกพอใจ

จอห์นได้เอาไม้เท้า เจาะกระเจาะ หน้าต่างเป็นช่องเล็ก ๆ แล้วก็บังคับให้บีศาจออกไปทางช่องนั้น บีศาจบอกว่าช่องเล็กๆ อย่างนั้นมันออกไม่ได้ นอกจากจอห์นจะช่วยผลัก จอห์นเผลอตัวช่วยผลัก จึงถูกบีศาจถีบหน้าอย่างจังจนเซถลา ในขณะที่มันจากไป ตกลงคืนวันนั้น จอห์นได้คลานขึ้นไปนอนบนเตียงใหญ่ ซึ่งประดับด้วยไข่มุกค์

และเพชรลอยอันมีค่า อย่างสบายอารมณ์ เช้าตรู่วันรุ่งขึ้นเจ้าหญิงได้ส่งสาวใช้ซึ่งเป็นนิโกร ไปยังปราสาทเพื่อจะสอบสวนดูว่าจอห์นตายหรือไม่ สาวใช้นิโกรประหลาดใจมากเมื่อเห็นจอห์นกำลังหลับสบายอยู่บนเตียง เธอได้ไปปลุกเขาให้ตื่นขึ้น จอห์นงัวเงียลุกขึ้น มองไปข้างหน้าเห็นคนตัวดำ ๆ เข้าใจว่าเป็นบีศาจกลับมา เขาจึงควักปืนออกมายิงเธอตาย ฝ่ายเจ้าหญิงเมื่อได้ยินเสียงปืนก็รีบวิ่งขึ้นปราสาทไป เมื่อพบว่าสาวใช้ผู้ซื่อสัตย์ของตนตายเสียแล้วก็รู้สึกเสียใจร้องไห้เป็นการใหญ่ จอห์นต้องขอโทษเป็นการใหญ่เหมือนกัน

เจ้าหญิง รู้สึกชอบ จอห์นมาก และขอบคุณเขาเป็นการใหญ่ที่ได้ช่วยให้เธอพ้นจากบีศาจร้าย เธอได้เสนอมอบตัวจะแต่งงานกับจอห์น แต่จอห์นกล่าวว่า "ลืมฉันเสียดีกว่า อีกนานกว่าฉันจะได้กลับมาที่นี่ บางทีอาจไม่ได้กลับมาเลย คอยแต่งงานกับคนที่เหมาะสมกับเธอเถอะ" เจ้าหญิงได้ให้ผ้าเช็ดหน้าผืนหนึ่งเป็นที่ระลึกแก่จอห์น แล้วก็ขี่ม้าตัวหนึ่งขี่ไปยังกรุงปารีส

จอห์นได้ไปพักที่โรงแรมแห่งหนึ่ง ซึ่งมีบรรดา

เจ้าชายทั้งหลายพักอยู่เต็ม เจ้าชายเหล่านั้นไม่อยากให้จอห์นร่วมโต๊ะด้วย แต่เจ้าของโรงแรมซึ่งชอบเงินของเขาพอ ๆ กับเงินของเจ้าชายเหล่านั้นอนุญาตให้เขาพักได้ ที่โรงแรมแห่งนั้น จอห์นได้ยินเขาพูดกันถึงเรื่องเจ้าหญิงราชธิดากษัตริย์ที่จะถูกสังเวยให้เป็นเหยื่อ ของบีศาจ ร้ายตนหนึ่งในวันรุ่งขึ้น เขาสนใจเรื่องนี้มาก วันรุ่งขึ้นจึงตื่นแต่เช้า รับประทานอาหารเช้าอีมหนำแล้วก็ออกจากโรงแรม ตามถนนหนทางเต็มไปด้วยฝูงชนซึ่งกำลังเดินไปยังโบสถ์เพื่อสวดส่งวิญญาณเจ้าหญิง ตรงกลางถนนมองมาร์ตร์ มีนั่งร้านสูงและเจ้าหญิงถูกนำขึ้นไปนั่งอยู่บนนั่งร้านนั้นคอยบีศาจร้าย

จอห์นได้บีนขึ้นไปบนนั่งร้านนั้น เอากระดาษแผ่นหนึ่งให้เจ้าหญิงแล้วสั่งว่า "เมื่อบีศาจมา ให้เอากระดาษนั้นให้มัน บอกว่าเป็นจดหมายจากพระเจ้าแผ่นดิน หลังจากนั้นเรื่องต่าง ๆ ฉันจะจัดการเอง" ว่าแล้วจอห์นก็หยิบเอาเสื้อคลุมขึ้นมาสวม แล้วเขาก็หายตัวได้ทันที นั่งคอยทีอยู่ข้าง ๆ เจ้าหญิง

ในไม่ช้าบีศาจร้ายก็มาถึง มันกล่าวขึ้นว่า "วันนี้

ข้าจะได้รับประทานเจ้าหญิงสาวผู้สวยงาม คงจะอร่อยมาก" เจ้าหญิงตัวสั่นด้วยความกลัว แต่ก็ยื่นจดหมายนั้นให้บีศาจจนได้ ขณะที่มันกำลังอ่านจดหมายอยู่นั้น จอห์นก็จำได้ว่า มันคือบีศาจที่เขาขับออกจากปราสาทกลางป่านั่นเอง เขาคว้าไม้เท้าวิเศษตีกระหน่ำบีศาจทันที บีศาจส่งเสียงร้องลั่นด้วยความเจ็บปวดทำให้ประชาชนตกใจกลัวเพราะคิดว่าเป็นเสียงร้องของเจ้าหญิง

จอห์นบังคับให้บีศาจลงจากนั่งร้าน นำไปผูกไว้กับต้นไม้ต้นหนึ่งบังคับให้มันทำหนังสือสัญญา ที่จะ ปล่อยเจ้าหญิงเป็นอิสระ จอห์นรับเอาหนังสือสัญญามาตรวจดู แต่รู้สึกสงสัย เขาจึงมอบไม้เท้าวิเศษให้เจ้าหญิงสั่งให้ตีบีศาจไว้จนกว่าเขาจะกลับมา ส่วนเขาเองนำเอาหนังสือสัญญาเข้าไปในร้านช่างตีเหล็กแห่งหนึ่ง แล้วโยนหนังสือสัญญาเข้าในเตาไฟ ผลปรากฏว่าหนังสือสัญญาถูกไฟเผาผลาญเป็นเถ้าไปในชั่วพริบตา แสดงว่าใช้ไม่ได้ เขารีบกลับมาบังคับให้บีศาจทำหนังสือสัญญาให้ใหม่ สั่งให้เจ้าหญิงตีบีศาจไว้แล้วก็นำไปพิสูจน์กับไฟอีก คราวนี้หนังสือสัญญาไม่ไหม้ เขาจึงพอใจกลับมา จับบีศาจเข้าใส่กระ

สอบ เจ้าหญิงขอบใจเขา และขอแต่งงานกับเขา แต่จอห์นคงปฏิเสธตามเดิม "ฉันจะกลับภายในหนึ่งปีหรือ ๑๘ เดือน แต่ฉันจะไม่แต่งงานจนกว่าจะมีใครทำให้ฉันตกใจกลัว" ว่าแล้วเขาก็ยกถุงขึ้นแบกบนบ่า นำไปโยนทิ้งที่แม่น้ำแซนแล้วก็จากปารีสไป

หลังจากนั้นประมาณ ๑ ปี จอห์นได้กลับไปยังปารีสอีกและได้ไปพักยังโรงแรมเดิม เขาได้สังเกตเห็นว่ากำลังมีการเฉลิมฉลองกันเป็นการใหญ่ทั่วเมือง "เขาทำอะไรกัน ?" จอห์นถามชายคนหนึ่งที่ห้องรับประทานอาหาร

"เมื่อ ๑ ปีมาแล้ว ได้มีการเตรียมงานพิธีฝังศพเจ้าหญิง แต่วันนี้เขากำลังเตรียมฉลองการแต่งงานของเธอกับเจ้าชายที่ช่วยชีวิตเธอไว้"

"ใครช่วยชีวิตเธอไว้ ?" จอห์นถาม

"ฉันเอง" ชายหนุ่มคนนั้นตอบ แล้วก็ควักผ้าเช็ดหน้าที่เจ้าหญิงให้เขาไว้เป็นที่ระลึกออกมาให้เขาดู จอห์นรู้สึกประหลาดใจมากที่ได้เห็นผ้าเช็ดหน้ามีลักษณะเหมือนผ้าเช็ดหน้าของเขาทุกประการ เขาเชื่อว่าคงจะมีคนทำจำลองขึ้นแล้วมอบให้ชายคนนั้นเป็นแน่

"ถ้าอย่างนั้น คุณก็โชคดีมาก" จอห์นพูด

ขณะนั้น ขบวนแห่อันมโหฬารกำลังเคลื่อนไปสู่โบสถ์ เพื่อจะสวดมนต์อำนวยพรแก่เจ้าหญิง จอห์นได้แต่งตัวอย่างดีแล้วก็ไปยืนอยู่ข้าง ๆ ถนน ขณะที่เจ้าหญิงกับพระราชบิดาประทับบนรถผ่านจุดนั้น เจ้าหญิงได้เหลือบมาเห็นจอห์นเข้า เธอจึงทูลบิดาด้วยความตื่นเต้นดีใจว่า "นั้นคือชายคนที่ได้ช่วยชีวิตหม่อมฉันไว้" เมื่อทรงทราบความจริงเช่นนั้น พระเจ้าแผ่นดินได้ทรงบัญชาให้คืนขบวนกลับสู่พระราชวัง และรับสั่งให้นำตัวจอห์นเข้าเฝ้า จอห์นได้เล่าเรื่องราวการช่วยเหลือเจ้าหญิงอย่างละเอียดถวาย และเจ้าหญิงก็รับรองว่าเป็นความจริงทุกประการ พระเจ้าแผ่นดินทรงพอพระทัย แต่ในขณะเดียวกันก็ทรงพิโรธชายคนที่มาอ้างตัวว่าเป็นผู้ช่วยเจ้าหญิงไว้ แต่เพราะจอห์นทูลขอชีวิตเขาไว้เขาจึงพ้นจากการถูกประหารชีวิต พระเจ้าแผ่นดินได้ทรงขอร้องให้จอห์นสมรสกับเจ้าหญิง แต่เขาก็คงยืนยันตามเดิมว่าจะไม่ยอมแต่งงานจนกว่าจะมีคนทำให้เขาตกใจถลัว

เมื่อทรงทราบเช่นนั้น พระเจ้าแผ่นดินได้รับสั่งให้นายกรัฐมนตรีของพระองค์ไปคิดหาวิธีที่จะทำให้จอห์นตก

ใจกลัว นายกรัฐมนตรีหัวใสจึงสั่งให้ทำขนมพายขึ้นเป็นจำนวนมาก แล้วก็จับนกกระจอกใส่ในขนมพายทุก ๆ อัน เสร็จแล้วจัดให้มีงานเลี้ยงเพื่อเป็นเกียรติแก่จอห์นผู้ได้ช่วยชีวิตเจ้าหญิงไว้ เมื่อถึงเวลา เจ้าหน้าที่ก็ยกขนมพายมาเสิร์ฟข้างหน้าทุก ๆ คนรวมทั้งจอห์นด้วย ผู้ได้รับเชิญทุก ๆ คนรวมทั้งพระเจ้าแผ่นดินด้วย ต่างขอร้องให้จอห์นลงมือรับประทานขนมพายก่อน เมื่อถูกคะยั้นคะยอเช่นนั้น จอห์นจึงเปิดหน้าขนมพายออก พอเขาเปิดออกเท่านั้น นกกระจอกก็บินปรื๋อเข้าปะทะหน้าเขาเต็มแรง จนถึงกับสะดุ้งเผลอร้องโอ๊กออกมาคำหนึ่ง

"ในที่สุดเจ้าก็ตกใจกลัว!" พระเจ้าแผ่นดินทรงอุทานออกมาด้วยความดีพระทัย จอห์นไม่มีทางจะปฏิเสธได้ว่าเขาไม่ตกใจกลัว ในที่สุดเขาจึงยอมสมรสกับเจ้าหญิง

หลานรัก! เป็นอันว่าจอห์นผู้กล้าหาญ ซึ่งไม่เคยหวาดกลัวอะไรเลย ในที่สุดก็มาเสียท่าเสียทีแก่นกกระจอกน้อยตัวเดียวเท่านั้นเอง

อุเทสพจน์

หลานรัก! นักปราชญ์กล่าวไว้ว่า เพื่อนที่ดีที่สุดคนเราก็คือวิชาความรู้ เพราะวิชาความรู้จะติดตามไปคอยช่วยเหลือเราทุกแห่งหน ทุกวันทุกเวลา ไม่ว่าเราจะตกทุกข์ได้ยากอย่างไร วิชาความรู้ก็จะไม่ทอดทิ้งเรา ฉะนั้นขอให้หลานจงตั้งใจศึกษาหาวิชาความรู้ใส่ตัวไว้ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ คนมีความรู้ย่อมมีที่พึ่งอันประเสริฐอยู่กับตัว

อย่างไรก็ตาม ตราบใดที่เรายังอยู่ในโลกท่ามกลางหมู่มนุษย์มิตรสหายที่เป็นคนอย่างเราก็ยังมีความจำเป็นอยู่ แต่ในการคบเพื่อนขอให้หลานระวังให้ดี เพราะเพื่อนแท้

ก็มีเพื่อนเทียบก็มี เพื่อนแท้เขาจะคบเราด้วยความรัก ไม่หวังผลประโยชน์ใด ๆ ตอบแทน ไม่ทอดทิ้งเราทั้งในยามสุขยามทุกข์ ยินดีเสียสละเพื่อเรา ส่วนเพื่อนเทียมนั้นมีลักษณะตรงกันข้าม เขาจะคบกับเราก็ต่อเมื่อเขาจะได้ประโยชน์จากเราเท่านั้น ถ้าเรายากจนไม่มีประโยชน์สำหรับเขา เขาก็จะเลิกคบทันที เขาจะประกาศตนเป็นเพื่อนเราก็เฉพาะในคราวสุข ในคราวเราทุกข์เขาจะทอดทิ้งเราหนีเอาตัวรอด ฉะนั้นขอให้หลานเลือกคบคนเฉพาะเพื่อนแท้ เมื่อพบเพื่อนแท้แล้ว หลานเองก็ต้องพยายามเป็นเพื่อนแท้สำหรับเขาเหมือนกัน ถ้าหลานคิดว่าหลานจะเป็นมิตรแท้ของใครไม่ได้ อย่ามีเพื่อนดีกว่า

นิทานต่อไปนี้เป็นเรื่องของมิตรแท้ที่หาได้ยากในโลกคู่หนึ่ง

๑๑. เพื่อนร่วมสาบาล

นานมาแล้ว มีสัตว์ ๒ ตัว ได้ผูกสมัครรักใคร่กัน ตัวหนึ่งคือแร้ง อีกตัวหนึ่งคือตะกวด สัตว์ทั้งสอง

ได้สาบาลกันว่าจะรักกันตลอดไป จะช่วยเหลือกันในยามยาก แม้แต่ชีวิตก็ยินดีจะสละให้กับและกันได้

ต่อมาลูกสาวของตะกวดได้เจริญเติบโตขึ้นเป็นสาวเต็มตัว ตามธรรมเนียมของอินเดียนแดง หญิงสาวจะต้องมีเครื่องประดับศีรษะทำด้วยขนนก ลูกสาวตะกวดจึงขอร้องให้บิดาไปเที่ยวหาขนนกมาทำเครื่องประดับศีรษะให้แก่ตน ฝ่ายตะกวดผู้บิดาแสวงหาขนนกอยู่หลายวันก็ไม่สามารถจะหาได้ เพราะขณะนั้นเป็นฤดูหนาว พวกนกได้อพยพหลบหนีความหนาวไปอยู่ทางใต้หมด เมื่อหมดปัญญาตะกวดจึงไปปรึกษากับแร้งผู้เป็นสหาย แร้งเองก็จนปัญญาไม่ทราบว่าจะไปหาที่ไหนมาให้สหาย

"ไม่เป็นไร" แร้งพูดขึ้นในที่สุด "หาที่ไหนไม่ได้ ก็เอาขนของกันนี่แหละ เชิญสบายถอนเอาตามสบายเถิด"

ฝ่ายตะกวดสงสารเห็นใจเพื่อน จะไม่ยอมถอนท่าเดียว แต่เมื่อทนต่อการรบเร้าของสหายแร้งไม่ไหว จึงตกลงถอนเอาขนของสหายไปจนหมดตัว ฝ่ายแร้งเมื่อปราศจากขน ก็ต้องทนทุกข์เวทนาอย่างหนัก นอกจากจะ

เจ็บปวดทั้งกายแล้ว ยังต้องทนต่อตัวแมลงต่าง ๆ ที่มาไต่ตอมกัดผิวหนัง และความหนาวอันโหดร้ายทารุณแห่งฤดูหนาวอีกด้วย

"สหายเอ๋ย เมื่อใดแกต้องการสิ่งใดจากกัน ขอให้รีบไปบอกกัน กันยินดีเสียสละให้แม้กระทั่งชีวิต" ตะกวดบอกสหายแล้วก็อำลากลับ นำเอาขนของสหายแร้งมาทำเครื่องประดับศีรษะให้ลูกสาวสมความประสงค์ ฝ่ายแร้งเมื่อสหายตะกวดจากไปไม่นานก็ล้มเจ็บหนัก เพราะทนต่อความหนาวไม่ไหว เมื่อเห็นว่าตนจะไม่มีชีวิตอยู่ต่อต่อไปนานแล้ว จึงให้ลูกสาวไปเรียกสหายตะกวดมาพบ สั่งเสียให้สหายช่วยดูแลลูกสาวของตนแล้วก็ขาดใจตาย

หลายปีต่อมา ลูกสาวของแร้งก็เจริญวัยขึ้นเป็นสาวเต็มตัวและต้องการหนังตะกวดมาทำเครื่องประดับบ้าง เมื่อไม่สามารถจะหาที่ไหนได้ จึงไปปรึกษาและขอความช่วยเหลือจากตะกวดเป็นสหายของบิดา ตะกวดรู้สึกเห็นผู้ใจลูกสาวสหายอย่างยิ่งและได้ พยายาม หาหนังตะกวดอยู่หลายวัน แต่ก็ไม่สามารถจะหาได้

"ลูกเอ๋ย" ตะกวดพูดกับลูกสาวแร้ง หลังจาก

เดินคอตกกลับบ้านวันหนึ่ง "เมื่อหาที่ไหนไม่ได้ก็เอาหนังของพ่อนี่แหละ" ว่าแล้วก็จัดการถลกหนังของตนออกยื่นให้แก่ลูกสาวของสหาย ตะกวดได้รับความเจ็บ ปวดอย่างแสนสาหัส เมื่ออยู่บนบกก็ถูกตัวแมลงต่าง ๆ ไต่ตอมกัดไชกินเป็นอาหาร เมื่อหลบลงไปอยู่ในถ้ำก็ถูกฝูงปลาจิกกัดเนื้อเป็นอาหาร ตะกวดผู้น่าสงสารต้องขึ้นบกบ้าง ลงน้ำบ้างทั้งกลางวันกลางคืน ในที่สุดเมื่อไม่สามารถจะทนต่อพิษบาดแผลได้ มันก็ขาดใจตาย

หลานรัก! นี่คือเรื่องของสหายที่รักกันเสียสละเพื่อกันอย่างแท้จริง สัตว์ทั้งสองพอจะเรียกได้ว่า "เพื่อนตาย" เพราะต่างยินดีเสียสละชีวิตเลือดเนื้อของตนเพื่อประโยชน์แด่สหาย จนตัวเองต้องถึงแก่ความตายในที่สุด แต่ก่อนอื่นเราจะต้องทำตัวเราให้เป็น เพื่อน ตาย เสียก่อน เริ่มต้นหาเพื่อนตายจากการทำให้เราเป็นเพื่อนตายก่อน คนส่วนมากอยากให้คนอื่นเป็นเพื่อนตาย แต่ตาได้ทำตัวให้เป็นเพื่อนตายไม่

อุเทสพจน์

หลานเอ๋ย ! อันวิชาความรู้ อันมีค่า เท่านั้น ไม่จำเป็นจะต้องมาจากครู มาจากตำหรับตำรา มาจากโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย มาจากปริญญาเสมอไปดอก ความจริงนั้นโลกทั้งโลกนี้แหละคือมหาวิทยาลัยอันยิ่งใหญ่ ทุกคนที่เกิดมาในโลกเป็นนักศึกษาโดยธรรมชาติ ทุกสิ่งที่อยู่รอบตัวเราและประสพการแห่งชีวิตทุกชนิดคือบทเรียนอันมีค่าของเรา คนฉลาดแม้ ไม่ได้เข้าโรงเรียน แต่รู้จักเอาความรู้จากสิ่งแวดล้อม บางทีก็มีความรู้สึกดีกว่าคนที่เข้ามหาวิทยาลัยเสียอีก

ทางพระท่านกล่าวไว้ว่า คนเราทุกคนมีครู ๖ คน คอยสั่งสอนประจำอยู่ตลอดเวลา ครู ๖ คนคือใคร? และสอนวิชาอะไรบ้าง? ครูทั้ง ๖ คือ ครูตาสอนให้เรารู้เรื่องรูป ครูหูสอนให้เรารู้เรื่องเสียง ครูจมูกสอนให้เรารู้เรื่องกลิ่น ครูลิ้นสอนให้เรารู้เรื่องรส ครูกายสอนให้เรารู้เรื่องสัมผัสต่าง ๆ ครูใจสอนให้เรารู้มโนภาพต่าง ๆ ในใจ ครูเหล่านี้สอนเราอยู่ตลอดเวลาที่เรายังตื่นอยู่ ข้อสำคัญเราต้องรู้จักเอาความรู้จากครูทั้ง ๖ ให้ได้ ต้องมีความสังเกตพินิจพิจารณาเมื่อตาเห็นรูปต้องถามตัวเองว่า อะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม อย่างไร เมื่อหูได้ยินเสียงต้องพิจารณาดูว่า อะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม อย่างไร ถ้าทำอย่างนี้เสมอ ไม่ปล่อยให้รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ผ่านไปเปล่า ๆ ย่อมจะได้ความรู้อย่างมหาศาล

หลาน ๆ คงเคยได้อ่านประวัติของ เจมส์ วัตต์ ผู้สร้างเครื่องจักรไอน้ำ ทำประโยชน์อย่างมหาศาลแก่โลก เจมส์ วัตต์ไม่ได้เป็นนักศึกษาได้ปริญญามาจากมหาวิทยาลัยใดแต่เพราะเขารู้จักเอาความรู้จากครูตา จึงสามารถสร้างเครื่องจักรไอน้ำขึ้นมาได้ เรื่องมีอยู่ว่าวันหนึ่ง ขณะที่กำ-

ลังนั่งต้มน้ำ เขาสังเกตเห็นว่า เมื่อน้ำเดือด ฝากาจะเผยอขึ้นเผยอลงเป็นจังหวะ เมื่อเขาสังเกตต่อไปเขาก็เห็นว่าไอน้ำพวยพุ่งออกมา เขาจึงคิดต่อไปว่าเจ้าไอน้ำนี่เองเป็นผู้ดันฝากาขึ้น ถ้าไอน้ำดันฝากาขึ้นได้ ไอน้ำก็น่าจะมีแรง ถ้าสามารถนำแรงนี้ไปใช้งาน ก็จะเป็นประโยชน์ไม่น้อย ในที่สุดเจมส์ วัตต์คิดสร้างเครื่องยนต์ใช้แรงไอน้ำขึ้นสำเร็จ โลกก็เกิดมีรถไฟ เรือเมล์ เครื่องจักรเครื่องยนต์ต่าง ๆ เต็มโลก ชาวโลกจะต้องจารึกชื่อของ เจมส์วัตต์ไว้ในประวัติศาสตร์ด้วยความเคารพบูชาตลอดกาล

หลานเอ๋ย! แม้แต่พระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าของเรา ก็หาได้เป็นบรมครูของโลกเพราะได้ปริญญามาจากมหาวิทยาลัยไม่ ความจริงถ้าจะว่า พระองค์กลายเป็นบรมครูโลก เพราะอาศัยครูคือตาก็ไม่ผิด การเปลี่ยนอันยิ่งใหญ่ในชีวิตของพระองค์เกิดขึ้นใน วันหนึ่ง ขณะที่พระองค์เสด็จประพาสสวนอุทยาน พร้อมด้วยนายฉันนะสารถี พระองค์ได้ทอดพระเนตรเห็นคนแก่ คนเจ็บ คนตาย และสมณะโดยลำดับ ความจริงสิ่งเหล่านี้ก็เป็นของธรรมดาที่เราเห็นกันอยู่ทุกวัน แต่พระพุทธเจ้าท่านรู้

จักเอาความรู้จากสิ่งแวดล้อม ท่านจึงพิจารณาด้วยปัญญาอย่างลึกซึ้ง และเกิดความสังเวชสลดใจต่อเครื่องหมายแห่งความทุกข์เหล่านั้น ความสลดใจนั้นเป็นเหตุให้พระองค์เสด็จออกบรรพชาและได้ตรัสรู้เป็น พระพุทธเจ้าในเวลาต่อมา

ฉะนั้นขอให้หลาน ๆ จงรู้จักหาความรู้จากครูทั้ง ๖ ดังนิทานต่อไปนี้

๑๒. ชาวนากับผีดิบ

นานมาแล้วมี ชาวนา คน หนึ่ง อยู่ ใน ประเทศรัสเซีย คืนวันหนึ่งเขาขี่รถม้าบรรทุกสัมภาระต่าง ๆ เดินทางไปยังหมู่บ้านตำบลหนึ่ง เมื่อรถมาถึงกลางสุสานแห่งหนึ่ง ม้าก็หยุดชงักลงไม่ยอมลากรถต่อไป เจ้าของเข้าใจว่าม้าคงจะเหน็ดเหนื่อยมาก จึงลงลากรถปลดม้าออกปล่อยให้มันไปเที่ยวและเล็มหญ้ากินตามสบาย ส่วนตัวเขาเองเอนกายลงนอนพักผ่อนบนหลุมฝังศพแห่งหนึ่ง

ขณะที่เขากำลังจะเคลิ้มหลับนั่นเอง เขาก็รู้สึกว่ามีอะไรบางอย่างเคลื่อนไหวอยู่ภายใต้เขา รู้สึกว่าฝาบีดหลุมผังศพกำลังเบีดเผยอออกดันเขาขึ้นมา ชายชาวนารีบลุกขึ้นไปยืนอยู่ข้าง ๆ ตาจ้องดู หลุมศพแทบ ไม่ กระ พริบ ในที่สุดฝาหลุมศพก็เบีดออกมาอย่างเต็มที่ เผยให้เห็นหีบศพไม้ที่อยู่ข้างใน ภายในหีบศพนั้น ศพมนุษย์กำลังนั่งอยู่ มันค่อย ๆ ลุกขึ้นยืนแล้วก็คว้าเอาฝาบีดหีบศพกระโดดขึ้นมายืนข้างบน เสร็จแล้วศพตนนั้นซึ่งมีผ้าขาวพันตั้งแต่ศีรษะตลอดเท้าก็แบกฝาหีบศพเดินไปทางโบสถ์ มันเอาฝาหีบศพพิงไว้ที่ประตูโบสถ์แล้วก็เดิน ตรงไป ทางหมู่บ้านอย่างรีบร้อน

เนื่องจากชาวนาคนนั้น เบ็นคนกล้าหาญไม่กลัวผี และเบ็นคนช่างสังเกต เขาจึงรีบไปถือเอาฝาหีบศพมาจากประตูโบสถ์ เอาพิงไว้ข้างรถของตนแล้วก็ยืนคอยทีอยู่ว่าอะไรจะเกิดขึ้น ครู่ใหญ่ต่อมาชาวนาก็สังเกตเห็นศพนั้นเดินดุ่ม ๆ ออกมาจากหมู่บ้าน มันตรงไปที่ประตูโบสถ์เพื่อจะเอาฝาหีบศพ แต่หาได้พบไม่ มนหยุดยืนอยู่ครู่หนึ่งแล้วก็เดิมดุ่มมาทางชาวนา เมื่อเห็นชาวนายืนถือฝา

หีบอยู่ มันได้พูดขึ้นอย่างขุ่นเคืองว่า "เอาฝาหีบศพของข้ามา ถ้าแกขัดขืน ข้าจะฉีกแกเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย"

ชาวนาได้ตอบไปอย่างกล้าหาญว่า ข้าถือขวานไว้ในมือแล้ว ข้านี่แหละจะจัดการทำให้แกเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย"

เมื่อเห็นชาวนาจะเอาจริง เจ้าผีดิบจึงพูดขึ้นด้วยเสียงค่อย ๆว่า "โปรดให้ฝาหีบศพคืนแก่ฉันเสียเถิด ท่านผู้ใจบุญ"

"ฉันจะให้คืน" ชาวนาตอบ "แต่แกต้องบอกฉันเสียก่อนว่าแกไปไหนและไปทำอะไรมา?"

ผีดิบทำท่าอิดเอื้อนอยู่ครู่หนึ่ง แล้วตอบว่า "ฉันได้เข้าไปในหมู่บ้านและได้ฆ่าชายหนุ่ม ๒ คนตาย"

"ดีมาก แกลองบอกฉันซิ ว่าทำอย่างไรจึงจะให้ชายหนุ่ม ๒ คนนั้นฟื้นคืนชีพขึ้นมาได้?" ผีดิบไม่ยอมต่อเมื่อเห็นชาวนาเงื้อขวานควาดเป็นครั้งที่สองจึงบอกว่า "ขอให้ท่านตัดเอาผ้าพันศพของฉันไปด้วยชิ้นหนึ่ง เมื่อไปถึงบ้านคนตายให้เอาถ่านไฟแดงๆใส่ในหม้อเอาผ้าพันศพฉันวางบนถ่านไฟแล้วตั้งหม้อนั้นไว้ในห้องคนตาย บีด

ประตูเสย คนตายจะฟื้นคืนมา เพราะควันผ้าพันศพนั้นเอง”

ชาวนาตัดเอาชายผ้าพันศพแล้วก็ คืนฝาหีบศพให้ผีดิบ มันได้ฝาหีบศพแล้วก็เดินตรงไปที่หลุมฝังศพของมัน ขณะที่มันกำลังลงสู่หลุมฝังศพนั้นเอง ไก่ก็ขันขึ้น แสดงว่าจวนสว่างแล้วผีดิบรีบจัดแจงลงหลุมฝังศพของมันอย่างรีบร้อนเพราะเกรงว่าจะสว่างเสียก่อน เพราะความรีบรอนนั่นเอง หลุมฝังศพของมันจึงไม่เรียบร้อย ปลายฝาหีบศพด้านหนึ่งยังคงโผล่ออกมาเหนือพื้นดิน ชาวนาสังเกตดูดีแล้ว พอสว่างก็เข้าไปในหมู่บ้าน เขาได้รีบตรงไปยังบ้านหลังหนึ่งซึ่งคนกำลังร้องไห้คร่ำครวญอยู่

“ไม่ต้องเสียใจ” เขาปลอบโยน “ฉันจะทำให้หนุ่มทั้งสองคืนชีพ”

“โปรดเถิดเจ้าข้า” บรรดาญาติมิตรของคนตายวิงวอน “ถ้าท่านทำให้เขาคืนมาได้ เราจะยกทรัพย์สมบัติของเราให้ท่านกึ่งหนึ่ง” ชาวนาได้จัดการเผาผ้าพันศพตามคำแนะนำของผีดิบทุกประการ ในที่สุดหนุ่มทั้งสองก็คืนชีพ ญาติมิตรของเขาดีใจมาก แต่หลังจากซุบซิบกัน

อยู่ครู่หนึ่ง หลายคนได้ร้องขึ้นว่า แกเป็นคนหลอกลวง! เราจะจับแกส่งให้เจ้าหน้าที่ แกรู้วิธีทำให้เขาคืนชีพ แกคงจะเป็นคนฆ่าเขาด้วย" ว่าแล้วก็ช่วยกันจับชาวนาผู้น่าสงสารมัด

ชาวนาได้ เล่าเรื่องราว อย่างละเอียด ให้เขาฟังแต่ต้น และขอให้เขาไปพิสูจน์ความจริงได้ที่สุสาน ในที่สุดชาวนาทั้งหมดก็หลั่งไหลไปสู่สุสาน และได้พบผีดิบจริงตามคำบอกเล่าของชาวนา เขาจัดการทำลายผีดิบเสียแล้วก็ให้รางวัลแก่ชาวนาอย่างมากมาย

หลานรัก! จากนิทานเรื่องนี้ เจ้าก็คงจะเห็นได้ว่า บางครั้งการทำดีของเรากลับจะนำภัยพิบัติมาสู่เราเอง ดังชาวนาถูกจับมัด ทั้ง ๆ ที่เขาได้ช่วยทำให้ชายหนุ่มทั้งสองคืนชีพแล้ว และอีกประการหนึ่ง ความเป็นคนช่างสังเกตเล็ก ๆ น้อย ๆ นั่นเอง สามารถช่วยให้คนพ้นภัยพิบัติได้ เช่นในเรื่องนี้ ถ้าชาวนาไม่สังเกตว่าอะไรเป็นอะไร เกิดความกลัวว่ิงหนีเสียก่อน เด็กหนุ่ม ๒ คนนั้นก็คงตายฟรี ถ้าเขาไม่ได้สังเกตว่าผีดิบเอาฝาหีบศพไปไว้ที่ไหน เขาก็คงไม่ได้ประโยชน์อะไรจากฝาหีบศพนั้น ถ้าเขาไม่ได้

สังเกตความไม่เรียบร้อยของหลุมฝังศพ ก่อนเข้าไปในหมู่บ้าน เขาก็คงไม่มีพยานหลักฐานอะไรที่จะยืนยันความบริสุทธิของเขา

เป็นอันว่า ชาวนาพ้นภัยและได้รับรางวัล เพราะความเป็นคนช่างสังเกตของเขา เพราะเขารู้จักหาความรู้จากครูหรือตาของเขานั่นเอง ขอให้หลานจำไว้ว่า ความสังเกตและความรอบคอบเป็นสิ่งจำเป็นที่สุด ในการดำรงชีวิตอยู่ในโลกอันเต็มไปด้วยภัยอันตรายนี้ ความรอบคอบจะเกิดขึ้นได้ก็เพราะความสังเกตนั้นเอง ขอให้หลาน ๆ จงฝึกฝนตนเป็นคนช่างสังเกตตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

อุเทสพจน์

หลานรัก! หลานคงเคยได้ยินคำว่า 'ผงเข้าตา' หรือ 'เส้นผมบังภูเขา' อยู่เสมอ ๆ แต่บางทีหลานอาจจะไม่เข้าใจความหมายของคำพูดสองประโยคนี้ ตาจะอธิบายให้ฟังย่อ ๆ 'ผงเข้าตา' หมายความว่าผงธุลีเป็นของมีขนาดเล็กจนมองแทบไม่เห็น แต่เมื่อมันได้เข้าตาใครแล้วก็สามารถทำให้ผู้นั้นเกิดอาการเคืองนัยน์ตา เจ็บแสบไม่สบายอย่างมากยิ่งกว่านั้น ผู้ที่ถูกผงเข้าตายังไม่สามารถจะเอาออกได้ด้วย ตนเอง ต้องอาศัย ผู้อื่นช่วยเอาออกให้

ส่วนคำว่า 'เส้นผมบังภูเขา' นั้น หมายความว่า บางทีเราก็ประสบปัญหาใหญ่ ๆ บางอย่างที่แก้ไขยาก จนเราเองแทบจะหมดปัญญา ไม่ทราบว่าจะแก้ไขอย่างไร ขณะที่เรากำลังนั่งหมดปัญญาอยู่นั่นเอง บางทีเราก็ได้คำตอบต่อปัญหานั้นจากสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่อยู่รอบตัวเรานั่นเองคล้าย ๆ กับว่าสิ่งเล็กน้อยนั้น เป็นเส้นผมบังภูเขาอันยิ่งใหญ่ไว้ ทำให้เรามองไม่เห็นภูเขา

หลานทุกคนเคยได้ยินคำว่า 'พ้อม' แต่อาจจะไม่ทราบว่าพ้อมคืออะไร พ้อมคือภาชนะสานด้วยไม้ไผ่ ลักษณะกลมสูงท่วมศีรษะ ชาวนาใช้สำหรับใส่ข้าวเปลือกไว้ทำพันธุ์ เรื่องมีอยู่ว่าชายแก่คนหนึ่งกำลังนั่งสานพ้อมอยู่ที่ลานบ้าน แกเข้าไปนั่งอยู่ข้างในพ้อมแล้วก็ลงมือสาน เพราะการเข้าไปนั่งสานอยู่ข้างใน เป็นวิธีสะดวกที่สุด ชายแก่สานพ้อมสูงขึ้นโดยลำดับ จนสูงเหนือระดับศีรษะ ขณะนั้นถึงเวลารับประทานอาหาร ชายแก่รู้สึกหิวเป็นกำลัง แต่ขัดสนจนปัญญา แต่ไม่ทราบว่าจะออกจากพ้อมได้อย่างไร แกนั่งคิดและหัวเราะเยาะตัวเองอยู่เป็นเวลานานก็ยังหาวิธีออกจากพ้อมไม่ได้

อย่างไรก็ตาม ในฐานะเป็นชายแก่ก็มีปัญญา เมื่อขัดสนทางหนึ่งแกก็ย่อมจะหาทางออกทางอื่นจนได้ ขณะนั้นแกเหลือบไปเห็นเด็กเล็ก ๆ ๓–๔ คนกำลังนั่งเล่นกันอยู่ใกล้

"นี่หนู" ชายแก่ร้องไปยังเด็กกลุ่มนั้น "ลองทายซิว่า ตาจะออกจากพ้อมนี้ได้อย่างไร ถ้าทายถูกตาจะให้รางวัล"

ธรรมดาเด็กย่อมไม่ชอบคิดอะไรมาก เมื่อประสบปัญหาอะไรก็แก้ด้วยสามัญสำนึก เมื่อถูกชายแก่ท้าทายจึงตอบไปทันทีว่า "ไม่ยากเย็นอะไรเลย ตา! ตาก็ล้มพ้อมลงแล้วก็คลานออกเท่านั้นก็สิ้นเรื่อง!"

ชายแก่ร้องอ๋อ แล้วก็ทำตามคำแนะนำของเด็ก แต่เพื่อรักษาเหลี่ยมของคนแก่ ก็ไม่วายจะพูดว่า "แกทายถูกตามที่ตาคิดไว้แล้วทุกอย่าง เอ้า เอาสตางค์นี้ไปเป็นรางวัล ว่าแล้วก็แจกสตางค์ให้เด็กคนละ ๑ สตางค์

หลานรัก! นิทานต่อไปนี้เป็นเรื่องทำนอง 'เส้นผมบังภูเขา' เหมือนกัน ขอให้หลานตั้งใจฟังต่อไป

๑๓. คำพิพากษาของเด็กเลี้ยงแกะ

คืนวันหนึ่ง ขณะที่พระจันทร์กำลังทอแสงสุกสว่างอยู่ในท้องฟ้าพญางูเห่าชื่อมุจลินท์ อันเป็นสัตว์ศักดิ์สิทธิสำหรับประชาชนชาวอินเดียได้ค่อย ๆ เลื้อยออกจากโพรงที่อยู่ ทิ้งเมียและลูกชายตัวไว้ภายในโพรง พญางูได้เลื้อยออกมาสูดบรรยากาศอันสดชื่นข้างนอก แล้วก็เลยเลื้อยเพลินไปจนถึงน้ำพุภายในพระราชอุทยาน ชมความงามของธรรมชาติรอบตัวไปเรื่อย ๆ อย่างสบายใจ

ขณะที่พญางู มุจลินท์กำลัง ชูคอมอง ชมความ งามของน้ำพุอยู่ท่ามกลางแสงจันทร์นั้น หูก็แว่วได้ยินเสียงคนดนตรีดังแว่วมาจากทางพระราชวัง เสียงปี่ เสียงขลุ่ย เสียงพิณประสานกันดังอย่างไพเราะตามสายลม ทำให้พญางูซึ่งรักดนตรีเป็นชีวิตจิตใจเกิดความเคลิบเคลิ้ม เผลอแผ่พังพานออกชูคอโยกศีรษะไปมาตามจังหวะดนตรี

ด้วยความเคลิบเคลิ้มหลงไหลในเสียงดนตรี พญางูเห่าได้ค่อย ๆ เลื้อยไปตามทิศทางที่เสียง ดนตรี ดังมาค่อยๆคืบคลานเข้าไปตามขั้นบันไดหินอ่อน จนเข้าสู่ท้องพระโรง มองไปข้างหน้าเห็นองค์พระราชากำลังประทับ

ภาพแสดงเหตุการณ์ตอนพระรามปราบนาคบาศ

นั่งอยู่บนบัลลังก์ แวดล้อมด้วยข้าราชบริพารและพระราชวงศ์ท่ามกลางท้องพระราชวังข้างหน้าพระโรงบัลลังนั้น มีวงดนตรีกำลังบรรเลงเพลงอยู่อย่างเต็มที่ นักดนตรีเหล่านั้นเป็นนักดนตรีผู้สามารถ เล่นดนตรีในพระราชวังมาตั้งแต่บรรพบุรุษ พญางูคืบคลานเข้าไปโดยลำดับโดยไม่มีใครสังเกตเห็น จนเข้าไปอยู่ในระยะห่างจากเจ้าหญิงพระราชธิดาเพียง ๒—๓ ศอกเท่านั้น ฝ่ายเจ้าหญิงพระราชธิดาผู้มีโอรส ๔ องค์เหลือบมาเห็นงูใหญ่เข้า ก็เกิดความตกใจกลัวส่งเสียงร้องกรีดขึ้นเต็มเสียง ทำให้วงดนตรีหยุดชะงักลงทันที ทุกคนหันมามองดูเจ้าหญิงและได้พบงูใหญ่กำลังชูคอแผ่แม่เบี้ยจังก้าอยู่ ทหารราชองค์รักษ์ต่างชักดาบออกมาถือไว้อย่างมั่นคง

"หยุด !" พระเจ้าแผ่นดินบัญชาด้วยพระสุรเสียงเฉียบขาด "อย่าทำอะไรแก่งูนั้นอย่างเด็ดขาด มันเป็นสัตว์ศักดิ์สิทธิที่เราจะต้องให้เกียรติ"

ฝ่ายพญางูใหญ่ เมื่อได้ยินพระดำรัสของพระราชาก็ดีใจ คืบคลานใกล้ฝูงชนเข้าไปอีก เพื่อจะเต้นรำกับวงดนตรี เจ้าหญิงพระราชธิดาได้ส่งเสียงร้องขึ้นอีกด้วย

ความหวาดกลัว ฝ่ายเจ้าชายผู้สวามีเมื่อเห็นเช่นนั้นจึงรีบชักดาบออกจากฝัก กระโดดตัดคอพญางูมุจจลินท์ขาดกระเด็นไป ทุกคนเมื่อเห็นเช่นนั้นต่างตกตลึง บางคนดีใจ บางคนเสียใจ เสียใจเพราะเจ้าชายทำลายสัตว์ศักดิ์สิทธิ เกรงว่าเหตุร้ายจะเกิดขึ้นในภายหลัง

"ลูกเอ๋ยลูก, เจ้าได้กระทำความผิดอันยิ่งใหญ่เสียแล้ว" พระเจ้าแผ่นดินตรัสขึ้น "เจ้าคงจะต้องได้รับผลกรรมชั่วของเจ้าอย่างแน่นอน" เสร็จแล้วพระองค์ได้หันไปทางมหาดเล็ก ทรงบัญชาให้เขานำร่างของพญางูใหญ่ไปทิ้ง แล้วรับสั่งให้ตามตัวปุโรหิตและพรหมณาจารย์ทั้งหลายมาปรึกษาว่าจะทำอย่างไรดี จึงจะป้องกันภัยพิบัติมิให้เกิดขึ้นแก่เจ้าชาย บรรดาปุโรหิตาจารย์ทั้งหลายต่างทำงานหนักตลอดวัน ในการปรึกษาดวงดาวและสวดมนต์

ฝ่ายนางพญางูผู้ภรรยา เมื่อไม่เห็นสามีกลับมาก็รู้สึกวิตกกังวลไม่น้อย เฝ้าคอยด้วยความเป็นห่วง เมื่อพระอาทิตย์ขึ้นสูงแล้วสามียังไม่กลับมา นางก็แน่ใจว่าคงจะเกิดเหตุร้ายแก่สามีแน่ นางจึงตัดสินใจเลื้อยออกจากโพรง

ตัดสนามหญ้าตรงไปทางสระบัว ที่นั่นเองนางได้เห็นสามีของนางอยู่ในพงหญ้า ตรวจดูครู่หนึ่ง นางก็ทราบได้ทันทีว่า สามีถูกคนทำร้ายจนตาย

"ใครก็ตามที่ฆ่าสามีของข้า ข้าจะต้องฆ่ามัน นางพญางูอุทานออกมาอย่างโกรธเคือง" ข้าจะต้องไปสืบดูให้รู้ว่าใครฆ่าสามีฆ่า" ว่าแล้วนางก็เลื้อยไปหลบอยู่ใต้ก้อนหินใหญ่ใกล้ ๆ กับน้ำพุ เพราะสังเกตเห็นว่าเวลานั้นคนกำลังพลุกพล่าน

ขณะที่นางพญางูกำลังหลบซ่อนอยู่นั่นเอง ก็มีคนงาน ๒ คนเดินมานั่งลงพักผ่อนบนลานหินใกล้ๆ คนหนึ่งในจำนวนสองได้พูดขึ้นว่า "เมื่อคืนนี้ มีงูตัวใหญ่ตัวหนึ่งเลื้อยเข้าไปในพระราชวัง เจ้าหญิงตกใจส่งเสียงร้องขึ้น เจ้าชายเกรงว่าเจ้าหญิงจะเป็นอันตราย จึงชักดาบออกมาฟันงูขาดเป็นสองท่อนตายคาที่"

"ฉันเชื่อว่างูใหญ่ตัวนั้นคงจะมาจากนาควนาใกล้ ๆ กับพระราชวังนั่นเอง งูทั้งหลายอยู่ที่นั่นมาเป็นร้อย ๆ ปีแล้ว และได้รับความเคารพนับถือจากประชาชนว่า เป็นสัตว์ศักดิ์สิทธิ ฉันเกรงว่าเจ้าชายจะต้องได้รับอัน

ตรายแน่ ๆ"

ฝ่ายนางพญางู เมื่อทราบผู้ฆ่าสามีของตนแล้วก็ดีใจ นอนคอยอยู่ที่นั่นจนค่ำจึงออกจากที่ซ่อน ค่อย ๆ เลื้อยหลบหนีฝูงคนแอบแฝงความมืดไปจนถึงพระ ราชวังนางเข้าไปแอบอยู่หน้าห้องบรรทมของเจ้าชาย คอยจ้องดูทุก ๆ คนที่เข้าออก เมื่อเห็นเจ้าชายเสด็จเข้าห้องบรรทมในตอนดึกสงัด เมื่อเชื่อแน่ว่าเจ้าชายหลับสนิทแล้ว จึงเลื้อยขึ้นสู่พระแท่นแล้วก็ขนดตัวพัน รอบ พระศอของเจ้าชายไว้อย่างมั่นคงชูคอแผ่แม่เบี้ยเตรียมจะฉกกัดได้ทุกเมื่อ

เมื่อเจ้าชายตื่นขึ้น เห็นตนถูกงูใหญ่รัดคอก็ตกใจกลัวแทบสิ้นสติ เมื่อไม่มีทางแก้ ไขได้ จึงนอนอยู่นิ่ง ๆ จนสว่าง ฝ่ายเจ้าหญิงเมื่อไม่เห็นสวามีออกจากห้องบรรทมจึงเบิดประตูเข้าไปดู เมื่อเห็นงูใหญ่รัดคอเจ้าชายก็ตกใจกลัว ส่งเสียงร้องลั่นอีก ทำให้คนอื่น ๆ รวมทั้งพระเจ้าแผ่นดินกรูมาดูเหตุการณ์ ทุกคนต่างตลึงงันเมื่อเห็นงูเห่าใหญ่แผ่แม่เบี้ยอยู่บนพระศอเจ้าชาย

"เรียกนายขมังธนูมา" พระเจ้าแผ่นดินทรงบัญชาขึ้นในที่สุด" เอาคนที่ยงธนูเก่ง ๆ ที่จะฆ่างูได้ โดยไม่

เป็นอันตรายแก่เจ้าชาย" ในไม่ช้านายขมังธนูมือเยี่ยม ๑ คนก็มาถึง พร้อมด้วยธนูคู่มือ ทุกคนรีบขึ้นธนู ยกขึ้นประทับเตรียมยิง แต่แล้วก็ต้องหยุดชงัก เพราะนางพญางูใหญ่พูดขึ้นว่า "ข้าแต่ราชา ! โปรดเห็นแก่ความยุติธรรมและกฎหมาย ชีวิตต่อชีวิต ! ผู้ใดฆ่าเขาผู้นั้นจะต้องตายตามมิใช่หรือ ?"

"ใช่" พระเจ้าแผ่นดินตรัสตอบ "มีกฎหมายบัญญัติไว้อย่างนั้นจริง"

"ถ้าอย่างนั้นข้าพเจ้าขอพึ่งกฎหมายนั้น" นางพญางูพูดต่อไป "เจ้าชายฆ่าสามีของข้าพเจ้าทำให้ข้าพเจ้าเป็นหม้าย ข้าพเจ้าก็จะฆ่าเขาทำให้เจ้าหญิงเป็นหม้ายเช่นเดียวกัน"

พระเจ้าแผ่นดินทรงนิ่งอยู่ครู่หนึ่ง ทรงใช้ความคิดอย่างหนักแล้วตรัสว่า "เจ้าพูดถูกแล้ว เพื่อให้ถูกต้องตามกฎหมายก่อนเจ้าจะฆ่าเขา เราควรจะเรียกผู้พิพากษามาตัดสินคดีนี้เสียก่อน"

"ข้าพเจ้าตกลง" นางพญางูพูด "ข้าพเจ้าจะคอยอยู่ที่นี่"

หลังจากนั้น บรรดาผู้พิพากษาและนักกฎหมายทั่วพระนครก็ถูกเรียกตัวมา นักกฎหมายผู้เชี่ยวชาญในคัมภีร์

มนูศาสตร์ต่างค้นตำราและปรึกษาหารือกันอย่างหนัก แต่ในที่สุดก็ ไม่สามารถจะตัดสินคดีนั้นได้ เพราะเป็นคดีประหลาดระหว่างคนกับงูที่ ไม่มีมาก่อน

พระราชาทรงผิดหวังอย่างมาก ได้ตรัสขึ้นอย่างเดือดดาลว่า แม้แต่บรรดานักกฎหมายก็ยังหมดปัญญาใครเล่าในแผ่นดินจะสามารถให้งูออกจาก คอ เจ้า ชาย ได้ตามกฎหมาย ?"

ขณะนั้น ชายคนหนึ่งได้ทูลขึ้นว่า ขอเดชะ i ข้าพเจ้าเคยอยู่กับพวกเด็กเลี้ยงแกะแทบภูเขามาก่อน ในระหว่างพวกเด็กเลี้ยงแกะเหล่านั้น เมื่อเกิดคดีอะไรขึ้น เขาพิจารณาตัดสินกันอย่างง่าย ๆ แต่ยุติธรรม บางทีเขาอาจจะช่วยตัดสินคดีนี้ ได้"

"ถ้าอย่างนั้น ขอให้เราไปพบพวกเด็กเลี้ยงแกะเดี๋ยวนี้" ตรัสเสร็จพระองค์ก็รับสั่งให้เตรียมขบวนเดินทางไปพบพวกเด็กเลี้ยงแกะ แม้แต่เจ้านายและนางพญางูคู่ความก็ต้องไปด้วย เมื่อทุกสิ่งทุกอย่างพร้อมแล้ว ขบวนประหลาดนั้นก็ออกเดินทางด้วยม้า มุ่งหน้าสู่ภูเขาหลังจากค้นหาพวกเด็กเลี้ยงแกะมาตลอดวัน ข้ามภูเขาหลายลูก

ขบวนนั้นก็มาถึงกลุ่มเด็กเลี้ยงแกะที่กำลังนั่งล้อมไฟสนทนากันอยู่ เมื่อได้เห็นขบวนคนจำนวนมาก ตรงมาทางตน พวกเด็กเลี้ยงแกะต่างเกิดความตกใจกลัว บางคนก็ทำท่าจะวิ่งหนีแต่ถูกชายแก่ผู้เป็นหัวหน้าห้ามไว้

"เด็กเลี้ยงแกะทั้งหลาย" พระเจ้าแผ่นดินทรงประกาศขึ้น "ข้าได้ทราบว่าพวกแกใช้เหตุผลง่าย ๆ ในการตัดสินคดีต่าง ๆ ได้อย่างยุติธรรมจึงมาขอความช่วยเหลือจากพวกแก เรื่องนี้มีอยู่ว่า เจ้าชายที่ถูกงูรัดคอยืนอยู่นั้น ได้ฆ่าพญางูสามีของนางงูนั้น เพื่อป้องกันชีวิตเจ้าหญิงไว้ นางพญางูแค้นใจจึงเข้ารัดคอเจ้าชายไว้และจะฉกกัดเสียให้ตายตามสามีของตน แต่ก่อนอื่นเราจะต้องได้ฟังคำพิพากษาของผู้พิพากษาเสียก่อน เวลานี้นักกฎหมายในพระนครต่างหมดปัญญา เราจึงมาหาพวกแก โปรดพิจารณาตัดสินให้ทีเถิด"

บรรดาพวกเด็กเลี้ยงแกะรุ่นเยาว์ทั้งหลายต่าง มองไปที่ชายแก่ รูปร่างผอมเกร่ง มีหนวดเคารุ่มร่าม ยืนถือไม้เท้าอยู่บนก้อนหิน ผู้เป็นหัวหน้าของตนเป็นตาเดียวกัน ชายแก่เดินกระย่องกระแย่งมาหยุดยืนเฉพาะ พระ พักตร์

พระเจ้าแผ่นดิน แล้วทูลว่า "ข้าแต่ราชา! ข้าพเจ้าไม่รู้กฎหมาย ข้าพเจ้ารู้จักแต่ความยุติธรรม คำพิพากษาของข้าพเจ้าจะไม่อ้างกฎหมายใด ๆ ทั้งสิ้น พระองค์และคู่กรณีจะยอมเชื่อฟังคำพิพากษาของคนผู้ไร้การศึกษาอย่างข้าพเจ้าละหรือ?"

"เราจะยอมเชื่อและปฏิบัติตาม" พระเจ้าแผ่นดินตรัสอย่างหนักแน่น แล้วหันไปรอบ ๆ บรรดาข้าราชบริพารผู้ตามเสด็จก็รับรองว่าจะปฏิบัติตามแม้แต่นางพญางูและเจ้าชายคู่ความก็รับปากว่าจะปฏิบัติตาม คำ พิพากษาของชายแก่

"ดีมาก" หัวหน้าเด็กเลี้ยงแกะพูดขึ้นอย่างพอใจ "ตามหลักความยุติธรรมนั้น ข้าพเจ้าเห็นว่า นางพญางูมีสิทธิที่จะฆ่าเจ้าชายให้ตายตามสามีของตน!"

ทันใดนั้น เจ้าชายหน้าซีดทันทีด้วยความตกใจกลัว พระเจ้าแผ่นดินเองก็พระพักตร์ซีด บรรดานักกฎหมายและข้าราชบริพารต่างหันหน้าไปมองดูกันด้วยความงุนงง

เห็นไหมเล่าราชะ?" นางพญาพูดขึ้นอย่างได้ที "ข้าพเจ้าจะกัดเจ้าชายได้หรือยังล่ะ?"

"หยุดก่อน" ชายแก่หัวหน้าคนเลี้ยงแกะพูดพลางยกมืออันเหี่ยวแห้งขึ้นห้าม" นั่นเป็นความยุติธรรมสำหรับคนตาย แต่ยังไม่ยุติธรรมสำหรับคนเป็น คนที่ตายไปแล้วนั้นไม่สำคัญนักหรอกสำคัญ อยู่ที่คนเป็นข้าพเจ้าขอถามปัญหาสักสองข้อ แล้วจะกล่าวคำพิพากษาเป็น ครั้ง สุดท้าย ข้าพเจ้าอยากทราบว่าเจ้าหญิงมีโอรสกี่องค์ ?"

"มี ๔ องค์" เสียงคนตอบขึ้นเกือบพร้อมกันหลายเสียง

"นางพญางูเล่ามีลูกกี่คน"

"มี ๗ คน" นางพญางูตอบ

"ถามอย่างนั้น เพื่อให้ความยุติธรรมแก่คนเป็น ข้าพเจ้าขอพิพากษาให้นางพญางูฆ่าเจ้าชายได้ ! แต่จะฆ่าเวลานี้ยังไม่ได้ ต้องคอยให้เจ้าหญิงมีโอรส ๗ องค์เท่ากับบุตรของตนเสียก่อน จึงจะฆ่าเจ้าชายได้" ว่าแล้วชายแก่ก็หันหลังกลับเดินไปนั่งลงข้างกองไฟ

มันช่างเป็นคำพิพากษาที่ง่ายและยุติธรรมอะไรเช่นนั้น" พระเจ้าแผ่นดินทรงอุทานออกมาด้วยความประหลาดพระทัยต่อปัญญาของคนเลี้ยงแกะ บรรดาข้าราชการต่าง

หันหน้าเข้าพูดกันยกย่องชมเชยความเฉลียวฉลาดของชาย แก่ไม่ขาดปาก แม้แต่นางพญางูเองก็จำเป็นต้องยอมรับว่า มันเป็นคำพิพากษาที่ยุติธรรมที่สุด ที่นางจำจะต้องปฏิบัติตาม นางค่อย ๆ คลายขนดออกจากคอของเจ้าชายเลื้อยลงไปบนพื้น ทำความเคารพชายแก่แล้วก็เลื้อยหายเข้าไปในป่า พระเจ้าแผ่นดินทรงประทานรางวัลแก่คนเลี้ยงแกะแล้วก็ยกขบวนกลับพระนคร ตั้งแต่นั้นมาเจ้าชายและเจ้าหญิงก็ไม่ยอมมีโอรสเพิ่มอีก นางพญางูคอยแล้วคอยเล่าจนแก่ชราลงและตายไปตามอายุขัยของงู นิทานเรื่องนี้ก็เป็นอันจบลงเพียงแค่นี้

อุเทสพจน์

หลานรัก คนเราเกิดมาแล้วแต่บุญจะนำกรรมจะแต่ง เราจะเลือกเกิดเลือกมี เลือกเป็นตามที่เราต้องการไม่ได้ บางคนเกิดมาเป็นคนฉลาด บางคนเกิดมาเป็นคนโง่ บางคนเกิดมามีรูปร่างสวย บางคนมีรูปร่างขี้เหร่ บางคนเกิดมามีอวัยวะครบบริบูรณ์ บางคนก็พิกลพิการมาแต่กำเนิด ตาบอด แขนขาด หลังค่อมมาแต่กำเนิด สำหรับคนมีอะไรเป็นปรกติตาจะไม่พูดถึง จะพูดถึงคนที่มีกรรมซึ่งเกิดมามีอะไรบกพร่องโดยกำเนิด

คนที่เกิดมามีอะไรบกพร่องโดยกำเนิดนั้น เป็นบุคคลที่น่าสงสารเห็นใจ น่าช่วยเหลือ เพราะเขามีอะไร

ด้อยกว่าเรา แต่คนส่วนมาก มักจะถือเอาข้อบกพร่องทางรูปกายของเขาเป็นเครื่องล้อเลียน เขาเห็นเป็นของสนุก ทำให้ผู้ถูกล้อเลียนเกิดความน้อยเนื้อต่ำใจ เกิดมีปมด้อย ไม่อยากเข้าหน้ามนุษย์ เลยตกอยู่ในโลกแห่งความว้าเหว่ โลกแห่งความอาภัพอัปภาคตลอดชาติ

หลานเอ๋ย! เมื่อเห็นคนพิกลพิการ เจ้าอย่าหัวเราะเยาะเขา อย่าเห็นเป็นของสนุก อย่านำเอาเป็นเครื่องล้อเลียนเขา เพราะการกระทำอย่างนั้น นอกจากจะทำให้เขาเกิดความทุกข์แล้ว ยังเป็นบาปเป็นกรรมแก่ตัวเองด้วย ตาเคยเห็นมามาก คนที่ล้อเลียนความพิกลพิการของคนอื่น ในที่สุดตัวเองก็กลายเป็นอย่างนั้นไปเพราะกรรมตามสนอง ทีนี้ถ้าหลานเป็นคนพิกลพิการเอง มีปมด้อยเองก็อย่าน้อยอกน้อยใจ อย่าถือเอาปมด้อยนั้นมาเป็นเครื่องขัดขวางความเจริญแห่งชีวิตของตน ตรงกันข้าม ควรจะถือเอาปมด้อยนั้นเป็นเครื่องมือ สร้างความเจริญให้แก่ตน ทำใจให้เข้มแข็งพยายามเอาชนะปมด้อยนั้นให้ได้ มีคนพิกลพิการเป็นอันมาก ได้พยายามเอาชนะปมด้อยของตนจนกลายเป็นคนสำคัญของโลก ที่ชื่อเสียงหอมหวลอยู่ในประวัติศาสตร์ ดังนิทานญี่ปุ่นต่อไปนี้

หนุ่มน้อยหนึ่งนิ้ว

นานมาแล้ว เมืองนครโอซากายังมีชื่อว่า นานิวา มีคนสองผัวเมียอาศัยอยู่ที่ชานเมืองนานิวาด้วยความสงบสุข สิ่งเดียวที่สองผัวเมียปรารถนายิ่งนักก็ คือ บุตรชายสักคนหนึ่ง ต่อมาความปรารถนาของเขาก็สำเร็จ เพราะภรรยาได้คลอดบุตรออกมาเป็นชาย แต่เป็นเด็กชายที่มีลักษณะผิดแปลกจากเด็กชายทั้งหลาย คือเขามีร่างเล็กนิดเดียว ขนาดเท่าหัวแม่มือมารดา สูงเพียงหนึ่งนิ้วเท่านั้น แต่ไม่โตยิ่งไปกว่านั้นอีก แม้บุตรจะมีร่างเล็กผิดมนุษย์ธรรมดา สองผัวเมียก็รักเขาอย่างสุดชีวิตจิตใจ และตั้งชื่อให้เขาว่า "อิซุนโบชิ" แปลว่า หนุ่มน้อยนิ้วหนึ่ง สามีได้สร้างเตียงนอนเล็ก ๆ ทำด้วยไม้ไผ่ ผูกด้วยเส้นด้ายให้เขา ส่วนภรรยาก็ตัดเย็บเสื้อผ้าเล็ก ๆ ให้บุตรชาย

สองสามีภรรยาได้ประคบประหงมเลี้ยงดูบุตร น้อยเป็นอย่างดี จนกระทั่งอิซุนโบชิเจริญวัยขึ้นโดยลำดับ เขาได้กลายเป็นเด็กผู้ขยันขันแข็งในการงาน พยายามช่วยงานของมารดาเท่าที่เขาสามารถจะช่วยได้ เช่นช่วยหยิบเข็มให้มารดาเวลามารดาทำเข็มหลุดมือเป็นต้น เวลาบิดาออก

ไปเก็บฟืนในป่า เขาจะติดตามไปด้วยและช่วยเก็บกิ่งไม้เล็ก ๆ สำหรับให้บิดาไปทำเชื้อไฟ

วันหนึ่ง เมื่ออิซุนโบชิอายุได้ ๑๕ ปี เขาได้เข้าไปหาบิดามารดาแจ้งว่า "คุณพ่อคุณแม่ครับ ผมอยากจะไปสู่นครหลวงโตเกียว เพื่อจะได้เป็นคนใหญ่คนโต แล้วพ่อแม่จะได้สบายต่อไป"

"ลูกเอ๋ย" มารดาพูดขึ้น "เกียวโตเป็นเมืองใหญ่ มีคนมากมาย และอยู่ห่างไกลจากบ้านเรามาก เจ้าจะไปได้อย่างไร ? จะไปอยู่กับใคร ? ไปทำอะไร ?" แม้จะถูกมารดาบิดาห้ามปราม อิซุนโบชิก็พยายามรบเร้าวิงวอนอยู่นั่นเอง ในที่สุดมารดาบิดาจำเป็นต้องยินยอม มารดาได้เลือกเอาเข็มขนาดพอเหมาะ ยัด ใส่ ถุง ฟาง ข้าวยาวขนาดเดียวกันเอาผูกเข้าที่เอวของลูกชายน้อยแล้วบอกว่า "นี่คือดาบของเจ้า เจ้าอาจจะต้องใช้มันในการป้องกันตัวในบางครั้ง" ฝ่ายบิดา ได้นำเอาชามแก้วเครื่องเป็นสีแดงมาใบหนึ่ง พร้อมด้วยไม้ตะเกียบคู่หนึ่ง แล้วบอกว่า "นี่คือเรือและกรรเชียงสำหรับเจ้า เจ้าจะเดินทางไปนครเกียวโตทางเรือ"

ในวันหนึ่งที่อิซุนโบชิจะออกไป มารดาบิดาได้ส่งที่ท่าน้ำแห่งแม่น้ำโกโด ซึ่งไหลไปสู่นครเกียวโต อิซุนโบชิขึ้นสู่ชามแกงซึ่งเป็นเรือของเขา เข็มซึ่งใช้เป็นดาบคาดอยู่ที่สะเอวในมือถือไม้ตะเกียบสำหรับใช้เป็นกรรเชียง "ลาก่อนคุณพ่อคุณแม่ที่รัก" อิซุนโบชิกล่าวแล้วก็เตรียมจะกรรเชียงเรือ "ผมจะส่งข่าวในไม่ช้า"

"ขอให้ลูกจงไปดี" มารดาบิดากล่าวทั้งน้ำตา "และระวังรักษาตัวเจ้าให้ดีก็แล้วกัน"

ในที่สุดเรือน้อยของอิซุนโบชิก็ออกจากฝั่ง ลอยตุ๊บบ่อง ๆ ลงไปตามกระแสน้ำ เด็กน้อยกรรเชียงเรือของเขาไปอย่างร่าเริงชมวิวทิวทัศน์ ๒ฝากแม่น้ำและร้องเพลงตลอดเวลา เมื่อถึงกลางคืน เขากรรเชียงเรือเข้าสู่ฝั่ง ดึงเรือขึ้นไว้บนบก แล้วก็นอนค้างคืนท่ามกลางพงหญ้า วันรุ่งขึ้นก็เดินทางต่อไป

วันหนึ่ง ขณะที่เดินเรือใกล้นครหลวงเข้ามาแล้ว เขาได้สังเกตเห็นเมฆดำแผ่คลุมท้องฟ้า ในไม่ช้าพายุใหญ่ก็โหมพัด ทำให้น้ำในแม่น้ำเป็นลูกคลื่นขนาดใหญ่ เรือน้อย

ของอิซุนโบชิถูกคลื่นซัดกระเด็นไปทางนั้นทีทางนี้ที ในเวลาเดียวกันฝนก็เริ่มตก เด็กน้อยพยายามอย่างสุดความสามารถที่จะนำเรือเข้าสู่ฝั่งแต่ไม่สำเร็จ เขาได้ส่งเสียงร้องขอความช่วยเหลือ แต่หามีใครได้ยินไม่ ขณะที่กำลังสิ้นหวังนั้นเอง ก็มีเรือบรรทุกพืนลำหนึ่งผ่านเฉียดเรือเขาไป ก่อนที่เขาจะได้ตะโกนขอความช่วยเหลือ เขาก็ถูกยกพร้อมทั้งลำเรือขึ้นสู่เรือลำนั้น เขาถอนหายใจอย่างโล่งอกแล้วก็ล้มหลับไปเพราะความเหนื่อย เมื่อเขาตื่นขึ้นอีกครั้งหนึ่ง เขาก็พบว่า ชายแก่คนหนึ่ง กำลังก้ม มองดูเขา ด้วย สายตาแสดงความเมตตากรุณา เมื่อมองดูรอบ ๆ ตัว ก็พบว่าตัวกำลังอยู่ในอุ้งมือของชายแก่คนนั้น

"เจ้าจะไปไหน ? เจ้าเด็กน้อย" ชายแก่คนนั้นถาม

"ผมจะไปนครเกียวโต เพื่อเป็นใหญ่ เป็นโต" อิซุนโบชิตอบ

"รู้สึกว่าเจ้าเป็นคนใฝ่สูงดี" ชายแก่พูด "แต่ว่าเจ้าจะไปนครเกียวโตด้วยชามแก้วใบนั้นไม่ได้ ไปกับตาดีกว่า ตาจะไปส่งจนถึง เกียวโต" อิซุนโบชิขอบคุณ

ชายแก่แล้วก็อาศัยเรือใหญ่ของชายแก่เดินทางต่อไป

ในที่สุดเขาทั้งสองก็มาถึงเกียวโต ชายแก่ผู้ใจดีนำเรือไปจอดที่สะพานเรือ แล้วก็ยกอิซุนโบชิขึ้นวางบนบก "เราถึงเกียวโตแล้ว" แกบอกเด็กน้อย "ขอให้โชคดี ตาเชื่อว่าสักวันหนึ่งเจ้าจะกลายเป็นคนสำคัญ แต่ระวังหน่อยนะเวลาเดินตามถนนประเดี๋ยวจะถูกคนเหยียบเอา"

อิซุนโบชิขอบคุณชายแก่ แล้วก็อำลาออกเดินไปตามถนนทันที เด็กน้อยรู้สึกตื่นเต้นดีใจอย่างบอกไม่ถูกที่ได้มาถึงนครหลวงที่เคยใฝ่ฝันถึง แต่ขาคนที่เดินไปมาในถนนช่างมากมายอะไรอย่างนั้น เสียงรองเท้าไม้กระทบหินปูถนนสนั่นหวั่นไหวไปหมด ร้านรวงต่าง ๆ ก็มากมายละลานตา ขายสินค้าอันสวยงามนานาชนิด อิซุนโบชิเดินชมความงามของนครหลวงไปเรื่อย แต่ต้องกระโดดหลบเท้าคนเป็นครั้งคราว จนในที่สุดได้มาถึงประตูประสาทใหญ่หลังหนึ่ง เขาค่อย ๆ เบียดตัวเองเข้าไปในช่องเล็ก ๆ ซึ่งอยู่ที่แผ่นไม้ที่เป็นรั้วรอบปราสาท นำตัวเองเข้าไปข้างในแล้วก็เดินไปตาม สนามหญ้าอัน สวยงาม รอบ ๆ ปราสาท ชมความงามของสนามหญ้าต้นไม้ดอกไม้และน้ำ

พุจนพอใจแล้ว อิซุนโบชิก็พูดกับตัวเองว่า "ฉันอยากจะอยู่ในปราสาทอย่างนี้แหละ" แล้วก็เดินไปทางประตู

เขาเคาะที่ประตูสุดแรงเกิด พลางตะโกนเรียกว่า "ใครอยู่ข้างในบ้าง กรุณาเปิดประตูรับหน่อย" เขาร้องเรียกอยู่เป็นนาน จึงมีเสียงคนเดินมาที่ประตู หยุดอยู่ครู่หนึ่ง แล้วก็มีเสียงคนพูดขึ้นว่า "แปลกจริง ๆ ฉันนึกว่ามีคนเรียกฉัน" แล้วประตูก็เปิดออก อิซุนโบชิเห็นว่าเจ้าของบ้านเป็นชายแก่ท่าทางใจดีคนหนึ่ง เขามองไปทั่วสวน เมื่อไม่เห็นสิ่งใดก็ทำท่าจะเข้าไปข้างใน

"ผมอยู่นี่" อิซุนโบชิตะโกนขึ้นสุดเสียง "ระวังหน่อย เดี๋ยวจะเหยียบเอาผมเข้า" ขุนนางเจ้าของปราสาทรีบก้มลงมองที่เท้า และได้เห็นคนตัวเล็ก ๆ คล้ายตุ๊กตายืนอยู่ที่พื้น เขาค่อย ๆ ก้มลงเอามือช้อนเอาอิซุนโบชิขึ้นวางบนพัด จ้องดูด้วยใบหน้ายิ้มแย้มแล้วถามว่า "เจ้าเป็นใคร ? มาจากไหน ?

"ผมชื่ออิซุนโบชิ มาจากเมืองนานิวา ต้องการจะเป็นคนใหญ่คนโตอย่างท่าน โปรดกรุณาให้ผมอยู่อาศัยที่นี่ด้วย ผมอยากจะมอบตัวเป็นศิษย์ของท่าน"

"ดูท่าทางเจ้าเป็นคนกระตือลือล้นดี เอาละเจ้าได้รับอนุญาติให้อยู่ที่นี่ได้"

เป็นอันว่า อิซุนโบชิได้กลายเป็นสมาชิกคนหนึ่งของครอบครัวท่านขุนนาง ในไม่ช้าก็กลายเป็นที่รักของคนทุกคนในปราสาท ธิดาสาวของท่านขุนนางชื่อฮารุฮิเมได้สอนให้อิซุนโบชิรู้จักอ่านเขียน หนังสือเป็น ประจำ ทุกวัน เพื่อว่าเขาจะได้เป็นนักปราชญ์ผู้ยิ่งใหญ่ในอนาคตอิซุนโบชิทำงานและเรียนอย่างขยันขันแข็ง ช่วยงานธิดาท่านขุนนางในสิ่งเล็กๆ น้อยๆ อย่างที่เคยช่วยมารดามาแล้วทำให้เขาเป็นที่รักของทุกคนในบ้านอิซุนโบชิอยู่ในบ้านของท่านขุนนางอย่างมีความสุขต่อมาเป็นเวลาหลายปี

บ่ายวันหนึ่ง ในฤดูใบไม้ผลิ ธิดาท่านขุนนางพร้อมด้วยสาวใช้จำนวนมากได้ชวนอิซุนโบชิออกไปเที่ยวในสวนอุทยาน ภายในอุทยานนั้น เขาได้เห็นดอกซากุระอันสวยงามเต็มไปทุกหนทุกแห่ง "สักวันหนึ่ง ฉันจะต้องพาพ่อแม่ของฉันมาดู ฉันมาอยู่ในนครหลวงหลายปีแล้ว ฉันจะต้องพาพ่อแม่มาในไม่ช้านี้"

ขณะที่เขากำลังคิดถึงพ่อแม่ และบ้านเกิดเพลินอยู่

นั้นเองเขาก็ได้ยินเสียงบรรดาสาวใช้ ทั้งหลาย ร้องกรีดขึ้น และกำลังเตรียมจะวิ่งหนี เมื่อเขาหันไปดูก็เห็นยักษ์ใหญ่กินคนตัวหนึ่งกำลังย่าง สามขุมออก มาจาก บ่าตรง ไปทาง ธิดาขุนนาง

"ช่วยด้วย ! ช่วยด้วย !" ธิดาขุนนางร้องอย่างสุดเสียง แต่หามีใครช่วยเธอไม่ บรรดาสาวใช้ทั้งหลายต่างวิ่งหนีเอาตัวรอด เมื่อเห็นเหตุการณ์เช่นนั้น อิซุน-โบชิจึงชักดาบที่แม่ให้มาออกจากฝัก วิ่งไปที่ธิดาขุนนาง ร้องบอกว่า "ไม่ต้องกลัว ฮารุฮิเม ฉันมาช่วยเธอแล้ว"

เมื่อยักษ์ใหญ่มองเห็นอิซุนโบชิ มันจ้องดูเขม็ง ส่งเสียงหัวเราะฮ่า ๆ อย่างน่าเกลียด แล้วก็จับตัวอิซุนโบชิยัดเข้าปากกลืนกินทันที อิซุนโบชิถูกกลืนลงไปโดยลำดับ จนถึงกระเพาะอันมืดทึบของยักษ์ เมื่อเขาหยุดได้ที่แล้ว อิซุนโบชิก็ใช้ดาบเล็กๆของเขาแทงผนังกระเพาะของยักษ์ใหญ่อย่างไม่นับ เจ้ายักษ์ใหญ่เอามือกุมกระเพาะส่งเสียงร้องลั่นด้วยความเจ็บปวดล้มกลิ้งอยู่บนพื้นหญ้า อิซุนโบชิได้ทีจึงวิ่งตามลำคอยักษ์ออกมา แล้วเข้าไปในโพรงจมูก

เอาดาบฟันแทงผนังจมูกอีกอย่างไม่นับ ทำให้ยักษ์ใหญ่ร้องลั่นและจามเป็นการใหญ่จนอิซุนโบชิกระเด็นออกมาอยู่ข้างนอก ฝ่ายยักษ์ใหญ่เมื่อลุกขึ้นได้ก็เอามือกุมท้องเบีดแนบเข้าไปในบ่าอย่างไม่เหลียวหลัง เป็นอันว่าธิดาสาวขุนนางพ้นภัย เพราะความกล้าหาญของอิซุนโบชิ

"อิซุนโบชิ" ธิดาขุนนางกล่าวด้วยความดีใจ "เธอกล้าหาญมาก เธอช่วยชีวิตฉันไว้ ฉันจะไม่ลืมบุญคุณเธอเลย"

ทันใดนั้น เขาทั้งสองก็เหลือบไปเห็นของสิ่งหนึ่งตกอยู่บนพื้น เมื่อเธอหยิบขึ้นมาพิจารณาดูก็รู้ว่ามันเป็นของศักดิ์สิทธิประจำตัวยักษ์คนนั้น เธอได้อธิบายให้อิซุนโบชิฟังว่า ถ้าใครจับของศักดิ์สิทธินั้นสั่นแล้วทำความปรารถนาอะไรจะสำเร็จสมความปรารถนาทุกประการเธอหยิบของศักดิ์สิทธินั้นยื่นให้อิซุนโบชิ แล้วบอกให้เขาทำความปรารถนา อิซุนโบชิรับเอาของนั้นไปสั่น ๓ ครั้ง แล้วก็ทำความปรารถนา ทันใดนั้นเขากลับเป็นชายผู้สูงสง่างามเช่นเดียวกับชายหนุ่มทั่วไปทั้งหลาย

ผู้ที่ดีใจที่สุดก็คือฮารุฮิเม เธอรีบจูงแขนอิซุนโบชิกลับปราสาทแล้วก็เล่าเรื่องราวทั้งหมดให้บิดาฟัง ขุนนางผู้บิดาพอใจต่อการกระทำของเขามาก จึงยกลูกสาวให้เป็นภรรยาของเขาพร้อมด้วยทรัพย์สมบัติทั้งปวง เมื่อได้เป็นใหญ่เป็นโตสมปรารถนาแล้ว อิซุนโบชิก็ไปรับเอามารดาบิดาจากเมืองนานิวามาอยู่ด้วย และมีความสุขสมบูรณ์ต่อมา

อุเทสพจน์

หลานรัก ! พระท่านสอนว่า คนเราเกิดมาในโลกนี้ เท่ากับเกิดมาในทะเลทุกข์ ไม่ว่าจะยากดีมีจนฉลาดโง่อย่างไร ต่างล้วนลอยคออยู่ในทะเลทุกข์ทั้งนั้น ทุกข์อันเกิดจากโรคภัยไข้เจ็บบ้าง เกิดจากความแก่ชราบ้าง เกิดจากความตายบ้าง เกิดจากความโศกเศร้าเสียใจพิไรรำพรรณเพราะพลัดพรากจากคนรักของรักบ้าง เพราะประสบกับคนเกลียดของเกลียดบ้าง เพราะปรารถนาสิ่งใดไม่ได้สมปรารถนาบ้าง ทุกข์เกิดจากการต่อสู้ดิ้นรนหาเลี้ยงชีพบ้าง เกิดจากถูกไฟกิเลสเผาใจบ้าง เกิดจากผลกรรมชั่วที่ตนได้กระทำไว้บ้าง เกิดจากการแก่งแย่งชิงดี

ทะเลาะวิวาทแข่งขันกับคนอื่นบ้าง เกิดจากความพยายามที่จะรักษาลาภยศสรรเสริญสุขที่ตนมีอยู่บ้าง เกิดจากการเสื่อมเสียลาภยศ ถูกนินทา ได้รับความลำบากกายบ้าง เกิดจากหนาวร้อนหิวกระหาย ปวดเมื่อยกาย ปวดอุจจาระปวดปัสสาวะบ้าง ความทุกข์ต่าง ๆเหล่านี้ไม่มีใครหลีกเลี่ยงพ้น คนรวยกับคนจนต่างมีโอกาสที่จะประสบเท่ากัน เพราะฉะนั้นทุกคนจึงแบกทุกข์ไว้คนละหอบใหญ่

หลานเอ๋ย! ก็เมื่อต่างคนต่างหอบทุกข์ไว้คนละมาก ๆ อย่างนี้เราควรช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ ควรทำดีต่อกันและกัน การทำความดีต่อกัน เท่ากับเป็นการช่วยบรรเทาทุกข์ให้แก่กัน การกระทำความชั่วเบียดเบียนผู้อื่นเท่ากับเป็นการเพิ่มทุกข์ให้ผู้อื่น ผู้เพิ่มทุกข์ให้ผู้อื่นก็เท่ากับเพิ่มทุกข์ให้แก่ตัวเอง เพราะมนุษย์ทำกรรมสิ่งใดไว้ย่อมได้รับผลสิ่งนั้น ฉะนั้นเมื่อหลานเห็นคนยากคนจน ผู้แบกทุกข์มากกว่าตน อย่าดู ถูก เหยียดหยาม ควร พยายามหาทางช่วยบรรทุกข์ให้แก่เขา ผู้ใดเบียดเบียนผู้มีทุกข์ผู้นั้นย่อมได้ประสบทุกข์อย่างเที่ยงแท้ ดังนิทานต่อไปนี้

๑๕. คำสาปของคนขอทาน

สมัยหนึ่ง มีชาวนาผู้มีฐานะดีคนหนึ่ง อาศัยอยู่ที่หมู่บ้านฟอเรต์ดูลาส์ ใกล้ชาโตเนิฟดูเฟา ตามปกติชาวนาผู้นี้จะเดินทางไปทำพิธีนมัสการณปูชนียสถานที่หมู่บ้านรูมองโกล ปีละ ๑ ครั้ง เขาเป็นคนมีนิสัยไม่ค่อยดี คือมีอารมณ์ร้อน เจ้าโทสะ หยิ่งในความมั่งมีของตน ชอบดูถูกเหยียดหยามคนจน

ขณะที่เขาเดินทางใกล้หมู่บ้าน รูมองโกลเข้าไปนั่นเอง เขาก็เริ่มรู้สึกไม่สบายใจ เพราะสังเกตเห็นว่าตามสองข้างถนนเต็มไปด้วยคนขออานทุกเพศทุกวัย มีรูปร่างพิกลพิการไปใน ลักษณะต่าง ๆ กันดูแล้ว ทำให้เกิดความเศร้าใจยิ่งนัก ขณะที่เขาก้มหน้าเดินไปนั่นเองมีขอทานคนหนึ่งตรงเข้ามาหา แล้วก็ยื่นมือมาขอทาน พูดงึงวอนอย่างน่าสงสารว่า "ท่านครับ โปรดให้ทานแก่คนจนด้วยเถิด"

ชาวนาผู้ร่ำรวยมองดูขอทานคนนั้น เขาก็แทบอาเจียรออกมาด้วยความขยะแขยง เพราะชายขอทานคนนั้น มีร่างเต็มไปด้วยบาดแผล ผี และรอยด่างดำเต็ม

ภาพเขียนของ ภูษณ

ไปหมด ส่งกลิ่นเหม็นตลบน่าคลื่นไส้ ชาวนารีบเดินผละหนีอย่างรวดเร็ว แต่ขอทานคนนั้นก็ติดตามไปไม่ลดละ ปากก็พร่ำพูดคำเก่าซ้ำ ๆ ซาก ๆ ว่า "ท่านครับ โปรดให้ทานแก่คนจนด้วยเถิด"

ชาวนาผู้ร่ำรวยเห็นเช่นนั้นก็บรรดาลโทสะเหลือที่จะยับยั้งไว้ได้ เขาคว้าได้ไม้ท่อนหนึ่งแล้วก็ยกขึ้นฟาดโครมลงไปที่ศีรษะของคนขอทานเต็มแรง ทำให้เขาล้มกลิ้งไปบนพื้นดินทันที คนขอทานรีบพยุงกายลุกขึ้น จ้องดูชาวนาด้วยสายตาแสดงความขุ่นเคือง กล่าวคำสาปแช่งออกมาพึมพัมแล้วก็เดินโขยกเขยกหนีไป

หลังจากกระทำพิธีนมัสการแล้ว ชาวนาก็รีบเดินทางกลับบ้านที่ฟอเรต์ดูลาส์ เมื่อเดินทางไปได้ครู่หนึ่งเขาก็มาพบทางสองแพร่งที่ไม่เคยพบมาก่อน เขาจึงตัดสินใจเดินตามเส้นทางขวามือ แต่เมื่อเดินไปได้ครู่หนึ่งเขาก็พบว่าทางเส้นนั้นนำเขากลับคืนมาสู่หมู่บ้านรูมองโกลอีก ชาวนาหัวเราะเยาะตัวเองที่หลงทาง แล้วก็หันหลังกลับเดินทางกลับบ้านอีก เมื่อมาถึงทางแยกเขาได้เดินตามทางด้านซ้ายมือ แต่เขารู้สึกประหลาดใจอย่างยิ่งที่ทางสายนั้น

ได้นำเขากลับมาสู่รูมองโกลอีกในที่สุด เขาต้องพักค้างคืนที่รูมองโกล คืนวันนั้นเขานอนไม่หลับเพราะรู้สึกเป็นห่วงภรรยาที่อยู่ทางบ้าน

เช้าวันรุ่งขึ้น เขารีบออกเดินทางตามถนนสายใหม่ ซึ่งเขาแน่ใจว่าจะนำเขาไปสู่ฟอเรต์คูลาส์ แต่เมื่อเดินไปจนถึงที่สุดแล้ว เขากลับพบตัวเองยืนอยู่ที่ประตูหมู่บ้านรูมองโกลอีกตามเคย เหตุการณ์อันประหลาดนี้ทำให้เขางุนงงและกระวนกระวายใจอย่างยิ่ง เขาได้สืบถามผู้คนดูให้เป็นที่แน่นอนแล้วก็เริ่มเดินทางสายใหม่เพื่อกลับบ้าน แต่ในที่สุด เขาก็กลับมาสู่รูมองโกลอีกจนได้ ชาวนาผู้น่าสงสารนั่งทอดถอนใจอยู่ด้วยความหมดหวัง ไม่ทราบว่าเหตุไรจึงเป็นอย่างนั้นไปได้

อย่างไรก็ตาม ด้วยความเป็นห่วงทางบ้าน ชายคนนั้นมิได้เลิกล้มความพยายาม เขาออกเดินทางวันแล้ววันเล่าด้วยความหวังว่าจะกลับถึงบ้าน แต่ทุก ๆครั้งเขาก็พบตัวเองอยู่ที่ประตู มองโกลตามเดิม โดยทำนองนี้วันก็กลายเป็นสัปดาห์ สัปดาห์กลายเป็นเดือน เดือนกลายเป็นปี ชาวนาผู้น่าสงสารยังคงเดินทางต่อไป จนกระทั่งรอง

เท้าขาด ต้องเดินเท้าเปล่า ผ่าแดด ผ่าฝน ผ่าหิมะ ด้วยความหิว ด้วยความกระหาย เสื้อผ้าขาดกระรุ่งกระริ่ง หนวดเครารุ่มร่าม ร่างกายผ่ายผอม ดวงตาลึกโบ๋ จนดูคล้ายคนขอทานคนหนึ่งไปทีเดียว

ในที่สุด หลังจากเดินย่ำไปมาอยู่อย่างนั้นเป็นเวลาถึง ๗ ปี ชาวนาผู้น่าสงสารก็ได้มาพบกับคนขอทานที่เขาได้พบและได้ตีด้วยไม้ในวันแรก "บัดนี้ ท่านคงจะเห็นแล้วละซิว่า ชีวิตของคนขอทานนั้นลำบากยากเย็นเพียงใด คนรวยย่อมไม่มีทางจะเห็นอกคนจน นอกจากเขาจะกลายเป็นคนจนเสียก่อน ท่านได้รับบทเรียนเพียงพอแล้ว วันนี้ท่านกลับบ้านได้"

ด้วยความโมโหอย่างสุดขีด ที่ขอทานคนเดิมมากล่าวเยาะเย้ยถากถาง ชาวนาผู้น่าสงสารได้คว้าไม้ตีศีรษะคนขอทานอีกครั้งหนึ่ง แล้วก็เริ่มออกเดินทางกลับบ้าน เขารู้สึกดีใจอย่างบอกไม่ถูกที่คราวนี้เขาได้เดินทางมาถึงหมู่บ้านฟอร์เรต์ดูลาส์สมปรารถนา มองไปข้างหน้าเห็นบ้านของเขาเองตั้งอยู่ท่ามกลางหมู่บ้าน และรู้สึกประหลาดใจเล็กน้อยที่เห็นมีคนพลุกพล่านอยู่ที่บ้านของเขา และด

เหมือนเขาได้ยินเสียงทารกร้องออกมาจากภายในบ้านด้วย

เขามาถึงประตูบ้านและรีบรุดจะเข้าไปข้างใน แต่ลูกชาย ๓–๔ คนที่เฝ้าประตูอยู่จับแขนไว้ คนหนึ่งในจำนวนนั้นพูดขึ้นว่า "แกจะไปไหน เจ้าคนขอทาน" ว่าแล้วก็ผลักกระเด็นไป ชาวนาผู้น่าสงสารลุกขึ้นแล้วถามว่า "ข้างในกำลังมีอะไรกัน ?"

"ไม่ใช่ธุระอะไรของแก" ชายคนหนึ่งตวาด

"ขอได้โปรดบอกกับฉันด้วยเถิด ชาวนาวิงวอน "ถ้าไม่เห็นแก่ฉันก็จงเห็นแก่พระเจ้าด้วยเถิด"

"ฉันจะบอกให้ก็ได้" ชายคนหนึ่งพูดด้วยเสียงกระชาก "ภรรยาที่อยู่ในบ้านเพิ่งคลอดบุตรออกมาเป็นชาย"

"แล้วสามีของเธอล่ะ ?" ชาวนาถามขึ้นด้วยเสียงสั่นเครือ

"ก็นั่งเฝ้าอยู่ข้าง ๆ เตียงเธอนั่นแหละ"

เมื่อได้ยินเช่นนั้น ชาวนาก็ไม่สามารถอดทนต่อไปได้ เขาร้องประกาศออกมาว่า "ไอ้โง่! ข้านี่แหละคือสามีของเธอ" ว่าแล้วก็ทำท่าจะเดินเข้าประตูไป แต่

ถูกชายเหล่านั้นกั้นไว้

"แกนั่นแหละโง่" ชายคนเดิมตอบ สามีคนแรกของเขาตามมาตั้ง ๗ ปีแล้ว ถูกสุนัขป่ากัดตายในระหว่างกลับจากรูมองโกลสามีคนที่อยู่กับเธอเวลานี้ เป็นสามีใหม่ของเธอ"

ชาวนาผู้น่าสงสารได้พยายามยืนยันว่าเขาเป็นสามีที่แท้จริงของนาง และได้เล่าเรื่องให้ฟังตั้งแต่ต้นอย่างละเอียด แต่หาได้ผลแต่อย่างใดไม่ ชายเหล่านั้นกลับหัวเราะเยาะเขาอย่างครื้นเครง หาว่าเขาเป็นคนเสียจริต ในที่สุดเขาก็ถูกขับไสไล่ส่งไปจากประตูบ้านของตนเอง

"มีใครอีกไหมหนอ ที่มีทุกข์มากกว่าฉัน" ชายแก่รำพันออกมาด้วยความระทมทุกข์ แล้วก็เดินเข้าป่าไปเหมือนคนตาบอด ตั้งแต่นั้นมาก็ไม่มีใครได้พบหรือได้ข่าวจากเขาอีกเลย

หลานเอ๋ย ! บางทีหลานอาจจะนึกสงสารเห็นใจชาวนาผู้นั้นความจริงเขาก็ประสบชตากรรมที่น่าสงสารมาก หลานอาจจะคิดอยากช่วยเขา แต่ในบางกรณีเราก็ช่วยเขา

ไม่ได้ เพราะมันเหลือวิสัยที่เราจะช่วยเหลือได้ เปรียบเหมือนเราเห็นเขากำลังจะประหารชีวิตอ้ายมหาโจรที่ปล้นฆ่าคนมามากต่อมาก เราอาจจะนึกสงสารที่เขาจะต้องถูกฆ่า แต่ถ้าเราสงสารและพยายามจะช่วยเหลือเขา เราก็ทำไม่ถูก ฉะนั้นเราควรทำใจให้เป็นกลาง หรือเป็นอุเบกขาอย่างที่พระท่านสอนไว้ นึกเสียว่าเป็นกรรมของสัตว์ สัตว์ทำกรรมอันใดไว้ ย่อมได้รับผลของกรรมนั้น ชาวนาผู้นั้นได้รับผลแห่งกรรมที่ตนได้กระทำไว้แล้ว เขาเป็นคนใจบาปหยาบช้า ทำร้ายคนขอทานผู้ไม่มีความผิด จึงต้องประสบความทุกข์ถึง ๗ ปี เมื่อพ้นจากบาปกรรมนั้นแล้ว แทนที่เขาจะสำนึกตัว เขากลับกระทำบาปเติมซ้ำอีก จึงต้องถูกขับไสไล่ส่งจากบ้านของตนเอง

ขอให้หลาน ๆ จำไว้ว่า กรรมย่อมสนองกรรม

อุเทสพจน์

หลานรัก! หลานทราบไหมว่า อะไรทำให้คนเราแตกต่างจากสัตว์ได้ เปรียบเหนือสัตว์ และเจริญรุ่งเรืองกว่าสัตว์? หลานอาจจะตอบว่า มนุษย์มีสติปัญญานั้นถูกแล้ว แต่ยังมีอีกสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดของมนุษย์ บางทีหลานอาจจะคิดไม่ถึงว่าสิ่งนั้นสำคัญอย่างไร ตามความเป็นจริงแล้วมันสำคัญมาก มันทำให้มนุษย์ได้เปรียบสัตว์อย่างมากมาย สิ่งนั้นก็คือ 'ภาษาหรือคำพูด' ของมนุษย์นั่นเอง ถ้ามนุษย์พูดไม่ได้ ความเป็นอยู่ของมนุษย์อาจจะดีไปกว่าสัตว์เพียงเล็กน้อยเท่านั้น นอกจากภาษาหรือคำพูดแล้ว สิ่งสำคัญรองลงมาก็คือตัว

หนังสือ ตัวหนังสือนี้เองทำให้โลกเจริญอย่างมากมายในบัจจุบัน ศาสตราจารย์คนเหนึ่งในอเมริกา เกิดความคิดใหม่ขึ้นมาอย่างหนึ่ง และพูดออกมาเป็นคำพูด ภายในไม่กี่วัน เราที่อยู่เมืองไทยห่างจากอเมริกาคนละมุมโลก ก็มีโอกาสจะทราบความคิดและคำพูดของศาสตราจารย์คนนั้นได้ เพราะอาศัยตัวหนังสือนี้เอง

หลานรัก คำพูดของมนุษย์จะมีค่าก็เพราะมันมีความจริง คือตรงกับความเป็นจริง ถ้าคำพูดของมนุษย์เป็นความจริง มันก็มีคุณค่า และมันพลอยทำให้เจ้าของคำพูดมีคุณค่าไปด้วย สมมติว่ามีคน ๆ หนึ่ง ซึ่งพูดโกหกหลอกลวงตลอดศก พูดอะไรออกมาไม่มีตรงกับความจริงเลย เขามาขอสมัครเป็นเพื่อนเรา หรือขอสมัครเป็นลูกเขยเรา หรือมาขอทำงานกับเรา เราจะรับเขาไหม ? ตาเชื่อว่าจะไม่มีใครรับไว้เลย เพราะฉะนั้นคน ๆ นั้นจึงเป็นเสมือนคนไร้ค่า ไม่มีใครต้องการ ฉะนั้นค่าของคนจึงขึ้นอยู่กับคำพูดของเขา

เพราะเหตุนี้แล ศาสดาของทุกศาสนาจึงสอนให้คนพูดความจริง คนฉลาดมีบัญญาเขาย่อมรักษาความจริง

พูดแต่ความจริง รักษาคำพูดยิ่งกว่าชีวิต เพราะเขารู้ว่าการรักษาคำพูด ก็คือการรักษาคุณค่าของตัวเอง นิทานต่อไปนี้ เป็นเรื่องของชาวนาคนหนึ่ง ผู้รักษาคำพูดยิ่งกว่าชีวิต

๑๖. อีวานผู้รักษาคำพูด

นานมาแล้วมีพ่อค้าผู้ร่ำรวยคนหนึ่ง ชื่อ จองเคอร์เมนูซึ่งทำการค้าทางทะเลเขามีเรืออยู่หลายลำเขาซื้อสินค้าถูก ๆ จากประเทศของตน เอาบรรทุกเรือไปขายแพง ๆ ในต่างประเทศ ซื้อสินค้าราคาถูกจากต่างประเทศมาขายแพง ๆ ในประเทศของตน เขาจึงร่ำรวยขึ้นมาจนถึงขั้นเป็นเศรษฐี ท่านเศรษฐีมีบุตรชายอยู่คนหนึ่งชื่ออีวานเคอร์เมนู เมื่อท่านเศรษฐีแก่ตัวลง ท่านก็มอบกิจการค้าให้ลูกชายดำเนินการต่อไป

ในคราวแรก ที่อีวานคุมเรือไปค้าที่เมืองท่าต่างประเทศแทนบิดานั้นเอง เขาก็สามารถขายสินค้าได้หมดและได้กำไรเป็นอันมาก ขณะที่ลูกเรือกำลังซื้อสินค้าขึ้น

เรือนั่นเอง อีวานก็เที่ยวชมเมืองไปเรื่อย ๆ เมื่อมาถึงสถานที่แห่งหนึ่ง เขาเห็นคนเป็นอันมากกำลังยืนมองดูอะไรกันอยู่ จึงเดินเตร่เข้าไปดู ภาพที่เขาเห็นอยู่เฉพาะหน้าทำให้เขาเกิดความสังเวชสลดใจเป็นอย่างมาก เพราะมันเป็นภาพเด็กชายคนหนึ่ง กำลังถูกสุนัขยื้อแย่งกินอยู่กลางถนน เมื่ออีวานสืบถามดู ก็ได้ความว่า ชายผู้เคราะห์ร้ายคนนั้น เป็นหนี้เป็นสินเขาไว้ตั้งมากมาย เมื่อตายลง ศพของเขาจึงถูกโยนให้หมากิน ตามประเพณีของเมืองนั้น

อีวานไม่สามารถจะทนดูภาพนั้นต่อไปได้อีก เขาจึงประกาศขึ้นว่า "โปรดไล่หมาเหล่านั้นไป ฉันจะจัดการฝังศพนั้นให้ถูกต้องตามประเพณี ผู้ใดเป็นเจ้าหนี้ของชายคนนั้น โปรดมาติดต่อกับฉัน ฉันจะใช้หนี้แทนเขา" ทันใดนั้น บรรดาเจ้าหนี้ก็กรูไปขอรับเงินจากอีวาน อีวานจัดการจ่ายให้ตามหลักฐานพยานจนครบ แล้วก็จัดการนำศพนั้นไปฝังตามประเพณี เมื่อจ่ายเงินเสร็จ ปรากฏว่าอีวานเหลือเงินอยู่ไม่มากหนัก ดังนั้นเขาจึงได้สินค้าบรรทุกเรือไปเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

วันหนึ่ง ขณะที่อีวานและลูกน้องกำลังแล่นเรือ

อยู่ในทะเล เขาได้เห็นเรือประหลาดลำหนึ่งแล่นสวนมา เรือประหลาดลำนั้นถูกคลุมไว้ด้วยผ้าดำตลอดลำ อีวานรู้สึกสนใจ จึงนำเรือเข้าเทียบ ถามคนบนเรือลำนั้นดู

"มีมังกรร้ายตัวหนึ่งอยู่บนเกาะใกล้ ๆ นี่เอง" กัปตันเรือลำนั้นพูดขึ้น "มันบังคับให้เรานำเจ้าหญิงจากราชตระกูลไปให้มันกิน ๑ องค์ ทุก ๆ เวลา ๗ ปี มิฉะนั้นมันจะทำลายพระราชอาณาจักรของเรา เวลานี้เรากำลังนำเจ้าหญิงองค์หนึ่งไปสังเวยมัน ฉะนั้นเราจึงคลุมเรือด้วยผ้าดำเพื่อไว้ทุกข์แก่เจ้าหญิง"

อีวานได้ขึ้นไปบนเรือลำนั้นและได้เห็นเจ้าหญิงกำลังร้องไห้ฟูมฟายอยู่อย่างน่าสงสาร อีวานเป็นคนใจเมตตากรุณาจึงเจรจาขอรับเอาเจ้าหญิงนั้นไปกับเขา โดยยอมจ่ายเงินจำนวนมหาศาลให้แก่คนบนเรือลำนั้น เมื่อตกลงกันแล้ว อีวานก็นำเจ้าหญิงขึ้นสู่เรือของตนแล่นกลับคืนสู่ประเทศบ้านเกิดเมืองนอน

ฝ่ายเศรษฐีผู้บิดา เมื่อได้ทราบว่าลูกชายกลับถึงก็ดีใจรีบไปต้อนรับถามข่าวคราวที่ท่าเรือ แต่เขาต้องผิดหวังเป็นอย่างมากเมื่อได้พบว่าบุตรชายไม่ได้ อะไรกลับมา

นอกจากผู้หญิงคนหนึ่ง และได้ใช้เงินทองไปในทางที่ไม่เป็นประโยชน์หมดสิ้น เขารู้สึกเสียใจและโกรธเคืองมาก จึงขับไล่บุตรชายและเจ้าหญิงให้หนีไปเสียให้พ้น อีวานจึงพาเจ้าหญิงไปอาศัยอยู่กับป้า เมื่ออาศัยอยู่ที่บ้านป้าเป็นเวลาพอสมควรแล้ว เขาก็ตัดสินใจแต่งงานกับเจาหญิง และได้ไปขออนุญาติต่อบิดา แต่บิดายังไม่หายขุ่นเคือง จึงบอกบัด ๆ ไปว่า "ถ้าแกแต่งงานกับผู้หญิงผู้ไร้หลักแหล่งคนนั้น แกจะไม่ได้รับมรดกอะไรจากเขาแม้แต่สตางค์เดียว"

อีวานเดินคอตกกลับไปหาป้าเล่าเรื่องให้ป้าฟัง ป้าเกิดความ สงสารจึง จัดการ แต่งงาน ให้เขาและ ยินดีเป็นผู้ออกเงินให้ทุกอย่าง หลังจากแต่งงานแล้วประมาณ ๑ ปี เจ้าหญิงก็คลอดบุตรออกมาเป็นชาย

ลุงของอีวานเป็น พ่อค้า ทางเรือ เช่นเดียว กับบิดาของอีวาน และปรารถนาจะมอบกิจการค้าให้อีวานจัดการ เพราะรู้สึกว่าตัวแก่ลงมากแล้ว ในที่สุดจึงมอบให้อีวานนำเรือสินค้าออกเดินทางไปขายยังต่างประเทศ ก่อนจะไปเจ้า หญิงผู้ภรรยาได้ขอร้องให้เขาแกะสลักรูปของเขาพร้อม

ทั้งเจ้าหญิงและบุตรชายลงไว้ ที่หัวเรือ เป็นรูป ขนาด ใหญ่ เห็นได้ชัดเจน นายช่างได้จัดการแกะสลักจนดูเหมือนตัวจริงของเขาทั้ง ๓

หลังจากเรือเดินรอนแรมมาเป็นเวลานาน อีวานก็นำเรือมาถึงเมืองท่าแห่งหนึ่ง ฝ่ายประชาชนเมื่อเห็นมีเรือจากต่างประเทศมาจอด ก็พากันไปดูบ้าง ไปซื้อสินค้าแปลก ๆ บ้าง และได้เห็นรูปแกะสลักที่หัวเรือ หลายคนจำได้ว่าผู้หญิงในรูปแกะสลักนั้นมีลักษณะคล้ายคลึงกับเจ้าหญิงพระราชธิดาของกษัตริย์ จึงนำความไปกราบทูลพระเจ้าแผ่นดิน พระองค์พร้อมด้วยราชบริพารได้รีบเสด็จไปดูภาพนั้นทันที หลังจากทรงพิจารณาอยู่ครู่หนึ่ง ก็ทรงแน่พระทัย ว่าเป็นรูป พระราช ธิดา ของพระองค์อย่างแน่นอน พระองค์ได้เสด็จขึ้นไปบนเรือ สืบถามกัปตันเรือว่าพระราชธิดาอยู่ที่ไหน อีวานปฏิเสธว่าไม่รู้ไม่เห็นอะไรทั้งสิ้น เพราะเขาเกรงว่า พระเจ้าแผ่นดินจะไปนำเอาภรรยาของเขาจากเขามา พระเจ้าแผ่นดินข้าราชการได้ตรวจค้นทั่วทั้งลำเรือก็ไม่พบพระราชธิดา จึงรับสั่งให้จับตัวอีวานไปขังไว้ และให้ริบสินค้าทำลายเรือเสีย

ในคืนวันนั้นเอง อีวานได้เล่าความจริงให้ทหารผู้คุมฟังว่าเขาได้พบพระราชธิดาในเรือกลางทะเล ขณะจะถูกนำไปสังเวยมังกรร้าย เขาจึงยอมเสียเงินให้คนบนเรือ ขอรับเอานางไปเพราะความสงสาร เขาบอกด้วยว่าเวลานี้เจ้าหญิงอยู่เป็นสุขสบายดีพร้อมด้วยบุตรชายหนึ่งคนที่ประเทศของเขา ทหารผู้คุมได้นำความไปกราบทูลพระเจ้าแผ่นดิน อีวานจึงถูกเบิกตัวไปเฝ้าพระเจ้าแผ่นดินอีกครั้งหนึ่ง คราวนี้อีวานได้กราบทูลพระเจ้าแผ่นดินตามความจริงทุกประการ

พระเจ้าแผ่นดิน ทรงพอ พระทัยมาก ที่ได้ ทราบว่าพระราชธิดายังทรงพระชนม์อยู่ จึงรับสั่งให้จัดหาเรือให้อีวานใหม่หนึ่งลำ และให้เสนาบดี ๒ คนไปกับเขาเพื่ออัญเชิญพระราชธิดากลับสู่บ้านเมือง ในที่สุดพระราชธิดาพร้อมด้วยบุตรน้อยและอีวานก็ขึ้นสู่เรือ ในระหว่างที่เรือกำลังแล่นกลับบ้านนี้เอง เสนาบดีหนุ่มคนหนึ่งในบรรดา ๒ คนได้เกิดหลงรักเจ้าหญิงและพยายามที่จะกำจัดอีวานเสีย เจ้าหญิงกำชับให้อีวานระวังตัวและได้มอบสร้อยคอประจำตัวให้อีวานไว้ใส่ คืนวันหนึ่ง ขณะที่

อีวานยืนอยู่บนสพานเรือคนเดียว เสนาบดีชั่วร้ายได้แอบขึ้นไปข้างหลัง จับอีวานชักลงไปในทะเล แล้วก็มาบอกเจ้าหญิงว่า อีวานถูกลมพัดตกไปในทะเลเสียแล้ว ได้เกิดการโกลาหลกันใหญ่ แต่ก็ไม่มีใครสามารถจะช่วยอีวานได้ ฝ่ายเจ้าหญิงตั้งแต่วันนั้นเป็นต้นไป ก็เอาแต่ร้องไห้อาลัยรักอีวานและไม่ยอมมองหน้าเสนาบดีหนุ่มคนนั้นเป็นอันขาด ในที่สุดเจ้าหญิงก็กลับมาถึงบ้านเมืองและได้รับการต้อนรับอย่างใหญ่หลวงจากพระราชบิดา ฝ่ายเสนาบดีหนุ่มก็พยายามทุกวิถีทางที่จะทำให้เจ้าหญิงเกิดความพอใจในตน เมื่อเวลาผ่านไปประมาณ ๓ ปี เจ้าหญิงแน่ใจว่าอีวานตายแล้วจึงได้ตกลงปลงใจรับหมั้นเสนาบดี และมีการกำหนดวันสมรส ในระหว่างที่อยู่ในการหมั้น เจ้าหญิงห้ามเด็ดขาดมิให้ใครเอ่ยชื่ออีวานให้เธอได้ยินเป็นอันขาด

ขอกล่าวถึงอีวาน เมื่อศัตรูผลักตกทะเลแล้ว เขาก็ว่ายน้ำขึ้นไปอาศัยอยู่ที่ก้อนหินปะการัง ซึ่งโผล่ขึ้นมาเหนือน้ำอยู่แถวใกล้ ๆ นั่นเอง เขาได้ยึดเอาโพรงเล็ก ๆ ใต้ก้อนหินเป็นที่หลับนอน อาศัยตะไคร่น้ำที่เกิดอยู่ตามหินและจับปลากินเป็นอาหารพอประทังชีวิตไปวันหนึ่ง ๆ

นานเข้าๆ เสื้อผ้าเขาก็ขาดเปื่อยหายไป เขาจึงอยู่ในทะเลด้วยตัวอันเปล่าเปลือย ผมเผ้ายาวรุงรัง ดูคล้ายสัตว์มากกว่ามนุษย์ ไม่มีเรือแพผ่านไปมาแถบนั้นเลย เขาจึงหมดหวังที่จะกลับคืนสู่แดนมนุษย์

เมื่อเวลาจวนจะครบ ๓ ปีนั่นเอง คืนวันหนึ่งขณะที่กำลังนอนอยู่ในโพรงหิน เขาได้ยินเสียงคล้ายๆคนขึ้นมาจากน้ำและมีเสียงคนพูดบ่นพึมพำว่า "หนาวจริง! หนาวจริง! ฮู ๆ ๆ ๆ" แล้วก็มีเสียงกระโจนลงไปในน้ำอีก คืนวันที่สองเขาก็ได้ยินเสียงนั้นอีก เมื่อได้ยินอีกในวันที่สาม เขาจึงลุกออกมาดู สิ่งที่เขาได้พบทำให้เขาตกใจกลัวอย่างยิ่ง เพราะภาพที่เขาเห็นอยู่ท่ามกลางแสงจันทร์นั้นเป็นภาพของชายคนหนึ่ง นั่งอยู่ด้วยตัวอันเปล่าเปลือย ตามเนื้อตามตัวเต็มไปด้วยแผลเหอะหวะ ที่ท้องมีลำไส้โผล่ออกมา ตรงสีข้างด้านซ้ายมีโพรงขนาดใหญ่ จนเขาสามารถมองเข้าไปเห็นหัวใจ กระบอกตาของชายประหลาดนั้นว่างเปล่า อีวานพยายามรวบรวมความกล้าหาญถามไปว่า "มีปัญหาอะไรหรือ เพื่อนยาก? โปรดบอกฉันซิ เผื่อฉันจะช่วยได้บ้าง

"อีวาน เคอร์แมนู" คนประหลาดนั้นพูดขึ้น "ท่านจำข้าพเจ้าไม่ได้หรือ? ข้าพเจ้าคือคนที่ท่านได้ช่วยให้พ้นจากการถูกสุนัขกัดกิน ช่วยใช้หนี้และช่วยฝังศพให้นั่นเอง ข้าพเจ้ามาพบท่านเพื่อจะช่วยเหลือให้ท่านพ้นจากความทุกข์ ครานี้ เพื่อทดแทนความดีที่ท่านได้กระทำแก่ข้าพเจ้าแต่ครั้งกระโน้น ข้าพเจ้าจะพาท่านไปพบกับเจ้าหญิงภรรยาของท่านเพราะวันพรุ่งนี้ เธอจะแต่งงานกับเสนาบดีที่ผลักท่านตกจากเรือ"

อีวานดีใจมากที่ได้ฟังข้อเสนอของบีศาจ เขากล่าวระล่ำระลักว่า "ขอบใจมากสหายเอ๋ย ข้าพเจ้าจะไม่ลืมบุญคุณท่านเลย"

"แต่ท่านจะให้สัญญาอย่างหนึ่งแก่ข้าพเจ้าได้ไหม?" บีศาจกล่าวขึ้น เมื่อท่านได้ไปอยู่กับเจ้าหญิงเรียบร้อยแล้ว ข้าพเจ้าจะไปพบท่านอีกหลังจาก ๑ ปีกับ ๑ วัน ข้าพเจ้าจะขอเอาครึ่งหนึ่งของทุกสิ่งทุกอย่างที่ท่านและเจ้าหญิงมีร่วมกัน ท่านจะให้ข้าพเจ้าได้ไหม?"

"ด้วยความเต็มใจทีเดียว" อีวานตอบ

"ดีมาก" บีศาจตอบ "ถ้าอย่างนั้น เชิญขึ้นขี่หลังฉัน" อีวานรีบขึ้นขี่หลังบีศาจ แล้วมันก็พาเขาว่าย

น้ำไปด้วยความเร็วประดุจจักรผันในไม่ช้าเขาก็มาถึงประตู พระราชวังของเจ้าหญิง

"ลาก่อน อีวาน" บีศาจพูดขึ้น "ท่านมาถึงที่อันปลอดภัยแล้วอย่าลืมคำมั่นสัญญาของเรา อีก ๑ ปีกับ ๑ วันเราจะพบกันอีก" ว่าแล้วบีศาจใจดีก็ลาไป

เมื่อทหารยามเปิดประตู พระราชวังออก ในเช้าวันรุ่งขึ้น เขาถึงกับสะดุ้งโหยงด้วยความตกใจกลัวที่ได้เห็นสัตว์ประหลาดยืนอยู่เฉพาะหน้า เขารีบวิ่งกลับเข้าไปในพระราชวังเพื่อขอความช่วยเหลือ ในไม่ช้าคนเป็นจำนวนมากก็มามุงดูสัตว์ประหลาดนั้น ในจำนวนคนเหล่านั้นมีสาวใช้ผู้ใกล้ชิดกับเจ้าหญิงอยู่ด้วยคนหนึ่ง เธอมองดูสัตว์ประหลาดนั้นอย่างพินิจพิเคราะห์อยู่ครู่หนึ่ง ก็มองเห็นสร้อยคอของเจ้าหญิงแขวนอยู่ที่คอของสัตว์ประหลาดนั้น เธอจำได้ทันทีว่าสัตว์ประหลาดนั้นหาใช่ใครอื่น ไม่หากได้แก่อีวาน สามีของเจ้าหญิงนั่นเอง เธอรีบวิ่งไปทูลเจ้าหญิงทันที

"เป็นไปไม่ได้" เจ้าหญิงพูดขึ้น "เขาตายไปแล้วตั้ง ๓ ปี" แต่ในที่สุด เจ้าหญิงก็ตามสาวใช้ออกไปดูสัตว์ประหลาดที่สนามหญ้า พอพบเขาเท่านั้น เธอก็จำ

ได้ทันทีว่านั่นคืออีวานสามีของเธอ เธอตรงเข้าประคองกอดเขาและจุมพิตอย่างดูดดื่ม ทำให้ทุกคนตกตะลึงพรึงเพริดไปตามๆ กัน เจ้าหญิงรีบพาอีวานเข้าไปข้างในให้อาบน้ำแต่งตัวใหม่ และให้รับประทานอาหารจนอิ่มหนำสำราญ มันเป็นขณะที่เขาทั้งสองมีความที่สุดในชีวิต

ตามธรรมเนียมของเมืองนั้น ก่อนเจ้าบ่าวเจ้าสาวจะไปทำพิธีในโบสถ์ จะต้องมีการเลี้ยงฉลองเป็นการใหญ่เสียก่อน ดังนั้นเจ้าหญิงจึงไปสู่งานเลี้ยงซึ่งประกอบด้วยแขกชั้นสูงจำนวนพันที่เดินทางมาจากส่วนต่างๆ ของประเทศ เจ้าหญิงประทับนั่งระหว่างเจ้าบ่าวและบิดาของเขา เมื่อการรับประทานอาหารเสร็จสิ้นลงแล้ว บิดาเจ้าบ่าวได้อัญเชิญเจ้าหญิงให้กล่าวคำปราศัยต่อแขก

"ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย :" เจ้าหญิงกล่าวด้วยเสียงร่าเริง "ขณะนี้ข้าพเจ้ากำลังประสบปัญหายุ่งยากอย่างหนึ่ง ข้าพเจ้าใคร่ขอคำแนะนำจากท่านทั้งหลาย คือข้าพเจ้ามีกระเป๋าอันน่ารักอยู่ใบหนึ่ง และมีลูกกุญแจทองอันน่ารักสำหรับบิดเปิดกระเป๋านั้นอยู่ลูกหนึ่ง แต่ข้าพเจ้าได้ทำกุญแจนั้นหายด้วยความเสียใจยิ่ง ต่อมาข้าพเจ้าจึงให้ช่างทำลูกกุญแจให้ใหม่ดอกหนึ่งแต่พอทำเสร็จ ข้าพเจ้า

กลับได้พบลูกกุญแจเก่าที่หายไป ฉะนั้นเวลานี้ข้าพเจ้าจึงมีกุญแจสองลูก ทำให้ข้าพเจ้าลำบากใจอย่างยิ่ง เพราะกุญแจเก่า ข้าพเจ้าเคยใช้มา และรักมันมาก ส่วนกุญแจใหม่ข้าพเจ้ายังไม่ได้ใช้เลย ยังไม่ทราบว่าจะดีหรือไม่ โปรดบอกข้าพเจ้าด้วยว่า ข้าพเจ้าควรจะเอากุญแกลูกเก่าหรือลูกใหม่?"

"เอาลูกเก่าไว้เถอะ" บิดาของเจ้าบ่าวพูดขึ้น คนอื่นก็สนับสนุนเป็นเสียงเดียวกัน "ไหนลองเอากุญแจทั้งสองลูกมาดูซิ" เจ้าหญิงได้เข้าไปในห้อง" จูงแขนอีวานออกมาแนะนำให้ที่ประชุมทราบว่า "นี่คืออีวาน เคอร์เมนู สามีคนแรกและคนสุดท้ายของข้าพเจ้า" เธอชี้ไปทางเจ้าบ่าวเสนาบดี แล้วกล่าวว่า "นั้นคือลูกกุญแจลูกใหม่" ทำให้ใบหน้าของเขาหน้าซีดเผือดลงเหมือนสีผ้าปูโต๊ะ ต่อจากนั้นเจ้าหญิงก็ได้เล่าการผจญภัยของอีวานให้ที่ประชุมฟังอย่างละเอียด พระเจ้าแผ่นดินทรงพิโรธมากที่ได้ทราบถึงความชั่วร้ายของเสนาบดีหนุ่มรับสั่งให้เขานำไปสำเร็จโทษเสีย แล้วก็จัดพิธีสมรสอันมโหฬารระหว่างอีวานกับเจ้าหญิงอีกครั้งหนึ่ง

หลังจากนั้นประมาณ ๙ เดือน เจ้าหญิงก็ให้กำเนิดแก่บุตรชายคนที่ ๒ ส่วนคนแรกนั้นตายเสียแล้วตั้งแต่เธอกลับมาถึงบ้านเมืองทีแรก อีวานและเจ้าหญิงอยู่ต่อมาด้วยความสุข วันหนึ่ง ขณะที่อีวานพร้อมด้วยภรรยาและลูกกำลังนั่งผิงไฟอยู่ในห้อง บีศาจใจบุญก็ได้ปรากฏตัวขึ้น รูปร่างอันน่าเกลียดน่ากลัวของเขาทำให้เจ้าหญิงตกใจกลัวจนตัวสั่น

"อีวาน เคอร์เมนู ท่านยังจำคำมั่นสัญญาของเราได้ไหม?" บีศาจถาม

"จำได้ ข้าพเจ้าพร้อมที่จะแบ่งสมบัติของเราครึ่งหนึ่งให้ท่านอยู่แล้ว" อีวานตอบ พลางหยิบเอาลูกกุญแจไปเปิดตู้หยิบเอาเครื่องเพชรนิลจินดาเงินทองของมีค่าออกมากองไว้แล้วบอกว่า "นี้คือสมบัติของเรา เชิญท่านแบ่งเอาไปครึ่งหนึ่งเถิด"

"ข้าพเจ้าไม่ต้องการของมีค่าเหล่านี้" บีศาจพูดขึ้น "ข้าพเจ้าต้องการของที่ท่านและเจ้าหญิงมีร่วมกันหลังจาก ๑ บีกับ ๑ วัน และสิ่งนั้นก็คือบุตรชายของท่าน! ข้าพเจ้าต้องการบุตรชายของท่านครึ่งหนึ่ง!"

"ไม่ได้" เจ้าหญิงร้องขึ้น พลางอุ้มบุตรเข้าแนบอก

"ท่านจะเอาบุตรของเราครึ่งหนึ่ง?" อีวานพูดขึ้นคล้ายคนปราศจากสติ

"ถูกแล้ว" บีศาจตอบ "ตามสัญญาของเรา"

"จริง" ข้าพเจ้าได้สัญญาไว้อย่างนั้นจริง" อีวานพูด "แต่ท่านลองคิดดูอีกทีซิว่า "ข้าพเจ้าได้ช่วยเหลือท่านอย่างไรบ้าง โปรดสงสารเราด้วย

"ข้าพเจ้าสงสาร แต่ข้าพเจ้าจะต้องทำตามสัญญา"

"โปรดอย่าตัดลูกของฉันเป็น ๒ ท่อนเลย" เจ้าหญิงพูดพลางร้องไห้ ถ้าท่านต้องการก็โปรดเอาไปทั้งตัวเถิด"

"ข้าพเจ้าต้องการครึ่งเดียวตามสัญญา" บีศาจพูดอย่างเด็ดขาด

ความเงียบปกคลุมไปทั่วห้อง อีวานค่อย ๆ รับเอาลูกมาจากภรรยา เอาวางลงบนพื้น แล้วเลิกผ้าคลุมออกจ้องดูบุตรด้วยน้ำตานองหน้า

"ฉันอยากจะนั่งลงอยู่บนก้อนหินกลางทะเล มากกว่าจะมาอยู่ในสถานการณ์อย่างนี้" เขาพึมพำกับตัวเองเบา ๆ

"หามีดมาซิ, อีวาน เคอร์เมนู" บีศาจออกคำสั่ง "ข้าพเจ้ามีเวลาไม่มากนัก ข้าพเจ้าต้องการส่วนแบ่งของข้าพเจ้า"

อีวานหยิบมีดมาถือไว้ หัวใจของเขาแทบแตกทำลายด้วยความเศร้าและความทุกข์ เขาหลับตายกมีดขึ้นหันหน้าหนีไปทางอื่น แล้วก็เตรียมจะฟาดพื้นบุตรให้ขาดเป็น ๒ ท่อนตามสัญญา

"หยุดก่อน อีวาน เคอร์เมนู!" บีศาจร้องขึ้น อีวานหยุดชะงัก หันมาจ้องดูบีศาจ "อย่าทำลายบุตรของท่าน" บีศาจพูดต่อไปอย่างยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นพิเศษ "ท่านได้พิสูจน์ให้ข้าพเจ้าเห็นแล้วว่า ท่านเป็นคนรักษาคำพูดยิ่งกว่าชีวิต และเป็นคนกตัญญูรู้จักบุญคุณของผู้มีคุณ เป็นผู้มีใจกรุณาสงสารช่วยเหลือผู้อื่น เพราะความดีเหล่านี้ของท่าน บัดนี้ข้าพเจ้าไปสวรรค์ได้แล้ว เมื่อก่อนข้าพเจ้าไปสวรรค์ยังไม่ได้ เพราะยังไม่ได้ใช้หนี้เขา และ

ยังไม่มีใครทำพิธีศพให้ บัดนี้ท่านได้ช่วยทำให้เงื่อนไขต่าง ๆ ของข้าพเจ้าสำเร็จบริบูรณ์แล้ว ลาก่อน อีวาน เคอร์เมนู จนกว่าเราจะได้พบกันอีกในสวรรค์" ว่าแล้วบีศาจตนนั้นก็หายวับไปกับตา ยังความปลื้มปีติให้เกิดแก่อีวานและภรรยาจนพูดไม่ออก

ต่อมาไม่นาน พระเจ้าแผ่นดินก็สวรรคต แล้วอีวานได้ขึ้นครองราชย์เป็นกษัตริย์สืบแทนต่อมาด้วยความสงบสุข

อุเทสพจน์

หลานรก ! ความยินดีพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่เป็นกุญแจแห่งความสุข คนที่มีสิ่งใดแล้วไม่พอใจในสิ่งนั้น เขาย่อมไม่มีความสุขจากสิ่งที่ตนมีอยู่ แม้จะมีมากเท่าไร สิ่งที่เขามีอยู่นั้นก็ไม่มีประโยชน์อะไรแก่เขา คนที่มีเงินเป็นล้าน แต่ไม่มีความพอใจ ยังกระเสือกกระสนดิ้นรน ก็เท่ากับเป็นคนที่ยังขาดแคลน ยังอดอยากหิวโหย ยังเดือดร้อนเป็นทุกข์ เพราะฉะนั้นจงพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ ยินดีในสิ่งที่ตนมี

ที่ตาพูดนี้ มิได้หมายความว่า มีเท่าไรก็พอใจอยู่เท่านั้น ไม่แสวงหามาเพิ่มเติม ถ้าอย่างนั้นบุคคลนั้นก็

เจริญก้าวหน้าไม่ได้ แต่หมายความว่า เราต้องยินดีพอใจในสิ่งที่เรามีอยู่ด้วย ในเวลาเดียวกันก็แสวงหามาเพิ่มเติมด้วย ไม่ใช่เบื่อหน่ายของที่ตนมีอยู่แล้วหาใหม่ ถ้าเรามีความพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ แล้วหาใหม่มาเพิ่มเต็ม ก็เท่ากับว่าเรามีความสุขเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว แล้วก็หาความสุขใหม่มาเพิ่มเต็ม ถ้าทำอย่างนี้ จะได้ความสุขความเจริญทับทวีคูณขึ้นไปเรื่อยๆถ้าเบื่อหน่ายในสิ่งที่ตนมีอยู่แล้วหาใหม่ ก็เท่ากับเริ่มต้นหาใหม่ โดยไม่มีทุนเดิม เหมือนคนมีเงินอยู่ ๕๐ บาท โยน ๕๐ บาทนั้นทิ้งเสียแล้วก็หาใหม่อีก ๕๐ บาท ผลที่ได้ก็คือ ๕๐ บาทไม่เพิ่มเป็นร้อย ถ้าใครมี ๕๐ บาท ยินดีพอใจใน ๕๐ บาทนั้นแล้วหามาเพิ่มอีก ๕๐ บาท รวมเป็น ๑๐๐ บาท เขาจะได้กำไรยิ่งๆ ขึ้นไป

ยิ่งกว่านั้น การไม่รู้จักพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ แสวงหาใหม่เรื่อยไป แบบตกเป็นทาสของความอยาก ย่อมประสบความพินาศในที่สุด ดังนิทานอินเดียนแดงต่อไปนี้

๑๗. เสน่ห์นารี

นานมาแล้ว มีชายยากจนคนหนึ่งอยู่ในกระท่อมคนเดียว ไม่มีภรรยา วันหนึ่งเขาได้ไปตกปลาที่แม่น้ำ พอหย่อนเบ็ดลงไปครู่หนึ่ง เขาก็รู้สึกว่าปลาใหญ่ตัวหนึ่งมากินเบ็ด เมื่อเขาดึงขึ้นมาแทนที่จะได้ปลา กลับมีหญิงสาวสวยคนหนึ่งติดเบ็ดขึ้น ซึ่งทำให้ชายคนนั้นตื่นเต้นประหลาดใจเป็นอันมาก

"โปรดให้ฉันไปอยู่กับคุณด้วยคน" หญิงสาวคนนั้นพูดขึ้นหลังจากปลดเบ็ดออกจากตนแล้ว

"เธอจะไปอยู่กับฉันไม่ได้" ชายคนนั้นพูด ยังงงงันต่อเหตุการณ์ "ฉันเป็นคนจน ฉันไม่มีอะไรจะเลี้ยงดูเธอ"

"ไม่เป็นไร" หญิงสาวคนนั้นตอบ "ฉันจะหาเลี้ยงคุณเอง ฉันทำงานเก่ง คุณจะเห็นเองและจะชอบใจภายหลัง" หญิงสาวพยายามวิงวอนขอติดตามไปอยู่ด้วยจนกระทั่งชายคนนั้นใจอ่อน ยอมให้หญิงสาวคนนั้นไปอยู่ด้วยที่กระท่อม

สมจริงดังที่เธอเคยพูดไว้ หญิงสาวคนนั้นได้

กระทำตัวเป็นแม่บ้านที่ดีเลิศ ขยันขันแข็งในการทำงาน ทั้งที่บ้านและที่ไร่ เธอทำงานขุดดินปลูกข้าวโพดในไร่ตลอดวัน และข้าวโพดของเธอก็งามดีกว่าคนอื่น ๆ ให้ผลมากกว่าคนอื่น ๆ ทำให้ฐานะของเขาดีขึ้น ทำให้ชายคนนั้นมีความสุขสบายขึ้นมาก นอกจากนี้ภรรยาของเขายังได้ให้กำเนิดแก่บุตรหลายคน ทำให้เขามีครอบครัวใหญ่ที่อบอุ่นมีความสุข แต่มีสิ่งหนึ่ง ที่ภรรยาของชายคนนั้นห้ามมิให้เขากระทำเป็นอันขาดนั้นก็คือ ห้ามมิให้เขาไปตกปลาที่แม่น้ำอีก ฝ่ายชายผู้สามีก็ปฏิบัติตามคำสั่งของภรรยาด้วยดีตลอดมาเป็นเวลาหลายปี

อยู่มาวันหนึ่ง ชายผู้สามีอยู่ว่าง ๆ ไม่มีอะไรทำ รู้สึกเบื่อหน่าย จึงคว้าเบ็ดไปตกปลาในขณะที่ภรรยาไม่อยู่บ้าน เขานั่งอยู่ครู่หนึ่ง ก็ดึงเอาหญิงสาวอีกคนหนึ่งขึ้นมาจากน้ำ หญิงสาวคนนี้สวยงามยิ่งกว่าหญิงสาวคนแรกหลายเท่า ชายคนนั้นถึงกับยืนตะลึงแลดูด้วยความประหลาดใจ ความงามของหญิงสาว ทำให้ชายคนนั้นเกิดความรักอย่างจับใจขึ้นมาทันที คราวนี้แทนที่หญิงสาวจะเป็นฝ่ายขอไปอยู่ด้วย ชายคนนั้นกลับเป็นฝ่ายชวนเสียเอง

"ไปอยู่บ้านกับฉันไหม ?"

"ฉันจะไปอยู่ได้อย่างไร ในเมื่อเธอมีลูกมีเมียแล้ว' หญิงสาวตอบ

"ไม่เป็นไร ภรรยาของฉันเป็นคนดีมาก เธอคงไม่ว่ากระไร ?"

หญิงสาวทำอิดเอื้อนอยู่ครู่หนึ่ง แล้วพูดว่า "ฉันจะไม่ไปอยู่กับคุณจนกว่าคุณจะฆ่าภรรยาของคุณเสียก่อน"

เมื่อได้ยินเช่นนั้น ชายคนนั้นรู้สึกไม่พอใจ เพราะภรรยาของเขาเป็นคนดีมาก เธอทำงานเก่ง ให้ลูกแก่เขามากมาย ทำให้เขามีความสุข และเขาก็รักภรรยาของเขามากเหมือนกัน

เมื่อเห็นชายคนนั้นลังเลอยู่ หญิงสาวจึงพูดขึ้นว่า "ภรรยาของคุณอาจจะเป็นคนดี แต่ฉันดีกว่านั้น ภรรยาของคุณอาจจะทำงานเก่ง แต่ฉันเก่งกว่านั้น คุณอาจจะมีความสุข แต่ฉันจะทำให้คุณมีความสุขกว่านี้หลายเท่า อย่าลืมนะว่า ฉันสาวกว่า สวยกว่า ดีกว่าภรรยาของคุณทุกประการ"

เมื่อได้ฟังคำโฆษณาตัวเองของหญิงสาว ชายคนนั้นก็เกิดความหลงไหล เกิดความคิดอันชั่วร้ายขึ้นมาทันที

"ตกลง ฉันจะไปฆ่าภรรยาของฉัน ว่าแล้วเขาก็ถือหอกเดินทางกลับบ้าน แต่เมื่อหวนคิดถึงคุณงามความดีของภรรยา เขาก็เกิดความสงสารเธอ เขาจึงตัดสินใจพุ่งหอกเข้าสู่ลำต้นมูลอมเบต้นหนึ่งที่ข้าง ๆ ทาง เมื่อยางสีแดงคล้ายเลือดของต้นมูลอมเบซึมซาบอาบหอกดีแล้ว เขาก็นำกลับมาให้หญิงสาวดู บอกว่า "ฉันฆ่าภรรยาแล้ว"

หญิงสาวรับเอาหอกไปพิจารณาครู่หนึ่ง แล้วหัวเราะพูดว่า "คุณหลอกลวง ! คุณยังไม่ได้ฆ่าภรรยา นี่เป็นแต่เพียงยางต้นมูลอมเบ"

ชายคนนั้นรู้สึกละอาย เขาคว้าได้หอกก็เดินทางกลับบ้าน คราวนี้ตั้งใจจะฆ่าภรรยาจริง ๆ แต่เมื่อหวนคิดถึงความดีของเธอ เขาก็ใจอ่อน ในระหว่างทางเขาเดินสวนกับนางทาสีของตน เขาจับเธอฆ่าแล้วกลับไปพบหญิงสาวที่ท่าน้ำ

"คุณนึกว่าจะหลอกฉันได้ง่าย ๆ หรือ ?" หญิงสาวพูดเยาะเย้ย "คุณยังไม่ได้ฆ่าภรรยาของคุณ นี่เลือดของนางทาสี ฉันรู้"

ชายคนนั้นกลับไปบ้านอีกด้วยความละอายใจ เขา

พบภรรยากำลังทำงานอยู่ในบ้าน เขายืนจ้องดูเธอด้วยความอาลัยรัก แต่ความรักในหญิงสาวคนนั้นมีกำลังแรงกว่า เขาจึงตัดสินใจฆ่าภรรยาของตนทันที เขารีบวิ่งกลับไปยังท่าน้ำ เพื่อรับเอาหญิงสาวมาอยู่กับตน แต่เมื่อไปถึงหญิงสาวคนนั้นได้หายตัวไปเสียแล้ว ตามหาที่ไหนก็ไม่พบ ส่งเสียงร้องเรียกก็ไม่มีใครตอบ หย่อนเบ็ดลงไปในน้ำก็ไม่มีอะไรติดขึ้นมา ชายคนนั้นรู้สึกประหลาดใจและโกรธเคืองมาก เมื่อหวนคิดถึงภรรยาของตน เขารู้สึกเสียใจมาก เขาซัดหอกลงไปในน้ำอย่างโกรธเคืองแล้ววิ่งกลับบ้าน เขาแทบเป็นลมเมื่อพบแต่กระท่อมน้อยหลังเดิมที่เขาเคยอยู่คนเดียวมาก่อน ศพภรรยา บุตร และทรัพย์สมบัติทั้งหมดอันตรธานไปหมดสิ้น

หลานเอ๋ย! นิทานเรื่องนี้ นอกจากจะแสดงให้เห็นโทษของความไม่ยินดีพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่แล้ว ยังแสดงให้เห็นโทษของความโลภอีกด้วย สมดังสุภาษิตโบราณที่ว่าโลภนักมักลาภหาย

อุเทสพจน์

หลานรัก ! ความอดอยากหรือความต้องการเป็นสิ่งจำเป็น เพราะความต้องการเป็นพลังดันให้เราทำงานเพื่อความก้าวหน้า แต่ถ้าความหยาบนั้นรุนแรงขึ้นเป็นความโลภ มันจะทำให้จิตใจร้อนรน กระสับกระส่าย ไม่มีความสงบสุข มันจะเป็นนายผู้ทารุณบังคับให้เราทำงานหนัก เพื่อหาเหยื่อมาเลี้ยงมัน ถ้าหาไม่ได้ จะเกิดความผิดหวังและความทุกข์ ถ้าได้มันจะพอใจอยู่ครู่หนึ่ง แต่แล้วมันก็จะบังคับให้เราทำงานหนักต่อไปอีก

เพราะฉะนั้น พระท่านจึงบอกว่า ความโลภเป็นเหตุแห่งความชั่วหรือเป็นอกุศลมูล ผู้ได้ตกเป็นทาสของ

ความโลภ ผู้นั้นจะมีความต้องการอยากได้อย่างรุนแรง แล้วจะแสวงหาในทางที่ผิดศีลธรรมและกฎหมายบ้านเมือง คนที่ฆ่าเขา ปล้นเขาจี้เขา โกงเขาเหล่านี้ล้วนแต่แสวงหาทรัพย์ด้วยอำนาจความโลภทั้งนั้น ฉะนั้นขอให้หลานมีความอยากได้ และแสวงหาในทางที่ชอบ แต่อย่าโลภย่อมประสบทุกข์ดังนิทานต่อไปนี้

๑๘. ยายแก่ผู้โลภมาก

นานมาแล้ว มีสองตายายอาศัยอยู่ในหมู่บ้านแห่งหนึ่ง ชายแก่ผู้สามีเป็นคนดี มีใจเมตตากรุณาต่อสัตว์และคนอื่น มีความพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ ไม่โลภมาก ส่วนยายแก่ผู้ภรรยามีลักษณะตรงกันข้าม คือเป็นคนขี้โลภอยากได้ไม่รู้จักพอ และมีใจโหดร้ายทารุณด้วย แม้ทั้งสองจะมีอุปนิสัยต่างกัน แต่ก็อยู่ด้วยกันมาได้จนแก่ชรา เพราะฝ่ายสามีเป็นคนอดทน ใจเย็น ไม่ชอบมีเรื่องมีราว

ด้วยความกรุณาต่อสัตว์ ชายแก่ได้นำเอานกกระรอกตัวหนึ่งมาเลี้ยงไว้ดูเล่น จนกระทั่งคุ้นเคยไม่ต้องขัง

กรง ชายแก่รักมันมากเอาใจใส่และประคบประหงมมันเป็นอย่างดี ประดุจว่ามันเป็นบุตรของตนเอง ส่วนยายแก่ผู้ภรรยาไม่ค่อยสนใจในนกกระจอกน้อยนัก แต่ก็ไม่ว่ากะไร ปล่อยให้สามีรักและดูแลของแกเอง

วันหนึ่ง ขณะที่ชายแก่เข้าป่าเพื่อหาฟืนตามปกติ ยายแก่ก็นำเสื้อผ้าออกมาซักตามหน้าที่แม่บ้าน เมื่อซักผ้าเสร็จ แกก็เดินไปยังชามแป้ง เพื่อจะนำเอามาชงน้ำร้อนชุบผ้า แต่แกรู้สึกผิดหวังมากที่ได้เห็นแต่ชามเปล่า แป้งหายไปหมดสิ้น ไม่ทราบว่าใครเอาไป ด้วยความโมโหแกจึงส่งเสียงด่าทอคนที่แกเข้าใจว่าขะโมยเอาแป้งของแกไป

ฝ่ายนกกระจอกน้อย เมื่อเห็นยายแก่กำลังโมโหโกรธา ก็เกิดความสงสัยจึงถามว่า "เกิดอะไรขึ้นหรือยาย ?"

"ไม่รู้ว่าขะโมยก้นนรกที่ไหนมันมาลักเอาแป้งของฉันไป" แกตอบอย่างเกรี้ยวกราด

นกกระจอกน้อยนึงคิดอยู่ครู่หนึ่ง แล้วกล่าวว่า "ไม่ใช่ขะโมยที่ไหนดอกยาย ฉันเองแหละเป็นคนกินแป้งนั้นหมด เพราะชามนั้นเป็นชามที่ตาใส่อาหารให้ฉันกิน

ทุกวัน ฉันเข้าใจว่าตาเอาแป้งนั้นมาให้ฉันกิน ฉันเลยกินเสียเรียบ"

พอได้ยินเช่นนั้น ยายแก่ก็โกรธสุดขีด แกตรงเข้ามาจับนกกระจอกน้อยไว้ในอุ้งมือ กล่าวด้วยความโกรธเคืองว่า "แก เจ้าหัวขะโมย แกนี่เองเป็นคนลักเอาแป้งของฉันไป ฉันจะต้องลงโทษแกให้สาสม" ว่าแล้วยายแก่ก็หยิบเอาตะไกรขึ้นมา บีบเบิดจงอยปากของนกกระจอกออก แล้วก็เอาตะไกรตัดลิ้นของนกกระจอกน้อยออก นกกระจอกน้อยส่งเสียงร้องลั่นด้วยความเจ็บปวดแสนสาหัส พยายามดิ้นรนสุดกำลังเพื่อจะหนี แต่ก็ทานกำลังยายแก่ไม่ไหว เมื่อลงโทษนกกระจอกน้อยเสร็จ ยายแก่ก็จับนกน้อยขว้างไปในอากาศ พลางกล่าวว่า "เจ้านกเนรคุณ แกจะไปอยู่ไหนก็ไป อย่ากลับมาให้ข้าเห็นหน้าอีก" นกกระจอกน้อยจำเป็นต้องบินหนีเข้าป่าไปด้วยความเจ็บปวดและความเศร้าใจ

ในไม่ช้าตาแก่ผู้สามีก็กลับออกมาจากป่าพร้อมด้วยพืนและตัวหนอนเป็นจำนวนมาก เพื่อนำมาฝากสัตว์เลี้ยงของตน แต่เมื่อไม่เห็นนกกระจอกน้อยอยู่ที่บ้านแกก็ส่งเสียงร้องเรียก "นกกระจอกน้อยเอ๋ย ตากลับมาแล้ว

มีอาหารอันอร่อยมาฝากเจ้าด้วย" แต่ถึงแกจะร้องเรียกเท่าไร ก็ไม่มีแววว่าสัตว์เลี้ยงของเขาจะกลับมา

"อย่ามัวแหกปากร้องอยู่เลย" ยายแกผู้ภรรยากล่าวขึ้นในที่สุด "ฉันจับมันตัดลิ้นไล่เข้าป่าไปแล้ว มันขะโมยกินแป้งของฉัน"

ฝ่ายชายแก่เมื่อได้ทราบเช่นนั้นก็ต่อว่าต่อขานยายแก่เป็นการใหญ่ ที่กระทำทารุณเกินควรแก่บุตรของตนด้วยความเสียใจอาลัยรักต่อนกน้อยอย่างสุดซึ้ง แก่จึงออกจากบ้านเดินเข้าไปในป่า ปากร้องเรียกหานกกระจอกน้อย

จากบ้านเดินเข้าไปในป่า ปากร้องเรียกหานกกระจอกน้อย

"นกกระจอกน้อยเอ๋ย เจ้าอยู่ที่ไหน"

ตาแสนอาลัย ค้นคั้นมาหา

ได้ยินเสียงแล้ว รีบบินออกมา

ตาจักได้พา กลับบ้านเรือนเรา" พลางสอดส่ายสายตาไปทั่วทุกกิ่งไม้ใบไม้ในป่า แกเที่ยวร้องหานกน้อยจนเหนื่อยอ่อนก็ไม่พบ จนเดินคอตกกลับบ้านด้วยความผิดหวัง คืนวันนั้นแกนอนไม่หลับทั้งคืนเพราะความอาลัยคิดถึงนกน้อย ทั้งหวั่นวิตกว่านกน้อยอาจจะตายเสียแล้วเพราะพิษบาดแผลในปาก

วันรุ่งขึ้น ชายแก่ตื่นขึ้นแต่เช้าแล้วก็ออกเดินทางเข้าป่า ปากก็ร่ำร้องไปเรื่อย ๆ เช่นเดียวรับวันก่อน

"นกกระจอกน้อยเอ๋ย เจ้าอยู่ที่ไหน
ตาแสนอาลัย ค้นคั้นมาหา
ได้ยินเสียงแล้ว รีบบินออกมา
ตาจักได้พา กลับบ้านเรือนเรา หลังจากเดินทางเข้าป่าลึกไปเรื่อย ๆ จนถึงเวลาบ่าย แกก็พบนกน้อยจริงสมปรารถนา มันบินปรื่อมาจับที่ไหล่ชายแก่ แล้วแกก็เอามือจับขามันเล็งแลดู ไถ่ถามข่าวคราวสุขทุกข์ด้วยความปลื้มปีติ

"ฉันดีใจมากที่ได้พบตาอีก" นกกระจอกพูดอย่างร่าเริง "ตามีคุณต่อฉันมาก ฉันจะพาตาไปที่บ้านให้อาบน้ำชำระกายแล้วจะเลี้ยงอาหาร"

ชายแก่เดินตามนกกระจอกน้อยไปครู่หนึ่ง ก็ไปถึงบ้านหลังหนึ่ง ซึ่งนกกระจอกน้อยบอกว่าเป็นบ้านของมัน แกเดินเข้าไปในบ้านตามคำเชิญ อาบน้ำอาบท่าสบายอารมณ์แล้ว ก็รับประทานอาหารพร้อมด้วยนกกระจอกน้อยและมิตรสหายของนกกระจอกน้อยอีกเป็นจำนวนมาก

ในขณะที่รับประทานอาหาร ก็มีวงดนตรีนกกระจอกมาบรรเลงเพลง และมีการเต้นรำให้ชายแก่ชมด้วย ชายแก่รับประทานอาหารและพักผ่อนจนสบายแล้วก็อำลาจะกลับบ้าน นกกระจอกได้พาชายแก่เข้าไปในห้อง ๆ หนึ่ง แล้วก็ชี้ให้ดูหีบใหญ่ ๒ ใบ กล่าวว่า "ฉันจะให้อะไรบางอย่างเป็นเครื่องสมนาคุณแก่ตา หีบ ๒ ใบนั้นเป็นหีบสมบัติของฉัน ใบหนึ่งหนัก แต่อีกใบหนึ่งเบา ฉันให้ตาใบหนึ่ง ตาจะเลือกเอาใบไหนก็ได้ตามต้องการ"

"ตาแก่แล้ว" ชายแก่ตอบ "กำลังวังชาไม่ค่อยดี ขอรับเอาหีบใบที่เบา ๆ ก็แล้วกัน" แก่กล่าวขอบใจนกน้อย แล้วก็แบกหีบใบที่เบา ๆ กลับบ้าน พอกลับถึงบ้านก็ถูกภรรยาต่อว่ามัวแต่ไปเที่ยวตามหานกอันไร้ประโยชน์ ไม่เห็นทำการงานอะไร แต่เมื่อเหลือบไปเห็นหีบแกก็ตาลุกโพลงถามดูว่าอะไร ได้มาจากไหน ชายแก่ก็เล่าเรื่องให้ฟังตั้งแต่ต้นจนจบ

"ฉันขอเปิดดูหน่อยนะ" ยายแก่พูดขออนุญาตด้วยใบหน้ายิ้มแย้มขึ้น

"เปิดเถอะ" ชายแก่ตอบ "พบอะไรก็เอาไปให้หมด ฉันจะไปนอนพักผ่อนละ" ยายแก่รีบกุลีกุจอ

เบิดดู พอเบิดฝาหีบออกเท่านั้นแกก็แทบไม่เชื่อตาตนเอง แกร้องครางออกมาด้วยความตื่นเต้นดีใจ เพราะภายในหีบนั้นเต็มไปด้วยเพชรพลอย แก้วแหวนเงินทองอันมีค่าแลดูพราวตาไปหมด แกรีบวิ่งไปหาชายแกผู้สามีทันที แต่แทนที่จะวิ่งไปขอบใจ กลับไปต่อว่า ว่า "ชายแก่หน้าโง่ ทำไมแกไม่เลือกเอาหีบใบที่หนักมา หีบใบที่เบาๆ นี้เต็มไปด้วยของมีค่าขนาดนี้ ถ้าเป็นใบใหญ่นั้น มันจะมีค่ามากกว่านี้ขนาดไหน ?"

"ยายเอ๋ย แกจะโลภไปถึงไหนกัน ? เราก็อยู่สองคนแก่นี้ อีกไม่กี่ปีก็จะตายแล้ว สมบัติถึงเพียงนี้แกนอนกินอยู่จนวันตายก็ไม่มีทางหมด พอเสียทีเถิด"

วันรุ่งขึ้นนั่นเอง ยายแก่ก็เข้าบ่าเพื่อจะไปเอาหีบใบหนักมาให้ได้ พอเข้าไปในบ่าแกก็ร้องเรียกนกน้อยตามคำที่สามีบอก

"นกกระจอกน้อยเอ๋ย เจ้าอยู่ที่ไหน
ยายแสนอาลัย ดั้นด้นมาหา
ได้ยินเสียงแล้ว รีบบินออกมา
ยายจักได้พา กลับบ้านเรือนเรา" ในตอนบ่าย วันนั้นยายแก่ก็มาถึงบ้านของนกกระจอกน้อยสมปรารถนา

นกกระจอกได้ออกมาต้อนรับและเชิญยายแก่เข้าไปในบ้านตามธรรมเนียม แต่ยายแก่บอกว่า "ฉันไม่เข้าไปบ้านเธอหรอก เพราะมีธุระร้อน จะต้องรีบกลับ ถ้าเธอมีอะไรจะให้ยาย ก็โปรดนำมาให้เถอะ"

"ยายต้องการอะไรเล่า ? นกกระจอกถาม

"ยายต้องการหีบใบหนักๆ ที่ยังเหลืออยู่นั้น ยายแข็งแรงกว่าตาคงจะแบกเอาไปได้ ไม่ยากนัก"

ในที่สุดยายแก่ก็ยกเอาหีบใบหนักนั้นขึ้นสู่บ่าแบกไปอย่างทุลักทุเล พอไปได้พักหน่อยหนึ่ง ความกระหายอยากจะรู้ว่ามีทรัพย์สมบัติอะไรบ้างอยู่ข้างในทำให้แกอดรนทนไม่ไหว แกวางหีบลงแล้วก็เตรียมเบิดหีบด้วยใบหน้ายิ้มย่อง แต่พอเบิดหีบออกเท่านั้น ยายแก่ถึงกับกระโดดโหยงส่งเสียงร้องลั่นบ่าด้วยความตกใจกลัว เพราะในหีบใบนั้นเต็มไปด้วยสัตว์ร้ายนานาชนิดเช่น แมลงมุมพิษ งู ตะขาบ กิ้งกือเป็นต้นไต่ยั้วเยี้ยเต็มไปหมด นอกจากนี้ยังมีบีศาจใหญ่นั่งแสยะเขี้ยวตาเหลือกถลน จ้องดูแกอย่างจะกินเลือกกินเนื้ออีกด้วย ยายแก่หันหลังออกวิ่งหน้าตั้งกลับบ้านโดยไม่เหลียวหลัง

ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ยายแก่ก็ไม่โลภมากอีกต่อไป

อุเทสพจน์

หลานรัก ! คำสรรเสริญเยินยอ ใคร ๆ ก็ชอบ เพราะมันทำให้เรามีความสุขใจ บางทีทั้ง ๆ ที่คำสรรเสริญนั้นไม่เป็นความจริงนัก เราก็อดที่จะชอบไม่ได้ คำตำหนิติเตียน ไม่มีใครชอบ ทั้ง ๆ ที่บางทีมันเป็นความจริง เราก็ไม่ชอบ

นักปราชญ์กล่าวไว้ว่า คำติมีค่ากว่าคำชม เพราะคำชมทำให้เราดีใจ พอใจอยู่กับสิ่งที่เรามีอยู่เป็นอยู่ ไม่คิดปรับปรุงแก้ไขให้ดีไปกว่าเดิม ถ้าเป็นคำชมที่ไม่เป็นความจริง ก็ยิ่งมีผลร้ายกว่าเรายิ่งขึ้น เพราะมันทำให้เราหลงยินดีพอใจอยู่กับสิ่งลม ๆ แล้ง ๆ ซึ่งไม่มีอยู่จริง ส่วน

คำตินั้น จะทำให้เราเห็นข้อบกพร่องของเราเองแล้วเราจะได้แก้ไขปรับปรุงตัวเราให้ดีขึ้น ฉะนั้นถ้ามีใครมาตำหนิเรา เราไม่ควรโกรธเขา เราควรขอบใจเขา เพราะเขาช่วยชี้ให้เราเห็นข้อบกพร่องของเรา ถ้ามีใครมาชมเรา เราอย่าเพิ่งดีใจ ควรพิจารณาดูเสียก่อน ด้วยใจเป็นธรรมว่า คำชมนั้นเป็นความจริงไหม ถ้าเป็นความจริงก็เพียงแต่รับทราบไว้ แต่ถ้าไม่เป็นความจริง ให้พึงเร่งระวังตัว เพราะแสดงว่าผู้ยกยอเรามีจุดประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งจากเรา จึงลงทุนยอทั้ง ๆ ที่ไม่มีความจริง ถ้าเราขืนเชื่อจะประสบความพินาศดังนิทานเล็ก ๆ ต่อไปนี้

๑๙. แมลงมุมกับแมลงวัน

เช้าวันหนึ่ง ขณะที่พระอาทิตย์กำลังส่องแสงอันอบอุ่นลงทั่วแผ่นดิน แมลงมุมใหญ่ตัวหนึ่งได้ออกจากโพรงของมันมานั่งผึ่งแดดอยู่บนใยของมันข้างนอก คอยจับตัวแมลงต่างๆ ที่พลัดเข้ามาติดใยของมันกินเป็นอาหาร ขณะนั้นมีแมลงวันตัวหนึ่งบินมาจับอยู่ที่กิ่งไม้ข้าง ๆ แมลง

มุมเห็นเข้าเกิดความหิว อยากจะจับกินเป็นอาหาร มันจึงคิดหาอุบายที่จะให้แมลงวันมาจับที่ใยของมัน มันได้ร้องทักออกไปว่า "สวัสดี สหายแมลงวัน คุณไปไหนมาดูท่าทางเหน็ดเหนื่อยมาก คุณคงจะหิวและกระหายมาก ฉันสงสารคุณเพราะตามปรกติฉันเป็นคนใจกว้าง ชอบต้อนรับเลี้ยงดูแขก ขอเชิญท่านแวะมาพักที่บ้านของฉันก่อนเถิด"

"คุณนะหรือเป็นคนใจกว้าง ?" แมลงวันกล่าวขึ้นอย่างรู้ที "เก็บคำพูดของคุณไว้หลอกคนอื่นเถอะหลอกฉันไม่มีวันสำเร็จดอก"

"คุณเอาที่ไหนมาพูด" แมลงมุมส่ายศีรษะพูด "นี่คุณคงจะถูกคนอื่นที่เป็นศัตรูของฉันเป่าหูเสีย จน หลงเข้าใจผิดหมด ฉันเป็นสัตว์เล็กๆ ที่หากินอยู่กับดินกับหญ้า ไม่มีพิษสงอะไรเลย แต่คนก็ยังอดเข้าใจผิดไม่ได้ เชิญเข้ามาเถิดสหาย อย่ามัวลังเลอยู่เลย."

"ถ้าฉันเข้าไปในบ้านของคุณ ฉันก็ไม่มีวันกลับออกมาเท่านั้นเอง"

"สหายเอ๋ย อย่ามัวชักช้าอยู่เลย เชิญเข้ามาเถิด ถ้าคุณเหน็ดเหนื่อย ฉันให้นอนพักผ่อนบนเตียงอันอ่อนนุ่ม

อบอุ่นของฉัน ถ้าคุณหิวฉันจะจัดอาหารเช้าอันเอร็ดอร่อยให้รับประทาน ในครัวของฉันมีอาหารคาวหวานทุกชนิดเชิญเข้ามาเถิด"

"ขอบคุณมาก สหาย!" แมลงวันตอบ "ฉันไม่เข้าไปหรอก ฉันรู้ดีในครัวของท่านมีอะไรบ้าง จะมีอะไร เสียอีก เล่านอก จาก ทราก ศพ ของ บรรดา แมลง ผู้เคราะห์ร้ายทั้งหลาย"

แม้แมลงมุมจะพยายามวิงวอนอย่างไร แมลงวันก็หายินยอมไม่ ความหิวเริ่มรบกวนกระเพาะของมันหนักขึ้น เมื่อเห็นว่าจะใช้วิธีชักชวนไม่สำเร็จ แมลงมุมเจ้าเล่ห์จึงหันไปใช้วิธีสุดท้าย ซึ่งมันเคยใช้ได้ผลมามากแล้ว มันกล่าวขึ้นว่า "สหายเอ๋ย! คุณเป็นสัตว์ที่มีปัญญาฉลาดหลักแหลมที่สุดเท่าที่ฉันเคยเห็นมา ยิ่งกว่านั้นท่านยังมีรูปร่างสวยโสภายิ่งกว่าสัตว์ใด ๆ อีกด้วย ดูปีกของท่านซีช่างงามระยับคุจประดับไว้ด้วยเพชรพลอย ดวงตาของท่านกลมโตแววววาวคุจตาเนื้อทราย"

พอได้ยินคำสรรเสริญเยินยอของแมลงมุม เท่า นั้น แมลงวันก็เกิดความเบิกบานสำราญใจประหนึ่ง ว่าตัว ของ

มันขยายขึ้นเท่าตัวมันหันไปมองดูบีกของมัน และขยับบีกไปมาด้วยความพอใจยิ่ง

"สหายผู้เลอโฉม!" แมลงมุมโปรยคำหวานต่อไป "ใช่ฉันจะแกล้งกล่าวยกยอก็หาไม่ คุณสวยงามที่สุดในบรรดาแมลงวันทั้งหลายอย่างแท้จริง ดูร่างของคุณซิคลุมไปด้วยขนสีเงินอ่อนอ่อนนิ่ม และยังมีจงอยสีแดงอยู่บนศีรษะ ดูประคุจมงกุฎเพชรของเจ้าหญิงก็ปานกัน เชิญเถิด สหาย! เชิญเข้ามาในห้องของฉัน ภายในห้องอันสวยงามของฉันมีกระจกเงาบานใหญ่แขวนไว้ที่ฝาผนังห้อง ถ้าคุณไม่เชื่อฉัน ก็ขอเชิญเข้ามาชมความงามของคุณด้วยตาคุณเอง"

ด้วยความหลงไหลเคลิบเคลิ้มต่อคำยกยอของแมลงมุม แมลงวันก็ลืมตัวลืมกาย ขยับบีกอย่างสง่าผ่าเผยแล้วบินปร่อไปจับใยแมลงมุมด้วยตั้งใจ จะเข้าไปชมความงามของตน แมลงมุมรีบกระโดดขึ้นคาบคอแมลงวันผู้น่าสงสารแล้วก็ลากเข้าไปในถ้ำของมันทันที

อุเทสพจน์

หลานรัก วันหนึ่งมีถึง ๒๔ ชั่วโมง แต่ถึงกระนั้นหลาน ๆ บางคนก็บ่นว่า ไม่มีเวลา ไม่มีเวลา แล้วในที่สุดก็ทำอะไรไม่สำเร็จ เมื่อถูกถามก็อ้างว่าไม่มีเวลา ความจริงคนทุกคนในโลกนี้ มีเวลาเท่ากันหมด คือวันละ ๒๔ ชั่วโมง ไม่มีใครมีเวลามากหรือน้อยไปกว่านั้น แต่ทำไมคนบางคนจึงทำงานได้มาก บางคนจึงทำงานได้น้อย บางคนทำอะไรไม่สำเร็จเลย เหตุผลของเรื่องนี้มีง่ายนิดเดียว คือคนที่ทำงานได้มากนั้น เขาใช้เวลาทุก ๆ นาที ให้เป็นประโยชน์ เขาไม่ยอมให้เวลาแม้แต่นาทีเดียวผ่านไปเปล่า ๆ เขาไม่ยอมผลัดวันประกันพรุ่ง สิ่งใดที่พอทำ

ให้เสร็จในวันนี้ เขาก็ทำในวันนี้ ไม่ผลัดไปในเย็นวันนี้ไม่ผลัดไปวันรุ่งขึ้น สิ่งใดที่พอทำให้เสร็จในขณะนี้ เขาก็ทำขณะนี้ ไม่ผลัดไปเย็นวันนี้ ฉะนั้นผลงานจึงเกิดขึ้นทุก ๆ นาทีผ่านไป คนประเภทนี้เขาจะพูดถึงเวลาเป็นนาที ไม่พูดเป็นชั่วโมง เป็นวัน เป็นเดือน เป็นปี

ส่วนคนที่ทำงานได้น้อยนั้น คือคนที่ไม่เห็นคุณค่าของเวลา ปล่อยเวลาให้ผ่านไปเปล่า ๆ โดยการนั่งใจลอยบ้าง พูดเล่นพล่อย ๆ บ้าง นอนหลับเสียในเมื่อยังไม่ควรจะนอนบ้าง เมื่อจะเริ่มทำงานก็เห็นว่าหมดเวลาแล้ว ในที่สุดต้องเลื่อนไปในวันพรุ่งนี้ แต่พอถึงวันรุ่งขึ้นก็ไม่ได้ทำอะไร คนเรานั้นลองผลัดครั้งหนึ่งแล้ว ที่จะไม่ผลัดอีกเป็นครั้งที่สองนั้นไม่มี

หลานเอ๋ย ! ในโลกนี้มีของสองสิ่งที่ผ่านไปแล้วเราจะเรียกกลับคืนมาไม่ได้ คือ กาลเวลาหนึ่ง อายุและวัยของเราหนึ่ง เมื่อเป็นเช่นนี้ เราไม่ควรปล่อยให้เวลาผ่านไปเฉย ๆ ควรทำเวลาทุกนาทีให้เป็นประโยชน์เรื่องต่อไปนี้แสดงให้เห็นคนที่รู้จักใช้เวลา และคนที่ไม่รู้จักใช้เวลานั้นต่างกันอย่างไร

๒๐. ผู้ที่ไม่รู้ค่าของเวลา

วันหนึ่ง ขณะที่แฟรงก์ กับรอเบอร์ทเดินทาง

จากโรงเรียนสู่บ้านเพื่อรับประทานอาหารกลางวัน รอเบอร์ทได้พูดเสริมเป็นเชิงปรารภกับแฟรงก์ว่า "บทเรียนที่ครูกะให้เราดูนี้ยากจังเลย กันคงไม่มีเวลาเตรียมแน่ ๆ พรุ่งนี้กันคงทำให้ครูไม่ได้ตามเคย"

"แต่แกยังมีเวลาอีกตั้ง ๑๐ นาที ก่อนอาหารกลางวัน ทำไมไม่เริ่มลงมือเตรียมเสียละ?" แฟรงก์ท้วง

"สิบนาที!" รอเบอร์ทร้องขึ้น "นิดเดียวเท่านน จะเอามาทำอะไรได้ นอกจากนี้ ฉันยังจะต้องพาเร้าโรเวอร์ไปเดินเล่นอีกด้วย" ว่าแล้วเขาก็ผิวปากเรียกโรเวอร์สุนัขตัวโปรดของเขา

รับประทานอาหารกลางวันเสร็จ เด็กชายทั้งสองก็เดินทางกลับสู่โรงเรียนอีก แฟรงก์ได้หยิบเอาหนังสือออกมาท่องไปด้วยเดินไปด้วย "หนอนหนังสือ!" รอเบอร์ทยักไหล่พูด หัวเราะเยาะ เดินไปพลางตาก็สอดส่ายหาดูรังนกตามรั้วต้นไม้ จนกระทั่งถึงโรงเรียน

พอบทเรียนบทแรกในตอนบ่ายเสร็จลง เพื่อนร่วมชั้นต่างตะโกนเรียกกันไปเล่นคริกเก็ตในสนาม รอเบอร์ทก็เผ่นตามเขาไปด้วย แฟรงก์บอกเพื่อน ๆว่าจะตามไปภายใน ๑๕ นาทีแล้วหยิบหนังสือออกมาดู เมื่อดูบทเรียนเสร็จ เขาก็ออกไปเล่นคริกเก็ตกับเพื่อนอย่างสนุกสนาน

คืนวันนั้น พวกเด็ก ๆ ต่างเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าและเข้านอนตั้งแต่หัวค่ำ เช้าวันรุ่งขึ้น เมื่อเด็กเหล่านั้นมาโรงเรียน ปรากฏว่าแฟรงก์จำบทเรียนได้อย่างขึ้นใจ ส่วนรอเบอร์ทไม่ได้จำอะไรเลย และแก้ตัวกับครูว่า เขาไม่มีเวลาเตรียมบทเรียน

"เธอได้เวลาที่ไหนมาเตรียมบทเรียน แฟรงก์" ครูถาม

"วานนี้ ก่อนรับประทานอาหารกลางวัน ผมมีเวลา ๑๐ นาทีครับ" แฟรงก์รายงาน "อีก ๑๕ นาทีตอนเดินทางกลับโรงเรียน ๑๕ นาทีก่อนเล่นคริกเก็ตก่อนนอนผมหยิบขึ้นมาดูอีก ประมาณ ๑๐ นาที เช้าวันนี้ก่อนรับประทานอาหารเช้า ผมก็ใช้เวลาเตรียมอีก ๑๐ นาที"

"รวมเป็นเวลาทั้งหมด ๑ ชั่วโมงพอดี" ครูกล่าวสรุป เขามองไปดูรอเบอร์ทซึ่งนั่งหน้าบอกบุญไม่รับอยู่แถวหน้าชั้น แล้วพูดว่า "รอเบอร์ท เธอต้องไปนั่งหลังชั้นเดี๋ยวนี้ และจำไว้ว่า จงเอาใจใส่ต่อนาที แล้วชั่วโมงจะจัดการกับมันเอง"

หลานรัก! เมื่ออ่านเรื่องสั้น ๆ นี้จบลง เจ้าก็คงจะเห็นได้แล้วว่า เวลาเล็ก ๆ น้อย ๆ ในระหว่างงานใหญ่นั้น มีประโยชน์มากเพียงไรถ้าเรารู้จักใช้มันให้เป็นประโยชน์ เวลาย่อมมีเสมอสำหรับรู้เห็นคุณค่าของเวลา

อุเทสพจน์

หลานรัก! หลานคงเคยได้ยินคำพังเพยที่ว่า 'น้ำผึ้งหยดเดียวก่อให้เกิดศึกกลางเมือง' และถ้ามีใครมาบอกว่า เศษไม้เล็ก ๆ อันเดียวทำให้เมืองทั้งเมืองกลายเป็นเถ้าถ่าน หลานบางคนอาจจะไม่เชื่อ แต่ถ้าตาบอกว่าไม้ชิ้นเล็ก ๆ นั้นคือก้านไม้ขีดไฟ หลานทุกคนก็จะเห็นด้วยทันทีว่าเป็นไปได้ เพราะไฟที่เผาบ้านเผาเมืองหมดไปเป็นแถบ ๆ นั้น แรกเริ่มเดิมทีเดียวก็เกิดจากไข้ขีดไฟก้านเดียวเท่านั้น เรื่องเหล่านี้แสดงให้เห็นความสำคัญของสิ่งเล็กน้อย

ตามปกติคนเราไม่สนใจในสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ เพราะเข้าใจว่าไม่สำคัญ เรามักจะพูดว่า 'ไม่เป็นไร นิดหน่อย' ต่อเมื่อของนิดหน่อยนั้นมันแสดงพิษสงออกมาให้เห็น จึงร้องออกมาด้วยความเสียใจว่า 'ไม่น่าเลย นิดเดียวแท้ ๆ"

ของใหญ่ ๆ ทั้งหลายย่อมเริ่มต้นไปจากของเล็ก ๆ น้อย ๆ ทั้งนั้น ระยะทางร้อยโยชน์พันโยชน์ก็เริ่มต้นจากก้าวเดียวก่อน เงินจำนวนล้านบาท ถ้าขาดเสียเพียงหนึ่งสตางค์ก็เป็นล้านบาทไม่ได้เวลาพันปี ถ้าขาดเสียเพียงนาทีเดียวก็เป็นพันปีไม่ได้ ฉะนั้นถ้าจะพูดว่า เงินสตางค์เดียวสำคัญเท่ากับเงินล้าน หรือเวลานาทีเดียว มีค่าเท่ากับเวลาพันปี หรือระยะทาง ๑ เมตรมีค่าเท่ากับระยะทางพันกิโลเมตร ก็ถูกเหมือนกัน

ฉะนั้นขอให้หลานเห็นคุณค่าของสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ อย่าดูถูกของเล็กน้อยเป็นอันขาด ผู้ใดอยากจะมีเงินเป็นล้าน แต่ถ้าเขาไม่เห็นความสำคัญของเงินแต่ละบาทแต่ละสตางค์ เขาจะไม่มีเงินล้านขึ้นมาได้เลย คนบางคนถ้าไม่มีเวลาเป็นชั่วโมงหรือเป็นวัน ก็อ้างว่าไม่มีเวลาแล้วไม่ทำอะไร ในที่สุดเลยทำอะไรไม่สำเร็จ ผู้ที่ทำอะไรสำเร็จด้วยดีนั้น คือคนที่คิดเวลาเป็นนาที แล้วก็งานทุกนาที

คนที่ อยากเดินทาง ไปสู่จุดหมาย ซึ่งอยู่ห่าง ออกไป ๕๐๐ กิโลเมตร ถ้าเขาไม่ออกเดินเป็นก้าวแรกก่อน เขาจะไปถึงจุดหมายปลายทางได้อย่างไร

บางทีนิทานญี่ปุ่นต่อไปนี้ อาจจะช่วยทำให้หลานเห็นความสำคัญของสิ่งเล็กน้อยได้

๒๑. เทพธิดาแห่งความกรุณา

นานมาแล้วในดินแดนอาทิตย์อุทัย มีชายหนุ่มกำพร้าคนหนึ่งอาศัยอยู่คนเดียว โดยปราศจากเพื่อนและญาติ งานก็ไม่มีทำ เงินที่สะสมไว้ก็ค่อย ๆ ร่อยหรอลง "จะทำอย่างไรดี" ชายหนุ่มพูดกับตัวเอง พลางคิดหาวิธีที่ จะได้เงิน มาเลี้ยง ตนเอง ให้พ้น จากความ อดตาย "บางทีเจ้าแม่กวนยิน—เทพธิดาแห่งความกรุณา ที่วิหารฮาเซคงจะช่วยฉันได้ ฉันจะไปขอความช่วยเหลือจากเจ้าแม่กวนยิน"

ดังนั้นชายหนุ่มผู้ยากจน จึงไปนั่งคุกเข่าอยู่ที่วิหารฮาเซ ข้างหน้ารูปเจ้าแม่กวนยิน แล้วก็วิงวอนว่า "ข้าแต่เจ้าแม่! ข้าพเจ้าเป็นคนยากจนเข็ญใจไร้ที่พึ่ง

ข้าพเจ้ามาขอความช่วยเหลือจากเจ้าแม่ ข้าพเจ้าจะนั่งอยู่ที่นี่จนกว่าเจ้าแม่จะบอกทางหากินแก่ข้าพเจ้า”

เขานั่งอยู่ข้างหน้าวิหารโดยไม่ลุกไปที่ไหนทั้งกลางวันกลางคืน ปากก็พร่ำวิงวอนขอความกรุณาเจ้าแม่ แต่ก็ไม่ได้รับคำตอบใด ๆ จากเจ้าแม่เลย ถึงกระนั้นชายหนุ่มก็ไม่สิ้นหวังคงนั่งต่อไปด้วยความอดทน บรรดาพระที่อยู่ในอารามแห่งนั้น เมื่อเห็นความตั้งใจเด็ดเดี่ยวของชายหนุ่มก็เกิดความสงสาร ต่างผลัดเปลี่ยนกันนำอาหารและน้ำมาให้เขารับประทานทุกวัน

ชายหนุ่มยังอยู่ที่นั่นเป็นเวลาถึง ๒๐ วัน ในวันที่ ๒๑ นั่นเอง ขณะกำลังนั่งอยู่ที่เดิม เขารู้สึกเคลิ้มไป และได้ฝันเห็นชายแก่หนวดเครายาว คนหนึ่งออกมาจากวิหารเจ้าแม่กวนยิน มายืนอยู่เฉพาะหน้าเขาแล้วบอกว่า “เจ้าจงออกไปจากวิหารทันที หลังจากที่เจ้าออกจากวิหารไปแล้ว ถ้ามือของเจ้าไปจับสิ่งใดเข้าเป็นครั้งแรก ขอให้เจ้าเก็บรักษาไว้ให้ดี ไม่ว่ามันจะเป็นของเล็กน้อยเพียงใดก็ตาม เพราะของสิ่งนั้นจะเป็นโชคลาภมาให้เจ้า” ว่าแล้วชายแก่คนนั้นก็หายวับไปกับตา

ชายหนุ่มตื่นขึ้น เอามือสีนัยน์ตา มองดูรอบ ๆ ตัวแล้วก็รีบลุกขึ้น "ในที่สุดเจ้าแม่บอกทางกับฉัน" เขาพูดอย่างร่าเริงแล้วก็รีบเดินออกไปจากวิหาร พอถึงประตูวัด ด้วยความรีบร้อนเขาได้เดินไปสดุดหินก้อนหนึ่งเข้า ทำให้เขาล้มลงไปนอนพังพาบอยู่กับพื้นดิน เมื่อเขาลุกขึ้น มือเขาเผลอคว้าเอาฟางข้าวขึ้นมาด้วยชั้นหนึ่ง เขาเตรียมจะโยนมันทิ้ง แต่ก็หวนระลึกถึงคำสั่งของชายแก่ขึ้นมาได้ เขาจึงตัดสินใจเก็บมันไว้ แล้วก็เดินทางต่อไป

เมื่อเดินทางไปได้ครู่หนึ่ง มีแมลงเต่าทองมาบินวนเวียนอยู่รอบ ๆ ศีรษะของเขา เขารู้สึกรำคาญมาก พยายามไล่เท่าไรมันก็ไม่ยอมหนี เพื่อแก้รำคาญ ชายหนุ่มจึงจับ มันเอา เชือกผูก ติดกับ ปลาย ฟาง ชั้นนั้น แล้ว ก็ถือเดินไป

เดินไปได้อีกครู่หนึ่ง ชายหนุ่มก็เห็นชายชราคนหนึ่งนั่งรถม้าสวนมาพร้อมด้วยลูกชายเล็ก ๆ คนหนึ่ง ลูกชายของเขาคงจะเหน็ดเหนื่อยและรำคาญที่จะต้องนั่งนิ่ง ๆ มาเป็นเวลานาน จึงส่งเสียงร้องไห้รบกวนพ่อ แต่เมื่อเหลือบไปเห็นแมลงเต่าทองที่ชายหนุ่มถือเดินมา เด็กน้อยก็ร้องไห้ขอเอาจากเขา "กรุณาให้แมลงเต่าทองและฟาง

ชิ้นนั้นให้ลูกฉันได้ไหม?" ชายผู้บิดาถาม "เขาเดินทางมานานจนรำคาญ ไม่มีอะไรเล่นเลยกวนฉันใหญ่"

"แต่ฟางชิ้นนี้ เจ้าแม่กวนยินประทานให้ฉัน" ชายหนุ่มตอบ "มันจะนำโชคลาภมาให้ฉัน แต่เอาเถอะถ้ามันจะทำให้ลูกของท่านสบายใจได้ ฉันก็ยินดีจะยกให้" ว่าแล้วก็ยื่นแมลงเต่าทองพร้อมทั้งฟางชิ้นนั้นให้แก่เด็กน้อย

"ท่านใจดีมาก" ชายคนนั้นกล่าวขึ้น "ฉันขอขอบคุณ ฉันไม่มีอะไรจะตอบแทนนอกจากส้ม ๓ ลูกนี้" ว่าแล้วเขาก็หยิบเอาผลส้มขนาดใหญ่งาม ๓ ผลยื่นให้ชายหนุ่ม เขารับเอากล่าวขอบคุณแล้วก็ออกเดินทางต่อไป พลางคิดในใจว่า เมื่อไรจะประสบโชคลาภตามคำบอกเล่าของชายแก่เสียที

เมื่อเดินไปอีกครู่หนึ่ง ชายหนุ่มก็สังเกตเห็นคนหมู่ใหญ่เดินมาเป็นขบวน ตรงกลางขบวนมีรถอันสวยงามคันหนึ่ง เมื่อขบวนนั้นเข้ามาในระยะใกล้ ชายหนุ่มก็ทราบว่า มีหญิงสาวผู้สูงศักดิ์นั่งอยู่ภายในรถ ส่วนขบวนคนที่เดินนำหน้าและตามหลังรถนั้นก็คือ บริวาร

ของหญิงสาวคนนั้นเอง ชายหนุ่มออกไปยืนข้างถนน หลบขบวน เมื่อขบวนมาถึงข้างหน้าเขา หญิงสาวบริวารของหญิงผู้สูงศักดิ์นั้น ได้เป็นลม ล้มลงเพราะ ความ เหน็ดเหนื่อยและความร้อน ขบวนหยุดและได้เกิดการโกลาหลกันพอสมควร ทุกคนต่างเรียกร้องหาน้ำ เพื่อนำมาแก้ไขคนบ่วย

"แถบนี้มีบ่อน้ำหรือลำธารบ้างไหม ?" ชายคนหนึ่งถามชายหนุ่ม

"ไม่มีเลย" ชายหนุ่มตอบ "แต่ฉันมีส้มอยู่ ๓ ลูก ฉันยินดีสละช่วยชีวิตเธอไว้" ว่าแล้วเขาก็ยื่นส้มทั้ง ๓ ผลให้ เขารับเอาส้มไปผ่าแล้วบีบน้ำส้มลงในปากของคนบ่วย ในไม่ช้าคนบ่วยก็ฟื้นขึ้นมา เธอมองดูชายหนุ่มเจ้าของส้มด้วยความขอบคุณแล้วกล่าว "ขอบคุณมาก ฉันไม่มีอะไรจะให้คุณเป็นเครื่องตอบแทน นอกจากกลุ่มไหม ๓ กลุ่มนี้ โปรดรับเอาไว้เถิด" ว่าแล้วเธอก็ยื่นไหม ๓ กลุ่มสีขาวบริสุทธิ์ให้ชายหนุ่ม แล้วขบวนคนหมู่นั้นก็ออกเดินทางต่อไป

"ไม่เลวเลย" ชายหนุ่มพูดกับตัวเอง พลางเล็งแลดูเส้นไหม ๓ กลุ่มด้วยความพอใจ "ฟางชิ้นเดียวแลก

เอากลุ่มไหมได้ตั้ง ๓ กลุ่ม ถ้าฉันนำไปขายก็คงได้เงินมากพอสมควร" ว่าแล้วเขาก็ออกเดินทางต่อไป

คืนวันนั้น เขาได้พักค้างคืนที่โรงเตี๊ยมเล็ก ๆ แห่งหนึ่งที่ข้างถนน เขาไม่มีเงินจะให้เจ้าของโรงเตี๊ยมเป็นค่าพัก แต่เขาได้เสนอให้ ไหมกลุ่มหนึ่งแทน ซึ่งเจ้าของโรงเตี๊ยมก็ยินดีรับด้วยความเต็มใจ วันรุ่งขึ้น ชายหนุ่มก็ออกเดินทางต่อไป

ในตอนบ่าย เขาเห็นชาย ๓ คนขี่ม้าเดินมาตามถนนอย่างสง่าผ่าเผย ม้าทั้ง ๓ ตัวมีลักษณะงดงามที่สุดเท่าที่เขาเคยเห็นมา ความจริงชายหนุ่มต้องการอยากจะมีม้าเป็นของตัวเองมานานแล้ว แต่เขาไม่มีเงินจะซื้อ เขาจึงยืนมองดูม้าทั้ง ๓ ด้วยความชมเชย บังเอิญม้าตัวหนึ่งในจำนวน ๓ ได้เกิดล้มลงข้างหน้าเขาโดยบังเอิญทันด่วนและแสดง อาการ ชักน้ำลายฟูม ปากอยู่เป็นเวลานานแล้วก็นอนแน่นิ่งอยู่กลางถนน ชายเจ้าของม้าเข้าใจว่าม้าตายแล้ว จึงปลดเอาอานและบังเหียนออกเอาไปใส่ม้าตัวอื่นแล้วก็ขึ้นขี่ไป มอบให้คนใช้คนหนึ่งอยู่จัดการกับซากศพของม้าตัวนั้น

เมื่อเจ้าของม้าจากไปแล้ว ชายหนุ่มผู้ยากจนได้เข้าไปพบกับคนใช้ซึ่งถูกมอบหมายให้จัดการกับศพม้า พูดกับเขาว่า เป็นม้าที่มีลักษณะงามมาก"

"แน่นอนทีเดียว" คนใช้พูด "เคยมีคนเสนอให้ราคางาม ๆหลายครั้งแล้ว แต่นายฉันไม่ยอมขาย น่าเสียดายที่มันมาตายอย่างกระทันหันเช่นนี้"

"แล้วคุณจะทำอย่างไรต่อไป" ชายหนุ่มถาม

"ยังไม่รู้เหมือนกัน" คนใช้ตอบ "แต่ฉันจะปล่อยให้มันนอนอยู่กลางถนนเช่นนี้ไม่ได้แน่"

ด้วยความรักและสงสารในม้าตัวนั้น ชายหนุ่มได้พูดขึ้นว่า

"ถ้าคุณยินยอม ฉันจะเอาไหมกลุ่มนี้แลกกับม้าของคุณ คุณจะตกลงไหม?"

ชายคนนั้นจ้องดูชายหนุ่มอย่างงุนงง คิดในใจว่า "ชายคนนี้ถ้าจะบ้าเสียแล้ว ม้าดี ๆ ไม่ต้องการ อยากได้ม้าตาย" เขาจึงตอบตกลงทันที เมื่อรับเอาไหมกลุ่มหนึ่งแล้ว เขาก็รีบออกเดินจากไป ก่อนที่ชายหนุ่มจะเปลี่ยนใจ

ชายผู้ยากจนคุกเข่าลงข้างหน้าม้า แล้วก็สวดวิงวอนต่อเจ้าแม่กวนยินว่า "เทพธิดาผู้ทรงไว้ซึ่งความ

กรุณา ! ขอได้โปรดข้าพเจ้าอีกสักครั้งเถิด กรุณาชุบชีวิตให้ม้าที่น่าสงสารนี้ฟื้นชีพคืนมาด้วย" เขาพูดยังไม่ทันขาดคำก็สังเกตเห็นว่าม้าตัวนั้นค่อย ๆลืมตาขึ้น เขาดีใจมาก รีบเอามือลูบที่ศีรษะของมัน มันค่อย ๆ กระดิกหางกระดิกขา แล้วค่อย ๆ พยุงกายลุกขึ้น ครู่เดียวเท่านั้นมันก็ยืนเป็นสง่าแข็งแรงสมบูรณ์คล้ายไม่มีอะไรเกิดขึ้น ชายหนุ่มดีใจเป็นล้นพ้น เขากระโดดขึ้นขี่ม้าแล้วก็ควบขับไปด้วยความดีใจยิ่ง คืนวันนั้น เขาได้พักค้างคืนที่โรงเตี๊ยมอีกแห่งหนึ่ง และได้ให้ไหมกลุ่มสุดท้ายเป็นค่าที่พักแก่เจ้าของโรงเตี๊ยม

เช้าวันรุ่งขึ้น เขาเดินทางมาถึงเมืองโตปา ซึ่งอยู่ใกล้ ๆกับนครหลวงเกียวโต ชายหนุ่มคิดว่า ถ้าเขาจะขี่ม้าตัวนั้นเข้าไปในเมืองหลวง คนอาจจะจำได้ว่าเขากำลังขี่ม้าที่มีชื่อเสียงของขุนนางผู้ยิ่งใหญ่ บางทีเขาอาจจะถูกหาว่าขะโมยเอาม้าตัวนั้นมา ซึ่งเขาไม่มีทางแก้ตัว คิดไปคิดมาเขาก็ตัดสินใจที่จะขายม้าตัวนั้นเสีย เดินทางไปได้ครู่หนึ่งเขาก็มาถึงบ้านหลังหนึ่ง เจ้าของบ้านกำลังขนของขึ้นรถ ทำท่าคล้ายจะอพยพไปที่อื่น เขาจึงแวะเข้าไปหาและเสนอขายม้าให้

"ม้าคุณสวยมาก" เจ้าของบ้านพูด "ฉันอยากได้จริง ๆ แต่ฉันไม่มีเงินทองติดตัวเลย" ว่าแล้วเขาก็เดินเข้ามาตรวจดูม้าอย่างพินิจพิเคราะห์ ออกปากชมเชยความงามของมันตลอดเวลา ครู่ใหญ่ผ่านไป เขาจึงพูดขึ้นว่า "เอาอย่างนี้ไหมล่ะ ฉันมีนาอยู่ ๓ แปลง ฉันจะเอานาทั้ง ๓ แปลงนั้นแลกกับม้าของคุณ"

ชายหนุ่มตกลงทันที ความจริงนาเพียงแปลงเดียวก็เพียงพอแล้วสำหรับเขา แต่เนื่องจากเจ้าของจะจากไปอยู่แล้ว เขาจึงยินดีรับไว้ทั้งหมด ยิ่งกว่านั้น เจ้าของบ้านยังอนุญาตให้เขาอยู่ อาศัยในบ้าน ของเขาด้วยจนกว่าเขาจะกลับมา ชายหนุ่มทำนาเพียงแปลงเดียว อีก๒แปลงเขาให้ชาวนาเช่าทำ เขาเจริญก้าวหน้าขึ้นโดยลำดับ จนกลายเป็นคนร่ำรวยที่สุดคนหนึ่งในเมืองโตปา ต่อมาเขาได้แต่งงานกับ หญิงสาวแห่งตระกูล ที่ ร่ำรวย ตระกูลหนึ่ง และมีบุตรสืบสกุลต่อมาหลายคน เป็นอันว่าฟางชิ้นเดียวทำให้เขาร่ำรวยมีความสุขด้วยประการฉะนี้

อุเทสพจน์

หลานรัก! มีเรื่องเล่ากันเล่น ๆ ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ว่า คราวหนึ่งในระหว่างที่สงครามขับเคี่ยวระหว่างเยอรมันกับอังกฤษ กำลังดำเนินไป อยู่นั้น ฮิตเลอร์ผู้นำนาซีเยอรมันได้มาพบกับวินสตัน เชอร์ชิลผู้นำแห่งอังกฤษที่กรุงปารีส เพื่อเจรจากันในปัญหาบางอย่าง

เรื่องนั้นเล่าต่อไปว่า วันหนึ่งหลังจากเจรจากันแล้ว ผู้นำทั้งสองได้ไปพบที่โรงแรมแห่งหนึ่งซึ่งมีสระอาบน้ำขนาดใหญ่และมีอ่างน้ำขนาดเล็กอยู่ข้าง ๆ บังเอิญในอ่างเล็กนั้นมีปลาตัวหนึ่งลอยอยู่ เมื่อเห็นปลาตัวนั้นผู้

นำทั้งสองก็เกิดท้าทายกัน ขึ้นมา ทันทีว่าใคร จะจับปลาได้ก่อน ฮิตเลอร์รับประกาศออกมาทันทีว่าจะจับปลาได้ก่อน พอประกาศเสร็จก็ กระโจนโครมลงไป ในน้ำ ดำผุดดำว่าย ไล่จับปลาเป็นการใหญ่ หลังจากพยายามอยู่จนเหนื่อย อ่อนก็ไม่สามารถจะจับปลาได้ ในที่สุดต้องขึ้นมานั่งหอบ ฮัด ๆ อยู่บนปากอ่าง

บัดนี้ถึงทีของวินสตัน เชอร์ชิลบ้าง แทนที่จะลง ดำผุดดำว่ายจับปลา เขากลับนำขันเล็ก ๆมาใบหนึ่ง แล้ว ก็ค่อย ๆ ตักน้ำออกจากอ่าง เมื่อเห็นเช่นนั้น บรรดาผู้คน ต่างหัวเราะเยาะเขาว่าเมื่อไรจะได้ปลาสักที เชอร์ชิลตอบ ว่า "วิธีนี้อาจจะนานหน่อย แต่ฉันจะได้ปลาอย่างแน่ นอน"

"นิทานเรื่องนี้คงไม่ใช่เรื่องจริง คงเป็นเรื่องผูก ขึ้นเล่ากันสนุก ๆ แต่มันก็แสดงให้เห็นความแตกต่างแห่ง นิสัยของคนทั้งสอง ฮิตเลอร์ชอบทำอะไรรุนแรงรวดเร็ว ใจร้อน แต่ในที่สุดก็ประสบความล้มเหลว นำชาติเยอรมัน ไปสู่ความพ่ายแพ้และความหายนะ เชอร์ชิลทำอะไร ๆ ช้า แต่มั่นคงแน่นอน แบบช้า ๆ ได้พร้า ๒ เล่มงาม ในที่ สุดก็นำชาติอังกฤษไปสู่ชัยชนะ

เรื่องสั้น ๆ ต่อไปนี้จะสอนให้หลานทราบว่า การทำอะไรช้า ๆ แต่มั่นคงนั้น ในที่สุดก็จะนำผลสำเร็จอันงดงามมาให้ฉะนั้นอย่าใจร้อน จงทำใจเย็น ๆ สงบ ค่อยทำค่อยไปการทำอะไรอย่างร้อนรนรีบเร่งนั้น ถ้าสำเร็จได้ก็ดีไป แต่ถ้าไม่สำเร็จมักจะประสบความหายนะ

๒๒. หอยทากบนกำแพง

เดมเบลล์ เป็นหญิงแก่ผู้มีใจเมตตากรุณา วันหนึ่งนางเห็นเด็กชายคนหนึ่งนั่งร้องไห้อยู่ข้าง ๆ กำแพงหลังบ้านในมือของเขามีหนังสือเล่มหนึ่ง เดมเบลล์เข้าไปหาเขาแล้วถามด้วยความกรุณาว่า "เป็นอะไรไปพ่อหนู? มีอะไรจะให้ฉันช่วยบ้าง?"

"ครูกะให้เขาท่องโคลงบทหนึ่งชื่อ ลิตเติล จิม" เด็กชายคนนั้นซึ่งมีชื่อว่า ทอมแบลร์ ตอบด้วยเสียงเศร้า ๆ "มันเป็นโคลงที่ยาวและยากมาก ผมคิดว่าผมคงท่องไม่ได้แน่ ๆ"

"ทำไมไม่ได้เล่าพ่อหนู" เดมเบลล์ถามด้วยความสนใจ

ภาพประกอบนิทาน

"พวกเพื่อน ๆ ผมเขาบอกว่า ผมทำไม่ได้แน่ ถึงพยายามก็ไม่มีประโยชน์อะไร อย่าพยายามเลย" ทอมตอบ

"อย่าไปคำนึงเลยว่า เพื่อน ๆ ของเธอพูดว่าอย่างไร เธอต้องแสดงให้เขาเห็นซิว่า เธอทำได้แน่" เดมเบลล์ตอบ

"แต่ผมคิดว่าผมท่องจำไม่ได้แน่" ทอมตอบยืนยันอย่างหมดหวัง "เพราะมันยาวมาก เต็มไปด้วยศัพท์ยาว ๆ ทั้งนั้น ครูจะให้รางวัลสำหรับผู้ท่องได้ดีเสียด้วย แต่อย่างไรก็ตาม ผมก็อยากจะท่องให้ได้ เพราะเพื่อน ๆ หัวเราะเยาะผม เรียกผมว่า เจ้าทอมทึบบ้าง เจ้าทอมผู้เชื่องช้าบ้าง"

"หนูเอ๋ย" เดมเบลล์พูดขึ้นด้วยเสียงเต็มไปด้วยความกรุณา "ถ้าเจ้าเรียนช้า และไม่มีทางแก้ไขได้ จงพยายาม "ช้าแต่มั่นคงแน่นอน" เจ้าดูหอยทากบนกำแพงนั่นซิ เจ้าจะคิดว่ามันเคลื่อนไหวไปอย่างเชื่องช้า แต่เจ้าคอยดูก็แล้วกัน ในที่สุดมันจะขึ้นไปถึงยอดกำแพงจนได้ ฉะนั้นจงเอาหอยทากนั้นเป็นตัวอย่าง พยายามท่องจำโคลงให้ได้ทีละแถว ค่อย ๆ ไปทีละเล็กละน้อยในที่สุดเจ้าจะได้

รับรางวัล ทุกครั้งที่เกิดความท้อถอย จงนึกถึงหอยทากตัวนั้นเถิด" พูดเสร็จแล้ว เดมเบลล์ก็จากไป

ทอมนั่งคิดอยู่คนเดียว แม้ว่าเขาหัวจะไม่ดีเรียนช้า แข่งขันกับเพื่อนไม่ได้ บางทีเขาอาจจะแข่งขันกับหอยทากบนกำแพงนั้นได้ เขาจึงตัดสินใจจะท่องจำโคลงแข่งกับหอยทาก เขาพูดกับหอยทากว่า "อ้า เรามาแข่งกันแกปีนกำแพง ฉันท่องโคลง แกจะขึ้นถึงยอดกำแพงก่อนหรือฉันจะท่องจำโคลงได้ก่อน ใครทำเสร็จก่อนผู้นั้นเป็นผู้ชนะ" ว่าแล้วทอมก็ลงมือท่องโคลงทันที เขาพยายามท่องช้า ๆ ได้ทีละบรรทัด ขณะเดียวกันตาก็จ้องจับดูหอยทากที่กำลังคืบคลานขึ้นไปทีละน้อย ๆ เขาเกิดความสนุกสนานจนลืมความยากของโคลงบทนั้นอย่างสิ้นเชิง

ในที่สุดวันแข่งขันท่องโคลงชิงรางวัลก็มาถึง ครูได้เรียกให้เด็กแต่ละคนขึ้นไปท่องโคลงที่หน้าชั้น เมื่อเด็ก ๕—๖ คนท่องจำเสร็จแล้ว ก็มาถึงวาระของทอม พอทอมลุกขึ้นเดินไปหน้าชั้น เด็กคนอื่น ๆ ต่างส่งเสียงหัวเราะเยาะอย่างขบขัน เพราะเขาเชื่อทอมต้องท่องไม่ได้อย่างแน่นอน แต่แล้วทุกคนก็ประหลาดใจแทบไม่เชื่อหูตนเอง ในเมื่อได้ยินทอมท่องโคลงได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน

ไพเราะ ไม่มีผิดพลาดเลยแม้แต่คำเดียว ทุกคนนึงฟังทอมอย่างเงียบกริบดุจต้องมนต์สกด

"ดีมาก ทอม ดีมากจริง ๆ" ครูพูดขึ้นอย่างร่าเริงเมื่อทอมท่องจบลง เมื่อเด็ก ๆ ทุกคนในชั้นท่องโคลงจบลงแล้ว ครูได้ตัดสินลงไปว่า ทอมทำได้ดีที่สุด และได้ให้รางวัลแก่ทอม

"บอกเราหน่อยซิทอม" ครูพูดขึ้น หลังจากให้รางวัลแล้ว "ว่าเธอทำอย่างไร จึงท่องจำโคลงได้อย่างยอดเยี่ยมเช่นนี้ ?"

"หอยทากบนกำแพงสอนผมครับ" ทอมตอบ เด็กทุกคนต่างมองดูหน้ากันอย่างงง ๆ เพราะไม่เข้าใจความหมายของทอม บางคนก็หัวเราะขึ้นด้วยเห็นเป็นเรื่องขัน

"อย่าเพิ่งหัวเราะซี" ครูพูดขึ้น "ถ้าเรารู้จักเรียน เราอาจจะเรียนรู้ได้มาก ๆ จากสิ่งเล็ก ๆ น้อย เช่น หอยทาก ไหนทอมลองเล่าให้เราฟังหน่อยซิ"

"ผมเห็นหอยทากกำลังบีนกำแพง" ทอมเล่า "มันค่อยๆ บีนไปอย่างช้าๆ แต่ไม่หยุดและไม่หันหลังกลับ ผมเลยคิดว่าผมจะท่องโคลงแบบนั้นบ้าง ผมจึงลงมือท่อง

ทีละน้อย ๆ โดยไม่ยอมหยุด พอหอยทากขึ้นถึงยอดกำแพง ผมก็จำโคลงบทนั้นได้พอดี"

"ดีมาก ทอม ดีมาก" ครูพูดแล้วก็หันไปยังเด็กทั้งชั้น "ขอให้พวกเธอปรบมือให้เกียรติแก่ทอมแบลร์และหอยทากบนกำแพง พอขาดคำ ห้องนั้นก็สั่นสะเทือนด้วยเสียงปรบมือของบรรดาเพื่อนร่วมชั้นเป็นเวลานานทุกคนปรบมือให้เขาด้วยความเต็มใจ เพราะทอมผู้เชื่องช้าสามารถคว้ารางวัลไปกินได้ ยิ่งกว่านั้น เขายังได้รับบทเรียนอันมีค่าจากทอมและจากหอยทากด้วย

อุเทสพจน์

หลานรัก ! ทางพระพุทธศาสนาสอนให้คน มีความเมตตารักใคร่สงสารสัตว์ ไม่ใช่ฆ่าสัตว์ ไม่ให้ทรมานสัตว์ เพราะสัตว์นั้น แม้มันจะเป็นเพียงสัตว์ดิรัจ-ฉาน มันก็รักชีวิตกลัวความตาย ปรารถนาความสุขสบาย เบื่อหน่ายต่อความทุกข์เหมือนกันกับเรา

หลาน ๆ คงเคยได้ยินนิทานเรื่องโคนันทวิสาล ซึ่งมีกำลังมาก สามารถลากเกวียนร้อยลำบรรทุกเต็มด้วยกรวดและทรายไปได้อย่างสบาย วันหนึ่งมันบอกเจ้าของให้ไปท้าพนันกับเศรษฐี แต่เมื่อเทียมเกวียนแล้ว เจ้าของออกคำสั่งด้วยคำหยาบคาย มันจึงหยุดนิ่งเสีย ทำให้เจ้า

ของเสียพนัน ต่อมาภายหลังเมื่อเจ้าของพูดกับมันด้วยคำไพเราะอ่อนหวาน มันจึงยอมลากเกวียน เมื่อก่อนตาก็ไม่เชื่อว่าวัวจะรู้จักดีใจเสียใจเพราะคำพูดของมนุษย์ แต่เวลานี้ตาเชื่อสนิทแล้ว เพราะในต่างประเทศ เขาได้พบว่า วัวนมซึ่งให้นมทุกวันนั้น ถ้าผู้รีดนมเป็นคนใจดี เวลารีดนมก็พูดกับมันด้วยคำอ่อนหวาน วัวจะให้นมมากเป็นพิเศษ วัวนมตัวไหนได้คนเลี้ยงไม่ดี พูดจาโฮกฮากหยาบคาย วัวตัวนั้นจะให้นมน้อยมาก หรือไม่ให้เลย ฉะนั้นแสดงว่าวัวมันก็มีหัวใจเหมือนกัน

สุนัขเป็นสัตว์อีกชนิดหนึ่งที่ใกล้ชิดกับมนุษย์ และรู้อะไร ๆ เกี่ยวกับมนุษย์อยู่มาก ทางภาคเหนือของประเทศไทย มีชาวเขาเผ่าหนึ่งเรียกว่าเผ่าอีก้อ ชาวเขาเผ่านี้ชอบรับประทานเนื้อสุนัข เวลาพวกอีก้อลงไปซื้อของในเมืองจะถูกสุนัขตามเห่าเกรียวทีเดียว เวลาชาวเขาเผ่าอีนลงมาซื้อของ สุนัขจะไม่เห่าแต่อย่างใด พวกคนผีกสัตว์ร้ายสำหรับแสดงละครสัตว์ เขามีเคล็ดลับอยู่อย่างหนึ่งในการผีกสัตว์ คือต้องมีความรักสัตว์เป็นอันดับแรก และไม่กลัวสัตว์เป็นอันดับสอง

ความมีใจเมตตากรุณาสงสารสัตว์ จึงเป็นคุณธรรมอันสูงส่ง ผู้ใดมีความเมตตาสงสารสัตว์ ผู้นั้นจะมีใจเย็นสงบสุข และมักจะไม่ถูกสัตว์ชนิดใด ๆ ทำอันตราย นอกจากนี้ยังอาจจะได้คุณประโยชน์จากสัตว์นั้นด้วย ดังนิทานญี่ปุ่นต่อไปนี้

๒๓. ชายแก่ผู้ใจบุญ

ครั้งหนึ่งนานนาแล้ว ในหมู่บ้านแห่งหนึ่ง ในประเทศญี่ปุ่น มีสองตายายอาศัยอยู่ในกระท่อมเล็กแต่ลำพัง ไม่มีลูกมีหลาน มีแต่สุนัขตัวหนึ่ง ชื่อ ชิโร อยู่ด้วย ชายแก่และภรรยารักชิโร ประหนึ่งว่ามันเป็นบุตรของตน ให้การเลี้ยงดูมันเป็นอย่างดี และไม่ว่าจะไปไหนก็พามันติดตามไปด้วย ชิโรเองก็เป็นสุนัขแสนรู้ มันช่วยงานเล็ก ๆ น้อย ๆ ของสองสามีภรรยาได้เป็นอย่างดี เช่นช่วยเฝ้าบ้านและช่วยคาบสิ่งของเล็ก ๆ น้อย ๆ เป็นต้น

วันหนึ่งขณะที่ชายแก่กำลังทำงานวุ่นอยู่ที่แปลงผักข้าง ๆ บ้าน ชิโรก็เดินเล่นไปมารอบ ๆ สวน เมื่อไปถึง

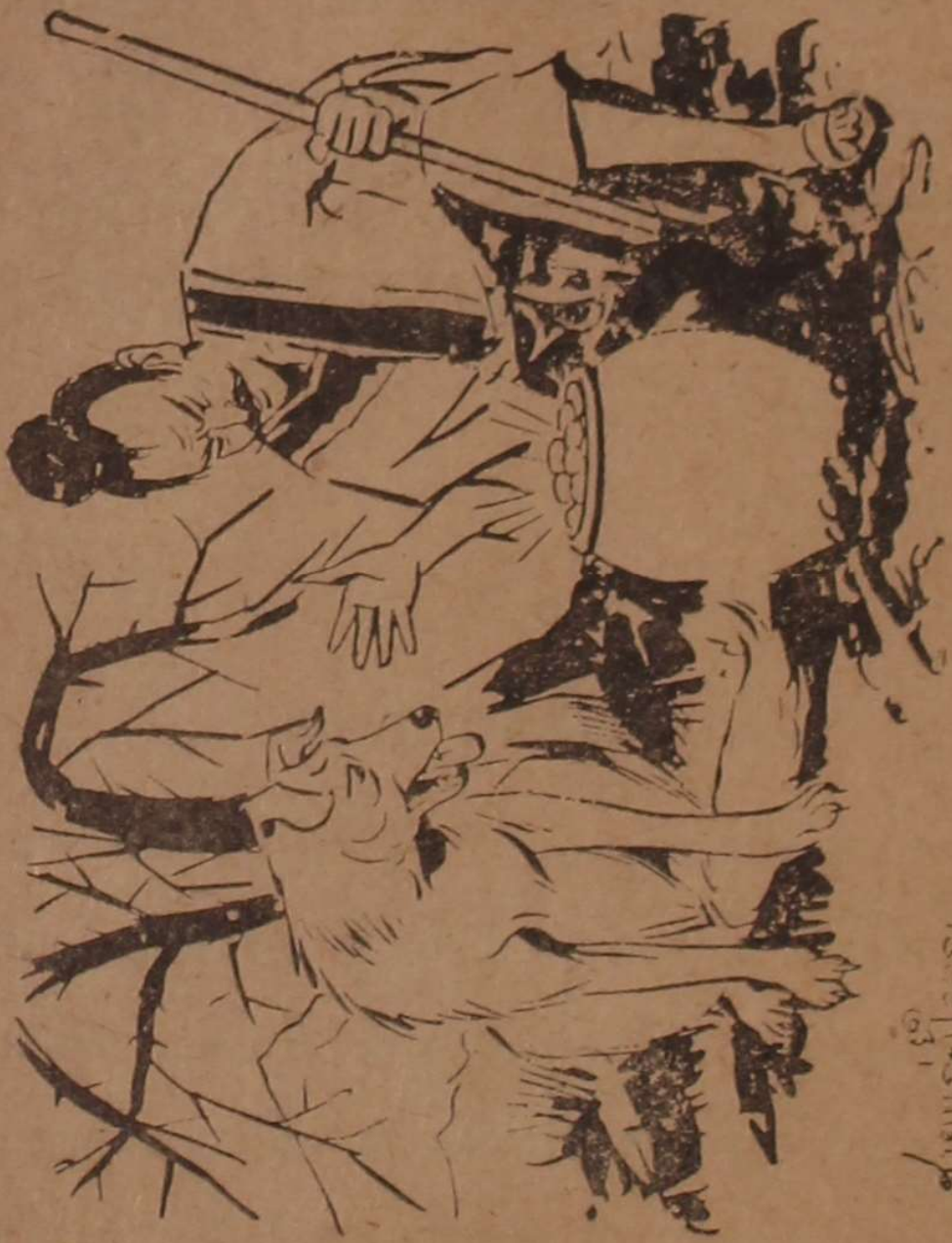

มุมสวนแห่งหนึ่ง มันได้หยุดก้มลงดูที่พื้นดิน เอาตีนตะกุยดินดู แล้วก็รีบวิ่งไปยังชายแก่ พอถึงมันก็เอาปากคาบชายผ้านุ่งชายแก่ดึงไม่หยุดหย่อน

"อย่าเล่นน่า ชิโร" ชายแก่ห้ามสุนัขด้วยความกรุณา "ประเดี๋ยวผ้าผ่อนพ่อขาดหมด" แต่ชิโรก็ไม่ฟังเสียง ยังคงคาบชายผ้าดึงอยู่นั่นเอง ในที่สุดชายแก่ก็เกิดความสงสัยว่าชิโรคงจะมีจุดประสงค์บางอย่าง จึงคาบชายผ้าดึงไม่หยุด แกจึงเดินตามชิโรไปอย่างเสียไม่ได้ เมื่อมาถึงจุดที่มุมสวน ชิโรก็ปล่อยผ้าชายแก่ ก้มลงตะกุยดินแล้วส่งเสียงเห่า

"คงจะมีอะไรอยู่ที่นี่เป็นแน่" ชายแก่อุทานแล้วก็เอาจอบขุดดินบริเวณนั้นดู เมื่อขุดลึกลงไปประมาณ ๑ ศอก จอบของแกก็ไปสับเอาวัตถุแข็งสิ่งหนึ่งเข้า ชายแก่จึงนั่งลงก้มดูด้วยความสนใจ เมื่อแกเอามือกวาดดินออกดู ก็ได้พบว่าสิ่งนั้นคือกระเบื้องเคลือบดูคล้ายฝาของหม้อหรือไหขนาดใหญ่ แกรีบเอามือจับฝานั้นงัดขึ้น พอฝาเปิดออก ชายแก่ถึงกับตกตะลึงจังงังอยู่กับที่ เพราะสิ่งที่แกได้เห็นอยู่ในหม้อใหญ่ใบนั้นคือ เหรียญทองคำจำนวณมากสุกเหลืองอร่ามเต็มหม้อ หลังจากหายตกตลึงแล้วแก

ก็เรียกภรรยามาดู แล้วก็ช่วยกันลำเลียงเอากรุสมบัติเข้าสู่กระท่อม ตั้งแต่นั้นมาสองตายายก็ไม่อดอยากอีกต่อไป

ในที่สุดข่าวความร่ำรวยของสองตายายก็ได้ยินไปถึงหูของเพื่อนบ้านขี้โลภคนหนึ่ง เขาทราบตลอดว่าสองตายายได้ทรัพย์สมบัติเพราะการช่วยเหลือของชิโร สุนัขแสนรู้นั้น เช้าวันหนึ่งเพื่อนบ้านขี้โลภจึงไปพบชายแก่แล้วพูดขึ้นว่า "ฉันขอยืมชิโรไปเฝ้าบ้านสักวันเถอะ พรุ่งนี้ฉันจะส่งคืน"

สองตายายเป็นคนใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่อยู่แล้ว จึงตกลงมอบชิโรให้เพื่อนบ้านไปโดยดี ชายขี้โลภรีบนำชิโรกลับบ้านของตน พอถึงบ้านก็ปล่อยชิโรลงในสวนแล้วก็บอกว่า "ขุมทรัพย์ของฉันฝังอยู่ไหน รีบบอกฉันเดี๋ยวนี้" เมื่อเห็นชิโรยังคงยืนเฉยอยู่เขาจึงคว้าไม้ไล่ตี แล้วบังคับให้ชิโรบอกขุมทรัพย์ ชิโรผู้น่าสงสารวิ่งไปรอบ ๆ สวนด้วยความเจ็บปวด เมื่อเห็นว่าจะโดนตีหนักขึ้น มันจึงแกล้งเอาตีนตะกุยที่จุดแห่งหนึ่งแล้วก็เห่า ชายคนนั้นดีใจรีบตะลีตะลานคว้าจอบมาขุดเป็นการใหญ่ แต่ขุดลงไปเท่าไรก็ไม่พบขุมทรัพย์ พบแต่ก้อนหินก้อนกรวดและทราย เมื่อขุดจนเหนื่อยอ่อนแล้วไม่พบสิ่งใด เขาโกรธจัด

จ้องดูชิโรด้วยสายตาถมึงทึงแล้วกล่าวว่า "แกเจ้าสุนัขโกหก แกอย่าอยู่เป็นสุนัขเลย" ว่าแล้วก็คว้าไม้ท่อนใหญ่ฟาดลงไปบนหัวของชิโรเต็มแรง ทำให้ชิโรผู้น่าสงสารล้มลงดิ้นขาดใจตายทันที

ฝ่ายชายแก่เจ้าของชิโร เมื่อไม่เห็นชิโรกลับมาตามกำหนด ก็รู้สึกไม่สบายใจ เกรงว่าอันตรายจะเกิดขึ้นแก่ชิโร เขารีบไปยังบ้านเพื่อนบ้านแล้วถามว่า "ชิโรของฉันอยู่ไหน ?"

"มันหลอกให้ฉันขุดดินเสียจนเหนื่อยอ่อน แต่ไม่พบอะไร ฉันเลยโมโหหน้ามืดคว้าไม้ตีมันตายเสียแล้ว" เมื่อได้ทราบข่าวร้ายนั้นชายแก่ก็อัดอั้นตันใจพูดไม่ออก เขานั่งนึงอยู่ครู่หนึ่งแล้วก็ร้องไห้ออกมาด้วยความอาลัยรักชิโร เขารีบหอบเอาร่างของชิโรกลับบ้าน แล้วก็นำไปฝังไว้ที่ข่องสวน จัดทำพิธีศพให้เหมือนอย่างศพมนุษย์ทุกประการ

ต่อมาไม่นาน ได้เกิดมีต้นสนประหลาดต้นหนึ่งเกิดขึ้นที่หลุมฝังศพของชิโร และเจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วผิดจากต้นสนธรรมดาทั่ว ๆ ไป สองตายายดีใจมากที่ได้เห็นต้นสนประหลาดนั้น เพราะเชื่อว่าชิโรได้กลายร่าง

เป็นต้นสน เพื่อให้เป็นที่ระลึกแก่เขาทั้งสอง ฝ่ายชายเพื่อนบ้านผู้ชื่อิจฉาเมื่อได้ทราบว่า มีต้นสนประหลาดเกิดขึ้นที่หลุมฝังศพของชิโรก็เกิดความไม่พอใจ คืนวันหนึ่งเมื่อได้โอกาสเขาจึงแอบไปโค่นต้นสนนั้นลงเสีย

สองตายายเมื่อเห็นต้นสน ถูกโค่นในเช้าวันรุ่งขึ้นก็เสียอกเสียใจด้วยความอาลัยเสียดายและคิดถึงชิโร แต่เมื่อไม่มีทางแก้ไข ชายแก่จึงไปเลื่อยต้นสนมา แล้วก็กลึงเป็นอ่างเพื่อใช้บดข้าวทำเป็นแป้ง และเพื่อเป็นอนุสรณ์สำหรับชิโรด้วย วันหนึ่งขณะที่ยายแก่ผู้ภรรยานำเอาอ่างไม้นั้นมาบดแป้งเป็นครั้งแรก นางก็เกิดความตื่นเต้นแกมดีใจอย่างยิ่ง เพราะแป้งที่แกบดอยู่นั้นได้เกิดเพิ่มปริมาณขึ้นมากมาย จนไหลล้นออกมาข้างนอก จนยายแก่ต้องรีบหาภาชนะมาใส่เพิ่มเติม "โอ ชิโรเอ๋ย!" แกบ่นพึมพำด้วยความดีใจ "แม้เจ้าจะตายไปแล้วเจ้าก็ยังไม่ลืมยาย ยังติดตามช่วยยายจนได้" ตกลงสองตายายก็บดแป้งขายได้ทรัพย์สินเงินทองเป็นอันมาก

ฝ่ายชายเพื่อนบ้านเมื่อได้ข่าวชามอ่างวิเศษนั้น ก็เกิดความโลภขึ้นมาตามเคย วันหนึ่งจึงไปเยี่ยมสองตายายและออกปากขอยืมอ่างไม้วิเศษนั้น ด้วยคำพูดอ่อนหวาน

สองตายายก็ให้ยืมไปด้วยใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ตามนิสัย ชายเพื่อนบ้านได้นำเอาอ่างไม้นั้นไปบ้านของตนแล้วก็ลงมือขุดแบ้งทันที แต่ขุดเท่าไร ๆ ก็ไม่มีแบ้งเกิด เขาขุดต่อไปจนเหนื่อยอ่อนเกือบจะเลิกอยู่แล้ว ก็สังเกตเห็นมีของบางอย่างเกิดขึ้นที่ก้นอ่าง ชายคนนั้นลงมือขุดต่อไปด้วยความดีใจ แต่สิ่งที่ปรากฏขึ้นมานั้นแทนที่จะเป็นแบ้ง กลับเป็นก้อนกรวดก้อนหินไหลหลั่งออกมาไม่หยุดจนเต็มบ้าน ล้นจากบ้านไหลลงสู่สวน จนทุกหนทุกแห่งเต็มไปด้วยก้อนกรวด ชายคนนั้นโมโหสุดขีดคว้าอ่างนั้นได้ก็เอามีดสับเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย แล้วโยนเข้าไปในเตาไฟทันที

วันรุ่งขึ้น ชายแก่เจ้าของคงตามไปรับเอาชามอ่างถึงบ้านตามเคย แกแทบช็อคเมื่อได้ทราบว่า อ่างไม้วิเศษของแกกลายเป็นเถ้าถ่านไปเสียแล้ว แกไม่พูดว่ากระไร เพียงแต่กวาดเอาขี้เถ้าจากเตาไฟใส่ถาดใบหนึ่งแล้วก็แบกกลับบ้าน

ขณะเดินทางกลับบ้านนั้นเอง เหตุการณ์ประหลาดอีกอย่างหนึ่งก็เกิดขึ้น กล่าวคือเมื่อขี้เถ้าในถาดนั้นถูกลมพัดปลิวไปตกลงบนกิ่งซากุระกิ่งใด กิ่งนั้นก็เกิดดอกออกช่อสะพรั่งขึ้นมาทันที ทั้ง ๆ ที่มิใช่ฤดูกาล เมื่อเห็น

เช่นนั้นชายแก่ก็ดีใจนักหนา เขาหยิบเอาขี้เถ้าในถาดโปรยไปตามกิ่งอันเปล่าเปลือยของต้นซากุระ แล้วดอกซากุระก็เกิดสะพรั่งขึ้น

ขณะนั้นเจ้าชายองค์หนึ่งพร้อม ข้าราช บริพารเดินมาพบก็รู้สึกประหลาดใจอย่างยิ่ง เมื่อทราบว่าชายแก่สามารถทำต้นซากุระให้มีดอกได้ เจ้าชายก็เชิญชายแก่เข้าไปโปรยขี้เถ้าในพระราชวังและได้ ประทาน รางวัล แก่เขามากมาย ฝ่ายชายเพื่อนบ้านเมื่อได้ทราบข่าวเช่นนั้นก็รีบกวาดเอาขี้เถ้าที่ยัง เหลืออยู่ ใส่ถาด แบกวิ่งเข้า ไปใน พระราชวังทันที พอถึงก็หยิบขี้เถ้าหว่านไปตามสุมทุมพุ่มไม้อย่างรีบร้อน แต่ถึงกระนั้นก็หาได้มีดอกไม้เกิดขึ้นแม้แต่ดอกเดียวไม่ ยิ่งกว่านั้น ขี้เถ้าที่ซัดไปยังไปเข้าตาเจ้าชายอีก ในที่สุดชายขี้โลภและถูกจับขังไว้ในคุก เสวยผลแห่งกรรมของตน

อุเทสพจน์

หลานรัก ! ถ้าตาจะถามว่า คนเราทำไมจึงอยากมีทรัพย์สินเงินทอง ! ทำไมจึงอยากร่ำรวย ? หลานทุกคนคงจะตอบเป็นเสียงเดียวกันว่า เพราะเขาอยากมีความสุข ถูกแล้ว ทุกคนต้องการมีความสุขสบายกายสบายใจ แต่ความสุขสบายเป็นสิ่งที่ไม่มีตัวตน ไม่มีขายในท้องตลาด คนเราจะหาเอาความสุขสบายโดยตรงไม่ได้ ต้องหาเอาทรัพย์สินเงินทองมาแลกเอาความสุขสบาย ฉนั้นจุดประสงค์หรือประโยชน์ของทรัพย์สินเงินทอง ก็คือการที่มันสามารถทำให้เรามีความสุขสบายได้ ถ้ามันไม่สามารถทำให้เรามีความสุขได้ มันก็ไม่มีประโยชน์อะไร ตาเชื่อ

ว่า ถ้าเงินทองไม่เคยทำให้คนมีความสุขสบายเลย มีแต่นำความทุกข์มาให้ จะไม่มีใครต้องการเงินทองเลย

หลานรัก! เงินอาจจะให้ความสะดวกและความสบายกายแก่เราได้เสมอ เพราะเงินใคร ๆ ก็ต้องการ ถ้าเรามีเงินเราอาจจะซื้อเอาความสดวกสบายได้ แต่เงินไม่อาจจะให้ความสุขแก่ใจเราเสมอไป บางคนมีเงินมากแต่ไม่มีความสุขใจเลย บางคนมีเงินไม่มากนัก แต่เขามีความสุขสบายใจดี ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น อะไรทำให้คนทั้งสองแตกต่างกัน?

ตาจะยกตัวอย่างให้ฟัง สมมติว่ามีโจรคนหนึ่ง ไปปล้นธนาคาร ได้เงินมา ๕ แสนบาท นับว่าเขามีเงินมากมายทีเดียว เขาอาจจะได้รับความสะดวกสบายจากเงินนั้น เอาอาจจะนำไปซื้ออะไรได้ เอาไปดูหนังก็ได้ เอาไปเที่ยวตามบาร์ตามไนท์คลับก็ได้ แต่หลานคิดหรือว่าเขาจะมีความสงบสุขใจ? เปล่าเลย ทั้ง ๆ ที่มีความสดวกสบายกายเต็มที่ เขาจะไม่มีความสงบสุขใจเลย ขณะที่กำลังใช้เงินอยู่ตามไนท์คลับ เขาจะกระวนกระวายใจหวาดระแวงกลัวตำรวจจะมาจับ กลัวเจ้าทรัพย์จะมาเห็น กลัวคนจะ

จำหน้าได้ กลัวไปสารพัดอย่าง เขาจะต้องมองไปรอบๆ ตัว เพื่อดูว่าจะมีตำรวจอยู่แถวนั้นหรือไม่ เขาจะต้องใช้เงินอย่างรีบร้อน จะต้องรีบไปหลบซ่อนตัว หลานเห็นหรือยังว่าทั้ง ๆ ที่เขามีเงินเป็นแสน แต่เขาไม่มีความสุขสงบใจเลย

หลานเอ๋ย ! เงินที่จะให้ความสุขสงบใจแก่เรานั้น ก็คือเงินอันบริสุทธิ์ ที่ได้มาโดยทางที่ชอบ เป็นเงินของเราแท้ ๆ เท่านั้น เงินที่ได้มาโดยการเบียดเบียนผู้อื่น โดยทางทุจริต เป็นเงินร้อน มันจะทำให้จิตใจของเราร้อนรนตลอดกาล ไม่ให้ความสุขสงบใจเลย ฉะนั้นขอให้หลานพยายามหาเงินแต่ในทางสุจริตเท่านั้น เงินร้อนจะนำความทุกข์มาให้เจ้าของดังนิทานต่อไปนี้

๒๔. เมื่อซาตานเป็นทนายความ

นานมาแล้ว มีนายทหารเยอรมันคนหนึ่ง เพิ่งกลับจากการทำสงคราม มาพักที่โรงเตี๊ยมแห่งหนึ่งที่เมืองบรานเดนเบิร์ก และได้ล้มเจ็บลงเชื่อว่าชีวิตของตนจะไม่

รอดแน่ เขาได้เรียกหญิงผู้เป็นเจ้าของโรงเตี๊ยมมา แล้วบอกความลับให้ว่า "คุณนายครับ ผมมีเงินจำนวนมากติดตัวมาด้วย ตั้งใจจะเอาไปลงทุนเมื่อกลับถึงบ้านแต่ผมเกรงว่าแผนการจะล้มเหลวเสียแล้ว เพราะผมเจ็บป่วยคราวนี้หนักที่สุดในชีวิต แต่ผมก็อยากรักษาตัวเองต่อไป ผมจะมอบอำนาจให้คุณนายเป็นผู้เก็บรักษาเงินผมไว้ เวลานี้ผมเก็บไว้ใต้หมอน เก็บไว้จนกว่าผมจะหายป่วย ถ้าผมตายเงินนั้นเป็นของคุณนาย จัดการฝังศพผมให้ถูกต้องตามประเพณีหน่อยก็แล้วกัน

เจ้าของโรงเตี๊ยมจัดการนำถุงเงินของนายทหารไปเก็บและสัญญาว่าจะนำมาคืนให้เมื่อเขาหายป่วยแล้วแต่นางเชื่อแน่ว่าว่านายทหารจะต้องตาย เพราะหมอที่นางนำมารักษาบอกว่าโรคของเขาไม่มีทางรักษา นางกับสามีจึงนัดแนะกันเลิกรักษาพยาบาลเขาเสียแล้ว แล้วนำเงินไปซ่อนไว้ในห้องใต้ดิน วันรุ่งขึ้นสองผัวเมียได้โผล่หัวเข้าไปดูว่าเขาตายแล้วหรือยัง แต่เขารู้สึกผิดหวังมาก ที่ได้เห็นว่าอาการเราดีขึ้น เขาร้องขอน้ำดื่มและอาหารจากเจ้าของโรงเตี๊ยม ทันทีเจ้าโรงเตี๊ยมขอโทษขอโพยเป็น การ ใหญ่ แล้ว ก็ จัดหาอาหารมาให้เขากิน

"คุณนายเอ๋ย" นายทหารพูดขึ้น "คราวนี้มัจจุราชเพียงแต่มาหยอกผมเล่นเท่านั้น ผมอยากจะฉลองการฟื้นไข้ของผมสักหน่อยโปรดจัดการฆ่าลูกวัว และเตรียมเหล้าไว้ให้ผมด้วย

เจ้าของโรงเตี๊ยม พร้อมทั้งภรรยาได้ขอให้นายทหารพักผ่อนอยู่นิ่งๆ และให้รับประทานอาหารตามที่หมอสั่งก่อน แต่นายทหารไม่ยอม สองสามีภรรยาจึงลงไปในห้องใต้ดินและวางแผนจะวางยาพิษฆ่าเขาเสีย นายทหารซึ่งทั้งหิวทั้งกระหาย ได้ลุกขึ้นอาบน้ำแต่งตัวแล้วก็ลงไปข้างล่างเพื่อจะดูว่าอาหารเสร็จหรือยัง คุณนายเจ้าของโรงเตี๊ยม ทำทีเป็นยุ่งธุระ ไม่ได้เอาใจใส่ต่อเขามากนัก

"คุณนายครับ" นายทหารเดินไปพูดกับเจ้าของโรงเตี๊ยม "คุณเก็บเงินผมไว้ที่ไหน? เอามาคืนให้ผมเถอะ ผมพอจะเก็บไว้ได้เองแล้ว ดาบของผมพอที่จะทำให้มันปลอดภัยได้แล้ว"

"คุณว่าอะไรนะ ?" เจ้าของโรงเตี๊ยมแสร้งถาม รู้สึกไม่สบายใจที่ถูกนายทหารถามต่อหน้าคนใช้ "คุณพูดถึงเงินอะไร ? คุณคงยังไม่หายสนิทแน่ ๆเชียว สมองของคุณจึงเต็มไปด้วยความคิดเหลว ๆ ไหล ๆ อย่างนี้"

"ผมสสายดีแล้วครับคุณนาย ผมหมายถึงถุงเงินที่ผมมอบให้คุณนายเมื่อวานนี้ ก่อนหมอจะมาเล็กน้อย"

"คุณนี่ถ้าจะบ้าไปเสียแล้ว" หญิงคนนั้นตวาดเสียงดังลั่น "ถุงเงินที่คุณว่านั้นมันมีอยู่แต่ในความฝันของคุณเท่านั้น"

"โอ พระเจ้า !" นายทหารอุทานออกมาด้วยความแค้นใจ "คุณนายจะใจร้ายพอที่จะปฏิเสธทรัพย์สมบัติของผมเองหรือนี่ ? โปรดคืนของผมให้ผมเสียดี ๆ มิฉะนั้นผมจะฟ้องคุณต่อศาลฐานฉ้อโกง"

"ฉันนี่แหละจัดการฟ้องคุณต่อศาล ถ้าคุณไม่เลิกกล่าวหาฉันด้วยเรื่องบ้า ๆ บอ ๆ นี้"

"คุณเป็นขะโมยที่ปราศจากยางอาย คืนเงินให้ผมเสียดี ๆ ก่อนที่คุณจะประสบความลำบาก"

"คุณพี่ ช่วยฉันด้วย" หญิงคนนั้นร้องขึ้นพลางผลักไสนายทหารไปทางประตู "เขาจะทำร้ายฉัน ทันใดนั้นสามีของนางพร้อมด้วยคนใช้ก็วิ่งตรูไปรุมชก ต่อย ลาก เอานายทหารผู้น่าสงสารออกไปทางประตู เมื่อรู้สึกตัวขึ้นมา นายทหารก็ชักดาบออกมาฟาดพื้นบานหน้าต่างสาบานว่าเขาจะต้องฆ่าเจ้าของโรงเตี๊ยมขี้โกงให้ได้ เขาได้บอก

ประชาชนที่มามุงว่าสองสามีภรรยาได้ขะโมยเงินของเขา ฝ่ายภรรยาเจ้าของโรงเตี๊ยมโผล่หัวออกมาทางหน้าต่างชั้นบน ร้องบอกฝูงชนว่า นายทหารได้หลอกลวงเอาเงินจำนวนมากไปจากเธอ แล้วยังวางแผนจะฆ่าเธอพร้อมสามีและคนใช้ของเธออีกด้วย ในที่สุดประชาชนได้ช่วยกันจับนายทหารล่ามโซ่ไปขังไว้ในเรือนจำ

เขาได้ถูกนำตัวขึ้นศาล แต่เมื่อได้พิ่งพยานทุกปากแล้ว ศาลลีแน่ใจยิ่งขึ้นว่านายทหารคนนั้นเสียสติและได้วางแผนจะฆ่าเจ้าของโรงเตี๊ยมจริง ถึงเขาจะปฏิเสธอย่างไรก็ไม่มีผล วันหนึ่งขณะถูกขังรอการลงอาญาอยู่ในเรือนจำนั้นเอง ทหารผู้น่าสงสารได้ยินเสียงประตูห้องขังเปิดออก เมื่อเขาหันไปดูก็ได้พบกับภาพที่เขาไม่เคยคิดว่าจะได้พบ ภาพนั้นคือซาตาน เจ้าแห่งนรกนั่นเอง ในฐานะเป็นคริสตศาสนิกทั้งดี เขาตกใจผงะหลังกลับ แล้วก็ยกมือขึ้นทำเครื่องหมายไม้กางเขน

"หยุดทำเสียทีเถอะเพื่อน" ซาตานเจ้าแห่งบีศาจพูดขึ้น พลางก้มหลบเครื่องหมายกางเขน "ฉันขอให้สัญญาในนามของผู้ถูกสาปว่าฉันจะไม่เงยหน้าขึ้น จนกว่า

ท่านอนุญาต "ถ้าเราจะมีโอกาสสนทนากันสักเล็กน้อย ท่านจะเห็นว่า ท่านได้ประโยชน์จากการสนทนากับข้าพเจ้ามากกว่าที่จะไปสนทนากับบ่วงบาศก์แขวนคอคน"

"ถอยกลับไป" ทหารพูดขึ้นอย่างเฉียบขาด "เจ้ามารร้าย ! อย่ามาใกล้ฉัน"

"หยุดทำเครื่องหมายเสียทีเธอะน่า แล้วท่านจะรู้ว่าข้าพเจ้ามาพบท่านทำไม" ซาตานพยายามพูดอย่างใจเย็น "ถ้าท่านเอาแขนทั้งสองทาบไว้ที่อก ท่านจะเห็นว่ามันจะช่วยป้องกันกรงเล็บของข้าพเจ้าได้ดีกว่า" คำพูดของซาตานทำให้ทหารหยุดทำเครื่องหมายชั่วขณะ และพร้อมที่จะฟังคำพูดของเขา ซาตานลุกขึ้น เอากรงเล็บอันแหลมคมของมันถูกัน แล้วใช้หางบัดแมวลงวันแบบเดียวกับวัว

"ข้าพเจ้ามาบอกท่าน" จอมมารพูดขึ้นด้วยเสียงเครียด "ว่าท่านจะต้องถูกแขวนคออย่างแน่นอน"

"แต่พระเจ้าย่อมทรงทราบว่าฉันเป็นผู้บริสุทธิ์" นายทหารพูดขึ้น

"ถ้าท่านบริสุทธิ์จริง ทำไมเล่าจะต้องก้าวเดินขึ้น

สู่แท่นประหาร ? ถ้าท่านขายตัวให้ข้าพเจ้า พร้อมทั้งวิญญาณและเลือดเนื้อ ข้าพเจ้าจะทำให้ท่านมีชีวิตอยู่ชั่วนิรันดร"

"ฉันอยากจะตายสักพันครั้ง มากกว่าจะยอมขายตัวให้นรก"

"ก็แล้วแต่ท่านจะชอบ ทุกคนมีสิทธิ์เลือกเอาได้แต่สหายเอ๋ย ! ท่านรู้ดีเกี่ยวกับโลกหน้าแล้วหรือ ? ข้าพเจ้าเชื่อว่าท่านไม่รู้อะไรเลย แต่เอาเถอะ ข้าพเจ้าขอบอกตามตรงว่า มาคราวนี้เพื่อจะรับเอาวิญญาณสักดวงหนึ่งของใครก็ได้ ท่านจะหาให้ข้าพเจ้าสักดวงได้ ไหม ? ถ้าได้ข้าพเจ้าจะปล่อยให้ท่านมีชีวิตอยู่ต่อไป

"แต่ฉันจะไปหาวิญญาณที่ไหนให้ท่าน ? บอกฉันซิว่าวิญญาณดวงไหนที่เต็มไปด้วยบาป ซึ่งสมควรที่ท่านจะมารับเอาไป ?

ข้าพเจ้าอยากให้ท่านช่วยนิดหน่อยเท่านั้น ข้าพเจ้าจะเป็นผู้รับเอาวิญญาณบาปนั้นไปเอง เวลาเขาพิจารณาคดีของท่านอีกครั้งในศาล ขอให้ท่านเลือกเอาทนายคนหนึ่งที่สวมวิกสีฟ้าก็แล้วกัน"

"ทนายคนที่ว่านี้จะทำให้ฉันพ้นความผิด ?"

"พ้นอย่างแน่นอนที่สุด ฉันให้สัญญา"

"เขาจะทำให้ฉนได้เงินคืนไหม ?"

"ได้อย่างแน่นอน ไม่มีปัญหาเลย"

"ฉันจะได้เป็นอิสระจริง ๆ หรือ ?" ทหารถามย้ำอีก

"แน่นอนที่สุด ถ้าไม่เป็นจริง ขอให้ข้าพเจ้าเป็นซาตานโง่อัปรีย์ปราศจากลูกน้อง อาณาจักรและอำนาจใด ๆ ทั้งสิ้นเถิด"

ในที่สุด ? นายทหารคนนั้นก็ตัดสินใจจะปฏิบัติตามคำแนะนำของซาตาน เพราะถึงอย่างไรเขาก็ดูท่าทีมีความหวังดีต่อตนอยู่เหมือนกัน ขณะแรกที่เขาถูกคุมตัวมาศาลอีกครั้งหนึ่ง เขาก็เริ่มมองหาทนายความสวมวิกสีฟ้าทันที แต่เมื่อมองไปทางไหนก็ไม่พบ เขาก็เริ่มหมดหวังคิดว่าถูกซาตานหลอกเอาเสียแล้ว เขาได้ปฏิเสธความผิดต่อศาล และขอร้องศาลให้เขามีทนายแก้ต่างบ้าง ฝ่ายเจ้าของโรงเตี๊ยมสองผัวเมียก็ยืนยันต่อศาลว่า ข้อกล่าวหาของตนเป็นความจริงทุกประการ

"ฉันสงสัย" ประธานศาลพูดขึ้น "เกรงว่าจะไม่มีทนายคนใดบังอาจมาว่าความต่างเจ้าคนโกงคนนี้" แต่อย่างไรก็ตาม ฉันอนุญาตให้เขาหาทนายได้"

ทันใด นั้นทหารก็เหลือบไปเห็นทนายใส่วิกสีฟ้าเขาชี้ไปที่ทนายคนนั้น แล้วเขาก็ถูกนำตัวมายังคอกจำเลย ไม่มีใครเคยเห็นทนายคนนั้นมาก่อนเลย ทุกคนเห็นเขาแล้วต่างเกิดความสงสัยและความหวาดหลัว เขามีรูปร่างเล็ก ๆ แต่ท่าทางปราดเปรียว กราดสายตาไปมาไม่หยุด หย่อนดูเหมือนมีประกายไฟพุ่งออกมาจาก นัยน์ตา อัน คม กริบของเขา เขาซ่อนมือของเขาไว้ภายในแขนเสื้อครุย และเขาบอกว่าไม่เคยถอดวิกออกจากศีรษะเลย เพราะ ถูกหวัดรบกวนมาเป็นเวลา ๖ พันปีแล้ว เสียงอันทรงอำนาจของเขาทำให้บรรดาผู้พิพากษาและประชาชนตัวสั่นสะท้าน มีแต่เจ้าของโรงเตี๊ยมเท่านั้นที่ดูไม่สะทกสะท้าน แถมยังหัวเราะเยาะทนายประหลาดคนนั้นเสียอีก

เขาเริ่มให้การโดยไม่ต้องปรึกษากับจำเลย ของเขา เขาชี้แจงว่าจำเลยถูกกล่าวหาโดยไม่มีมูลความจริง และบรรยายเหตุการณ์ได้อย่างละเอียดตั้งแต่ต้น และยังทำให้คนไปดูที่เก็บเงินภายใต้ห้องใต้ดินได้ทุกเมื่อ เมื่อได้ยินเช่น

นั้นประชาชนเริ่มเกิดความไม่สบายใจ แม้แต่บรรดาผู้พิพากษาก็เริ่มเปลี่ยนความคิดเห็น

เจ้าของโรงเตี๊ยมถึงกับหน้าซีดตัวสั่น เขาลุกขึ้นประกาศว่า "คุณจะเป็นใครก็ตาม คุณโกหกทั้งเพ จำเลยโกหก ทนายของเขาก็โกหก"

"ถูกแล้ว" ภรรยาของเจ้าของโรงเตี๊ยมกล่าวสนับสนุน "ทนายคนนี้เป็นคนจอมโกหกหลอกหลวง เขาคงจะเป็นเครื่องมือของทหารขี้โกงคนนี้แน่นอน เขารู้จักวิธีโกหกได้ดีกว่าซาตานผู้เป็นทนายของเขาเสียอีก"

"ข้าพเจ้าขอปฏิเสธ และขอปฏิเสธทุกสิ่งทุกอย่างที่เจ้าวิกสีฟ้าคนนี้กล้ากล่าวร้ายป้ายสีแก่ภรรยาผู้ซื่อสัตย์ของข้าพเจ้า"

"ขอให้คำเท็จของเขาบีดลิ้นของเขาเสียด้วย" ภรรยาของเขาร้องขึ้นว่า "ฉันขอกล่าวต่อข้อกล่าวหาของเขาเป็นความจริง เราก็มีความผิด แต่ถ้าเขาไม่ใช่นักโกหกหลอกลวงละก็ ขอให้ซาตานจอมนรกจงมาฉุดเอาไปเสีย !"

ทันทีที่เธอกล่าวคำสาบานนี้ออกมา เสียงหัวเราะ

ดังกึกก้องดุจฟ้าผ่าก็ โพล่งออกมาจากปาก ของ ทนาย ประหลาดคนนั้น คนดูต่างคิดว่าได้เกิดสายฟ้าฟาดลงมากลางถังดินปืน ทันใดนั้นเอง ก็เกิดมีเขาสองเขาพุ่งออกจากวิกสีฟ้าของทนายคนนั้น และมีอยาวดำขลับสองข้างพุ่งออกไปจากแขนเสื้อครุยของเขา ด้วยมือและเขานี้เอง ทนายประหลาดได้จับกระชากเอาเจ้าของโรง เตี๊ยม พร้อมทั้งภรรยา แล้วก็นำเขาทั้งสองพุ่งขึ้นสู่เพดานทะลุหลังคาออกไป คนทั้งสองถูกจับฟาดเข้ากับฝาผนังหอระฆังโบสถ์จนเห็นรอยเลือดติดอยู่อย่างชัดเจนดุจนายช่างระบายไว้

ในที่สุดศาลได้ปล่อยทหารให้เป็นอิสระ และได้มีการค้นพบเงินของเขาที่ห้องใต้ดินในเวลาต่อมา นายทหารได้สร้างอนุสาวรีย์ไว้ที่ห้องบูชาของศาลนั้น เพื่อเป็นเครื่องแสดงให้เห็น ว่า บางทีพระเจ้าก็ทรงใช้ความยุติธรรมโดยผ่านบีศาจร้ายซาตานศัตรูของพระองค์เอง

อเทสพจน์

หลานรัก ! หลานทุกคนคงเคยได้ยินเรื่องศรีธนนไชยมาแล้ว จุดเด่นของเรื่องศรีธนนไชยก็คือ ความเฉลียวฉลาดมีไหวพริบของเขา เมื่อเผชิญปัญหาหนัก ๆ เขาจะใช้ไหวพริบแก้ปัญหาเอาตัวรอดได้ทุกครั้งไป วิธีแก้ปัญหาของเขา บางครั้งก็เป็นวิธีชอบธรรม แต่บางครั้งก็เป็นวิธีโกง ๆ แต่ผู้อ่านส่วนมากก็เห็นใจเขา เพราะถึงอย่างไรเขาก็เอาตัวรอดได้ ตัวอย่างเช่น คราวหนึ่งพระเจ้าแผ่นดินรับสั่งให้เขาไปก่อนไก่ ความหมายว่าให้เขาไปแต่เช้ามืด เขากลับไปเสียสาย แต่ว่าเอาเชือกผูกไก่จูงไปด้วย ซึ่งเป็นการไปก่อนไก่เหมือนกันแต่ผิดความมุ่งหมาย

ของเจ้านาย ถึงกระนั้นเจ้านายก็เอาผิดเขาไม่ได้ อีกคราวหนึ่ง พระเจ้าแผ่นดินรับสั่งให้บรรดาสนมทั้งหลายไปถ่ายอุจจาระรดบ้านของเขาซึ่งเขาก็อนุญาต แต่เมื่อนางสนมถ่ายเสร็จแล้วเขากลับเอาแส่ไล่ตีเป็นการใหญ่ นางสนมต่างเจ็บตัวร้องไห้ไปเฝ้าพระเจ้าแผ่นดิน พระเจ้าแผ่นดินรับสั่งให้นำตัวศรีธนนไชยไปเฝ้าเพื่อทรงสอบสวน ศรีธนนไชยทูลว่าเฆี่ยนตีนางสนมก็เพราะพวกเธอทำเกินพระบัญชา แทนที่จะถ่ายอุจจาระอย่างเดียวกลับถ่ายบั๊สสาวะด้วย ผายลมด้วย เขาจึงต้องลงโทษ ศรีธนนไชยรอดตัวไปอีก

หลานรัก! ความเฉลียวฉลาดแบบนี้ เรียกว่าเชาว์หรือไหวพริบ ไหวพริบเป็นสิ่งมีประโยชน์ในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าต่างๆ ไหวพริบเป็นสิ่งที่คล้ายกับเกิดมีเองโดยธรรมชาติ ไม่ต้องศึกษาเล่าเรียน คนบางคนได้รับการศึกษาสูง แต่มีเชาว์ไวสู้คนบางคนที่ไม่ได้รับการศึกษาไม่ได้ แต่ตามหลักความจริงนั้นไม่มีสิ่งใดเกิดขึ้นเองโดยไม่มีเหตุ ฉะนั้นเชาวน์ก็จะต้องมีเหตุด้วย เชาวน์เป็นส่วนหนึ่งของปัญญา ในเมื่อปัญญาเป็นสิ่งที่ฝึกอบรมให้เกิดขึ้นได้ เชาวน์ก็เป็นสิ่งฝึกฝนได้เหมือนกัน วิธีฝึกฝนเชาวน์ก็คือความคิดหาทางแก้ปัญหาต่างๆเมื่อเผชิญปัญหา

อย่างใดอย่างหนึ่งเข้าต้องคิดหาคำตอบที่ดีที่สุด การคิดมาก ๆ เท่ากับเป็นการผึกความคิดให้ว่องไวรวดเร็วเฉียบแหลม เป็นการผึกสมองให้มีประสิทธิภาพ เมื่อคิดจนเป็นนิสัยแล้วสมองมีประสิทธิภาพดีแล้ว เชาวน์ก็เกิดมีขึ้น เวลาประเชิญปัญหาก็หาคำตอบที่ถูกต้องได้รวดเร็วเหมือนกระต่ายน้อยในนิทานอินเดียนแดงต่อไปนี้

๒๕. กระต่ายน้อยบัญญาดี

วันหนึ่ง กระต่ายน้อยที่เฉลียวฉลาดตัวหนึ่ง เดินเล่นไปตามป่า จนกระทั่งมาถึงหมู่บ้านแห่งหนึ่ง จึงนั่งลงพักผ่อน ขณะที่นั่งพักอยู่นั้น มันเหลือบไปเห็นหญิงคนหนึ่งมีรูปร่างสวยมากกำลังเดินผ่านไป

"ใครเป็นสามีของหญิงคนนั้น?" กระต่ายน้อยถามชาวบ้าน

"สุนัขไนเป็นสามีของเธอ" ชาวบ้านตอบ

"ไม่น่าเลย" กระต่ายน้อยพูดขึ้น "เธอไม่น่าจะแต่งงานกับสุนัขไนเลย เพราะสุนัขไนเป็นเพียงทาสของ

ฉันเท่านั้น เวลาไปไหนฉันขี่คอเขาไป ดีแล้วที่ฉันได้ทราบว่าเขาอยู่ที่นี่ พรุ่งนี้ฉันจะมาลับตัวเขาไป" ว่าแล้วก็ออกเดินทางกลับบ้าน

เมื่อสุนัขไนกลับออกมาจากบ่า ภรรยาของเขาได้บอกเขาว่า "วันนี้กระต่ายน้อยมาที่นี่" เขาบอกว่าฉันไม่ควรจะแต่งงานกับคุณ เพราะคุณเป็นเพียงทาสของเขาเท่านั้น มีหน้าที่แบกเขาไปในที่ต่าง ๆ เขาบอกว่าวันพรุ่งนี้เขาจะมาจับเอาตัวคุณไป"

พอได้ยินเช่นนั้นสุนัขไนก็โกรธจนหนวดสั่น มันตะโกนขึ้นว่า "เวลานี้มันอยู่ที่ไหน ?"

"เขากลับไปบ้านแล้ว" ภรรยาของเขาตอบ

สุขนัขไนรีบ ออกจากบ้านวิ่งตรงไปยังหมู่บ้านของกระต่ายน้อยทันที เขาตั้งใจจะไปชย้ำคอกระต่ายน้อยให้สมแค้น ที่ได้ดูถูกเหยียบหยามเขาลงเป็นทาสต่อหน้าประชาชนชาวบ้าน ทำให้เขาได้รับความอับอาย เมื่อเขามาถึงหมู่บ้านกระต่าย ภรรยาของกระต่ายน้อยเห็นสุนัขไนกำลังวิ่งมา บอกสามีว่า "สุนัขไนกำลังวิ่งมาโน่น ทำไมเขาวิ่งเร็วนักก็ไม่รู้"

"เขาอยู่ที่ไหน ?" กระต่ายน้อยถามด้วยความตกใจ

"โน่น เขากำลังวิ่งตรงมาโน่น"

"รีบเอาผ้าขาวมาพันศีรษะให้ฉันเดี๋ยวนี้" กระต่ายน้อยสั่งภรรยาอย่างร้อนรน ภรรยาได้รีบหาผ้าพันศีรษะให้ แล้วเขาก็กระโดดขึ้นเตียงนอนครวญครางด้วยความเจ็บปวด

พอสุนัขไนมาถึง มันก็ถามขึ้นอย่างเกรี้ยวกราดว่า "เจ้ากระต่ายน้อยอัปรีย์อยู่ไหน ?"

"โน่น นอนอยู่ในบ้าน" ภรรยากระต่ายตอบด้วยเสียงเป็นปกติ "เขากำลังเจ็บหนัก ไปไหนไม่ได้มาเป็นเวลาสิบวันแล้ว ข้าวแม้แต่เม็ดเดียวก็กินไม่ได้"

สุนัขไนหยุดชงักอยู่ครู่หนึ่ง แล้วก็รีบเข้าไปในบ้าน เมื่อพบกระต่ายน้อยนอนครวญครางอยู่บนเตียง มันได้ถามว่า "แกเป็นอะไรไป เจ้ากระต่ายน้อย ?"

"เป็นไข้จับสั่น" กระต่ายน้อยตอบด้วยเสียงเศร้า ๆ

"อ้าว ! ก็วันนี้แกไม่ได้ไปที่หมู่บ้านของเราดอกหรือ ?"

"ไม่ได้ไป" กระต่ายปฏิเสธ "ฉันจะไปได้อย่างไรในเมื่อฉันเจ็บหนักเดินไปไหนไม่ได้เลย"

สุนัขไนยืน คิดอยู่ครู่หนึ่ง แล้วพูดด้วยเสียงอ่อนลงว่า "วันนี้ชาวบ้านบอกฉันว่า แกไปที่หมู่บ้านของเราแล้วก็บอกเขาว่าฉันเป็นทาสของแก คอยแบกแกไปไหนมาไหน ฉันโกรธมากจึงมาถามแกว่าเป็นความจริงหรือเปล่า"

"พวกนั้นโกหกคุณเสียแล้ว" กระต่ายพูดอย่างเข้มแข็ง "ฉันไม่เคยพูดอย่างนั้น ฉันไม่เคยไปที่นั่น เขาหาเรื่องใส่ฉันแท้ ๆ ทำยังไงนะฉันจะไปที่นั้นได้ ฉันอยากไปปฏิเสธข่าวนี้ ใครหนอจะให้ฉันขี่คอไปที่นั่น"

ฝ่ายสุนัขไน ก็ร้อนใจที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นทาสของกระต่ายน้อย ทำให้ชาวบ้านดูถูกเขา เขาอยากจะให้ชาวบ้านเข้าใจถูก ว่าเขาไม่ได้เป็นทาสของกระต่ายน้อยจริง และที่จะเป็นพยานเขาได้ดีที่สุดก็คือกระต่ายน้อยนี่เอง แต่เนื่องจากกระต่ายน้อยกำลังป่วยหนัก เดินไม่ได้ เขาจะทำอย่างไร ? หลังจากคิดอยู่ครู่หนึ่ง สุนัขไนจึงพูดขึ้นว่า "เอ้า มาขี่ฉันไปก็แล้วกัน"

"ขอบใจมาก" กระต่ายน้อยพูดอย่างกระหยิ่มใจ ฉันจะได้ไปปฏิเสธข่าวลือบ้า ๆ บอ ๆ นั่นเสียที" มัน

กระโดดขึ้นขี่คอสุนัขไน แล้วทั้งสองก็ออกวิ่งไปยังหมู่บ้านของสุนัขไน พอจวนจะถึงหมู่บ้านสุนัขไนพูดขึ้นว่า "ลงมาเถอะแล้วเราจะได้เดินไปด้วยกัน"

ไปอีกหน่อยเถอะ ฉันเดินไม่ไหว" กระต่ายน้อยตอบ สุนัขไนจึงแบกกระต่ายน้อยใกล้หมู่บ้านเข้าไปอีก เมื่อมาถึงบ้านหลังแรกสุนัขไนได้บอกให้กระต่ายน้อยลงเดินอีก แต่แทนที่จะลง กระต่ายน้อยกลับรัดคอสุนัขไนไว้แน่น แล้วก็คว้าได้แส้ตีกระหน่ำสุนัขไนอย่างไม่นับ สุนัขไนส่งเสียงร้องลั่นด้วยความเจ็บปวด และพากระต่ายน้อยวิ่งไปในหมู่บ้าน ประชาชนชาวบ้านต่างออกมายืนดูเหตุการณ์ตามริมถนน "เห็นหรือยังว่าสุนัขไนเป็นทาสของฉัน ?" กระต่ายน้อยประกาศ ชาวบ้านต่างพากันโกรธเคืองที่ได้ทราบว่าสุนัขเป็นเพียงทาสของกระต่าย จึงช่วยกันขับไสไล่ส่งไปจนพ้นหมู่บ้าน แผนการของกระต่ายน้อยก็สำเร็จลงด้วยดี

อุเทสพจน์

หลานรัก! มีสุภาษิตอังกฤษอยู่บทหนึ่งซึ่งตาชอบมาก เมื่อยังเป็นเด็กนักเรียน ตาเคยเขียนสุภาษิตบทนี้ ไว้ที่โต๊ะดูหนังสือ แล้วก็อ่านเช้าอ่านเย็น มันช่วยตาได้มากตาอาจกล่าวได้ว่า สุภาษิตบทนี้มีส่วนช่วยในผลสำเร็จแห่งชีวิตของตาอย่างมากทีเดียว สุภาษิตนี้มีใจความสั้น ๆ ว่า

You can't Because You think You Can't มันเป็นภาษาอังกฤษประโยคเดียวง่าย ๆ ซึ่งหลานคงพอจะอ่านเข้าใจ ตาไม่อยากแปลเป็นไทยเลย เพราะบางทีเมื่อแปลออกมาเป็นภาษาไทยแล้ว แม้จะได้ใจความดีแต่ก็รู้สึกว่าบางสิ่งบางอย่างมันหายไป ไม่ซึ้งเหมือนเมื่ออยู่ใน

ภาษิตเดิมเขา แต่เพื่อให้หลานที่อ่านภาษาอังกฤษไม่ออก ได้รู้เรื่อง ตาจะแปลเป็นภาษาไทยให้ได้ดังนี้

ท่านทำไม่ได้ เพราะท่านคิดว่าท่านทำไม่ได้

สาระสำคัญของสุภาษิตบทนี้ ทำให้เห็นความสำคัญของความคิดมนุษย์ หรือจิตใจของมนุษย์ คนเราคิดอย่างไร ตัวเองมักจะเป็นอย่างนั้น คนที่คิดว่าตัวไร้ความสามารถ คิดว่าตัวทำอะไรไม่ได้ เมื่อเผชิญหน้ากับงานบางอย่างเข้า ก็คิดแล้วว่าตนทำอะไรไม่ได้ หรือทำไม่ไหวทั้ง ๆ ที่ยังไม่ได้ลงมือทำดู เขาจะไม่มีวันประสบผลสำเร็จในชีวิต ส่วนคนที่คิดว่าตัวมีความสามารถ คิดว่าตัวทำได้ เมื่อมีงานการเกิดขึ้นก็เชื่อว่าตัวทำได้ คนอย่างนี้จะทำงานสำเร็จชีวิตของเขาจะประสบแต่ความเจริญรุ่งเรือง เพราะฉะนั้นความสำเร็จหรือความล้มเหลว มันไม่ได้อยู่ที่งานหรอก แต่อยู่ที่จิตใจของคนก่อนที่จะลงมือทำงานนั้นแล้ว พระพุทธเจ้าทรงพบ ความจริงข้อนี้มา ๒๕๐๐ ปีเศษแล้ว เพราะพระองค์ตรัสไว้ว่า ทุกข์ทุกอย่างมีใจไปก่อน มีใจเป็นใหญ่สำเร็จด้วยใจ ถ้าใจคิดว่ามันสำเร็จมันมักจะสำเร็จ ถ้าใจคิดว่าล้มเหลวมันก็มักจะล้มเหลว

ฉะนั้นเมื่อเผชิญหน้ากับงานอย่างใดอย่างหนึ่ง แม้จะเป็นงานยากเย็นเพียงใด เราต้องคิดไว้ก่อนว่า "ฉันทำได้" แล้วก็พยายามทำสุดความสามารถ คำว่า "ฉันทำไม่ได้" อย่าพูดเป็นอันขาด นิทานต่อไปนี้ จะแสดงให้หลานเห็นว่า แม้งานจะลำบากยากเย็นเพียงใด ถ้าคนทำมีใจเด็ดเดี่ยว มีความพากเพียร มีความอดทนแล้วในที่สุด จะทำงานนั้นสำเร็จจนได้

๒๖. เด็กหญิงผู้กลายเป็นวีรสตรี

ในสมัยพระเจ้าซาร์ยังคงครองราชย์อยู่ในรัสเซีย คนเป็นอันมากที่คิดร้ายต่อพระองค์ หรือถูกกล่าวหาว่าคิดร้ายถูกเนรเทศไปอยู่ในไซบีเรียดินแดนที่หนาวกันดารที่สุดในโลก ในจำนวนนักโทษเหล่านั้น มีนายร้อยเอกแห่งกองทัพบกคนหนึ่ง พร้อมทั้งภรรยาและธิดาสาวชื่อคัทเธอรีน ซึ่งถูกเนรเทศตลอดชีวิต ครอบครัวนายทหารคนนั้นอาศัยอยู่ในดินแดนนรกแห่งรัสเซียเป็นเวลาหลายปีด้วยความลำบากแสนสาหัส

คัทเธอรีน เฝ้าดู ความ ลำบาก ของมารดา บิดาด้วย ความสงสารอย่างจับใจ ในที่สุดเธอจึงบอกบิดาว่า "คุณพ่อขา หนูจะเดินทางไปยังกรุงบีเตอร์สเบอร์ก เพื่อขอร้องให้พระเจ้าซาร์ประทานอภัยโทษแก่คุณพ่อ"

นายทหารจ้องดู หน้าธิดาสาว ด้วยความงุนงงแทบไม่เชื่อหูตนเองแล้วพูดว่า "อย่าเลยลูกเอ๋ย ไม่มีประโยชน์ดอก ระยะทางนี้ไปยังบีเต้อร์สเบอร์กไม่ใช่ใกล้ ๆ แต่มันเป็นพัน ๆ ไมล์ เต็มไปด้วยภัยนานาชนิด แม้แต่ผู้ชายอกสามศอกก็ยังเอาชีวิตไปทิ้งเสียมากต่อมาก เจ้าเป็นเพียงเด็กหญิงจะไปได้อย่างไร ?"

แม้จะถูกมารดาบิดา ห้ามปรามคัทเธอรีนก็ ไม่ยอมเลิกล้มความตั้งใจ เธอเฝ้าวิงวอนขออนุญาตมารดาบิดาอยู่เป็นเวลาถึง ๓ ปีจึงได้รับอนุญาต

มันเป็น การเดิน ทางอัน ลำบากแสน สาหัสสำหรับเด็กสาวอายุเพียง ๑๘ ปีอย่างคัทเธอรีน เธอต้องเดินทางด้วยเท้าคนเดียวเป็นระยะทางหลายร้อยไมล์ ผ่านป่าใหญ่และทุ่งกว้างอันปกคลุมด้วยหิมะตลอดกาล เธอไม่มีเสื้อผ้าใด ๆ นอกจากเสื้อผ้าเก่า ๆ ที่อยู่ติดกายกับเงินรูเบิล ๑ เหรียญในกระเป๋าเท่านั้น เพราะหัวใจอันกล้าหาญเด็ด

เดียวดวงเดียวเท่านั้น เธอจึงเดินทางไปได้ ด้วยความลำบากยากเข็ญเผชิญกับภัยอันตรายทุกชนิด บางครั้งเธอต้องเผชิญกับพายุหิมะอันรุนแรง ต้องอาศัยหลบซ่อนในพุ่มไม้ ตัวเปียกชุ่มหนาวสั่นตลอดคืน คราวหนึ่งเธอได้ไปอาศัยกับพวกนักโทษเดนตาย ซึ่งเกือบจะฆ่าเธอแย่งเอาเงิน ต่อเมื่อพบว่าเธอมีเงินเพียงรูเบิลเดียว เธอจึงรอดชีวิตไปได้ บางครั้งเมื่อมาถึงเมืองหรือหมู่บ้านเธอต้องไปเที่ยวขอทานตามบ้านคนร่ำรวย และถูกขับไสไล่ส่ง ทั้งดุด่าประจาน ถูกพวกเด็กหนุ่มล้อเลียน ถูกสุนัขไล่กัดนับครั้งไม่ถ้วน

แต่บางครั้งเธอก็ได้รับความกรุณาจากคนอื่น จนทำให้เธอตื้นตันใจจนน้ำตาไหล เช่นคราวหนึ่งเธอได้ไปขอพักกับพวกพ่อค้าลาต่างชาวตาตาร์ และเป็นโรคหิมะกัดที่แก้ม พ่อค้าเหล่านั้นได้พยายามเยียวยารักษาเธอโดยวิธีเอาหิมะถูที่แก้ม และผลัดเปลี่ยนกันเปลื้องเสื้อหนังแกะของตนให้เธอห่ม จนเธอหายเป็นปกติ อีกคราวหนึ่งเธอผลัดตกจากเรือลงไปลอยคออยู่ในน้ำอันเย็นเฉียบแห่งแม่น้ำโวลก้า และล้มเจ็บต้องไปขอพักรักษาตัวอยู่ที่

สำนักชีแห่งหนึ่งเป็นเวลาร่วมเดือน จึงออกเดินทางต่อไปได้

ในที่สุดหลังจากเดินทางมาเป็นเวลาหนึ่งปี กับหกเดือน เธอก็มาถึงนครบีเตอร์สเบอร์กสมปรารถนา เธอได้ถือฎีกาไปยืนคอยถวายพระเจ้าซาร์ที่บันไดตึก รัฐสภาเป็นเวลาถึง ๑๔ วัน แต่ไม่ได้โอกาส เพราะไม่มีใครสนใจใยดีกับเธอ ในที่สุดเธอได้รู้จักกับเจ้านายบางคน ซึ่งสงสารเห็นใจเธอและนำเธอเข้าไปเผ้าพระเจ้าซาร์ในที่สุด พระมหากษัตริย์ทรงสงสารเธอมากทรงให้สัญญาว่าจะรื้อฟื้นคดีบิดาของเธอขึ้นพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง ผลก็คือว่า พระเจ้าซาร์ทรงประทานอภัยโทษแก่บิดาของเธอ รับสั่งให้เขาและภรรยากลับมาได้

พระเจ้าซาร์ทรงรู้สึก ประทับ พระทัยต่อ ความกล้าหาญเด็ดเดี่ยวและความกตัญญูของคัทเธอรีนมาก ถึงกับรับสั่งว่า "เธอเป็นหญิงสาวผู้กล้าหาญที่สุด ฉันบูชาน้ำใจความกล้าหาญของเธอ เธอจะขออะไรอีกเพื่อตัวเองบ้างไหม ฉันจะให้ทุกอย่างที่เธอขอ"

แทนที่คัทเธอรีนจะคิดถึงผลประโยชน์ ของตัวเองแล้วรีบฉวยโอกาสนั้นทูลขอทรัพย์สินเงินทอง เธอกลับ

ทูลว่า "ในบรรดานักโทษที่ถูกเนรเทศเหล่านั้น มีชายแก่อีก ๒ คนที่เมตตากรุณาต่อเรามาก หม่อมฉันทูลขอประทานอภัยโทษแก่เขาทั้งสองนั้นด้วย" พระเจ้าซาร์ทรงอนุมัติตามคำขอร้องของเธอทันที

ในที่สุด บิดา มารดาของ คัทเธอรีน ก็กลับ มาถึงบีเตอร์สเบอร์ก พ่อแม่และลูกต่างเข้าสรวมกอดกันร้องไห้ด้วยความตื้นตันใจและความปลื้มปีติ

หลังจากมารดาบิดาเบื่นอิสระกลับมา อยู่บ้านเมืองของตนแล้วไม่นาน คัทเธอรีนก็ล้มเจ็บอันเบื่นผลแห่งความลำบากตรากตรำในการเดินทาง เช้าวันหนึ่ง เมื่อมารดาเข้าไปในห้องนอนของเธอก็ได้พบว่า เธอได้นอนแน่นิ่งอยู่บนเตียง เอามือทั้งสองประสานกันไว้บนอก เธอสิ้นใจตายเสียแล้ว เบื่นอันว่าคัทเธอรีน–สาวน้อยวีรสตรี ได้เอาชีวิตของเธอเองแลกกับอิสรภาพของมารดาบิดา วิญญาณของเธอจะต้องสถิตย์เสวยทิพยสุขอยู่ในสวรรค์อย่างแน่นอน

อุเทสพจน์

หลานรัก ! คนที่ไร้การศึกษา ขาดเหตุผล มักจะเชื่อโชคเชื่อลาง ตัวอย่างเช่น คนบางคนเดินไปทำธุระสำคัญบางอย่าง บังเอิญขณะที่กำลังเดินไปนั้น มีแมวสีดำวิ่งตัดหน้า หรือมีงูวิ่งตัดทางผ่านหน้า ก็ถือว่าเป็นลางร้าย เกิดความเชื่อมั่นขึ้นมาทันทีว่า งานที่ตนจะไปทำนั้นจะไม่มีทางสำเร็จ หรือบุคคลที่ตนจะไปพบจะไม่อยู่บ้าน ถึงจะเดินทางต่อไปก็ไม่มีประโยชน์ ในที่สุดเลยกลบบ้านอย่างนี้ก็มี

การถือโชคลางแบบนี้ ถ้าเราพิจารณาดูด้วยใจเป็นธรรมแล้ว เราจะเห็นว่า เป็นความเชื่อถือที่ไม่มีเหตุผล เป็นการถือตามกันมาโดยไม่ได้พิสูจน์สอบสวน เดิมทีเดียว คงมีใครสักคนหนึ่งถูกแมวดำวิ่งตัดหน้า และไปทำงานไม่สำเร็จ ก็เลยพาลหาว่าเป็นเพราะแมวดำวิ่งตัดหน้างานของตนจึงไม่สำเร็จ เพราะอาศัยประสพการเพียงครั้งเดียวเท่านั้น เขาก็ตั้งหลักขึ้นมาว่า ถ้าแมวดำวิ่งตัดหน้า งานที่ไปทำจะไม่สำเร็จ แล้วก็พูดต่อ ๆ กันไป คนอื่น ๆ ที่ไม่อยากคิดอะไรมากก็เชื่อถือตาม

ตาเองไม่เชื่อว่าถ้าแมวดำวิ่งตัดหน้างานจะล้มเหลว เพราะเคยถูกแมวดำวิ่งตัดหน้าหลายครั้ง แต่บางครั้งก็สำเร็จบางครั้งก็ล้มเหลว ที่ล้มเหลวก็เนื่องมาจากเหตุอื่นไม่ใช่เพราะแมวดำวิ่งตัดหน้า ฉะนั้นตาจึงไม่เชื่อ ตาจะเชื่อก็ต่อเมื่อมีใครพิสูจน์ให้เห็นเสียก่อนว่า ถูกแมวดำวิ่งตัดหน้าร้อยครั้ง งานก็ล้มเหลวทั้งร้อยครั้ง ถ้ายังไม่มีใครพิสูจน์ตาก็จะยังไม่เชื่อ

แต่เหตุการณ์บางอย่าง ก็ควรถือเป็นลางร้ายได้ และควรเร่งระวังตัว เพราะมันมีเหตุผลในตัวเอง เช่นเห็นแมลงวันตอมอาหารมาก ๆ ควรถือเป็นลางร้าย ไม่ควร

รับประทานอาหารนั้น เพราะอาจจะทำให้เกิดโรคท้องร่วง ท้องเสีย ตลอดจนอหิวาตกโรคได้ ถ้าหนูจำนวนมาก ๆ อพยพจากป่าเข้ามาอยู่ในหมู่บ้าน ควรถือเป็นลางร้ายได้ เพราะแสดงว่ากาฬโรคกำลังจะเกิดขึ้น ให้เร่งระวังภัย เพราะเหตุการณ์แบบนี้เคยเกิดขึ้นแล้วที่จังหวัดตาก ครั้งนั้นหนูจำนวนร้อยจำนวนพัน ได้ว่ายข้ามแม่น้ำเข้าไปในเมือง ในไม่ช้าก็เกิดกาฬโรคขึ้น ทำให้คนตายเป็นจำนวนมาก นิทานต่อไปนี้เป็นเรื่องของชายคนหนึ่งผู้ไม่เชื่อโชคลาง และไปทำงานของเขาจนสำเร็จ และทราบด้วยเหตุการณ์ที่เราถือว่าเป็น 'ลาง' นั้นทำไมมันจึงเป็นเช่นนั้น

๒๗. บุรุษผู้ไม่เชื่อโชคลาง

วันหนึ่ง ชายคนหนึ่งผู้เป็นหัวหน้าเผ่า ได้ชวนลูกน้องเป็นจำนวนมาก เดินทางไปยังดินแดนของชาวอินเดียนแดงเผ่านเซ็งก้าเพื่อค้าขาย พอเดินทางเข้าเขตเซ็งก้ามาไม่นานเขาก็เห็นชายคนหนึ่งกำลังเอามีดตัดกิ่งไม้ออกจากต้นไม้ แต่เมื่อพวกเขาเข้ามาในระยะใกล้ ก็พบ

ว่า ชายคนนั้นไม่ใช่คนธรรมดา เพราะอวัยวะตั้งแต่ส่วนเอวของเขาลงไปไม่มีเลย มีตั้งแต่เหนือเอวขึ้นไป เขาเป็นคนเพียงครึ่งท่อนเท่านั้น เมื่อเห็นเช่นนั้น หลายคนพูดขึ้นว่า "สหายเอ๋ย เราพบลางไม่ดีเสียแล้ว การไปค้าขายคราวนี้คงขาดทุนยุบยับแน่"

หัวหน้าเผ่าได้ยินเช่นนั้นจึงพูดว่า "อย่ากลัวเลย ถ้ามันเป็นลางร้าย มันก็เป็นลางร้ายของพวกนเซ็งก้า ไม่ใช่ลางร้ายของพวกเรา เราจะต้องเดินทางต่อไป" ทุกคนปฏิบัติตามคำสั่งของหัวหน้าเผ่าอย่างสงบ

พอเดินไปได้อีกหน่อย พวกเขาก็ได้พบหญิงคนหนึ่ง กำลังขุดดินอยู่ในป่า เมื่อเข้าไปในระยะใกล้จนเห็นชัด ก็ได้พบว่าผู้หญิงคนนั้น มีเพียงร่างกายท่อนบนเช่นเดียวกับชายคนก่อน ทำให้คนเหล่านั้นรู้สึกเป็นกังวลใจอย่างยิ่ง

"เราได้พบลางร้ายเข้าอีกแล้ว" คนหนึ่งอุทานขึ้น "กลับบ้านดีกว่า ถึงเดินทางต่อไปก็คงไม่มีประโยชน์หรอก"

"ขอให้เราเดินทางต่อไป" หัวหน้าสั่ง "ถ้าเป็นลางร้ายมันก็เป็นลางร้ายสำหรับพวกนเซ็งก้า ขากลับเราจะ

สอบสวนดูว่าเรื่องราวมันเป็นอย่างไรแน่'" ในที่สุดเขาก็เดินทางต่อไป

เมื่อเดินไปได้อีกหน่อย เขาก็ไปพบชายคนหนึ่งกำลังเก็บกิ่งไม้ไปทำฟืน แต่ชายคนนั้นมีรูปร่างประหลาดคือมีแต่ลำตัว แต่ไม่มีศีรษะ คนเหล่านั้นต่างตกใจกลัว "เราได้เห็นลางร้ายมามากพอแล้ว" ชายคนหนึ่งพูดขึ้น "ขืนเดินทางต่อไป เราประสบความหายนะแน่ กลับบ้านกันเถอะ" มีหลายคนเห็นด้วยกับเขา แต่ก็ถูกหัวหน้าห้ามไว้ตามเคย "ไม่ใช่ลางร้ายของเรา แต่เป็นลางร้ายของพวกนเซ็งก้า ขากลับเราจะสอบสวนดู ว่าเป็นอะไรแน่!" ในที่สุดก็ตกลงเดินทางกันต่อไปตามคำสั่งของหัวหน้า

คนเหล่านั้นได้พบลางร้ายอีก ๒ อย่างคือ หญิงไม่มีศีรษะที่กำลังขุดดิน และชายไม่มีศีรษะที่กำลังตัดต้นไม้ ทุกครั้งที่ได้พบลางร้ายเหล่านี้ ลูกน้องของเขาต่างรบเร้าให้เขาพากลับบ้าน แต่ชายผู้เป็นหัวหน้าก็รบเร้าให้เดินทางต่อไป และบอกว่าจะสอบสวนดูตอนขากลับ ในที่สุดเขาก็มาถึงประเทศนเซ็งก้า หลังจากค้าขายได้กำไรงามแล้วก็ออกเดินทางกลับบ้าน

เมื่อขากลับมาถึงสถานที่ ที่เขาได้พบคนไม่มีศีรษะกำลังตัดต้นไม้ ชายผู้เป็นหัวหน้าก็หยุดถามเขาว่า "ทำไมคุณจึงไม่มีศีรษะ ? คุณเอามันไปทิ้งไว้ไหน ?"

ชายผู้ปราศจากศีรษะตอบว่า "ฉันไม่มีศีรษะเพราะภรรยาของฉันเอง เช้าวันนี้เราเกิดทะเลาะกันขึ้น ภรรยาของฉันหาว่าฉันไปไหนก็ไปเที่ยวคุยกับผู้หญิง ฉันรำคาญเลยเอาศีรษะออกมอบให้เธอเก็บไว้ที่บ้าน"

ชายผู้เป็นหัวหน้า หันไปมองดูลูกน้องแล้วพูดว่า "เห็นไหมละ ฉันบอกแล้วว่า มันเป็นลางร้ายของพวกนเซ็งก้า ไม่ใช่ของเรา"

เมื่อเดินทางมาถึงหญิงไม่มีศีรษะกำลังขุดดิน ชายผู้เป็นหัวหน้าได้ถามเหตุผลของเธอ และเธอได้ตอบว่า "เพราะสามีของฉันเอง เราทะเลาะกันทุกเช้า เขาตีฉันและกล่าวหาว่าฉันไปเที่ยวกับผู้ชาย ฉันรำคาญเลยตัดศีรษะมอบให้เขารักษาไว้"

"เห็นไหมละว่าเป็นลางร้ายของ พวกนเซ็งก้าเอง" ชายผู้หัวหน้าพูดแล้วก็เดินทางต่อไป

เมื่อมาถึงชายผู้ปราศจากร่างกายส่วนร่าง เขาได้

อธิบายเหตุผลให้คนเหล่านั้นฟังว่า "ฉันทิ้งเอวของฉันไว้ที่บ้าน เพราะชาวนามักจะกล่าวหาว่าฉันเข้าไปขะโมยของในไร่ของเขาเสมอ ฉันรำคาญเลยตัดเอวทิ้งไว้ที่บ้าน"

ชายอีกคนหนึ่งที่ไม่มีสะเอว ได้อธิบายให้คนเหล่านั้นฟังว่า "ฉันขี้เกียจฟังภรรยาบ่น เธอบ่นเสมอว่าเวลาฉันไปไหน ฉันมักจะแอบไปหลับนอนกับผู้หญิงเสมอ ฉันเลยตัดเอวมอบกายท่อนล่างให้เธอเก็บไว้"

หญิงคนสุดท้ายที่มีแต่ท่อนบน เมื่อถูกหัวหน้าถามก็อธิบายเหตุผลแบบเดียวกันว่า "สามีของฉันทุบตีฉันเสมอ เขาหาว่าฉันไปทำงานในไร่ ฉันแอบไปหลับนอนกับผู้ชายเสมอ ฉันรำคาญเลยตัดเอวมอบให้เขาไว้"

"เห็นไหมละ" ชายผู้เป็นหัวหน้าพูดขึ้น "ฉันบอกแล้วว่า มันเป็นลางแสดงความร้ายของพวกนเชิงก้าเอง ถ้าฉันขืนเชื่อพวกท่านและกลับเสียตั้งแต่ครั้งนั้น เราก็คงอดได้กำไรงามอย่างนี้"

อุเทสพจน์

หลานรัก! นิทานเรื่องต่อไปนี้ ถ้าอ่านแต่ผิวเผิน ก็จะเห็นว่าเป็นเพียงเรื่องอ่านเล่นสนุก ๆ ไม่มีคติอะไร แต่สำหรับคนมีปัญญา รู้จักถือเอาสาระจากสิ่งไม่มีสาระ นิทานเรื่องนี้ก็เต็มไปด้วยคติ ตัวอย่างเช่นความรักระหว่างเพื่อน พยายามช่วยเหลือจนเพื่อนสุดความรู้ความสามารถของตน ซึ่งเป็นคุณลักษณะของเพื่อนแท้

บทเรียนอีกข้อหนึ่งที่เราจะได้จาก นิทาน เรื่อง นี้ก็คือว่า อันวิชาความรู้นั้น ไม่ว่าจะเป็นวิชาอะไร ถ้ารู้ดีจริง ๆ แล้ว ย่อมมีคุณประโยชน์ สามารถนำความสุขสำเร็จมาให้แก่เจ้าของ เพราะฉะนั้นขอให้หลานอย่าได้ดูถูก

วิชาความรู้เป็นอันขาด วิชาการแต่ละอย่างย่อมมีค่าสูงอยู่ในตัวของมันเอง เพราะมันว่าด้วยด้านหนึ่งของชีวิตมนุษย์หรือของสังคมมนุษย์ ธรรมดาชีวิตมนุษย์ย่อมมีหลายด้าน เช่นด้านภาษา ด้านร่างกาย ด้านศีลธรรม ด้านจิตใจ ด้านการหาเลี้ยงชีพ ด้านการการเมือง ด้านการศึกษาเล่าเรียนเป็นต้น แต่ละด้านเหล่านี้ล้วนมีความจำเป็นสำหรับชีวิตมนุษย์เท่า ๆ กัน ฉะนั้นนักจิตวิทยาย่อมไม่ดูถูกนักภาษา นักเศรษฐศาสตร์ย่อมไม่ดูหมิ่นนักศาสนา นักการศึกษาย่อมไม่ดูถูกนักการเมือง เพราะบุคคลแต่ละประเภทย่อมเป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านหนึ่ง ๆ ของชีวิตมนุษย์ต่างคนต่างทำงานเพื่อสังคมมนุษย์ในด้านที่ตนถนัด เพราะฉะนั้นคนที่รู้ความจริงจึงไม่ดูหมิ่นวิชาการชนิดใด

วิชาการจะมีคุณค่าและอำนวยประโยชน์ให้แก่เจ้าของเต็มที่ก็ต่อเมื่อเจ้าของรู้ดีจริง ๆ ในวิชานั้น ๆ ความจริงคนที่พอจะรู้อะไรบ้างในวิชานั้น ๆ มีมากมาย แต่ผู้รู้จริง ๆ ถึงขั้นเป็น 'นัก' ในวิชาการนั้น ๆ หายาก ตัวอย่างเช่นผู้เรียนวิทยาศาสตร์มีมาก แต่ "นักวิทยาศาสตร์" มีจำนวนน้อย ผู้ที่เรียนรู้เกี่ยวกับภาษาต่างประเทศมีจำนวน

มาก แต่ 'นักภาษาศาสตร์' มีจำนวนน้อย อย่าว่าแต่วิชาการอันยุ่งยากต่าง ๆ เลย แม้แต่ของเล็ก ๆ น้อย ๆก็หาผู้ที่ทำได้ดีจริง ๆ ยาก ตัวอย่างเช่น ในเมืองแห่งหนึ่งย่อมมีคนขายก๋วยเตี๋ยวเป็นจำนวนมาก แต่จะมีเพียงคนหรือสองคนเท่านั้น ที่ปรุงก๋วยเตี๋ยวได้อย่างเอร็ดอร่อยเป็นที่นิยมชมชอบของชาวเมือง

เพราะฉะนั้น หลานจะเรียนอะไรไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เรียนให้รู้ให้ชำนาญจริง

๒๘. พระวิษณุตัวปลอม

ชายหนุ่มช่างทอหูกกับช่างไม้ เป็นเพื่อนรัก

เพื่อน ใคร่ กัน มา แต่ เยาว์ วัย วัน หนึ่ง ขณะ ที่ สองสหายกำลังเดินชมงานฉลองครั้ง ยิ่ง ใหญ่ อยู่ ใน เมือง เจ้าหญิงพระราชธิดาแห่งกษัตริย์ ได้ประทับ ช้าง ทรง เดิน ผ่านมาด้วยขบวนอันใหญ่ ในขณะแรกที่ช่างทอหูกเหลือบไปเห็นเจ้าหญิงนั่นเอง เขาก็ต้องศรรักของกามเทพ ถึงกับล้มลงสิ้นสติสมปฤดีอยู่กับที่ ผ่ายช่างไม้เมื่อเห็นสหายมีอาการเป็นไปเช่นนั้นก็ตกใจ รีบแบกร่างของสหายกลับบ้าน หลังจากเยียวยากันอยู่เป็นเวลานานช่างทอหูกก็ฟื้นขึ้น

"เป็นอะไรไปหรือสหาย ?" ช่างไม้ถาม "ทำไมอยู่ดี ๆ จึงสิ้นสติสมปฤดีไป ?

"สหายเอ๋ย กันอยากจะตายมากกว่าที่จะฟื้นคืนมา ถ้าแกจะช่วยกันก็โปรดจัดการหาฟืนมาก่อกองฟอนขึ้น ณ บัดนี้ กันจะได้กระโจนเข้ากองฟอนให้มันรู้แล้วรู้รอดไปเสียที"

"อย่าเพิ่งคิดสั้นซิ สหาย" ช่างไม้ปลอบโยน

"โปรดบอกกันมาก่อนเถิดว่ามันเรื่องอะไร บางทีกันอาจจะมีทางช่วยเหลือได้ ถ้าช่วยเหลือได้จริง ๆ กันนี่แหละจะเป็นคนแรกที่จะเข้าตายในกองไฟพร้อมกับแก"

"ไม่มีทางเลย สหายเอ๋ย" ช่างทอหูกพูดอย่างหมดหวัง "ไม่มีทางนอกจากเราจะตายแล้วเกิดใหม่เพราะชาตินี้เราเกิดมาในตระกูลอันยากจนต่ำต้อยเสียแล้ว"

สหายของเขาพยายาม ปลอบ โยน และ วิง วอน อยู่เป็นเวลานานช่างทอหูกจึงเบิดเผยให้พังว่าเขาหลง รัก เจ้าหญิงพระราชธิดาเข้าเสียแล้วซึ่งเป็นรักครั้งแรกด้วยอำนาจบุบเพสันนิวาสอย่างแท้จริง แต่พิจารณาดูวรรณะตระกูลของตนกับของเจ้าหญิงแล้ว เขาก็อยากจะตายมากกว่าอยู่

"ไม่ลำบากอะไรเลย สหาย" ช่างไม้พูดขึ้น "รักผู้หญิงแล้วจะมาฆ่าตัวตายไม่ใช่นิสัยของชาย ถ้า สาม ศอก ถ้าพึงพอใจในเธอก็ต้องไปพบไปคุยกับเธอ จึงจะได้เรื่องได้ราว"

"กันจะพูดกับเธอได้อย่างไรสหาย ?" ช่างทอหูกถาม "แกพูดยังกับว่ากันเป็นเจ้าชาย กันเป็นช่างทอหูกอยู่ในกระท่อม เธอเป็นเจ้าหญิงอยู่ในพระราชวังแวดล้อม

ด้วยทหารรักษาการหลายชั้นหลายเชิง ไม่มีหวังหรอก สหายเอ๋ย”

ช่างไม้ผู้สหายนั่งนึงคิดอยู่ครู่หนึ่ง แล้วพูดอย่างขึงขังว่า “อย่าวิตกไปเลยสหายเอ๋ย ! คนเราเมื่อเกิดความต้องการขึ้นมาแล้วต้องเอาให้ได้ ไม่ได้ด้วยเล่ห์ต้องเอาด้วยกล กันจะช่วยแกจนสุดความสามารถ” ว่าแล้วเขาก็นำเอาไม้วายุทะมาเป็นจำนวนมาก แล้วสร้างนกครุฑด้วยไม้นั้น เขาสร้างเครื่องกลไกขึ้นซึ่งสามารถทำให้นกบินได้โดยวิธีหมุนปุ่มบางปุ่ม นอกจากนี้เขายังได้สร้างแขนเทียมขึ้นอีก ๒ แขน แล้วเครื่องทรงของพระวิษณุต่างๆ เช่นจักร หอยสังข์ ธนู และไม้กระบอง รวมทั้งเครื่องแต่งตัวของพระวิษณุด้วย เสร็จแล้วเขาได้ติดแขนและแต่งตัวให้สหาย สอนวิธีควบคุมนกยนตร์ แล้วสั่งว่า “สหายเอ๋ย ! ขอให้แกทำทีเป็นพระวิษณุ ขี่นกยนตร์นี้ไปพบเจ้าหญิงในตอนกลางคืน ตามปกติเธอจะอยู่ในห้องคนเดียวบนปราสาทชั้นที่ ๗ เธอจะเข้าใจว่าแกเป็นพระวิษณุ พยายามเอาชนะใจเธอให้ ได้แล้วทุกสิ่งทุกอย่างก็จะเรียบร้อย”

ในคืนนั้นเอง ช่างทอหูกก็เข้าไปในวังอันรโหฐานของเจ้าหญิงในรูปของพระวิษณุ แล้วพูดกับเจ้าหญิงว่า

"ดูก่อนพระราชธิดาเธอกำลังหลับหรือตื่นอยู่ ฉันอุส่าห์มาจากเกษียรสมุทร ทิ้งพระนางลักษมีไว้เบื้องหลังเพราะความรักในเธอ โปรดเห็นใจฉันด้วยเถิด".

เมื่อเจ้าหญิงเห็นชายประหลาดนั่งอยู่บนนกครุฑ มี ๔ กร ถือธนูจักร หอยสังข์และกระบองเพชร เธอก็รู้ทันทีว่าเป็นพระวิษณุเทพเจ้า เธอประหัตถ์ทั้งสองขึ้นไหว้แล้วทูลว่า "ข้าแต่เทพเจ้า ข้าพเจ้าเป็นเพียงสามัญมนุษย์ผู้ต่ำต้อย ในเมื่อพระองค์ทรงเป็นเทพเจ้าผู้ยิ่งใหญ่ ผู้ทรงสร้างโลกทั้ง ๓ เป็นที่เคารพบูชาของมวลมนุษย์ เราจะรักกันไปได้อย่างไร ?"

"สุดที่รักเอ๋ย" พระวิษณุปลอมกล่าวขึ้น "คำพูดของเจ้าเป็นความจริง แต่เจ้าก็ยังไม่รู้ความจริงทั้งหมด มีหญิงคนหนึ่งชื่อ ราชา ธิดาแห่งตระกูลนันทะ เคยเป็นภรรยาของฉัน นางตายแล้วได้กลับชาติมาเกิดเป็นเธอในขณะนี้ ฉันจึงติดตามมา"

"ข้าแต่เทพเจ้า" เจ้าหญิงพูดขึ้น "ถ้าอย่างนั้นขอพระองค์ได้โปรดขอข้าพเจ้าจากราชบิดาของข้าพเจ้าก่อนเถิด ข้าพเจ้ายินดีจะเป็นของพระองค์ทันที"

"สุดที่รัก" ช่างหูกพูดขึ้น "ตามปรกติฉันไม่แสดงตัวให้มนุษย์เห็นนอกจากจำเป็นจริง ๆ และฉันไม่พูดกับพวกมนุษย์ ถ้าไม่จำเป็นจริง ๆ" เพราะฉะนั้น ขอให้เราสมรสกันโดยวิธีคนธรรพ์เถิด ถ้าเธอไม่ยินยอมฉันจำเป็นต้องสาปเธอ และทำลายบิดาของเธอพร้อมทั้งราชวงศ์ให้เป็นผุยผง" ในที่สุดเจ้าหญิงก็ตกลงยินยอมเป็นของพระวิษณุปลอม ช่างหูกอยู่อภิรมย์กับเธอจนพอใจแล้วก็บินกลับบ้านโดยไม่มีใครเห็น คืนวันรุ่งขึ้นก็ไปอีกทุก ๆ คืนมิได้ขาด"

หลายวันผ่านไป บรรดาสาวใช้ของเจ้าหญิงก็สังเกตเห็นว่าเจ้าหญิงมีรูปร่างซูบผอมลง หน้าซีดเซียว ริมผีปากล่างแตกระแหงแสดงว่าได้ร่วมอภิรมย์กับชายเขาสงสัยนักหน้าว่าเธอจะร่วมหลับนอนกับชายได้อย่างไร ในเมื่อเธอได้รับความคุ้มครองรักษาเป็นอย่างดี บรรดาสาวใช้จึงนำความนั้นไปกราบทูลพระเจ้าแผ่นดิน พระองค์ทรงฉงนพระทัยเป็นอันมาก จึงเสด็จไปบอกพระราชินีทันที พระราชินีรีบเสด็จไปยังห้องของเจ้าหญิงและได้พบว่า ริมผีปากล่างของเธอแตกระแหงจริง และตามร่างกายมีรอยขีดข่วนเป็นบางแห่ง พระนางได้ต่อว่าธิดาสุดสวาทเป็น

เป็นการใหญ่ และคาดคั้นธิดาให้บอกความจริง เจ้าหญิงก้มหน้าด้วยความกลัวและความอายแล้วทูลว่า "เสด็จแม่ บุรุษผู้มาร่วมกับหม่อมฉัน คือเทพเจ้าวิษณุ พระองค์ทรงครุฑเสด็จมาทุกคืน ถ้าเสด็จแม่ไม่เชื่อก็ให้พวกนางสนมแอบดูก็ได้"

ตอนแรกพระราชินีก็ไม่เชื่อ ต่อเมื่อพระราชธิดายืนยันอย่างแข็งแรงและท้าให้พิสูจน์จึงเชื่อ พระนางรีบเสด็จไปกราบทูลพระราชสวามีด้วยความตื่นเต้นดี พระทัยว่า "พระสวามีเจ้าชายผู้มาแอบสู่สมกับธิดาของเรานั้นไม่ใช่ใครดอก คือเทพเจ้าวิษณุจอมโลกนั่นเอง คืนนี้ขอให้เราไปแอบดูที่หน้าต่างให้เห็นประจักษ์"

คืนนั้นเอง พระเจ้าแผ่นดินและพระราชินีก็เสด็จไปแอบดูอยู่ที่หน้าต่าง เมื่อได้เวลาพระวิษณุปลอมก็ทรงครุฑเสด็จมาพร้อมทั้ง ๔ กร ทรงสังข์ ธนู กระบองเพชร และจักร พระเจ้าแผ่นดินทรงยินดีจนพระกายสั่น "ฉันมีความสุขที่สุดในโลก" พระองค์ทรงกระซิบกับพระราชินีด้วยเสียงสั่นเครือ เพราะเทพเจ้าวิษณุรักลูกสาวของเรา ต่อไปนี้ฉันจะอาศัยอำนาจของลูกเขยของฉันปราบโลกทั้งโลกไว้ในกำมือ"

ในวันรุ่งขึ้นนั้นเอง พระเจ้าแผ่นดินก็ทรงท้าทายกษัตริย์แห่งอาณาจักรต่าง ๆ ที่มีเขตแดนติดกับอาณาจักรของพระองค์ให้มาสู้รบกัน เพื่อจะได้ปราบเอาเป็นขอบเขตขัณฑสีมาต่อไป กษัตริย์ต่าง ๆ เหล่านั้นเมื่อถูกท้าทายแบบยั่วโทสะก็รวมกำลังกันทำสงครามกับพ่อตา พระวิษณุทันที ขณะที่สงครามอันดุเดือดกำลังดำเนินอยู่นั้น พระเจ้าแผ่นดินก็ได้รบเร้าลูกสาวของตนให้ขอร้องพระวิษณุให้จัดการปราบข้าศึกให้ราบคาบด้วย ในคืนวันนั้น เมื่อพระวิษณุปลอบมาตามปรกติ เจ้าหญิงก็ทรงขอร้องให้พระองค์ปราบปรามอริราชศัตรูของพระบิดา

"สุดที่รัก" ช่างหูกพูดขึ้น "ไม่ต้องกลัวอะไรทั้งนั้น ฉันจะจัดการ ขยี้ ข้าศึก ให้ เป็น ผุย ผง ด้วย จักร ของ ฉัน" แต่เมื่อได้ให้คำมั่นสัญญาแก่เจ้าหญิงไปแล้ว เขาก็รู้สึกหนักใจเป็นอันมาก เพราะเขาเป็นเพียงพระวิษณุตัวปลอม ขณะที่เขาลังเลมิได้ทำอะไรลงไปอยู่นั่นเอง ข้าศึกก็มีชัยเหนือแนวรบทุกด้าน รุกคืบหน้าใกล้นครหลวงเข้ามาโดยลำดับทหารของพระเจ้าแผ่นดินบาดเจ็บและล้มตายเป็นอันมาก สภาพในนครหลวงเริ่มปั่นป่วน พระเจ้าแผ่นดิน

ทรงกระวนกระวายพระทัยอย่างที่สุด ทรงจุดธูปเทียนบูชา และกราบไหว้วิงวอนพระวิษณุตลอดวันตลอดคืน ขณะเดียวกันก็รบเร้าให้ลูกสาวกระตุ้นเตือนให้พระวิษณุจัดการทำอะไรเสียที

เมื่อถูกรบเร้าหนักเข้า ช่างทอหูกก็คิดในใจว่า ถ้าเราขีครุฑปรากฏตัวให้ทหารข้าศึกเห็นบนท้องฟ้า บางทีทหารข้าศึกอาจจะขวัญเสีย หมดกำลังใจที่จะต่อสู้แตกพ่ายไปก็ได้ แต่ถ้าฉันถูกอาวุธข้าศึกตาย ก็นับว่าเป็นการตายเพื่อประเทศชาติ ในที่สุดเขาก็บอกเจ้าหญิงว่า "ที่รักเช้าวันพรุ่งนี้ โปรดบอกให้พระราชบิดาของเธอเตรียมทัพใหญ่สู้กับข้าศึก ส่วนฉันเองจะขีครุฑลอยอยู่บนอากาศและดลบันดาลให้ข้าศึกเสียกำลัง หลังจากนั้นทหารของเขาก็จะจัดการฆ่าฟันข้าศึกได้โดยง่าย สำหรับฉันนั้นจะไม่เข่นฆ่าข้าศึกโดยตรงเพราะฉันฆ่าเสียเอง เขาเหล่านั้นจะได้ขึ้นสวรรค์ ฉะนั้นอย่าให้ฉันฆ่าเลย"

ในเวลาเดียวกันนั้นเอง พระวิษณุเทพเจ้าองค์จริงซึ่งทรงรู้เหตุการณ์ทุกอย่างในโลก ทั้งในอดีต อนาคต และปัจจุบัน ได้ตรัสกับพญาครุฑของพระองค์ว่า "ครุฑเอ๋ย, เจ้ารู้หรือไม่ว่า ช่างทอหูกคนหนึ่งได้ปลอม

ตัวเป็นเรา ขี่บนนกครุฑไม้หลอกต้มเจ้าหญิงราชธิดาของพระเจ้าแผ่นดินจะทำให้พระเจ้าแผ่นดินกำเริบประกาศสงครามคะกับอาณาจักรต่าง ๆ เวลานี้สงครามอันดุเดือดทารุณกำลังดำเนินไป ?"

"ทราบ พระเจ้าข้า" ครุฑตัวจริง พาหนะของพระวิษณุทูลตอบ "แล้วเราจะทำอย่างไรล่ะ พระเจ้าข้า ?"

"นั่นนะซี" พระวิษณุองค์จริงตรัสออกมาพลางถอนหายใจ "วันนี้ช่างทอหูกได้ตัดสินใจจะบินปรากฏตัวบนท้องฟ้าเพื่อขู่ขวัญศัตรู"

"แล้วอะไรจะเกิดขึ้น พระเจ้าข้า ?" พญาคุฑทูลถาม

"ก็จะอะไรเสียอีกละ มันก็จะถูกลูกศรของข้าศึกตายเท่านั้นเอง ข้อนี้ซีทำให้เรารู้สึกไม่สบายใจ"

"ทำไมเล่า พระเจ้าข้า ! คนขี้โกงอย่างนั้นตายก็สมน้ำหน้าแล้วนี่เราไม่น่าจะมีอะไรต้องเดือดร้อนด้วย"

"ไม่ใช่อย่างนั้น" พระวิษณุเทพเจ้าตรัสขึ้น "เวลานี้คนทั่วไปเข้าใจว่า เจ้าหมอนั่นคือพระวิษณุ เทพเจ้าผู้ยิ่งใหญ่ที่เขาเคารพบูชา แต่ถ้าพระวิษณุเกิดไปถูกลูก

ธนูของข้าศึกตายง่ายๆเหมือนมนุษย์ธรรมดาอย่างนั้นลอง คิดดูซิว่าจะเป็นการเสื่อมเสียเกียรติภูมิ และศักดิ์ศรีของพระวิษณุแค่ไหน แล้วใครเขาจะเคารพนับถือเราต่อไป?"

หลังจากทรงนิ่งคิดอยู่ครู่หนึ่ง เทพเจ้าผู้ทรงศักดาก็ตรัสขึ้นว่า "เอาอย่างนี้ก็แล้วกัน ถึงอย่างไรเราจะยอมให้เขาตายไม่ได้ และจะยอมให้พระเจ้าแผ่นดินผู้อ้างตัวว่าเป็นพ่อตาของเราแพ้สงครามไม่ได้ขอให้แกเข้าไปสิงในนกครุฑไม้ตัวนั้นชั่วคราว เราก็จะเข้าไปสิงในร่างของช่างทอหูกคนนั้น เราจะจัดการดลบันดาลให้ข้าศึกหมดแรง เมื่อพระเจ้าแผ่นดินองค์นั้นปราบข้าศึกได้ราบคาบแล้ว เราจึงออกจากร่างของเขากลับวิมานของเรา ดีไหม ?"

"ดีพระเจ้าข้า" พญาครุฑตัวจริงตอบรับรอง

เช้าวันรุ่งขึ้น เมื่อช่างทอหูกกำลังบินร่อนอยู่เหนือกองทัพข้าศึกนั่นเอง พระวิษณุเทพองค์จริงก็เข้าสิงช่างทอหูก แล้วก็ทรงแสดงฤทธิโดยการดลบันดาลให้ทหารของข้าศึกสิ้นกำลัง ทันใดนั้นเองเหล่าทหารหาญของข้าศึกซึ่งกำลังฮึกเหิมในชัยชนะได้เกิดอาการอ่อนเพลียละเหี่ยใจลงอย่างประหลาด รู้สึกคล้ายกับหิวโหยอาหารและอด

นอนมาเป็นเวลานาน เพียงแต่ถูกลมพัดก็ล้มระเนระนาด เมื่อเห็นเช่นนั้น ทหารของกษัตริย์ผู้เป็นพ่อตาของพระวิษณุก็ได้กำลังใจ รุกไล่ฆ่าฟันทหารข้าศึกเป็นการใหญ่ และสามารถยึดได้บ้านเมืองของข้าศึกในไม่ช้า เมื่อได้ทำตามแผนเสร็จแล้ว พระวิษณุกับพญาครุฑก็เสด็จกลับสู่เกษียรสมุทร ส่วนพระวิษณุตัวปลอบก็ลงสู่พื้นท่ามกลางบรรดาทหาร เมื่อเขาลงมาถึงพื้นดิน ทหารหลายคนก็จำได้ว่าเขาหาใช่วิษณุตัวจริงไม่ กลับเป็นช่างทอหูกชั้นต่ำที่เขารู้จักดีนั่นเอง พระเจ้าแผ่นดินก็ทรงทราบความจริงเรื่องนี้ แต่ความดีที่เขาทำให้แก่ประเทศชาติมีมากมายเกินความชั่ว พระองค์จึงทรงยกพระราชธิดาให้เป็นภรรยาของเขาด้วยความยินดี

อุเทสพจน์

หลานรัก ! มีสุภาษิตไทยอยู่บทหนึ่งว่า "อยู่คนเดียวให้ระวังความคิด อยู่กับมิตรให้ระวังวาจา" ซึ่งหมายความว่า เวลาอยู่คนเดียวเงียบ ๆ คนเรามักจะคิดฟุ้งสร้าน คิดไปสารพัดอย่าง ดีบ้าง เลวบ้าง กลาง ๆ บ้าง ความคิดบางชนิดที่เราคิดขึ้นมาในเวลาอยู่คนเดียว อาจจะมีอำนาจเหนือคำพูดและการกระทำของเราในเวลาต่อมาได้ เพราะคนเราครุ่นคิดในเรื่องใดมาก จิตใจย่อมจดจ่อในเรื่องนั้น อุปนิสัยสันดานตลอดถึงบุคคลิกลักษณะ จะถูกหล่อหลอมให้เป็นไปตามแบบนั้น เพราะความคิดของคนย่อมมีอิทธิพลเหนือบุคคลอย่างมหาศาล ฉะนั้นท่านจึงสอนให้ระวังความคิด

ที่ว่าอยู่กับมิตรให้ระวังวาจานั้น ก็หมายความว่า เวลาเราอยู่กับคนอื่น ถ้าเรานั่งอยู่นิ่ง ๆ เขาก็ไม่รู้ว่าเราฉลาดโง่แค่ไหน มีความรู้มากน้อยแค่ไหน มีความดีมากน้อยแค่ไหน แต่พอเราพูดออกไป ก็เท่ากับเรานำเอาสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ภายในของเราออกอวดคนอื่น คนที่ฉลาดเมื่อได้สนทนากับใคร เขาก็จะทราบได้ทันทีว่าคนๆ นั้นมีอุปนิสัยใจคออย่างไร มีความรู้แค่ไหน มีสติปัญญาแค่ไหน เพราะฉะนั้นการพูดจาสนทนา จึงเป็นการนำสิ่งลี้ลับของตนออกเปิดเผย ให้คนอื่นทราบ ถ้าเราระวังคำพูดก็เท่ากับระวังตัวเอง ถ้าไม่ระวังคำพูด พูดไปเรื่อย ๆ ประดุจว่าตัวอยู่คนเดียว ก็เท่ากบเปิดเผยทุกสิ่งทุกอย่างของตนให้คนอื่นทราบ บางทีคำพูดของตนอาจจะนำภัยพิบัติมาให้แก่ตนโดยไม่รู้ตัวดังนิทานต่อไปนี้

๒๙. ปลาหมอตายเพราะปาก

ชายคนหนึ่งเป็นคนขี้เหล้า ดื่มเหล้าเมาเป็นอาจิณ เมื่อเมาเหล้า แล้วก็ร้องรำทำเพลงเต้นกะโผลกกะเผลกโซ-ซัดโซเซไปตามที่ต่าง ๆ ตามประสาคนเมา

วันหนึ่ง ขณะที่กำลังเมาเดินโซเซไปตามเรื่อง เขาได้ไปพบกระโหลกศีรษะคนวางอยู่บนพื้นดิน เขาหยุดชงักจ้องดูอยู่ครู่หนึ่ง แล้วก็หัวเราะพูดขึ้นตามประสาคนเมาว่า "สหายเอ๋ย! น่าสงสารแกเหลือเกิน ใครนะเป็นคนฆ่าแก? บอกฉันหน่อยซิ ฉันจะแก้แค้นให้"

ชายขี้เมาตกใจแกมประหลาดใจเกือบจะหายเมา ในเมื่อหูแว่วได้ยินเสียงกระโหลกศีรษะตอบว่า "ปากของกันเองแหละฆ่ากันไม่ใช่ใครที่ไหนดอก และปากของแกนั่นแหละจะฆ่าแกเช่นเดียวกัน"

เมื่อได้ยินเช่นนั้น ชายขี้เมาก็เกิดความหวาดกลัวจนขนลุกซู่หันหลังกลับได้ก็วิ่งหน้าตั้งกลับบ้าน เขาได้ตรงไปยังหัวหน้าหมู่บ้าน แล้วก็เล่าเรื่องให้ฟังแทบหายใจไม่ทันว่า "ท่านหัวหน้าครับ" ผมเดินไปพบกระโหลกศีรษะคนอยู่ที่โน่น มันพูดกับผมว่า ปากของมันฆ่ามันเอง และยังบอกด้วยว่า ปากของผมนี่แหละจะฆ่าผม"

"แกโกหก" หัวหน้าพูดขึ้น "ศีรษะคนตายจะพูดได้อย่างไร?"

"มันพูดจริง ๆ นะครับ หัวหน้า" ชายขี้เมายืนยัน "ผมได้ยินกับหูของผมจริง ๆ"

เพื่อจะพิสูจน์ความจริง หัวหน้าจึงเรียกลูกน้องมาหลายคนแล้วก็สั่งว่า "พวกแกจงไปพิสูจน์ดูซิว่า ชายคนนี้พูดจริงหรือเปล่า ถ้าเขาโกหกฉัน จัดการฆ่าเขาเสีย"

ในที่สุดคนเหล่านั้นก็ออกเดินทาง โดยมีชายขี้เมาเป็นผู้นำ เมื่อมาถึงกระโหลกศีรษะ ชายขี้เมาบอกว่า "นี่ไงกระโหลกศีรษะที่พูดได้"

"ไหนลองพูดดูซิ เจ้ากระโหลกศีรษะ" ชายคนหนึ่งออกคำสั่ง แต่ไม่มีเสียงพูดจากกระโหลกศีรษะ แม้ชายขี้เมาจะขอร้องวิงวอนอย่างไรมันก็ไม่พูด

"ไหนละว่ามันพูดได้ยังไง?" คนเหล่านั้นหันมาพูดกับชายขี้เมาอย่างขุ่นเคือง "แกโกหก ตายเสียดีกว่า" ว่าแล้วก็จัดการฆ่าเขาตามคำสั่งของหัวหน้า ขณะที่เขากำลังเตรียมจะเดินทางกลับบ้านนั่นเอง กระโหลกศีรษะอันเดิมนั้นก็ได้พูดขึ้นว่า "เห็นไหมละ ฉันบอกแล้วว่าปากของเขานั่นแหละจะฆ่าเขา" พอได้ยินเช่นนั้น ชายเหล่านั้นต่างเกิดความตกใจกลัว วิ่งกลับบ้านอย่างไม่คิดชีวิต

อเทสพจน์

หลานรัก ! ในทุกสังคมมนุษย์ มักจะมีความระหองระแหงกันอยู่เสมอระหว่างผู้น้อยกับผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่มักจะกล่าวหาว่าผู้น้อยหัวแข็ง ไม่เคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ผู้น้อยก็มักจะกล่าวหาว่าผู้ใหญ่รุกจิกจู้จี้เคี่ยวเข็ญไม่เข้าเรื่อง กล่าวหากันอยู่เช่นนั้นตลอดมาทุกยุคทุกสมัย เป็นสงครามเป็นระหว่างผู้น้อยกับผู้ใหญ่ แต่ก็เป็นสงครามที่ไม่มีวันแตกหัก (นอกจากบางกรณี) เพราะเหตุว่า ยังมีความรักความหวังดีอยู่เบื้องหลังความระหองระแหงเหล่านี้กล่าวคือผู้ใหญ่ แม้จะดุด่าว่ากล่าวก็ว่าด้วยความรักความหวังดี ผู้น้อยแม้จะตำหนิผู้ใหญ่ก็ยัง มีความ เคารพ รักและ ความ

กตัญญูอยู่ในใจ ฉะนั้นความระหองระแหงดังกล่าวจึงไม่มีวันจะรุนแรงถึงขั้นแตกหัก แต่ก็ไม่มีวันจะหายไป เหตุที่ไม่มีวันหาย ก็เพราะความระหองระแหงนั้นเกิดมาจากความแตกต่างโดยธรรมชาติทางจิตใจและร่างกายของเด็กกับผู้ใหญ่เอง

ผู้ใหญ่มีร่างกายแก่ชราจึงงุ่มง่าม ไม่รวดเร็วปราดเปรียวเหมือนคนหนุ่ม ผู้ใหญ่เกิดมานาน มีประสบการมาก ทำอะไรจึงระมัดระวัง มีความรอบคอบสุขุมกว่าผู้น้อย ส่วนผู้น้อยขาดความ สุขุมรอบคอบ ชอบทำ อะไร รวดเร็วและรุนแรง

วิธีการที่จะประสานรอยร้าวระหว่าง ผู้น้อยกับผู้ใหญ่ ไม่มีอะไรดีไปกว่าพยายามเข้าใจธรรมชาติของกันและกัน แล้วก็พยายามโอนอ่อนผ่อนปรนเข้าหากัน ข้อสำคัญอย่าเอาแต่ใจตนเป็นใหญ่ ผู้ใหญ่อย่าเกณฑ์ให้เด็กเป็นอย่างตนทุกอย่าง เด็กก็อย่าเกณฑ์ให้ผู้ใหญ่เป็นอย่างตน ผู้ใหญ่ควรปรับตนเข้ากับเด็กโดยวิธีให้อภัย เขาจะทำอะไรสะเพร่ารุนแรงไปบ้างก็ให้อภัยค่อยๆ อบรมสั่งสอนไปด้วยความหวังดี เด็กก็อาจจะปรับปรุงตนให้เข้ากับผู้ใหญ่โดยพยายามระงับความรุนแรงของตนลงบ้าง พยายามตั้งใจ

พังคำสอนของผู้ใหญ่ พยายามหาประโยชน์จากประสพการและความชำนาญของท่านด้วยความเคารพนอบน้อม ถ้าต่างฝ่ายต่างทำได้ดังนี้ ความระหองระแหงระหว่างกันจะไม่มี

หลานเอ๋ย ธรรมดาผู้ใหญ่ย่อมมีประสบการแห่งชีวิตมาก มีความรู้ความชำนาญมาก ท่านย่อมมีอะไรที่จะให้เรามากกว่าที่เราจะให้ท่าน เพราะฉะนั้นจงเคารพนบนอบเชื่อพังท่านเถิด เจ้าจะได้ประโยชน์แต่อย่างเดียว ดังทหารในนิทานต่อไปนี้

๓๐. ค่าของความนอบน้อม

ครั้งหนึ่ง ได้เกิดสงครามใหญ่ขึ้นระหว่างสองประเทศ กษัตริย์ของประเทศหนึ่ง ได้เกณฑ์ทหารมาทำสงครามเป็นจำนวนมาก แต่พระองค์ทรงจ่ายเงินเดือนให้ทหารน้อยมาก จนไม่พอจะบำรุงเลี้ยงตัวเองได้ ในที่สุดทหาร ๓ คนได้ตัดสินใจจะหลบหนีไปเสียจากกองทัพ เมื่อได้โอกาสเหมาะ ๓ คนจึงหนีทัพไปหลบซ่อนตัวอยู่

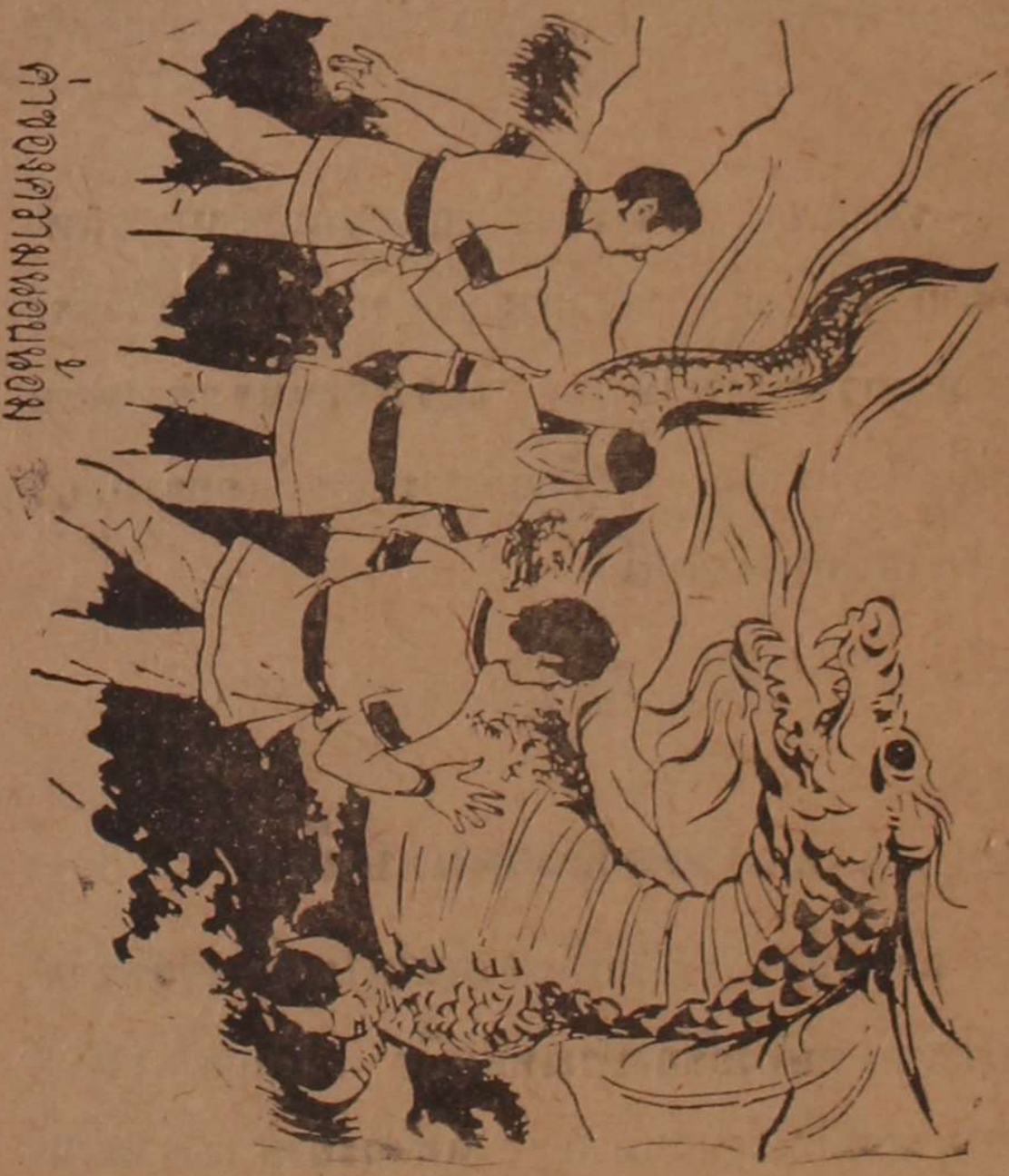
ตอนกองทหารเสด็จมา

ในป่าใกล้ ๆ กับที่กองทัพ ด้วยตั้งใจว่าเมื่อกองทัพเคลื่อนย้ายไปที่อื่น เขาก็จะหลบหนีได้โดยปลอดภัย และเขาได้ทราบมาก่อนว่า กองทัพจะเคลื่อนไปภายใน ๒ วัน แต่กองทพหาได้เคลื่อนย้ายไปดังข่าวนั้นไม่ มิหนำซ้ำกลับเข้ารายล้อมป่านั้นไว้ทุกด้าน ทหารหนีทัพทั้งสามต้องหลบซ่อนตัวอยู่ในป่า เป็นเวลา ๒ วันสองคืนด้วยความหิวกระหายแทบขาดใจ แต่จะออกมาก็ไม่ได้ เพราะถ้าทำจะถูกจับยิงเป้าทันที "ถ้าเราจะมาอดตายกันอยู่ในป่านี้ การหนีทัพของเราจะมีประโยชน์อะไร ?" เขาปรึกษากันอย่างหมดหวัง

ต่อมาไม่นาน มีมังกรไฟตัวหนึ่งลอยมาทางอากาศมาลงในป่านั้น เมื่อพบทหาร ๓ คนมันได้ถามดูเหตุผล เมื่อทราบความจริงแล้ว มันได้พูดขึ้นว่า "ฉันจะช่วยพวกคุณ" มังกรพูดขึ้น "แต่ต้องมีเงื่อนไขอย่างหนึ่ง"

"เงื่อนไขอะไร ?" พวกทหารถามด้วยความสนใจ

"พวกคุณต้องตกลงเสียก่อน ว่าจะรับใช้ฉันเป็นเวลา ๗ ปี" ทหารทั้ง ๓ ไม่มีทางเลือก นอกจากยอมรับเงื่อนไขของมังกรแต่โดยดี เพราะขืนอยู่ไปก็ตายเปล่า

มังกรร้ายใช้กรงเล็บ ของมันจับ ทหารทั้ง ๔ แล้ว ก็พาบินออกไปจากบ่า แล้วไปไกลแล้วก็วางลงบนพื้นดิน แต่มังกรตัวนั้นหาใช่มังกรธรรมดาไม่ หากได้แก่ซาตานจอมนรกแปลงเพศเป็นมังกรเท่านั้นเอง มันได้เอาแส้เล็ก ๆ ให้แก่ชายทั้ง ๓ แล้วสั่งว่า "จงใช้แส้นี้ตีไปตีมา แล้วทองมากมายจะเกิดขึ้นตามที่คุณต้องการ หลังจากนั้นจงใช้ชีวิตอย่างมหาราชา จงเล่นม้า ขี่รถ และกินดื่มให้เต็มที่ แต่หลังจากนี้ ๗ ปีล่วงแล้ว พวกคุณจะต้องเป็นทาสของฉัน"

ซาตาน ผู้ชั่ว ร้าย บังคับ ให้ คน ทั้ง ๓ เซ็น สัญญา แล้วบอกว่า "แต่หลังจาก ๗ ปีล่วงแล้ว ถ้าพวกคุณทายปริศนาฉันได้ ฉันจะปล่อยพวกคุณเป็นอิสระ

เมื่อมังกรร้ายหายไปแล้ว ทหารทั้ง ๓ ก็ใช้แส้ตีเอยทองเป็นการใหญ่ เมื่อได้ทองมากมายแล้ว ก็แสวงหาความสุขทุกอย่างและท่องเที่ยวไปทั่วโลกอย่างสุขสำราญ

แต่ในที่สุดเวลา ๗ ปีก็ผ่านไป มันหมายความว่ามังกรร้ายหรือซาตาน จะมาจับตัวเขาไป ลงนรกตามสัญญา ชายทั้ง ๓ ได้ออกไปนั่งปรึกษากันอยู่ที่ ณ ที่โล่งแห่งหนึ่งนอกเมือง ทหาร ๒ คนรู้สึกหวาดกลัวจนตัวสั่นหน้าซีด

ส่วนอีกคนหนึ่งดูยังแจ่มใสร่าเริงดี เขาพูดปลอบเพื่อน ๆ ว่า "อย่าวิตกไปเลยเพื่อน กันเชื่อว่ากันจะทายปริศนาของซาตานได้"

ขณะที่เขาทั้ง ๓ กำลังนั่งปรึกษากันอยู่นั่นเอง ได้มีหญิงแก่คนหนึ่งเดินมาหา และถามว่า "ทำไมพวกเจ้าจึงดูท่าทางเศร้า ๆ"

"อย่าถามเลย ยาย" ชายคนที่เศร้าที่สุดพูดขึ้น "ถึงทราบความจริง ยายก็ช่วยอะไรเราไม่ได้"

ชายผู้มีนิสัยร่าเริงเป็นคนมีเชาว์ไวไหวพริบดี เขาสังเกตเห็นว่า หญิงชราคนนั้นมีลักษณะพิเศษบางอย่างที่แสดงว่าไม่ใช่มนุษย์ธรรมดา เขาจึงพูดกับแกโดยดี และเล่าความจริงให้ฟังตั้งแต่ต้นจนจบ "คุณยายมีทางจะช่วยฉันได้บ้างไหม?" เขาถามขึ้นในที่สุด

"ยังมีทางที่ฉันพอจะช่วยเหลือได้" หญิงแก่พูดขึ้น "ขอให้คนหนึ่งในบรรดาเจ้า ๓ คน เข้าไปในป่าในป่านั้นจะ พบก้อนหินใหญ่ ก้อนหนึ่ง ซึ่งมีรูปร่างคล้ายกระ-ท่อม ให้เข้าไปในกระท่อมหินหลังนั้น แล้วจะได้การช่วยเหลือ"

"กันยังมองไม่เห็นว่า การทำอย่างนั้นจะช่วยอะไรเราได้" ชายสองคนแรกพูดขึ้นอย่างหมดหวังตามเคย

"เราจะต้องลองดูก่อน อย่าเพิ่งหมดหวัง" ชายคนที่สามพูดแล้วก็รับอาสาเดินเข้าไปในป่าเสียเอง เขาเดินไปเป็นเวลานาน ก็มาถึงก้อนหินใหญ่นั้นจริง ๆ เข้าไปพบหญิงชราอีกคนหนึ่งกำลังนั่งอยู่ ที่ประตูกระท่อมหินนั้น เขาทำ ความเคาร พยายแก่ แล้วก็เล่าเรื่องความยากลำบากให้ฟังและขอความช่วยเหลือ บังเอิญยายแก่คนนั้น ก็คือยายของซาตานนั่นเอง เมื่อได้ทราบเรื่องราวของชายหนุ่มนางก็เกิดความสงสารจึงพาเขาเข้าไปในห้อง เปิดฝาห้องใต้ดินขึ้น แล้วก็บอกให้ชายหนุ่ม ลงไปซ่อนตัว อยู่ข้างล่าง "เจ้าจงซ่อนตัวอยู่ที่นั่นเงียบ ๆ เวลาหลานชายฉันมา ฉันจะถามดูว่าปริศนาอะไรที่เขาจะถาม ขอให้เจ้าตั้งใจฟังให้ดี จำไว้ให้ดี"

เที่ยงคืนวันนั้นเอง มังกรร้ายก็กลับมา ยายแก่ได้จัดอาหารให้มันกินและสนทนากันเป็นปกติ ในระหว่างการสนทนานั่นเองยายแก่ได้ถามหลานว่า "เป็นไง วันนี้จับเอาวิญญาณมนุษย์ได้กี่ดวง ?"

"ไม่ได้เลย" ซาตานตอบ "แต่ผมจะได้ทหาร ๓ คนในวันนี้"

"อ๋อ ทหาร ๓ คนหรือ? ระวังนะเขาเป็นคนฉลาดมาก ฉันเกรงว่าเขาจะเอาตัวรอดได้" ยายแก่พูดเป็นทำนองล้อเลียน

"ไม่มีทาง" ซาตานพูด "เพราะฉันจะถามปริศนายาก ๆ ๓ ข้อ เขาจะตอบไม่ได้เลย แล้วฉันจะจัดการพาวิญญานเขาไปสู่นรก"

"ไหน ปริศนาว่าอย่างไร? ลองบอกยายซิ"

"ฉันบอกให้ก็ได้ ในทะเลเหนืออันกว้างใหญ่ มีปลาสุนัขนอนตายอยู่ตัวหนึ่ง มันจะเป็นเนื้อย่างสำหรับท่าน กระดูกซี่โครงปลาวาฬจะเป็นช้อนเงินของท่าน และโพรงกลีบม้าจะเป็นถ้วยแก้วใส่เหล้าไวน์สำหรับท่าน"

เมื่อซาตานไปนอนเรียบร้อยแล้ว ยายแก่ได้ย่องไปเปิดฝาห้องใต้ดิน เรียกทหารหนุ่มคนนั้นออกมาถามว่า "เจ้าจำทุกสิ่งทุกอย่างได้ดีแล้วหรือ"

"จำได้แล้วครับคุณยาย ขอบคุณมาก" ทหารหนุ่มตอบแล้วก็รีบออกจากกระท่อมนั้นไป เขาได้ออกจากป่ามาพบเพื่อนทั้ง ๒ ที่คอยอยู่ ด้วยความ กระวน กระวายใจ และปริศนาทั้ง ๓ ข้อแก่เขา ทหารทั้ง ๓ ดีใจ

มาก ใช้แส้วิเศษตีเอาทองแล้วก็สนุกสนานเป็นการใหญ่

ในที่สุด เมื่อเวลาผ่านไป ๗ ปีพอดี ซาตานก็กลับมาพร้อมด้วยหนังสือสัญญา บอกว่า "ฉันจะพาพวกท่านไปนรก และจะให้ท่านรับประทานอาหารที่นั่น ถ้าท่านทายได้ว่า ท่านจะได้รับประทานเนื้อย่างชนิดไหน ท่านจะได้รับอิสรภาพ และจะได้แส้วิเศษนั้นไว้เป็นสมบัติด้วย"

ทันใดนั้นทหารคนแรก ตอบว่า "ในทะเลเหนือมีปลาสุนัขตายเน่าอยู่ตัวหนึ่ง นั่นจะเป็นเนื้อย่างสำหรับเรา!" เมื่อได้ยินเช่นนั้นซาตานโกรธเคืองมาก มันคราง ฮือ แล้วถามปริศนาข้อสองว่า "แล้วท่านจะใช้ช้อนชนิดไหน?" ทหารคนที่สองตอบว่า "ใช้กระดูกปลาวาฬ ซาตานร้องด้วยความผิดหวังแล้วถามว่า "แล้วท่านจะใช้อะไรเป็นแก้วเหล้าไวน์" โพรงกีบม้าจะเป็นแก้วเหล้าของเรา" คนที่สามตอบ

พอได้ยินเท่านั้น ซาตานก็ส่งเสียงร้องลั่นด้วยความโกรธ แล้วก็บินหนีไป ไม่มีอำนาจเหนือทหารทั้ง ๓ อีกต่อไป และอยู่อย่างสุขสำราญสืบมา

อุเทสพจน์

หลานเอ๋ย เมื่อเจ้าโตขึ้นเป็นหนุ่มเป็นสาว เจ้าจะมีความรัก เมื่อเจ้ามีความรักเจ้าจะแต่งงาน เมื่อเจ้าแต่งงาน เจ้าจะมีสามีภรรยา เมื่อเจ้ามีสามีภรรยาเจ้าจะมีบุตร เมื่อเจ้ามีบุตรเจ้าจะมีสถาบันครอบครัว สถาบันครอบครัวจะเป็นปึกแผ่นมั่นคงและเจริญรุ่งเรือง ก็เพราะเหตุ ๔ ประการดังต่อไปนี้

๑. พ่อแม่ต้องรักกัน แล้วความรักนั้นจะไปรวมจุดอยู่ที่ลูก

๒. พ่อแม่ซื่อสัตย์ต่อกัน ไม่นอกใจกัน

๓. พ่อแม่มีความรู้สึกรับผิดชอบต่อสถาบันครอบครัว

๔. พ่อแม่ทำหน้าที่ของตนอย่างเต็มที

ถ้าขาดเสียแต่เหตุใดเหตุหนึ่ง ครอบครัวจะสลายตัวทันทีถ้าไม่สลายก็กลายเป็นครอบครัวพิการ มีฐานะง่อนแง่นคลอนแคลน เดือดร้อนวุ่นวาย ขาดความอบอุ่น

หลานรัก! การมีครอบครัวไม่ใช่งานง่าย ๆ ไม่ใช่งานที่สนุก แต่เป็นงานที่ยากลำบากและเต็มไปด้วยความทุกข์ในบางครั้ง คนที่ไม่เข้มแข็งอดทน คนที่ไม่มีความรู้สึกรับผิดชอบ ย่อมตั้งสถาบันครอบครัวไม่ได้

ฉะนั้นก่อนจะมีคู่ครอง เจ้าต้องคิดดูให้ดีเสียก่อน ว่าเจ้าจะสามารถให้ความรักแก่คู่ครองและบุตรอย่างเต็มที่หรือไม่ เจ้ารับรองได้ไหมว่าเจ้าจะซื่อสัตย์ต่อคู่ครองตลอดไป เจ้ามีความรู้สึกรับผิดชอบต่อสถาบันครอบครัวเพียงพอแล้วหรือยัง เจ้าจะทำหน้าที่ของพ่อแม่ได้เต็มที่หรือไม่ ถ้าเจ้าคิดว่าตัวยังไม่มีคุณสมบัติเหล่านี้ อย่าสร้างสถาบันครอบครัวดีกว่า ถ้าเจ้าคิดว่าเจ้าจะรักภรรยาของเจ้าตลอดรอดฝั่งไม่ได้ อย่าแต่งงานดีกว่า ถ้าเจ้าคิดว่าจะให้ความรักความอบอุ่นแก่ครอบครัวไม่ได้ อย่ามีบุตรดีกว่า

นิทาน ต่อไปนี้ จะสอนให้เจ้า รู้จักคุณค่าของ ความซื่อสัตย์ต่อคู่ครองของเจ้า

๓๑. ภรรยาผู้ซื่อสัตย์

ครั้งหนึ่งนานมาแล้ว พระเจ้าจักรพรรดิกัลลุฬได้ทรงใช้นายช่างผู้สามารถคนหนึ่งสร้างพระราชวังอันสวยงามของพระองค์ ในเวลาเดียวกันนั้นเอง พระเจ้าจักรพรรดิทรงมีอัศวินคนหนึ่ง และอัศวินคนนี้มีลูกสาวสวยมากอยู่คนหนึ่ง เมื่อได้เห็นความรู้ความสามารถของช่างหนุ่มและทราบว่าเขายังไม่ได้แต่งงาน ท่านอัศวินก็เกิดความเลื่อมใส วันหนึ่งจึงเรียกช่างมาบอกว่า "พ่อหนุ่มเอ๋ย ข้านิยมในฝีมือและความสามารถของเจ้า อยากจะยกลูกสาวให้ เจ้าจะรับหรือไม่ ?" นายช่างหนุ่มเมื่อได้เห็นความงามของธิดาท่าน อัศวินก็ตกลงรับด้วยความขอบคุณทันที ในที่สุดก็มีพิธีแต่งงานกันอย่างถูกต้องตามประเพณี

วันหนึ่ง หลังจากพิธีแต่งงานเสร็จสิ้นลงแล้ว มารดาของภรรยาได้พูดกับลูกเขยของตนว่า "ลูกเอ๋ย เนื่องจากเจ้าได้กลายเป็นสมาชิกของครอบครัวเรา อีก คน หนึ่ง แล้วฉันจะให้เสื้อเชิร์ทประหลาดตัวหนึ่งแก่เจ้า เสื้อตัวนี้มีคุณสมบัติประหลาด ตราบใดที่เจ้าและภรรยาของเจ้ายังมี

ความซื่อสัตย์ต่อกัน ตราบนั้นเสื้อตัวนี้ก็จะไม่รู้จักเก่า ไม่รู้จักยับ ไม่รู้จักสกปรก จะดูใหม่เอี่ยมอยู่ตลอดกาล แต่เมื่อเจ้าหรือภรรยาของเจ้าคนใดคนหนึ่งเกิดไม่ซื่อสัตย์ ประพฤตินอกใจคู่ครองของตน เมื่อนั้นเสื้อตัวนี้จะกลายเป็นเสื้อธรรมดาทันที"

ชายหนุ่มรับเอาเสื้อตัวนั้นด้วยความขอบคุณ

เมื่อครบกำหนดวัน ช่างไม้คนนั้นก็กลับคืนไปควบคุมงานก่อสร้างพระราชวังต่อไป จำต้องทิ้งภรรยาไว้ทางบ้าน หน้าที่การงานทำให้เขาไม่มีเวลาที่จะกลับไปเยี่ยมเธอเลย อย่างไรก็ตามเขาได้ใส่เสื้อตัวนั้นทำงานทุกวัน แต่แม้จะทำงานหนักเพียงไร มันก็ยังดูใหม่เอี่ยมอยู่ตลอดเวลา ทำให้ผู้ได้พบเห็นรู้สึกประหลาดใจอย่างมาก แม้แต่องค์พระเจ้าจักรพรรดิ์ เมื่อเสด็จมาตรวจงานก็ได้ทรงสังเกตเห็นเหมือนกัน วันหนึ่งจึงตรัสถามว่า "นี่นายช่าง เราสงสัยเหลือเกินว่าทำไมเสื้อของเจ้าจึงใหม่เอี่ยมอยู่เสมอ ทั้ง ๆ ที่เจ้าทำงานหนักทั้งวัน"

"พระอาญาไม่พ้นเกล้า" ช่างไม้กราบทูล "เสื้อตัวนี้เป็นเสื้อวิเศษ ตราบใดที่ข้าพุทธเจ้าและภรรยายังซื่อสัตย์ต่อกัน ตราบนั้นเสื้อตัวนี้ก็ยังดูใหม่เอี่ยมอยู่เสมอ"

ขณะนั้นเอง ทหารคนหนึ่ง ซึ่งตามเสด็จพระเจ้าจักรพรรดิ์ เมื่อได้ยินคำบอกเล่าของช่างไม้ จึงคิดอยู่ในใจว่า "โบราณกล่าวไว้ว่าสามวันจากนารีเป็นอื่น ผู้หญิงคนนี้จะเก่งสักแค่ไหน ข้านี้แหละจะเป็นคนทำให้ช่างไม้คนนี้ต้องซักเสื้อเป็นครั้งแรก" วันหนึ่ง เมื่อได้โอกาสเขาจึงแอบไปพบภรรยาของช่างไม้ และพยายามเกี้ยวพาราสีนาง จนนางทำท่าว่าจะใจอ่อน "แต่สถานที่นี่ ไม่ปลอดภัย" นางบอกกับเขา "เพราะคนจะสังเกตเห็นเราได้ โปรดตามฉันมา ฉันจะพาคุณไปยังห้องพิเศษห้องหนึ่งที่ใครจะไม่เห็น" ทหารคนนั้นได้ตามเธอไปอย่างว่าง่าย ด้วยความหวังว่า เธอจะต้องเป็นของเขาแน่ ๆ เมื่อไปถึงห้องพิเศษดังกล่าว เธอได้ผลักเขาเข้าไปข้างในแล้วก็รีบปิดประตูใส่กุญแจขังเขาไว้ ให้แต่ขนมปังกับน้ำเป็นอาหารแก่เขาทุกวัน

ทหารคนหนึ่ง ซึ่งเป็นเพื่อนของคนแรกเมื่อเห็นเพื่อนหายไป และเห็นเสื้อของช่างไม้ยังคงสะอาดสดใสดังเดิม ก็เกิดความสงสัย เกรงว่าเพื่อนจะทำงานไม่สำเร็จ จึงติดต่อไป เพื่อใช้ความสามารถของตนลองดู เขาได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดี เช่นเดียวกับคนแรก แต่ในที่

สุดก็ถูกหลอกไปขังไว้ ในห้องให้กินขนมปังกับน้ำเช่นเดียวกับคนแรก

ในไม่ช้า ทหารอีกคนหนึ่ง ก็ติดตามเพื่อน ๆ ไป และถูกหลอกไปขังเช่นเดียวกัน เป็นอันว่าเวลานี้มีทหารถูกขังไว้ถึง ๓ คน การที่ทหารหายไปถึง ๓ คนในเวลาไล่เรี่ยกัน ทำให้เกิดการสืบสวนและเล่าลือกันเป็นใหญ่ภายในพระราชวัง

ฝ่ายช่างไม้เมื่อสร้างพระราชวังเสร็จก็กลับบ้านพร้อมด้วยเงินจำนวนมาก ฝ่ายภรรยาเมื่อเห็นสามีกลับมาพร้อมด้วยเสื้อที่สะอาดบริสุทธิ์ดังเดมก็ดีใจ ก็ต้อนรับขับสู้สามีด้วยความยินดี

"สุดที่รัก" สามีพูดขึ้น "ในระหว่างที่ฉันกำลังทำงานอยู่ในพระราชวังนั้น มีทหาร ๓ คนมาสอบถามฉันเกี่ยวกับเสื้อวิเศษตัวนี้ หลังจากนั้นเขาก็หายไปทีละคนไม่ทราบว่าอะไรเกิดขึ้นแก่เขา

"เขาทั้ง ๓ อยู่ที่นี่" ภรรยาบอก "เขาคงคิดว่าฉันจะเป็นผู้หญิงใจง่าย จึงมาเกี้ยวพาราสี แต่ในที่สุด

ก็ถูกฉันหลอกไปขังไว้ในห้อง ให้กินขนมปังกับน้ำทั้ง ๓ คน" ช่างไม้ดีใจมากต่อความซื่อสัตย์ของภรรยา จึงไว้ชีวิตแก่ทหารทั้ง ๓ คน และปล่อยเขาทั้ง ๓ เป็นอิสระไปตั้งแต่นั้นมา สองสามีภรรยาก็กินอยู่มาด้วยความสุขตลอดชีวิต

อุเทสพจน์

หลานรัก! พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า 'ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นอนิจจัง คือไม่เที่ยงแท้แน่นอน ย่อมแปลเปลี่ยนอยู่เสมอเปรียบเหมือนกระแสน้ำที่ไหลอยู่ตลอดเวลา ผู้ใดเข้าไปยึดไปถือในสิ่งที่ไม่แน่นอน ผู้นั้นมีโอกาสที่จะผิดหวังและได้รับความทุกข์ ผู้ใดเข้าใจซาบซึ้งในหลักอนิจจัง แล้วไม่ยึดถืออะไรจนเกินไป ผู้นั้นจะไม่ผิดหวังและจะไม่ประสบความทุกข์

การไม่ถือในสิ่งใด เป็นการยอมรับรู้หลักความจริงแล้วก็ปรับตัวให้เข้ากับความจริง เป็นการปฏิบัติตนตามหลักธรรมชาติผู้นั้นจะมีแต่ความสุขสบายใจ การยึด

ถือในสิ่งใดสิ่งหนึ่งจนเกินไป เป็นการไม่ยอมรับรู้หลักความจริงของธรรมชาติ ไม่ยอมปรับตัวเข้ากับความจริง เป็นการฝืนกระแสธรรมชาติ ผู้นั้นจะประสบแต่ความผิดหวังและความทุกข์

หลานเอ๋ย ! ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้ ย่อมมี ๒ ด้านเสมอ คือด้านดี และด้านชั่ว ด้านสำเร็จและด้านล้มเหลว ด้านสมหวังและด้านผิดหวัง เราควรพิจารณาให้เห็นทั้งสองด้าน แล้วก็เตรียมตัวเตรียมใจไว้รับทั้งสองด้าน แม้เราจะกระทำอย่างดีที่สุด และมีท่าทีว่าจะสำเร็จแน่ ๆ ก็อย่าเพิ่งปองใจเชื่อว่าจะสำเร็จร้อยเปอร์เซนต์ เพราะในโลกนี้ไม่มีอะไรแน่นอน ทั้งๆที่เราหวังอย่างเต็มที่ว่าจะต้องสำเร็จ บางทีเรากลับล้มเหลวก็มีฉะนั้นอย่ามั่นใจเกินไป จงทำดีที่สุด แต่ถ้าไม่ได้ผลดี ก็อย่าเสียใจ เพราะทุกสิ่งเป็นอนิจจัง ดังนิทานต่อไปนี้

๓๒. กบกับงู

วันหนึ่ง งูตัวหนึ่งได้ออกไปหาอาหารในป่า มันได้ไปพบกับกบตัวหนึ่งเข้าจึงจับกินเป็นอาหารอย่างง่าย

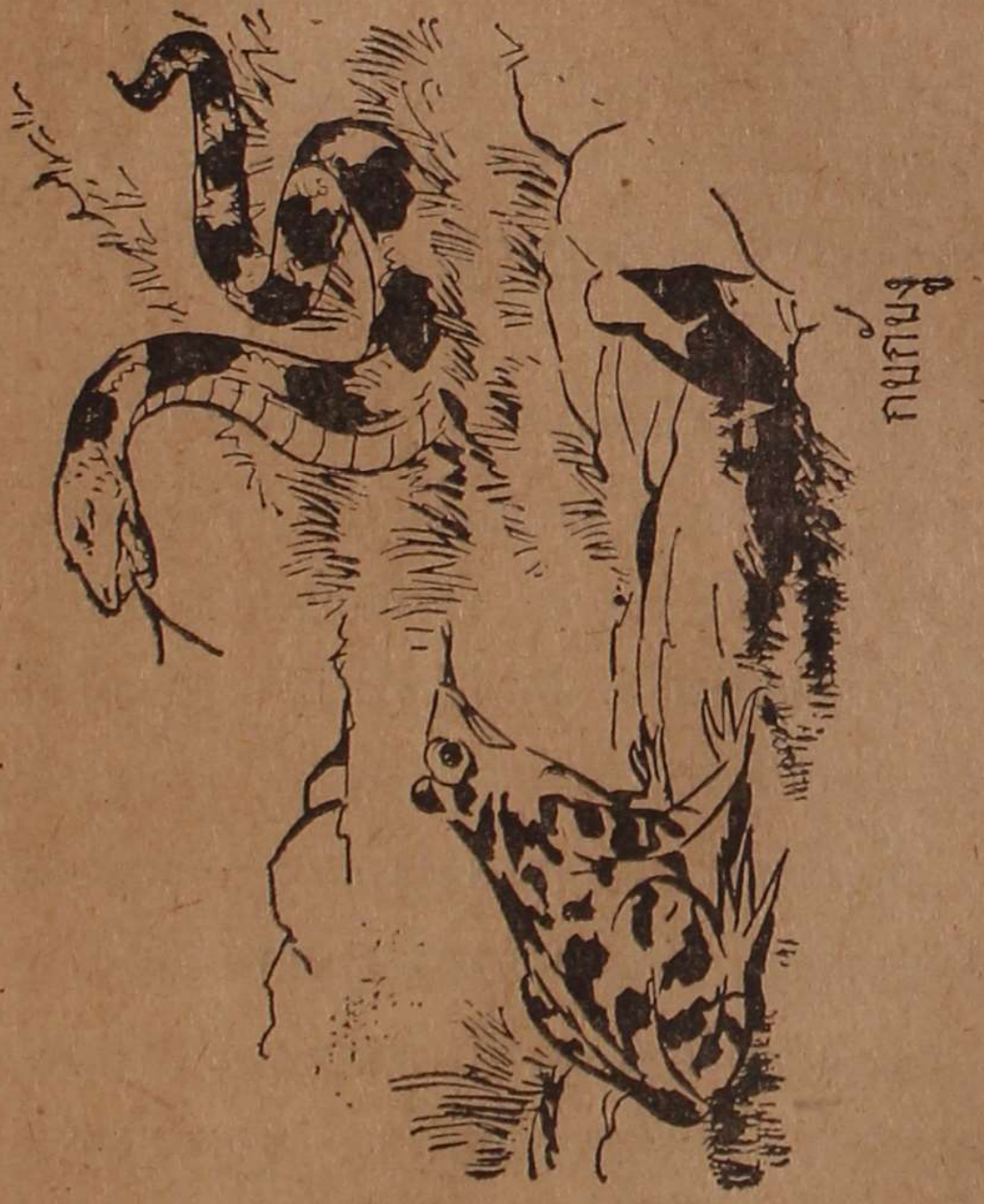
งูเหลือม

ตายวันที่สองมันได้เข้าป่าหากบอีก เดินทางไปนิดหน่อย ก็พบกับกบอีกตัวหนึ่ง จึงจัดการคาบไปกินที่บ้าน ของมัน ในวันที่ ๓ มันได้พาลูก ๓ ตัวออกไปหากินด้วย เมื่อมันไปได้หน่อยหนึ่ง ก็ไปพบกบเข้าตัวหนึ่ง พ่องูและลูกทั้ง ๓ ตัวจึงออกวิ่งไล่ทันที วิ่งไปเป็นระยะทางไกลมากก็ยังจับกบไม่ได้

"คุณพ่อครับผมเหนื่อย" ลูกงูตัวหนึ่งพูดขึ้น

พ่องูมองดูรอบ ๆ แล้วพูดขึ้นว่า "ถ้าอย่างนั้น แกกลับบ้านบอกแม่ของแกว่า เราเกือบจะจับกบได้แล้ว เวลานี้มันเหนื่อยมากแล้ว อีกไม่ช้าคงจับได้ บอกแม่แกจัดการล้างหม้อไว้ด้วย"

"เมื่อได้ยินเช่นนั้น กบจึงพูดขึ้นว่า "แกโกหก แกไปบอกแม่แกว่า ยังไม่แน่ว่าจะจับกบได้หรือไม่ได้"

พองูและลูกอีก ๒ คนวิ่งไล่ตามกบอีก พอข้ามลำธารแห่งหนึ่ง ลูกงูตัวหนึ่งก็พูดขึ้นว่า "คุณพ่อครับ ผมเหนื่อย วิ่งต่อไปอีกไม่ไหวแล้ว"

"งั้นแกกลับบ้าน" พ่อพูดอย่างเดือดดาล "บอกแม่แกด้วยว่าพ่อจะจับกบได้ในไม่ช้า ให้แม่แกล้างหม้อต้มน้ำไว้ได้เลย"

"อย่าเพิ่งเชื่อเขา" กบพูดขึ้นบ้าง ยังไม่แน่ว่าแกจะจับฉันได้หรือไม่"

พ่องูและลูกคนสุดท้ายที่เหลืออยู่ ได้ออกวิ่งไล่กบต่อไปอีกพอไล่ไปได้สักครู่หนึ่ง ลูกคนสุดท้ายก็พูดขึ้นว่า "คุณพ่อครับ ผมวิ่งไม่ไหวแล้ว"

"งั้นแกกลับบ้าน" พ่อสั่งอย่างหัวเสีย "บอกแม่แกได้เลยว่า พ่อกำลังนำกบกลับบ้าน"

"บอกแม่แกแล้วกันว่า "ยังไม่แน่ว่าพ่อแกกะจับกบได้หรือไม่" ลูกงูตัวสุดท้ายเดินทางกลับบ้าน และเล่าให้แม่ฟังว่า "พ่อบอกว่าให้แม่เตรียมต้มน้ำไว้ เพราะพ่อกำลังนำกบมา แต่กบบอกว่ายังไม่แน่"

หลังจากนั้นงูได้ไล่กบต่อไปอีก กบได้หลบเข้าไปในเหลือบหินแห่งหนึ่ง งูพุ่งศีรษะตามเข้าไป แต่ศีรษะของงูมีขนาดใหญ่และไม่ลื่นเหมือนตัวกบ จึงติดอยู่ในเหลือบหินนั้น จะไปข้างหน้าก็ไม่ได้จะถอยหลังก็ไม่ได้ "เห็นหรือยังละว่า ในโลกนี้ไม่มีอะไรแน่" กบเยาะเย้ยแล้วก็หนีไปอย่างปลอดภัย พ่องูติดอยู่ที่นั่นจนอดอาหารตายในที่สุด

อุเทสพจน์

หลานรัก! ตาเคยได้ยินมาว่า นานมาแล้ว บนเกาะบอร์เนียวมีคนบ่าเถื่อนอยู่เผ่าหนึ่ง คนเผ่านี้เมื่อบิดามารดาแก่ชราลงมาก ๆ จะทำงานอะไรไม่ได้แล้ว ลูกหลานก็จัดการฆ่าเอาเนื้อหนังไปกินเสีย จะเท็จจริงอย่างไรก็ไม่ทราบ แต่ก็มีทางเป็นไปได้เหมือนกันสำหรับคนบ่าเถื่อนไร้อารยธรรม

เราไม่ทำอย่างนั้น เพราะเราเป็นอารยชน เรามีศีลธรรมวัฒนธรรมอันดีงาม เรารู้อุปการะคุณของผู้ที่มีคุณต่อเรา ผู้มีอุปการะคุณแก่เรามาก่อน เช่นมารดาบิดาของเรา แม้ว่าเวลานี้ท่านจะแก่แล้ว ทำประโยชน์ให้

เราไม่ได้ มีแต่กิน ๆ นอน ๆ เราก็ไม่ทอดทิ้งท่าน ยังปฏิบัติบำรุงเลี้ยงดูท่าน เพราะแม้ท่านจะไม่ได้ไปทำประโยชน์แก่เราในขณะนี้ แต่เมื่อก่อนท่านได้ทำประโยชน์แก่เรามาก

แต่ก็นั่นแหละหลานเอ๋ย ! ถึงแม้เราจะเป็นอารยะชนแล้ว ก็ยังมีบางคนที่ทอดทิ้งมารดาบิดาของตนขับไล่ไสส่ง ทอดทิ้งไม่ดูแล จนพ่อแม่ต้องไปอาศัยอยู่กับคนอื่นบ้าง ไปอาศัยอยู่ตามวัดบ้าง เที่ยวขอทานเลี้ยงชีพบ้าง บุคคลประเภทนี้ แม้เขาจะมีความรู้สูง มียนต์นั่ง มีเสื้อผ้าอาหารดี มีตึกสวย ๆ เป็นที่อยู่ ก็จัดว่ายังไม่เจริญแท้ เขาย่อมไม่แตกต่างไปจากชาวบ้าในเกาะบอร์เนียวดังกล่าวมาแล้วข้างต้น

ผู้ที่กตัญญูรู้จักบุญคุณของผู้มีพระคุณแล้วตอบแทนจัดว่าเป็นคนดี ย่อมประสบแต่ความสุขความเจริญ คนเนรคุณไม่รู้จักบุญคุณของผู้อื่น ย่อมเป็นคนชั่วและเขาจะได้รับผลแห่งกรรมชั่วของตนดังนิทานต่อไปนี้

๓๓. ทหารผ่านศึกผู้ถูกลืม

นานนาแล้วมีทหารหาญคนหนึ่ง รับราชการสนองพระเดชพระคุณมาด้วยความซื่อสัตย์เป็น เวลาหลายปีผ่านศึกสงครามมาหลายครั้ง จนกระทั่งได้รับบาดเจ็บ มีแผลเต็มตัว พอสงครามสิ้นสุดลง พระเจ้าแผ่นดินได้ตรัสกับเขาว่า "แกกลับบ้านได้ ข้าไม่ต้องการแกอีกต่อไปแล้ว ข้าจะเลิกจ่ายเงินเดือนให้แก ข้าจะจ่ายให้ใครก็ต่อเมื่อผู้นั้นทำประโยชน์ให้ข้าได้เท่านั้น"

ทหารผ่านศึกเสียใจจนร้องไห้ เมื่อไม่มีทางอื่นใด เขาจึงออกเดินทางเรื่อยเปื่อยไปอย่างไร้จุดหมาย พอตกกลางคืนก็พบว่าตนมาอยู่กลางป่าแห่งหนึ่ง มองไปมองมาอยู่ครู่หนึ่ง เขาก็เห็นแสงไฟดวงหนึ่งส่องมาจากในป่า เขารีบเดินตามแสงไฟนั้นไป จนถึงกระท่อมหลังหนึ่ง และได้พบหญิงชราคนหนึ่งนั่งอยู่ในกระท่อมนั้น "คุณยายครับ โปรดขอให้ผมพักด้วยสักวัน และขออะไรกินบ้างเถิด ไม่งั้นผมตายแน่ ๆ"

"ได้" หญิงแก่พูด "แต่แกจะต้องทำอะไรให้ฉันสักอย่างเป็นการตอบแทน"

"คุณยายจะให้ผมทำอะไรครับ ?" ทหารผ่านศึกถามอย่างนอบน้อม

"พรุ่งนี้ แกต้องขุดดินในสวนของฉันให้ทั่ว"

นายหนุ่มตกลงรับทันที และวันรุ่งขึ้น เขาได้ทำงานขุดดินทั้งวัน แต่ก็หาได้ทำสำเร็จทั่วทั้งสวนไม่ ยายแก่จึงให้พักอยู่ด้วยอีกหนึ่งคืน วันรุ่งขึ้นเขาถูกสั่งให้ผ่าผืนกองใหญ่ เขาผ่าทั้งวันแต่ก็ไม่สำเร็จ เพราะผืนมากเกินกำลัง

"ไม่เป็นไร" ยายแก่พูด "พรุ่งนี้ ฉันมีงานนิดเดียวให้แกทำ คือที่หลังบ้านข้ามีบ่อน้ำอยู่แห่งหนึ่ง แต่เป็นบ่อแห้ง ฉันทำไฟของฉันตกลงไปในบ่อนั้น เวลานี้มันยังลุกเป็นสีน้ำเงินอยู่ในนั้น ฉันอยากให้แกช่วยลงไปเอามาให้ฉันด้วย"

วันรุ่งขึ้น หญิงแก่ให้ชายหนุ่มนั่งในตะกร้าแล้วเอาเชือกผูกหย่อนเขาไปในบ่อ ชายหนุ่มถือเอาดวงไฟแล้ว หญิงแก่ก็ชักเขาขึ้นมา เมื่อขึ้นมาเกือบจะถึงปากบ่อ หญิงชราได้บอกให้ทหารผ่านศึกส่งดวงไฟให้นาง แต่ทหารผ่านศึกไม่ยอมจนกว่าเขาจะออกไปจากบ่อเสียก่อน เถียงกันไป

เถียงกันมาอยู่ครู่หนึ่ง หญิงแก่ก็โมโหจึงปล่อยตะกร้าพร้อมทั้งเชือกให้ตกลงไปในบ่อตามเดิม

เนื่องจากพื้นดินก้นบ่อไม่แข็ง ทหารจึงไม่ได้รับอันตรายแต่อย่างใด เขานั่งคิดอยู่ในบ่อคนเดียวว่า เคราะห์ร้ายของเรายังไม่สิ้นสุด ถูกไล่ออกจากทหารแล้ว ยังถูกปล่อยไว้ในบ่อล้างอีก เราตายแน่ ๆ คราวนี้ ไม่มีทางหนีได้เลย"

เขานั่งอยู่อย่างหมดหวังครู่หนึ่ง แล้วเอามือควานดูตามกระเป๋าบังเอิญไปพบกล้องสูบยา ซึ่งยังมียาเหลืออยู่ครึ่งหนึ่ง "นี่คือความสุขครั้งสุดท้ายของฉัน" เขาพูดกับตัวเอง แล้วก็เอากล้องยาจ่อเข้าไปกับไฟสีน้ำเงินที่ยังไม่ดับ เขาดูดพ่นควันโขมงด้วยความสบายใจ พอควันไฟวนไปรอบ ๆ ฝาผนังบ่อ ก็เกิดมีคนแคระตัวเล็ก ๆ สีดำยืนอยู่เฉพาะหน้าเขา และพูดขึ้นว่า "นายครับ มีอะไรจะให้ผมรับใช้หรือครับ ?"

"รับใช้อะไร ?" ทหารถามงง ๆ "ฉันยังไม่เข้าใจ"

"ผมเป็นทาสของท่าน" คนแคระอธิบาย "ผมจะต้องทำทุกสิ่งทุกอย่างที่ท่านสั่ง โปรดสั่งมาเถิด"

เมื่อได้ยินเช่นนั้น ทหารก็ดีใจ รีบสั่งทันทีว่า "ถ้าอย่างนั้นเธอรีบนำฉันออกไปให้พ้นบ่อแห่งนี้เดี๋ยวนี้" คนแคระจึงพาเขาออกจากบ่อโดยทางใต้ดิน เมื่อขึ้นมายืนอยู่ข้างบนแล้ว เขาได้สั่งให้คนแคระจับหญิงแก่มัด แล้วก็ค้นเอาทรัพย์สมบัติของนางได้เงินทองของมีค่าเป็นอันมาก

"แกไปได้" ทหารผ่านศึกสั่งคนแคระ "ฉันหมดธุระแล้ว"

"ถ้าท่านต้องการจะใช้ผมอีก โปรดจุดกล้องสูบด้วยไฟสีน้ำเงินนั้น แล้วผมจะมารับใช้ท่านทันที" ว่าแล้วคนแคระก็หายวับไป

ทหารผู้โชคดี ได้กลับเข้าไปในเมืองอีกครั้ง ได้นำเงินไปตัดเสื้อผ้าใหม่ แล้วได้ไปพักที่โรงเตี๊ยมอันสะดวกสบายแห่งหนึ่งตอนเย็นวันนั้นเอง เขาได้เรียกคนแคระมาบอกว่า "ฉันเคยเป็นทหารรับใช้พระเจ้าแผ่นดินอย่างซื่อสัตย์ แต่เมื่อฉันไม่มีประโยชน์สำหรับพระองค์ ฉันก็ถูกขับไล่ให้ไปอดตาย ฉันจะต้องแก้แค้นให้ได้"

"ท่านจะให้ผมทำอย่างไร?" คนแคระถาม

"แกจงไปสู่พระราชวัง นำเจ้าหญิงมาที่นี่ในขณะที่เธอกำลังหลับ ฉันจะใช้ให้เธอทำงานอย่างทาส"

"ง่ายนิดเดียว" คนแคระพูด "แต่ถ้าพระเจ้าแผ่นดินทรงทราบท่านจะได้รับอันตราย"

คืนวันนั้นเอง เจ้าหญิงก็ถูกคนแคระนำมาวางไว้เฉพาะหน้าทหารผ่านศึก "บัดนี้แหละ ข้าจะได้แก้แค้นพระเจ้าแผ่นดิน" ทหารพูดขึ้น "แกจงเริ่มทำงานเดี๋ยวนี้ไปเอาไม้กวาดมาแล้วก็ลงมือกวาดพื้นห้อง" เจ้าหญิงได้ไปหาไม้กวาดมากวาดห้องตามคำสั่งของเขา เสร็จแล้ว เธอได้ถูกบังคับให้นั่งข้างหน้าเขา ให้ถอดรองเท้าบู๊ทของเขาออกเขาเอารองเท้าบู๊ทฟาดหน้าของเธอ บังคับให้เธอไปเก็บเอามาขัด เธอได้ทำตามคำสั่งของเขาด้วยอาการครึ่งหลับครึ่งตื่น เมื่อไก่ขันครั้งแรกเธอก็ถูกนำกลับคืนสู่พระราชวัง

เช้าวันรุ่งขึ้นเจ้าหญิงตื่นขึ้นด้วยอาการ อ่อนระโหยโรยแรง เธอได้ไปเฝ้าพระราชบิดาและเล่าเรื่องให้ฟังว่าเธอฝันไปว่าได้ไปรับใช้ทหารคนหนึ่ง เธอถูกบังคับให้ทำงานอย่างทาส เธอคิดว่ามันเป็นเพียงความฝัน แต่ทำไม

เธอจึงรู้สึกเหน็ดเหนื่อยเหมือนไปทำงานมาจริง ๆ ก็ไม่ทราบ

"มันอาจจะเป็นความจริง" พระเจ้าแผ่นดินตรัสขึ้น "เราจะต้องสอบสวนดูให้รู้เรื่อง คืนวันนี้ก่อนเข้านอน ขอให้เจ้าเอาเมล็ดถั่วเหลืองใส่ในกระเป๋าเจาะรูเล็กๆ ไว้ที่กระเป๋า ถ้าเจ้าถูกนำตัวไป ถั่วจะร่วงออกทางช่องนั้น พรุ่งนี้เราจะตามรอยถั่วไปยังที่พักของทหารคนนั้น" เจ้าหญิงได้กระทำตามพระบัญชาทุกประการ แต่คนแครได้ล่วงรู้ความลับนั้น มันจึงเอาเมล็ดถั่วเหลืองสาดไปทั่วทุกถนนในเมือง วันรุ่งขึ้นคนของพระเจ้าแผ่นดิน จึงไม่สามารถจะตามรอยถั่วไปได้ เจ้าหญิงได้ถูกบังคับให้ทำงานหนักอีก

วันรุ่งขึ้นพระเจ้าแผ่นดินได้ ทรงมอบแผนอีกอย่างหนึ่ง ให้เจ้าหญิงนำไปปฏิบัติ แต่ได้รับสั่งเป็นการลับไม่ให้ได้ยินไปถึงหูผู้ใด คืนวันนั้น เมื่อเจ้าหญิงถูกคนแครนำไปทำงานในห้องของทหาร เธอได้เอารองเท้าข้างหนึ่งซ่อนไว้ในห้องนั้นโดยไม่ให้ใครทราบ เช้าวันต่อมาพระเจ้าแผ่นดินได้ทรงสั่งให้ทหารค้นหารองเท้าของเจ้าหญิงทั่ว

ทั้งพระนคร และได้พบรองเท้านั้นในห้องของทหารผ่านศึกคนนั้น เขาจึงถูกจับนำไปขังไว้ในเรือนจำทันที เนื่องจากถูกนำไปอย่างรีบร้อน เขาจึงลืมเอาไฟสีน้ำเงินและกล้องยาสูบไปด้วย แต่อย่างไรก็ตาม ขณะที่กำลังยืนเกาะลูกกรงห้องขังอยู่ด้วยความหมดหวังนั้น บังเอิญมีเพื่อนเก่าซึ่งเคยเป็นทหารอยู่ด้วยกันเดินผ่านมา เขาจึงขอร้องให้ไปนำเอาห่อของจากโรงเตี๊ยมมาให้ พอได้ของสำคัญเขาก็ถูกนำตัวไปดำเนินคดี แม้เขาจะไม่ได้ทำความชั่วร้ายอะไร เขาก็ถูกผู้พิพากษาตัดสินประหารชีวิต ขณะที่กำลังถูกนำตัวไปสู่ที่ประหารนั้นเอง เขาขออนุญาตสูบกล้องเป็นครั้งสุดท้าย และเรียกคนแคระมา เขาสั่งให้คนแคระให้เฆี่ยนตีบรรดาทหาร ผู้พิพากษาและแม้กระทั่งพระเจ้าแผ่นดินอย่างหนัก จนพระเจ้าแผ่นดินยอมแพ้ยอมยกพระราชธิดาให้เป็นภรรยาของเขา เป็นอันว่าเขาแก้แค้นได้สำเร็จ ด้วยประการฉะนี้

อุเทสพจน์

หลานรัก ! นิทานต่อไปนี้ มีลักษณะเช่นเดียวกับเรื่องอื่น ๆ อีกหลายเรื่องที่ตาเล่าให้ฟังแล้ว คือผู้ใดกระทำความชั่ว เบียดเบียนผู้อื่นด้วยความโลภ ความโกรธ ความหลง ผู้นั้นย่อมจะได้รับผลแห่งกรรมชั่วของตนไม่เร็วก็ช้า ในนิทานต่อไปนี้ ชายคนหนึ่งทำการโกงผู้อื่นด้วยอำนาจความโลภ ในที่สุดก็ได้รับผลแห่งกรรมชั่วนั้น

อันผลของกรรมชั่วนั้น นอกจากจะเกิดขึ้นโดยตรงกับเราแล้ว ยังอาจจะเกิดขึ้นกับบุคคลที่เรารักเช่นบุตรและภรรยาสามีของเราได้ด้วย ดังที่ตาเคยเล่าให้ฟังนาน

มาแล้ว ว่าที่จังหวัดหนึ่งในภาคเหนือ มีพระมหาองค์หนึ่ง ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าคณะจังหวัด แทนเจ้าคณะองค์ก่อน ที่มรณภาพไป พอได้เป็นเจ้าคณะจังหวัด มหาองค์นั้นก็ ทำการบูรณะซ่อมแซม พระธาตุ เก่าแก่ ประจำจังหวัด นั้น ซึ่งคนเคารพนับถือกันมาก ท่านได้ลอกเอาทองจังโก ซึ่ง คนโบราณทำเป็นแผ่นปิดองค์พระธาตุไว้ออก แล้วก็โบก ปูน ลงรักปิดทองแทน แต่ไม่มีใครทราบว่าท่านเอาแผ่น ทองจังโกเหล่านั้นไปไว้ ไหน มีคนสงสัยว่าท่านเอาไปขาย นำเงินมาใช้ประโยชน์ส่วนตัว

ต่อมา พระมหา องค์นั้น ได้ลาสิขา ไปมี ครอบครัว อย่างคนธรรมดา เมื่อภรรยาของเขาคลอดบุตรคนแรก ออกมา ปรากฏว่าลูกไม่มีผิวหนัง อยู่ได้ไม่กี่วันก็ตาย ต่อมาเมื่อได้บุตรคนที่สอง ก็ไม่มีผิวหนังอีก อยู่ได้ไม่ นานก็ตายอีก ภรรยาของเขาสังเกตเห็นอาการวิปริตต่าง ๆ ในตัวเขาจึงพ้องอย่า ในที่สุดเขาก็อยู่คนเดียว ต่อมา ไม่นานได้ป่วยเป็นโรคมือหงิกมืองอ และตายอย่างอนาถา เรื่องนี้เป็นเรื่องจริงซึ่งเกิดขึ้นใน ภาค เหนือ เมื่อประมาณ ๓๐–๔๐ ปีมานี้เอง

นิทานต่อไปนี้มีลักษณะคล้าย ๆ กัน คือกรรม ชั่วให้ผลแก่ภรรยาของชายคนหนึ่ง

๓๔. โทษของความโกง

วันหนึ่ง ชายคนหนึ่งได้ชวนเพื่อน ไปขุดหลุมดักสัตว์ในป่า (หลุมดักสัตว์คือหลุมที่ขุดลึกลงไปแล้วก็เอาอะไรกลบพรางไว้ ให้สัตว์มาตก) แต่ไม่มีใครไปกับเขา เขาจึงเข้าไปในป่าคนเดียว

ขณะที่กำลังลงมือจะขุดหลุมนั่นเอง ผีป่าตนหนึ่งได้ปรากฏตัวขึ้นและเสนอขอช่วยเขาขุดหลุม โดยมีเงื่อนไขว่า ถ้ามีสัตว์มาตกหลุมและสัตว์นั้นหันหน้าไปทางทิศเหนือ สัตว์ตัวนั้นจะต้องเป็นของผีป่า แต่ถ้าสัตว์ตัวนั้นหันหน้าไปทางทิศใต้ สัตว์นั้นเป็นของชายคนนั้น เมื่อชายคนนั้นตกลง ผีป่าจึงช่วยเขาขุดหลุมจนแล้วเสร็จเมื่อเอาใบไม้กลบหลุมพรางเรียบร้อยแล้ว ต่างคนต่างแยกย้ายกันไป

วันรุ่งขึ้น ชายคนนั้นได้ไปที่หลุมแต่เช้ามืด และได้พบว่ามีกวางตัวหนึ่งตกลงไปติดอยู่ในหลุม เขารู้สึกผิดหวังที่หันหน้าไปทางทิศเหนือ เพราะหมายความว่ามันจะต้องตกเป็นของผีป่า ด้วยอำนาจความโลภ เขาจึงจัดการหันหัวกวางตัวนั้นกลับมาทางทิศใต้ แล้วนั่งคอยดู ในไม่ช้าผีป่าก็มาถึง

"คุณเห็นไหม กวางนั้นหันหัวไปทางทิศใต้ มันเป็นสมบัติของฉัน ชายคนนั้นพูดอย่างกระหยิ่มยิ้มย่อง

"คุณโชคดีมาก" ผีบ่าพูดขึ้น แล้วก็จากไปด้วยความผิดหวัง

วันรุ่งขึ้น ชายคนนั้นเข้าไปในบ่าแต่เช้ามืดอีก และได้พบอีเก้งตัวหนึ่งติดอยู่ในหลุม หันหน้าไปทางทิศเหนือตามเคย เขารีบจัดการเปลี่ยนให้มันหันหน้าไปทางทิศใต้ แล้วก็นั่งคอยอยู่ที่เดิม เมื่อผีบ่ามาถึง เขาก็ชี้ให้ดูอีเก้ง แล้วก็แบกอีเก้งกลับบ้าน เหตุการณ์ดำเนินไปแบบนี้เป็นเวลาหลายวัน ผีบ่าผิดหวังทุกวัน มันจึงเริ่มเกิดความสงสัยว่า ทำไมสัตว์ทุกตัวจึงหันหน้าไปทางทิศใต้ มันจึงตัดสินใจจะไปตรวจดูหลุมแต่เช้าตรู่ก่อนชายคนนั้น

บังเอิญในตอนเช้ามืดของวันรุ่งขึ้น ภรรยาของชายคนนั้นได้เข้าไปในบ่าคนเดียวเพื่อหาเห็ดหาผืน และได้ไปตกหลุมพรางของสามีเข้าโดยบังเอิญ พยายามอย่างไรก็ขึ้นไม่ได้ จึงยืนนิ่งอยู่กับที่คอยให้คนมาช่วย เช้าวันนั้นผีบ่าได้ไปตรวจดูหลุมตั้งแต่เช้ามืด และได้พบภรรยาของชายคนนั้นยืนอยู่ในหลุมหันหน้าหน้าไปทางทิศเหนือ

"วันนี้เป็นวันของฉันบ้างละ" ผีบ่าพูดอย่างได้ที่เมื่อชายคนนั้นมาถึง "เห็นไหมเยื่อของเราหันหน้าไปทางทิศเหนือพอดี" ว่าแล้วมันก็จับเอาภรรยาของเขาเข้าบ่าหายไป ชายคนนั้นต้องร้องไห้กลับบ้านด้วยความอาลัยรักในภรรยา

นิทานสอนใจ

โดย

ลุง ส.

รวมนิทานน่าอ่าน มีคติสอนใจ อ่านแล้ว
ได้ทั้งความรู้ และความบันเทิงใจ คุ้มค่า

ศิลปการต่อสู้มีหลายแบบ
เราขอเสนอศิลปการต่อสู้ที่น่าสนใจ
นั่นคือ

วิธีฝึกยูโด และศิลปการป้องกันตัว

โดย อาจารย์ ซูโม่

เรียนดีได้ผลมาแล้วหลายราย

ราคา ๕ บาท